

NYUGATI MAGYAR KÖLTŐK ANTOLÓGIÁJA 1980

Válogatta és Szerkesztette:

Kemenes Géfin László

Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem

Bern, Svájc

—

Mikes International

Hága, Hollandia

2003.

Kiadó

'Stichting MIKES INTERNATIONAL' alapítvány, Hága, Hollandia.

Számlaszám: Postbank rek.nr. 7528240

Cégbejegyzés: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Terjesztés

A könyv a következő Internet-címről tölthető le: http://www.federatio.org/mikes_bibl.html

Aki az email-levelezési listánkon kíván szerepelni, kérjük küldjön egy emailt a következő címre:

mikes_int@federatio.org

A kiadó nem rendelkezik anyagi forrásokkal. Többek áldozatos munkájából és adományaiból tartja fenn magát. Adományokat szívesen fogadunk.

Cím

A szerkesztőség, illetve a kiadó elérhető a következő címeken:

Email: mikes_int@federatio.org

Levelezési cím: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Hollandia

Publisher

Foundation 'Stichting MIKES INTERNATIONAL', established in The Hague, Holland.

Account: Postbank rek.nr. 7528240

Registered: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Distribution

The book can be downloaded from the following Internet-address: http://www.federatio.org/mikes_bibl.html

If you wish to subscribe to the email mailing list, please send an email to the following address:

mikes_int@federatio.org

The publisher has no financial sources. It is supported by many in the form of voluntary work and gifts. We kindly appreciate your gifts.

Address

The Editors and the Publisher can be contacted at the following addresses:

Email: mikes_int@federatio.org

Postal address: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Holland

ISSN 1570-0070

ISBN 90-807101-9-9

NUR 309

© Mikes International 2001-2003, EPMSz 1969-2003, All Rights Reserved

A KIADÓ ELŐSZAVA

A Mikes International negyedévi folyóiratunk 2002. július-szeptemberi számában útjára indítottuk az 'ÍGY ÍRTUNK MI' című rovatot, a következő célkitűzéssel:

A XX. században történelmi erők következtében a magyarság számára új konstelláció állt elő. Történelmünkben először jelentős számú magyar került Nyugat-Európába és Európán kívül szerte a világba. Ezt a magyarságot összefoglalóan mi 'nyugati' magyarságnak hívjuk. A helyi társadalmakba való integrálódás mellett a magyarságnak ez a része jelentős szellemi termékeket is létrehozott. Ezen rovat a XX. századi nyugati magyar emigrációs sajtóból kíván válogatást bemutatni. A legrangosabb XX. századi nyugati magyar sajtókiadványokból való válogatással szeretnénk egyrészt annak a ténynek a megértését elősegíteni, hogy a nyugati magyarság az egyetemes magyarságon belül egy specifikus szellemi áramlattal gazdagította kultúráját, másrészt azt, hogy szerves része az egyetemes magyar szellemi világnak.

Ezt a tevékenységünket most a könyvkiadás terén is elindítjuk – a Bibliotheca Mikes International keretében. Kiadási tervünkben elsősorban azon kimagasló nyugati magyar szellemi kiadványok szerepelnek, amelyek a Kárpát-medencében egyáltalán nem vagy alig elérhetőek.

Külön öröm számunkra, hogy ezt a sorozatunkat az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (Svájc) által 1980-ban kiadott 'NYUGATI MAGYAR KÖLTŐK ANTOLOGIÁJA, 1980' című könyvvel indítjuk útjára. Örömről hármas: elsősorban azért, mert ez az antológia kimagasló szellemi értékek gyűjteménye; másodsorban azért, mert az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem tagjaival sok évtizedes, szoros baráti kapcsolat fűz össze; s harmadsorban azért, mert a kötet szerkesztője Kemenes Géfin László Körünk – a Hollandiai Mikes Kelemen Kör – aktív tagja. Nagy megelégedéssel tölt el bennünket, hogy ezen elektronikus kiadással e nagy értékű munka – az Internet nyújtotta lehetőség által – a világon minden érdeklődő számára elérhetővé válik.

Ezen a helyen szeretnénk megemlíteni, hogy az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (még kapható könyveit) a következő helyen lehet megvásárolni:

UNITÁRIUS KÖNYVESBOLT
Alkotmány u. 12
1054 Budapest, Magyarország
tel. +36-1-311-2241

A kötet gépelési munkáját a Hollandiai Mikes Kelemen Kör tagjai vállalták magukra. A munka oroszlánrészét Bubenkó Gabriella és Szauer Ottó Zoltán végezte. További munkatársak voltak: Bartos Márta, Csanády Ágnes, Marosvölgyi Lajos, Végvári Szilvia és Visser-Szendi Ágnes. Ezért itt hálás köszönetet mondunk.

Hága (Hollandia), 2003. június 16.

MIKES INTERNATIONAL

PUBLISHER'S PREFACE

In the July-September 2002 issue of the Internet quarterly Mikes International we launched a column titled 'ÍGY ÍRTUNK MI' ('HIGHLIGHTS FROM THE 20th CENTURY HUNGARIAN PRESS IN THE WEST') with the following purpose:

During the 20th century political forces created a completely new situation for Hungarians. For the first time in Hungarian history large numbers of Hungarians became citizens of countries of Western Europe and of countries outside Europe, all over the world. We use the term "Western", as a common denominator, for this group of Hungarians. This group, next to seamless integration into the local societies, created valuable intellectual 'capital'. This column intends to present highlights from the 20th century Hungarian press in the West. When presenting highlights from the most prestigious Hungarian press in the West, our goal is twofold: first, to promote the idea that this culture constitutes a distinctive current in the universal Hungarian civilization and second, to facilitate the understanding that this culture is an integral part of the Hungarian civilization as a whole.

We are now broadening this activity within the scope of our book publishing task – Bibliotheca Mikes International. We will focus primarily on those high value œuvres created by Hungarians living in the West that are barely accessible to the people living in Eastern-Central-Europe.

It is a great pleasure that we are launching this series with a book published in 1980 by the Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (Protestant Academy for Hungarians in Europe [Switzerland]), entitled 'ANTHOLOGY OF HUNGARIAN POETS IN THE WEST, 1980'. Our pleasure is threefold: firstly, this anthology represents a fine selection of the very best poetry created by Hungarian poets in the West; secondly, due to the decennia long close friendship between the members of the Hollandiai Mikes Kelemen Kör (Association for Hungarian Art, Literature and Science in the Netherlands) and the Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (Protestant Academy for Hungarians in Europe); and thirdly, the editor of the anthology László Kemenes Géfin is an active member of our Association - the Hollandiai Mikes Kelemen Kör (Association for Hungarian Art, Literature and Science in the Netherlands). We are very pleased that this electronic publication - thanks to the possibilities provided by the Internet – becomes available to every interested person in the world.

We would like to draw the attention of our readers to the fact that the (still available) publications of the Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (Protestant Academy for Hungarians in Europe) can be purchased in the following bookstore:

UNITÁRIUS KÖNYVESBOLT
Alkotmány u. 12
1054 Budapest, Hungary
Phone: +36-1-311-2241

Several members of the Hollandiai Mikes Kelemen Kör (Association for Hungarian Art, Literature and Science in the Netherlands) contributed to the production of the electronic version of this book. The lion's share of the word processing was performed by Gabriella Bubenkó and Ottó Zoltán Szauer. The following persons also contributed to this work: Márta Bartos, Ágnes Csanády, Lajos Marosvölgyi, Szilvia Végvári and Ágnes Visser-Szendi. We wish to express our deepest gratitude to them.

The Hague (Holland), June 16, 2003

MIKES INTERNATIONAL

TARTALOM

<i>A Kiadó előszava</i>	<i>III</i>
<i>Publisher's preface</i>	<i>IV</i>
<i>A szerkesztő előszava</i>	<i>2</i>
Szélpál Árpád	6
HAZÁM.....	6
PANASZ.....	6
ÍME REND VAN A VILÁGBAN.....	7
REGGELI.....	8
KÖSZÖNTŐ.....	9
Cs. Szabó László	10
SZÉKEK.....	10
ASSZONYDOLOG.....	10
A LÁTOGATÁS.....	10
VILÁGTÖRTÉNELEM.....	11
A CHARTRESI RÓZSA.....	12
ÁLMATLAN ÉJ.....	14
FIAMNAK.....	15
MESTER ÉS TANÍTVÁNY.....	16
ERDÉLY HERCEGE.....	16
LUXUS SZÁLLODA.....	16
Faludy György	17
BÜCSÜ AMERIKÁTÓL.....	17
FEHÉR EGEREK.....	21
A BRITISH MUSEUM KÖNYVTÁRÁBAN.....	23
DELFINÉK.....	24
ÉSZAKI NYÁR.....	26
SZONETTEK.....	26
Határ Győző	29
HAZÁTLANUL.....	29
AZ Ő LAKOMÁJÁN.....	30
KOSZVAKARÓK.....	30
HÓHÉR-IDEÁL.....	31
ÉLETCÉL.....	32
HAMUTARTÓ.....	34
A FELOLDOZÁS.....	34
EMBERÓRA.....	36
HÜLLŐK KORA.....	37
ÍNI MÍNI.....	37
A VÖRÖSMARTY-VILLÁBAN.....	38
MAGYAR IRODALOM.....	38
CANTUS FIRMUS.....	39
EGYENSÚLY.....	44
Tűz Tamás	46
HÉT SÓHAJ A HEGYEN.....	46
CSENDÉLET.....	49
CLAIRFLAMPOLZITHMASTCANTOS.....	49
JÁTÉK AZ UTOLSÓ LEHELETIG.....	50
IN ILLO TEMPORE.....	51
TÉRDIG A TÖRMELEKBEN.....	52

BOULEVARD SÉBASTOPOL	53
ADD ÁT A SZÓT	54
KRITIKUS PONT	55
HELYREIGAZÍTÁS	56
Csiky Ágnes Mária.....	57
MIÓTA NEM MESELEK	57
BALLADAVÁLTOZAT	57
VÁLTOZATOK SHELLEY NÉGY SORÁRA	58
CUTACLANBAN	58
MAMMUTLESEN	59
ÚT	60
Tollas Tibor	62
SÖTÉTZÁRKA	62
... HOGY A MARADÉK EGYSZER ELMARADT	62
VIRÁGÉNEK A XX. SZÁZADBÓL	63
KÉSEI VALLOMÁS	63
JÉZUS ÉS A GYERMEKEK	64
ÚJ PÁSZTOROKHOZ	64
POGÁNY IMA AZ ÉGIGÉRŐ FÁHOZ	65
FÁBÓL FARAGOTT LITÁNIA	65
Fáy Ferenc	66
MAGAMSIRATÓ	66
MISSA HUNGARICA	67
ANYÁM	68
SZERELMES VERS OLTÓKÉSSSEL	68
CSODÁLATOS HALÁSZAT	69
KÁNIKULA	69
PERLEKEDÉS A KERTÉRT	70
RÖVIDZÁRLAT	72
MEMOÁR	73
Sári-Gál Imre	74
AZ ÁRUFALAK TÖVÉBEN	74
GYŐZÖTT: FEKETE ZÁSZLÓ!	75
SZÍVED MÁR ÁLL LEHŰTVE	76
TI UTÓDOK	77
Monoszló Dezső.....	78
PÉLDABESZÉDEK	78
GONOSZ VOLT-E A SZULTÁN DINNYECSŐSZE?	78
KRIMI	79
FELELŐSSÉG	79
KIVÉGZÉS	79
ÉJJELI RORÁTÉ	80
LÍRAI RÉSZLET EGY AGG TÖKMAGÁRUS NAPLÓJÁBÓL	80
DIALÓGUS	81
TÖLTÉSSZIMMETRIA	81
TAHOMEJ	82
CSEREBERE	82
DZSUNGELÁLOM	83
Lőkkös Antal	84
ORSIKA OLVAS	84
A MODERN PARASZT	84
NEM HIÁBA	84

A FENE SE ÉRTI.....	85
DÉLUTÁNI VERS.....	85
ABLAKOM ALATT.....	86
KÉT IRODALMI PARÓDIA.....	87
Kibédi Varga Áron.....	90
Bakucz József.....	95
CSUPA CSONT BŐR.....	95
NAPFOGYATKOZÁS.....	95
PETIT ENFER.....	95
ANALFABÉTA.....	98
PILLANATFELVÉTEL.....	98
APHRODISIAS.....	99
MANHATTAN.....	100
ADONISZ SIRATÁSA.....	103
A MÁSIK.....	112
Saáry Éva.....	115
ÁTHATÓ CSEND.....	115
SZAVAK.....	115
ELŐBB-UTÓBB.....	116
AKKOR IS.....	117
ELFOGYOTT A SZÉPSÉGEM.....	118
A GONDOLATTÓL A MOZDULATIG.....	118
GYORSFÉNYKÉP.....	119
ISTENTISZTELET.....	120
Zend Róbert.....	121
BÉRHÁZ.....	121
EGY MONDAT A VÉGTELENRŐL.....	123
BIBLIAI.....	124
ESTHAJNAL CSILLOG.....	126
CERUZA.....	128
Baránszky László.....	129
ŐSZ.....	129
ÖREGEMBER.....	129
A LEGÚ.....	129
REQUIEM MRS. HARVEY.....	130
JUSZTINIUSZ (MÁRTIR) ÜGYÉBEN ÁTIRAT VÁZLATTÖREDÉK.....	130
KÖZÉRDEKŰ KÖZLEMÉNY.....	131
Major-Zala Lajos.....	135
KILÉPSZ A FÜRDŐBŐL.....	135
TESTEDET A TÁRGYAT.....	135
PÁRNÁKON.....	136
RONTÁSBONTÓ.....	136
JÓ HALÁLUNK IMÁJA.....	137
ALTATÓ.....	137
Kannás Alajos.....	142
KORMOS KÖVEK.....	142
ZÜRICH ÉJ.....	144
MEGINT EGY OKTÓBER.....	144
HÚSVÉTI BÁRÁNYOK.....	145
VALLOMÁS HELYETT.....	146
NASCHMARKTI BALLADA.....	146

Kocsis Gábor	149
PROFÁN TEMETÉS	149
APRÓHIRDETÉS	149
MERT HOL AZ A TIGRIS	150
TAVASZI REGGEL	150
JÁRMŰGOND	151
TÁRGYTALAN BÉKE	151
VALAMIVEL KEVESEBB	152
GONDOLATOK AZ ÖNGYILKOSSÁG ELLEN	152
ORGANOLÓGIA	153
Sulyok Vince	154
TÉLI ALKONY A TENGERPARTON	154
MINT HIHETETLEN LÁTOMÁS	155
MÉGEGYSZER A FÉNYEK	156
ELVESZETTEN A NYÁRBAN	157
A JÓZANSÁG LÁZTALANSÁGA	157
ÉSZAKNORVÉG KIKÖTŐBEN	158
Horváth Elemér	160
LÍVIA TERMEI	160
A TEVÉK	160
ACHTUNG	160
HETEROPHORIA	161
VÁZA	161
TRIPTYCHON	161
A HOMOKÓRA NYAKA	162
AUTOMATÁK TÜNTETÉSE	162
ÉS RÁADÁSUL HAVAZIK	163
MAYA TÜKÖR	163
ELEFÁNTCSONT	164
JÁVORFA	164
SZERETLEK S EZ MOST NEM CRO-MAGNONI SZONETT	165
AZ AKROPOLISZON	165
VISSZAFELE	165
LETTER BY VAN GOGH TO A BELGIAN PROSTITUTE	166
TETEMREHÍVÁS	167
HONFOGLALÁS	167
Vitéz György	168
TAVASZI DAL	168
VERS VERSRŐL	168
BARTÓK NEW YORKBAN	169
AMERIKA	170
POLITIKAI VERS	172
MISSA AGNOSTICA	174
KONCERTSTÜCK	178
EGY NAP	179
ERŐS. VÁRUNK	179
AZ ÓCEÁN ÁTREPÜLÉSE	180
VÁLTOZATOK EGY MAGYAR NÉPDALRA	181
AKKOR ÉS MOST	182
MILLENIUM	182
András Sándor	183
ÉN NEM VAGYOK	183
AZ ASAK BEADVÁNYA AZ ENSZ-HEZ	183

ÚTBAN EGYRE CSAK ÚTBAN VAGYOK.....	184
OLYKOR ALKONYATKOR.....	184
ROHANÓ OÁZIS.....	185
MONDOLATOK.....	191
SZÓZAT.....	192
NAGY IMRE.....	192
IRODALOMTÖREDELEM.....	192
KÖZNAPI TÖRTÉNET.....	193
KÖZHITTÉ TÉTETIK.....	193
TÓ PARTON.....	194
Gömöri György.....	195
ÚJMÓDI NOMÁDOK.....	195
MAGÁNVÉLEMÉNY.....	195
PEPI FÁRAÓ DICSŐSÉGE.....	196
A SZERTARTÁS UTÁN.....	197
TALÁLT KÉPEK.....	197
JELENTÉS A FEKETE ORSZÁGBÓL.....	198
DÉLUTÁNI TEA.....	199
EGY UTAZÓ FELJEGYZÉSEIBŐL.....	199
JEGYZETFÜZETBŐL.....	200
ANEKDOTA A HUSZADIK SZÁZADBÓL.....	200
RÉBUSZ.....	200
PÉLDA A BIRTOKOS SZEMÉLYRAG ALKALMAZÁSÁRA A MAGYARBAN.....	201
ERDÉLYI MONOLÓG 1599-BŐL.....	201
BESZÁMOLÓ A KERESZTÉNY FEGYVEREK FÉNYES ÉS DICSŐSÉGES GYŐZELMÉRŐL AZ OSMÁN TÖRÖKÖN.....	201
Máté Imre.....	203
IGE.....	203
FEHÉR TINÓK.....	203
ÁLDOZÁS.....	203
LÁTOMÁSAIM.....	204
SZÍNVALLÁS.....	204
TÉGEDET ZÖLDBE.....	205
KÉT SIKOLTÁS.....	205
A LÉGUÁN ÁLMA.....	206
SUGALLATOK INTENEK.....	206
ŐSÖK ŐSÉNEK TENYERÉN.....	207
Thinsz Géza.....	209
MAGÁNYOK.....	209
BORDAL.....	209
HAJNAL.....	210
APROPÓ BORBÁLA.....	210
SZÓRAKÁS.....	211
MEGVALÓSULÁSAINK.....	211
PAPÍROK, PECSÉTTTEL, ALÁÍRÁSSAL.....	211
ÖSSZEÜLTEK A BÖLCSEK.....	212
ELIDEGENEDETT IDEGEN.....	212
TANULJUNK KÖNNYEN, GYORSAN MAGYARUL - STOCKHOLMBAN.....	213
STOCKHOLMI GUIDE.....	213
JELENTÉS AZ USZODÁBÓL.....	213
Keszei István.....	216
ŐSEIM.....	216
ALÁÍRÁS.....	216
NYOMATÉKKAL.....	217

DRÓTTEKERCS.....	217
KARD.....	217
ARANYMOSÓ.....	217
ALVÓ LOVÁSZFIÚ.....	218
ÍME AZ EMBER.....	218
TITKOS ÉRTELMŰ RÓZSA.....	218
JÉGKORSZAK.....	219
SAKK.....	219
PILLANATVELVÉTEL EGYRE NÖVEKVŐ HÁTTÉRREL.....	220
Makkai Ádám.....	221
ÓDA AZ ÜNNEPHEZ.....	221
EROTIKA.....	223
A VERSÍRÁS DICSÉRETE.....	226
DIOGENDIÁK.....	227
AZ ERŐ BALLADÁJA TÖBB ÉNEKBEN ÉS PRÓZÁBAN.....	228
Siklós István.....	231
SZÖVEGEK.....	231
Kemenes Géfin László.....	236
KIRÁNDULÁS.....	236
UTÓPIA.....	237
A HÚSLEVES-EXPRESSZ.....	237
FIAIMMAL A KORCSOLYAPÁLYÁN.....	237
SESTINA A RÓZSAFÁRÓL.....	238
POGÁNY DIASZPÓRA.....	239
FEHÉRLÓFIA.....	240
FELTÁMADUNK.....	242
Dedinszky Erika.....	244
NYÁRI LEVÉL.....	244
ÉS MÉGIS.....	244
TÁMOLYGÓ HAJNAL.....	244
SZÉL – CSEND.....	245
NYÁR A VÖRÖS SZIGETEN.....	245
PÁRHUZAM.....	251
Bebek János.....	252
LEVÁGOTT FŰ.....	252
BESZÉLGETÉS.....	253
NYELVTAN.....	253
HÍR.....	254
AZ ASSZONY.....	255
DULLE GRIET.....	255
Életrajzi és könyvészeti jegyzetek.....	259

BALLADA

*Harminchárom költők
összegyülekezvén
hegyezett pennával
dörgedelmes szóval
bízvást mérköznének
nyájas olvasóknak
derék seregével,
háromszázezerrel,
hárommillióval,
harminchárom költők.*

*„Harminchárom költők
halljátok hát szavam,
szomorú beszédem.
A tengerbe veszett
a nyájas olvasók
derék nagy serege,
betűk tengerébe
fulladt mindvalahány,
apraja és nagyja,
harminchárom költők!”*

*Harminchárom költők
körültekintvének,
ám a sereglésnek
se híre, se hamva,
egy, csak egy olvasó,
egyszál egymagában
tántorga elébük:
„Jöttem én tinéktek
gyászos híradással
harminchárom költők!”*

*Harminchárom költők
akkor összenézvén,
rettentő haraggal,
hegyezett pennával
ráveték magukat
a bús hírmondóra,
árva olvasóra,
széttépték a testét
nagy marakodással,
harminchárom költők.*

*Így esett a veszte
nyájas olvasónak.
Hírmondó se maradt
belőle.*

Thinsz Géza

Ezen vers az eredeti kötet fűlszövegeként szerepel. [Mikes International szerk.]

A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA

Általában elfogadott kiadói szokás antológiát ellátni elemző, értékelő-rangsoroló bevezetéssel. Jelen válogatás nem indul ilyen tanulmánnyal; e kis írás személyes megjegyzésekre és bizonyos szerkesztésmódszertani elvek ismertetésére szorítkozik. Előljáró beszéd, nem bevezetés.

Őszintén szólva először meglepődtem, hogy a Protestáns Szabadegyetem engem kért fel a szerkesztésre, de a megbízatást szinte habozás nélkül elvállaltam: a kivételes alkalmat meg kell ragadni, méghozzá késlekedés nélkül. A válogatást megelőzendő olvasás és újraolvasás olyan felfedező utat jelentett számomra, amelynek végigjárásától több fontos kérdésre szerettem volna választ kapni; nevezetesen, van-e „nyugati magyar költészet”; ha van, mik a fő jellemvonásai; a nyugati magyar költők művei miben különböznek a Lajtától keletre élő magyar költők írásaitól; és végül, van-e valami lényegileg közös sajátosság, ami a Nyugaton fogant magyar irodalmi alkotásokban fellelhető, ha mégoly különbözők is stílus, szóhasználat, téma s életfelfogás tekintetében.

Nem tudom, e kérdésekre sikerült-e választ találnom. Mindenesetre úgy éreztem, hogy a fenti problémakör megvilágításához, széles átfogó jellegű szerkesztői módszer szükségeltetik, amely egyetlen fényforrást sem hagy figyelmen kívül, csak azért, mert az nem világítótorony reflektora, hanem biciklilámpa. S különben is, az antológiászerkesztő is csak saját látóképességéből, szeme érzékenységéből indulhat ki; nem az ő feladata válogatásával megjelölni, száz év múlva ki pislákol majd az őt ma körülvevő fények közül. Ez a jövő kritikusaira és olvasóira tartozik. A szerkesztőnek szerintem két dologtól kell óvakodnia: ne viseljen napszemüveget a sötétben, és ne léptesse magát elő önkényes lámpaoltogatónak. Szerkesztői gyakorlatomban ehhez tartottam magam; ezért a résztvevő költők aránylag magas száma az antológiában.

Ám bármennyire is tárgyilagos szeretne lenni a szerkesztő, antológiája végső arculatát elkerülhetetlenül befolyásolja saját ízlése, esztétikai és egyéb beállítottsága. Nyilván ezért több antológiánkban a kísérletező, újító, korszerű vers, mint a hagyományos nyelv- és formahasználatot követő írásmű. De nemcsak személyes választásról van szó, mert távol állt tőlem bármiféle tendenciát kieroszakolni, túlhangsúlyozni a felvett művekben. Úgy érzem, egy ponton szerkesztői szándék és költői anyag találkozott egymással; utólagosan végigpillantva az előttem tornyosuló, általam összerakott vershalmazom észreveszem, hogy az már több pusztá halmaznál: mindaz, ami eddig önmagában és részleteiben magán hordozza a szerkesztő egyéni szándékát, most *így együtt* leveti azt és szemem láttára kezd önálló, egyéni formát ölteni, sajátos egésszé alakulni. Talán túlzás azt mondanom, hogy a teljes anyag, divatos kifejezéssel élve, *közös műnek* lárszik előttem, jóllehet kár lenne ezért akár az olvasónak, akár a résztvevő költők kényesebbjének felszisszennie, hiszen nem egyéniségek összemosásáról beszélek (antológiák nem költőkből, hanem versekből állnak). Versek közösségről van szó, ahol ugyan nem szűnik meg az egyes költők műveinek mássága, mégis felsejlik valami közös és jellemző tulajdonság, amely összeköti őket, s ezt a „közöset” nemcsak én sajtoltam ki a versekből, hanem ugyanolyan mértékben egymásmelletiségük dinamikus kölcsönhatásának következménye. És éppen ez a „közös” tulajdonság, azaz helyesebben tulajdonságok sorozata az, ami ezt a költészetet a „keleti” magyar költészettől megkülönbözteti.

Az első „közös” tehát az a tény, hogy a nyugaton élő magyar költők között számos jelentős nyelvi-formai újítót találunk, sőt még azok is, akiket nehezen lehetne a szürrealisták vagy az objektivisták szellemi utódai közé sorolni, igen gyakran felhagynak a hagyományos versépítéssel, konvencionális nyelvhasználattal és nyúlnak nemegyszer meglepő biztonsággal és eredetiséggel a nyelvhez, mint alakítható-változtatható *versi anyaghoz*. Különös nemzeti erényt bizonyítana a nyugaton élő magyar költők eme újításra való hajlamossága? Egyáltalán nem, csak éppen a magyar irodalomban ez idáig szokatlan jelenségről van szó: arról, hogy a múltban nagyszámú magyar költő nem élt huzamosabb ideig emigrációban. De ha körülnézünk más népek irodalmában, annak nem egy nagy, sőt forradalmi újítója került ki emigráns költői közül. S talán nem véletlen ez. Külföldön élés önmagában még nem garantálhatja senki költői pálfordulását, „megmodernülését”; de az a tény, hogy pl. az itten következő verseket és szövegeket nem-magyar nyelvközegekben, a szülőhazától távol és mégis magyarul írták, feltételez egy másfajta alkotói hozzáállást. Például azt, hogy emigrációban élő költők (magyarok és nem-magyarok egyaránt) fokozott tudatossággal kezelik anyanyelvüket, amely a másnyelvű környezetben sokszor kizárólag az alkotás avagy még a házastársi és baráti érintkezés nyelve lehet, de nem a munkáé, a bevásárlásé vagy a szórakozásé. E

distancia révén az anyanyelv mint *írói alapanyag* kap új szerepet a költő életében; finomságaira, rejtett lehetőségeire, hangzás- és jelentésbeli gazdagságára a költő jobban figyel, hiszen a nyelv az „idegen” környezetben nem a napi élet szükséges, magától értetődő és megszokott kommunikációs eszköze, hanem mint szobrásznak a kő és fém, elsősorban *művészeti médium*, amely megmunkálásra vár, sőt *elvárja*, hogy nem megszokott módon, újat létrehozni akaró képzelettel és alkotóerővel nyúljanak hozzá.

A fentiekhez szorosan kapcsolódó másik közös vonás a nyugati magyar költők sajátos viszonya kulturális, pontosabban irodalmi hagyományainkhoz. A múltat teljes egészében egyikünk sem veti el (személy szerint nekem intő példa Boccioni mondása, „Noi futuristi italiani siamo senza passato”, amire Joyce felelt, „E anche senza avvenire”); ám az is nyilvánvaló, többek között ebből az antológiából is, hogy a magyar irodalmi múlt legtöbbünkénél átértékelődött. Bár szellemi őst-rokonát minden író maga választja meg, egyénibb módon teheti azt az író, akit nem befolyásol a hazai hivatalos (vagy kávéházi vagy tekintélytisztelenen alapuló) értékszemlélet. A Nyugaton élés egyik következménye, hogy sokunk előtt irodalmunk jelentős alakjai fejről eltűnt a glória: sem személyükben, sem életművükben nem „szentek” többé. Bírálhatók, sőt bírálndók is, kiváltképp amikor a jelen hazai ítései csak a legkritikátlanabb imádat hangján hajlandók (vagy mernek) róluk beszélni. A közelmúlt egynéhány vitathatatlanul nagy tehetségű költőjének hazai kanonizálása, nem egy még élő írónk boldoggá avatása vagy legalábbis „védetté” nyilvánítása (kiveszőben lévő faj utolsó példányai?) több okból egészségtelen; egyrészt a tömjénfűst és a hajbókolók tömege az egyedül fontosat, a művet hozzáférhetetlenné teszi az értő bírálat számára, másrészt a sok megdicsőült költő hamis biztonságérzetet kelthet egy amúgy is torz önismerettel megvert nép lelkületében. Természetesen nekünk is megvannak kedvenc magyar íróink, de műveiket érdek nélkül örömmel, az újrafelfedezés izgalmával forgatjuk, nem pedig vélt vagy valódi kisebbségi érzést akarván piederesztálra emelésükkel palástolni, netán szublimálni.

Idetartozik még, hogy a nemzeti tradíció átrendeződése mellett nagy hatással volt legtöbbünk költői fejlődésére az elmúlt száz esztendő nyugati (nem magyar) irodalma, annak is főként újíto egyéniségei. Hozzájuk fűződő viszonyunk természetesen más, mint a legtöbb hazai költőé, hiszen nyelvüket anyanyelvi szinten beszéljük, írjuk és olvassuk; művészetük nem kissé mindig idegen, importált portéka, hanem szerves tartozéka szellemi örökségünknek. Emellett az amerikai, francia, német, angol stb. kortárs irodalom törekvéseit és irányzatait is első kézből ismerjük, akárcsak a filozófia, pszichológia és nyelvészet legfrissebb hatásait, méghozzá azonnal és ott, amikor és hol éppen kiserkednek. Műveinken tehát óhatatlanul érződik valami „nem magyar”; de talán ez a más szín nem üt el ríktóan az alapvetően magyar közegtől, hanem egybeolvad azzal, létrehozván egy új, különleges színárnyalatot, amely árnyalat érdekes módon gazdagíthatja az élő magyar irodalom teljes spektrumát.

Gazdagíthatná, javítom ki gyorsan az igemodót, mivel a legutóbbi időig a hazai illetékes fórumok a nyugati magyar irodalomról nem vettek tudomást. Az elmúlt pár évben történt némi javulás e téren, egyes hazai lapok közölték néhányunk versét, a rádióban beszélgettek is rólunk, de lényeges változás nem történt. Sőt: akik szóltak rólunk, többnyire értetlenségről, tudatlanságról vagy éppen rosszindulatról tettek tanúságot. Gyorsan betájtolták miféle terepen mozog (helyesebben: szédeleg–tántorog) ez a hazátlan, idegenbeszakadt irodalom; kisült, hogy bizony nem másutt, mint „nosztalgia földjén”. Hazavágyódó, csalódott, útjártévesztett társaság irományai a miénk, melynek minden sora csöpög a honvágytól, kiábrándultságtól. S ez még jobbik eset, mert nemegyszer az is elhangzott, hogy ellenséges, elidegenült, a hazai valóságon „kívülrekedt”, elavult nyugati izmusokat majmoló, gyökértelen, felelőtlenül szabadszájú gyülevész had vagyunk, s írásaink zavarók, sőt ártalmasak lehetnek.

A fenti kitérő ne vétessék neheztelésnek; céloom vele ezen antológia két másik közös jellegzetességének kiemelése. Először is, „földünk” valóban „nosztalgia földje-e”? Azt hiszem igen, csak nem úgy és azért, mint odahaza értelmezik. Nosztalgiánk nem merül ki egy utólag megszépített múlt iránti sóvárgásban; nem feltétlenül hazavágyunk Magyarországra, az idillikusnak hazudott gyermek- vagy ifjúkorba, az ismerős hazai tájra. Ez nem jelenti azt, hogy ne élne bennünk vonzalom a szülőföld iránt, hiszen ez örök-emberi tulajdonság; de ez a vonzalom nem bír kizárólagosan meghatározó jelleggel gondolkodásunk, életünk alakulásában. Nosztalgiánk (ha van) ennél mélyebbre hatol. Korunk az emberi tudat legnagyobb krízisének ideje; e krízis nem annyira a két nagy háború okozta trauma következménye (háborús dűlások fajunk történetében mindig voltak), s nem is annyira az atomháború állandó veszélye miatti apokaliptikus lelkiállapot terméke, mint két nagy „veszteség”, az ember metafizikai világképének szétfoszlása, valamint az utolsó világmegváltó eszme megvalósítási kísérletének kudarcra miatt keletkezett hiányérzet eredménye. Századunkban mondotta ki joggal a filozófus, hogy az emberi lét hajótöröttség s

ezután csak azoknak szava érdemel hitelt, akik ennek az állapotnak tudatában vannak. A kisemmizetség érzete talán fokozottabban van jelen emigrációban élő írók műveiben, mint a szülőföldön előkében, mivel mi legalább kétszeresen vagyunk „hajótöröttek”, hiszen a kozmikus otthon mellett a földi otthont is elvesztettük. De ugyanakkor valamit találtunk is; s ez a valami nem más, mint *önmagunk*, azaz pontosabban az önmegvalósulás lehetőségét biztosító egyéni szabadság és szellemi függetlenség és annak vállalása. Ezért élesebb a mi „nosztalgiánk”, csak mi nem vissza a múltba és nem is előre a jövőbe vágyunk, hanem önmagunkban-minden-ember potenciális édenkertjébe. Műveinkben ez is közös tehát, ez a „paradicsomi aktus”: szakma és társadalmi pozíció helyett életmegnyilvánulás, életcél és életideál számunkra a versírás. Emberi vágyak és lehetőségek kifejezője, de nem önmagán túl, hanem önmagában. - Ennyit a mi „nosztalgiánkról”.

A másik közös inkább társadalmi probléma (ha ugyan probléma): műveink állítólagos idegensége, ellenzékiisége; a vélemény, miszerint mi „nem tatozunk bele” a magyar.....micsodába? mert „kívül vagyunk rajta”. Lehet, hogy ebben az ítéletben is fellelhető némi igazság, bár nem könnyű manapság eldönteni, ki van min „kívül” s ki van „belül”. A magyar országhatárokon valóban kívül vagyunk, de kérdéses, mennyiben mérvadó ez a tény. Mi, emigrációban élők, szinte mindannyian elmondhatjuk antológiánk egyik költőjével, hogy egyéneként „autonóm köztársaságok” vagyunk, saját alkotmánnyal és törvénykönyvvel. Sőt: teljes szólásszabadság is van, ami műveink nyelvét, alkotási módszereinket meghatározza; tabukat nem nagyon tartunk tiszteletben, sem külső, sem belső cenzúra nem működik „köztársaságunkban”. Egyes hazai hangadók szerint ez a nagyobb szabadságunk felelőtlenséget szül; bár úgy tűnik, ez a vád nem egyéb az öncenzúra burkolt igazolásánál. Lehet persze a cenzúra és öncenzúra védelmében érvelni, például így: arányt és mértéket szab; önuralomra tanít, nagyobb önvizsgálatra serkent; csak a lényegét, a közösség érdekében latbaesőt fogalmaztatja meg; megszünteti az ellenzékiességet, egységbontást, fenegyerekeskedést; röviden: *használ*. Míg, feltehetőleg, a szabadság *árt*. De nem nehéz megállapítani, végső soron melyik a kártékonyabb, mind a közösség, mind a közösséget meghatározó belső mozgatóerők tekintetében. Hadd idézzem az „ellenzékiességet” Széchenyit: „Csak mindenoldalú vizsgálat által lelhetni fel az igazságot, s ez csak a gondolatok legszabadabb közlése által valósulhat. Hol a beszéd korlátos, ott rab a nyelv és csak rabként szól.” Mi úgy véljük, a korlátokat nem ismerő beszéd használ igazán a közösségnek, még akkor is, ha szabadabb szónkat odahaza nem, vagy csak nagyon kevesen hallhatják. Igazi közösség választáson és nem véletlenül alapszik; szabad választásunk révén mi is részesei vagyunk annak a közösségnek, amit magyar kultúrának, magyar szellemiségnek neveznek. A nyugaton fogant magyar költészet, próza és kritika arra is figyelmeztet, akár pusztán létével is, hogy ideje lenne nemzetideológusainknak és hasonló illetékeseknek átgondolni az agyonhasznált *közösség* fogalmát, amely talán tágabb, erősebb, tartalmasabb, mint eddig gondolták. Kiterjedése nem mérhető kilométerekben, összetétele nem korlátozható a jelenleg érvényes határokon belül élőkre, még kevésbé a jelenlegi államelvet valló vagy abba belenyugvó egyénekre. Létünk és munkánk bizonyítja, hogy *extra Hungariam* igenis van *vita*, amely *vita* nem feltétlenül a magyarság elvetése vagy megtagadása, még akkor sem, ha „nosztalgiánk” és „ellenzékiességünk” dacára írásmódunk egyik jellegzetes szemléleti együtthatója nem a komolykodás, hanem éppen az írónia! (A Németh László-i tétel, miszerint „a magyar nem ironikus irodalom; az írónia idegen s leváló oltás rajta” kezd odahaza is egyre tarthatatlanabbá válni; ami minket illet, íróniánk nem valamiféle kiábrándultság vagy nihilizmus velejárója, hanem, a hamis emberközpontúság, a millenáris optimizmus, az ember kívülről-megválthatóságába vetett hit, valamint a hivatásos komolyság iránti egészséges kétely kifejezője.) Az ellenzéki hangvétel még nem ellenségeskedés; de mint azt kötetünk egy másik költője mondotta, az emigráció nemcsak állapot, hanem állásfoglalás is, amelynek egyik sarkalatos pontja ama bizonyos „mindenoldalú vizsgálat” iránti elkötelezettség. Az élet oly rövid; ha már vállaltuk a hajótörést, legalább adassék meg a szabad vizsgálódás, szabad kísérletezés, a szabadon hullámozó eszmeáramlatokban való fürdőzés gyönyörűsége; az írás mint úszócsapás létfontartó játéka. Talán hosszú távon ez az emberi-alkotói magatartásforma egyszer még megtermékenyítő lehet; ebbéli bizakodásunk egyik tanújele ez az antológia is. Tanújel, és egyben tanúságtétel.

Megismétlem: antológiánk közös vonásait kiemelő észrevételeim teljesen személyes természetűek; nem volt szándékomban senki helyett vagy nevében programszerű bevezetőt mondani. A művek önmagukért beszélnek; de hogy hangjuk minél tisztábban, gazdagabban csendüljön, szándékom volt azokat fejlődésükben-változásukban bemutatni. Ez viszont a megkööttséggel járt, hogy kötetünk kizárólag költői antológia lett; bár magam sem hiszek mereven elkülöníthető műfajokban, pláne amikor legtöbb költőnk a műfajok közti határokon egyre inkább elmosódóban vannak, a folyamatosság szemléltetése érdekében ragaszkodnom kellett azokhoz, akik *verselőként* kezdték irodalmi pályafutásukat. Ezért

hiányoznak pl. a vizuális szövegírók közül Nagy Pál és Bujdosó Alpár. Mások nem a szerkesztő merevsége miatt hiányoznak; két költő, Bikich Gábor és Csokits János sajnós megtagadta részvételét.*

Befejezésül köszönetemet fejezem ki Cs. Szabó Lászlónak a szerkesztési munka megindulásakor nyújtott segítségéért; a Protestáns Magyar Szabadegyetem lektorainak, akik válogatásomban csak minimális változtatásokat javasoltak, illetve eszközöltek; és végül Szépfalusi Istvánnak elfogulatlanságáért, jóindulatáért és lelkesedéseért, amely a kiadó és a szerkesztő közti harmonikus együttműködés, valamint az antológia valóra válásának biztosítója volt.

Montreal, 1980. november.

Kemenes Géfin László

* Papp Tibor tördelés közben visszavonta engedélyét. Sz. I.

SZÉLPÁL ÁRPÁD

(1897)

HAZÁM

Eperfa és málnabokor
csipkerózsa libiláb
édesanyám főkötője
Tiszapart búzavirág

pásztortűlök furulyaszó
vizesárok mezítláb
Kossuth apánk lovasszobra
lámpaüveg holdvilág

vörös zászló csendőrszurony
lakodalom temetés
édes alma édes a csók
furkósbót zsidóverés

zsíros lángos ráncos csizma
anyád apád istenit
bugyli bicska vöröshagyma
fogd marokra a semmit

délibábos életcsapda
jaj annak aki belép
rázuhan a poros róna
darutollas ezerév

PANASZ

Istenem
talán ha anya lennél
jobban megértenél engemet
akkor nem kínoznál vernél
nem érezném úgy terhedet
hogya mit csináltam
hogya mit nem tettem
nem kérnéd számon szüntelen
hogya miért lettem mi nem lettem
bűnös vagyok vagy büntelen
megtettem-e a kimért utat
mely tőled hozzád elvezet
folytattam-e amit te kezdtél
kit szeretek és ki szeret

a lehelet amit adtál
mivé vált ellened s veled
ha anya volnál simogatnál
s én megcsókolnám a kezéd
mondanád nem baj
fő hogy megvagy
ősz hajjal is síró gyerek
öledbe vennél és megdicsérnél
hogyan átvészelted az életet
s miközben telt kebled keresném
mosolyognál sírnál velem
ha anya volnál te is tudnád
mily szomorú a szerelem

ha anya volnál de apa vagy
a te sebed az én sebem
szemben és együtt a világgal
apa vagy velem és ellenem
apa vagy s én fiad bohóság
én egy pillanat te örökkévalóság
egy könnycsepp én te tükrözöl benne
minden de minden másként lenne
ha anya volnál ki hívná keresne
édes fiam itt az este
s én hozzá bújnék hozzád előled
nem kérdeznék semmit tőled
s mert megértenél
végre megértenélek

ÍME REND VAN A VILÁGBAN

Abban az időben mikor az örültek
elrágták cellájuk vasajtáját
és az elpusztult terekre kiültek
és ott lubickoltak mint a kacsák
és nem volt már semmi fehér liliomok
néhány péklegény és két katona
és még egy magas hegy nézett le rájuk
de ennek már seholsem volt nyoma
még a könyvekben sem és egy konok
költő (a költőknek mindig jár a szájuk)
azt állította hogy semmi sem volt soha

az örültek ezen nagyon jól mulattak
és tele hasukat simogatták
s míg a péklegények a fűbe haraptak
ők kerítették néhány kaptafát
és ráhúzták őket és a katonákat
a hegyet és a liliomokat
aztán egymást nézték dicsérték csodálták
roppant eszüket és köldökszínőrukat
és hogy meg nem unták kifentek egy bárdot
és apróra vágták vele a világot
minden jótét lélek dicsérje az urat

és a költő aki mindezt megtagadta
kiterítve fekszik és mosolyog
mi maradt belőle csak zsíros kalapja
és gyomra mely a sírban is korog
és a legőrültebb az őrültek között
azt állította ez a szerelem
mire mérgében a már elporladt halott
fogta a kalapját és feltámadt hirtelen
ám törvénybe hozták hogy a halál örök
s a költő aki rossz példát adott
nemcsak konok hanem istentelen

így éltek tovább s végre kitalálták
az önműködő kényelmes hazát
s ünnepelték hogy nem lesznek többé árvák
és hogy fölöslegesek az anyák
majd egy rettentő nagy hálót fontak
és kivetették azt a semmibe
aztán mindahányan amennyien voltak
sírba feküdtek mint illedelmes holtak
és a legőrültebb őrült így szólt íme
rend van a világban s felborzolva a haját
a semmibe ugrott s kifogta önmagát

REGGELI

Felébredek
új reggel új nap
holnap nyolcvanéves leszek
vagy száz
nem számolom
minek
az idővel hadilábon állok
a világgal is
sehová sem tartozom

vár a reggeli
méz vaj házi lekvár
feleségem mosolya
a biztonság
hogy mindig így volt
és nem lesz másként soha
az újság sárgul
a hírek kihűlnek
a harc tüzének csak a pernyéje marad
de a reggel új
és mindig új mindennap

csak a világ régi de ő sem öregszik
még mindig véres a keze
van ki csókolja én kávét iszom
a rádióból dől a zene
haláltábor népgyilkosság
mindez nem vonatkozik rám
éhségtől felpuffadt gyerekek

messze vannak nem is igaz talán
beszéljünk másról például arról
hogy ma még eső lehet
és megkenem vajjal mézzel
a második pirítós kenyeret

valahol valakinek üt az óra
egy kockát két kockát tegyek
de jobb ha cukor nélkül iszom
hogy még öregebb legyek
még boldogabb hogy új napra virradtam
bár moccanni már nem merek
anyám keres hol maradtam
nem tudja hogy már az én szemem is
meredt

a kávé porcelán csészéből iszom
damasztkendővel törölöm a szám
rég elfelejtett mindenki
csak egy cserépbögre emlékszik rám

KÖSZÖNTŐ

Mikor a kardból ekevas lesz
és kecskegödölyét szoptat az oroszlán
a test igévé vált a szerelem verssé
s már minden teve átment a tű fokán

mi ott rejtőzünk önmagunk mélyén
hol a titoknak nincs titka már
eggyé válva lombot hajtva
mint a mesebeli öreg házaspár

eggyé mint gondolat és szellem
mely feszíti egymást és nem oldódik soha
mint a pont mely nincs a képzeletben
mint az ok melynek nincs többé oka

a végtelent fölöttünk rigófűtty tartja
az évek nem múlnak jönnek elénk sorba
mindegy hogy én írom a verset vagy te mondod
önmagát formálja a forma

mikor a tartalom is tartóvá válik
s a félelem féli azt ki tőle fél
mosolyunk majd egymásra világít
és az eszmére mely feleszmél

CS. SZABÓ LÁSZLÓ

(1905)

SZÉKEK

Ne ülj arra a székre, arra az egyre ne ülj! Miért ne, beszakad alattam a szalmafonat? Feszés a fonat, jól tart, az a baj csak...s a másikba, abba se üljél, abba se, kérlek! Hanyatt vág talán az gonosz? Szilárd az a szék, alig hintáz, de tudod...s a harmadikra, vigyázz, csak arra ne ülj! Miért ne, korhad a lába, nem bírja a súlyom, eltörik pehelysúlyom alatt? Óh dehogyis, túlél még sokakat oszlop lábain, dadás ölelő karjával, azonban...s ne ülj, a negyedikbe se üljél, abba az egybe ne ülj! Miért, mást illet a trón? Házi trónomba, magad alá húzott, meztelen lábbal éppen beleillesz... illenél nagyon anyaölébe, csakhát...

Végre is hová üljek? Sehová. Nem látod, hogy foglaltak a székek? Ott ül a halott.

ASSZONYDOLOG

Meztelen karját senki se látta, még az ura se, mondják. Csuklóig erő ruhát hord és ha ruhát mosni lemegy a vízre, egyedül jár le kosárral a sűrű tamariszk függöny alá. Magában dagasztja a tésztát, feltűrt ruhaujjal kenyeret is bezárkóztat dagaszt.

Mert amikor balzsamot vittek a sírhoz, drága kenőcsöt a holtak, ahogy illik, nem angyal várakozott a barlangszájánál, az angyal szépítő, későbbi találmány, önigazoló férfiaké. Két rendőr várta őket a sírnál. Hova loptátok a holtat?

Őrszobára kerültek, onnan a várba, folyton vallatva, ki lopta el a holttestet, ők-e vagy kóbor halász szeretőjük vagy mind együtt? Szépszerével kezdték, harmadnap láttak a kínzásnak. Kérdezzen ki mást a kíváncsi, nem emlékszik, hogy odafent mi a módszer AZOKNÁL.

S a közkegyelem után visszaszivárgók, utólag a nagy bátrak feddése! Hogy miért nem kent rájuk akármit, hiszen árkon-bokron túl jártak, elmenekültek az országból. De ha ő konokul nem azért tagadott, mert fedezni akarta a hőseket, nem volt mit vallania, azért hallgatott hármnegyedig holtan. Mesét a gyerekeknek eszelek ki, hogy aludjék, mondta, ha később fejcsóválva faggatta egy-két jóakaró. NEKIK az igazat mondta. Nem lopott a barlangból senki se holtat.

Az angyal későbbi találmány, mentegetőző férfiaké. Két rendőr várta őket a sírnál. Azt mondják, szörnyű a karja. Mondják, de senki se, még az ura se látta.

A LÁTOGATÁS

Az idegen kapubástya mögött azonban ismerősen hajlott balra az utca. Tudtam már, mi fogad a végében, régi barátként: a kálváriatemplom. Hát hazatértem.

Madame Récamier még mindig két húsvéti gyertyatartó közé ravatalozva lankadt heverőjén a régiségkirakatban. Friss meszelés alatt behegedtek a gránátos laktanya aknasebei. De hogyan került átellemben a bérházak helyére szőlő és veteményeskert, hiszen rég feldarabolták! Azt hiszik, romlik emlékem a múlttól s összecserelem zsúfolt századomat a copfos újjátelepítővel? Mégis bíztam a helyben; ez az enyém.

De micsoda változás a kanyar torkolatában, mekkora vásártér! S a sokadalom. Túl a templomon eltűnt az óvárosi utcák bújócskája; hat szöglet közt hol-az-ollót játszottak a házak ott azelőtt.

Jéghártya a tócsákon. Téli karavánsszállás volt a roppant tér, szekerekhez kötve abrakoltak a lovak, vasalt a vándorkovács, kezem után kapott egy jósnő, szoptató anyák melegedtek a máglyarakásnál. A férfiak tisztogatták a rézveretet.

S egy másik téren, már kopogó jégpálya fölött a sátoros karácsonyi vásár. Szögletében szárnyasoltár énekelt egy kivilágított ablakon át. Szél cibálta a hevenyészett villanyhuzalokat, táncoltak a színes körték, mint hullámokban a bólya. Ponyvák alatt Betlehembe gyűlt a világ: pengő sarkantyúja körül srófra forog három pici király, elefánton jó, kígyókba csavarva egy indus hercegnő, hódolni a kisednek.

Nyárra váltott át az évszak a magasban. Szépleányok könyököltek vaskosaras erkélyeken a rácsra legyezőjük sövénye mögött, hátuknál, szarvas csákóban, szája elé vont köpönyeggel árnyékba húzódott a sötét gavallér, mint aki bújik a rendőröktől vagy maga is kém.

Földgáz lobogott az ostorlámpákból, mintha égő keszkenőkkel fogadna az ünnep. Szóttlanul mosolygott rám a sokadalom, szeretett vendégük voltam, akármilyen volt a nevem.

Hát hazatértem.

Milyen más mint azelőtt! - mondtam neked, mennyivel szebb ez a nomád karavánsszállás, délszaki kikötő és betlemes vásártér, mint a régi város, amelyből elvándoroltam. Kedvemre való.

De a kislány, kék egyenruhában a mintadiák, karja alatt tankönyvekkel valami mást hallott elhaladóban. Hátravetette fonott varkocsát és rosszallón visszatekintett. Megdermedt a szívem. El akartam fogni, esküszöm, kicsi lány úgy értettem, hogy...de már futásnak eredt, tudtam, hogy szalad az őrsegre.

Futottunk mi is a hirtelen kiürült erkélyek alatt. Merre van egerút, van-e szabadulás a folyton változó városból, amely azzal hiteget, hogy ismertem valaha? Emlékszel, bejövet csak futólag igazoltattak a várkapuban. S túl a kapun, emlékszel ugye, nincs vizesárok. Szaporodva elém ugrottak a szűkülő utcák. Hol a kapubástya? Nem feleltél, mert te is - te is! - a kislányhoz szegődve szaladtál riasztani az őrseget. Nyúlt a zsákutca, kezem után kapott valaki. S az útlevelem?...

Megszólaltak a szirénák.

VILÁGTÖRTÉNELEM

dióhéjban

(Féljétek az Istent.)

Zsong a bronz tenger, szólnak a gongok, verik palmarudakkal, rúdon koponyával kongatják a rabok, kapu tárulj, kapu bámulj.

Hajnalra kizöldül a levendularet, a Hattyúkirályt fölfalta Róvakirály. Akkor született az első Hősdalnok, mondja a krónikás. Kivirít alkonyra a violás völgy, a Medvekirály meggyúzta Róvakirályt. Akkor született a második Énekes, szól a krónikaíró. Délre kinyílnak a rózsák, a Medvekirályt széttépte Ősbikacsászár. Akkor született a harmadik Hősdalnok, mondja a krónikás.

Vérben úszik reggel e gesztenyeerdő, elnyelte Föld Úra Ősbikacsászárt. Megszületett a negyedik Énekes, szól a krónikaíró. Vértől habzik éjjel a nyírfaliget, a Föld Urát kifújta Úr Fejedelme. Megszületett az ötödik Hősdalnok, mondja a krónikás. Vérbe fúlnak délben a hársak, a Megaton Pap bekapta Úr Fejedelmét. Megszületett a hatodik Énekes, szól a krónikaíró. Mert hárfás nélkül hősök számára nincs méltó lakoma.

Bámuljátok a félisteneket.

Zsong a bronz tenger, verik a gobgot palmafaruddal, rúdon koponyákkal a szolgák, kapu tárulj, kapu bámulj.

Vérbe fúlnak délre a rózsák, a Megaton Papot bekapta Úr Fejedelme, vértől habzik éjjel a violás völgy, kifújta Föld Ura Úr Fejedelmét, vérben úszik reggel a levendularet, a Föld Urát elnyelte Ósbikacsászár, délre kinyílnak a hársak, Medvekirály széttépte Ósbikacsászárt, kivirít alkonyra a nyírfaliget, a Medvekirályt megnyúzta Rókakirály, hajnalra kizöldül a gesztenyeerdő, fölfalta Rókakirályt a Hattyúkirály. Hajnalra kizöldül a levendularet, a Hattyúkirályt fölfalta Rókakirály...

Szent, szent, szent, zengi a hat hársfás: három Hősdalnokkal a három Énekes, szent a Semmi Vezére, büszkébb ő Hattyúkirálynál, ravaszabb, mint Rókakirály, marconább Medvekirálynál, erősebb, mint Ósbikacsászár, szent, szent, szent ő, rettentőbb, mint Föld Ura, sebesebb, mint Úr Fejedelme, vakítóbb a Megaton Papnál, mert ő az oroszlánszívű Bárány.

Tárva a Semmi oroszláncapuja, bámul. Élén a Vezérrel vonul a győztes Semmi sereg, zsákmányával, a szélel, s szól szakadatlanul trágár katonanótája az Élenjáróról, hogy csalafintán óvja e gúnydal az irigy és gonosz istenek ellen. Mert szívük csordultig van szeretettel.

Tiszteljétek a közkatonákat.

A CHARTRESI RÓZSA

I

Almáskertekben
Chartres alatt
Magyarországom! Zágrábtól Zágonig
francia fákon virágozik,
mint a fohászra fakadó Kölcsey versekben
a hajdani hibátlan Árpád-kori teste:
habzó szirmokból telt, ölelő alakját
virág-címeres éknek
a kékszemű, szőke Mária tiszteletére Május
bérmáló almafafőkre odafestette;
édes nénéim hites hű feleségek:
fehérbóbitás gesztenyefák,
búvótokból Miasszonyunk madara
muzsikás zarándokcsapatra,
francia pártákra
s félszeg, idegen oltalomkeresőre
búgva lelát;
búja orgonafácska, szép kerítője
bújó szeretőknek Budától a Beauceig,
hasadó kicsi mellbimbók
a kései fagy kéjenc, vén foga közt is
makacsul a téveteg első csók
hamvas ízeit őrzik,
buggyanó pici mellek fürtös lila bokra,
boldog a bűnben, de bűneiben is
gyöngéden szerető, szerelemre serkentő
Mária Magdolna;
fiatal francia illatok,
örökifjú emlékek a messzi hazából,
csillagévekkal mérhető óra! -
királyi családfe fonotthajú testőrfala
hangtalanul kétféle válik,
amint a Rém nélküli, nyájas homályba belépek
végre a vészteli szép érzéki világból,
lelkesező fény kísér a kőbe szentelt Madonna szívéig,

ahol zajtalan mennyei kilövésre készen
Krisztus papi, pásztori s koronás őse,
titánszemű ősalakok törékeny rakétakarzata lángol
s az égi atommáglyán kék hasadásra kigyúl
üvegszirmokkal illattalanul
a chartresi ablakrózsa.

2

Libegő, hajlékony Erények,
faragott redőkbe rejtve szemérmük
lepkefogó bájjal lándzsára tűzik
a sárkányfajzatú Vétket;
áll egy oltári kehellyel a nádszál szép Eklézsia
s tört dárdára hajolva,
bekötött szemmel a sudár Zsinagóga
lehanyatlik a gyászba;
lopva a szűzek hét bölcsei éjjel
egy csalfa legénnyel a kísértő alma körül
kötődő játékokat űznek
a mécslángjukra vigyázva:
Strasbourgban a holdas dóm rajzó kapuja
rózsás fecskeleányzók zsvajától hangos,
s Naumburgban a kegyurak rangos párjai közt Uta grófné,
mint bős bakjával a riadt, de ravasz őzsuta
föltűrt gallérja mögül suttogja:
érted elégek,
érted elégni őz szívemnek földöntúli öröm,
s bélpoklos csapatát fürdetve
rózsakötényes Szent Erzsébet a kassai dómon,
Európa ódon ölének kisasszony napi, kényes szépei,
s hétfájdalmú sebével
gyengebokájú, szűz gyermekanyánk
nyúlánk templomok megkövezett nagykapujában,
aki felé, József gyanújára pirítva hajdan
a földig hódolni lehajolt egy terhes cseresznyefa ága,
mert tudta, hogy nincs rossz titka az égi Cselédnek;
vaskezű férjek volt játékszerei,
hím vadászeselyű karmában rab madarak,
amíg éltek a hervadó, fonnyatag húsban,
de örökre virulnak márvány mozdulatokkal
s ércbe simult figurás tartással
harmatosak, mint a hajnali ének
s atléta Jézusuk jegyes-csókjára óhajtvá pirulnak:
bűnnel verve a férfi a méhrák,
mioma, vesegörcs, bomló viszerek
kínjába vetett s a mohó hantoknak adott
halandó tagjaitokból századokig virító,
mentő virágalakot: Jelképeket
s lélekrontó vásárpiacok fölé
örvénylő szoknyaredők védő lángjaiban
csupa mennyei nagykövetet kifaragott;
híre-veszett halászférjűkre leső,
felkoncolt fiúkat sirató
s keserű inségbe taszított,
de céda hírrel is nemes áldozatok,
hősnők, bár gyermeteg ésszel,

méhetek fényszaporító bázisain
 megatonbombák s ketyegő műholdak erejénél
 nagyobb energia fészkel,
 cserepes ajakkal, hathatós együgyű szóval
 ti könnyörögjetez értünk,
 ha bolygóközi humánus nagyhatalomként
 tusakodva a hetvenedik tejutért
 a lángeszű bomba kiontja a vért
 a balga orgonafürtből, almavirágból, gesztenyefából,
 széttépi a jászolt, körülötte a pásztort,
 a jászolőrző állatokat, fölöttük az anyaszívet
 s szimatolva maradék élők rókalyukára
 feldúlja a bádögkeresztek alatt porló
 s kicsi szórókannákkal üdített,
 boldogabb sírokat!

3

Szállok mégis az Úrnak e búcsúpohárral,
 emelem azért is az Istenre,
 döntsék el a papok, ha akarják:
 Isten elleni káromlás-e
 jó egészségére inni az Úrnak;
 hullnak körülöttem a hamvas májusi szirmok,
 emelem poharamat Istenre,
 betelve törékeny örömmel,
 a Mosel mente, meg a Rajna,
 Burgundia, Bordeaux, a Valais,
 Rioja, Számosz, Piemont
 s kastélypincék nemeslevével a Chianti vidék,
 Somló, Sopron vagy a Hegyalja szüretelte;
 köszönöm Uram, hogy könnyben és vérben
 forgó kicsi bolygódon kiszólytattál
 keserű siramvölgyi mocsokba,
 sivár veszedelmek közt játszva szíjdon tartottál,
 tüskés szirteken, tövises földeken hánytorgattál,
 szaggaató próbákba taszítottál
 vétkeim árán irgalomra tanítottál,
 akard, óh akard még e kerek világot,
 akarjuk együtt, ha kell, ahogy hajdan akartad
 Szent Bernáttal, a szikár apáttal
 s a nagy étvágyú Aquinói Tamással,
 akard a világot úgy, mint Assisi dombján Ferenc
 a világító éji bogártól a testvér tigrisig
 örömkönnnyekkel téged mindenbe beelátott,
 akard, amíg élek a halálom után is örökön,
 hagyd meg, Uram a szerelmet e szívben,
 őrizd meg az örömet a földön . . .

ÁLMATLAN ÉJ

Udvarhely Baromlaka Medgyes
 Nagymoha Ürmös Kóbor Sárpatak Almakerék
 Bolya Keresd Halmágy Bürkös Alamor Vízakna

Örményszékes Szakadát Salkó Székelyzsombor
 Zetelaka Zágon Apáca Bácsfalu Csomakőrös
 Kisbacon Hídvég Zsögöd Árapatak
 Türkös Zajzon Tatrang Hosszúfalu Firtos
 Oklánd Balavásár Bikafalva Etéd
 Jára Gyalu Jegenye Vista Méra Körösfő
 Mezőbánd Bethlen Buza Szék Retteg
 Katona Néma Torockó Tövis Bánffyhunad
 Piski - honvédek! a hídja - Pusztakamarás
 Sófalu Korond Szováta Parajd
 Gyergyó Türe Tölgyes Görgény Gyimes
 Apahida Csekefalva Tusnád
 Borszék Bözöd Bardóc Bélbor Vargyas
 Bekecsalja Uzon Farkaslaka Hermány
 Csíksomlyó Szereda Marosvécs
 Kobátfalva Kibéd Előpatak Siménfalva Kászon
 Kovászna Homoród Bálványos
 Nyikó- Nyárad- Marosmente Kalotaszeg
 Nádasmente Hóstát Hídelve Monostor
 Kétvízköze Kőmál s a sírok a Házsongárdban
Strada Samuil Micu numărul șase
 s pirosló vadszőlő palástja
 földig a hosszú falon
 de más ugye más volt a neve
 mikor elengedte vézna gyermekkezem a halál
 s az udvaron őszi virágkapu várt rám
 a piruló feltámadóra?
 Uramisten ott a Rózsa utca felett
 Uramisten minket te ne vigyél
 ne vigyél ne vigyél kísértésbe
 de szabadíts meg nadrágszíjtól a gégén
 borotvától a csuklón
 betemetett lányölő mélykutak helyett
 ablakpárkánytól a légfűtéses huszadik emeleten
 s a nyájas modorú barbituráttól
 amit hatvanöt éven túl
 ingyen ad örökre szenderegni kívánó
 minden agg kiskorújának
 csalóka fátyol alatt
 arc nélküli dajkájuk a szenderedő Jobbléti
 Á . . . Á . . . Á . . . Állam . . .
 Inkább kezdjed előlről:
 Udvarhely Baromlaka Medgyes
 Nagymoha Ürmös Kóbor Sárpatak Almakerék . . .
 anyám sírjáról örökre eltűnt a borostyán
 a család csontjait beton alá boronálták.
 Levegőt!

FIAMNAK

Leomlott Jerikó, Petra behódolt, elesett Abu Szimbel, a fegyvert vedd föl a nyomról, halálosan csak a kar sebesül meg.

Új szeretőjére kinyílik a nomád éjszaka zizegő veszélyeivel, zúgó csillagkerekekével, testvéri sakállal, keselyűkkel. Ügess le a forró gázlón, amerre gazdátlan kőoszlop karavánok kanyarognak a csontok szántásaiban. Puskagolyóvá tisztul a hívogató fűtty s leterít a sötétben, ne hidd, hogy megmenekülhetsz;

csalogat és lekaszáll a délibáb szablyája magányod szőnyegén, sátrában a férjhalálnak, ne hidd, hogy megmenekülhetsz. Mégis erősebb vagy sakálnál, keselyűnél, kard ha levág, golyó ha talál: erősebb csontodból emlékoszlopot rak a pusztai szél.

Ledőlt Jerikó, Petra megadta magát, elesett Abu Szimbel, szedd föl a fegyvert a homokból, elpusztul a kar, de a fegyver nem sebesül meg.

MESTER ÉS TANÍTVÁNY

Van egy régi ház Bécsben.

Vadszölő lepi földszintes udvari szárnyát s mint a falképen Mária bő fedező köpenye a szegényekre, műhelyei fölé terül egy hársfa. Őszutóig, ha szelid az idő, köves udvarán dolgozik két volt katonapajtás, az ács meg a rámás. Pokrócon egy poronty matat a baknál.

Hull a dió, jól céllozzák, ültében eléri a gyermek. Érdemes is, fel van törve a héjuk. Két férfi könyököl az emeleti árkádban, támasztja a tömzsi oszlopokat meggyaszínben és feketében. Félszemmel célloz az udvarra a bajszos, nyitott ablakot célloz a másikkal, mögötte övig meztelenül mosdik érte az ácsné. Lesütött pillák alatt szemevilágát ördögi kísértéstől félti a társa. S rosszalja a gyermekrontást. Hagyja már abba, nagyságos uram, megtartoztatásban vagy az üdvösség, elcsapja hasát a kölyök.

Óvatosan ennyit mond Péter, az iskolamester, mert Bálint úr nagytermészetű ember, pedig prófétákkal szólna, ha merne, hogy a falánknál is gonoszabb vétke és vaksággal veretik, aki parázna.

Ül a gyermek, nyúl a dióért, hull rá a fűrészpör, gyaluforgács, tuskójában félszemmel szundít a fejsze, pápista képet keretez a rámás, mosdik nyitott ablaknál egy asszonyi állat s parázna bűneit bánva hárfázik a holdban Dávid, a király.

ERDÉLY HERCEGE

Tűz, tűz, tűz! egyedül egy fülkében, hazafelé Párizs és a Rajna között ujjával párás vonatablakra rótt háromszor a szót és feu, feu, feu! franciául utána, mert vakító belső villámainál megvilágosodott, hogy ő volt hajdan az ifjú fejedelmi jelölt, Erdély hercege, akiről hallgat a krónika, emlékirás sem emlegeti, pedig kétszer is elért a határsávokig, benézett szürke lován két hű csatlósa között a várva várt örökös, aztán ismeretlen céllal ismét elüggetett, tűz, tűz, tűz! - már csak egy csatáros szürke lovat lát, füstölgő erdőben csatangol a riadt szemű állat, rongyos leveleken átfütyül egy-egy elkésett puszkagolyó, hova lett a gazdája, a fiatal herceg? talán rokkant alkoholista valahol a világban s két krajcárért gyerekparancsra nagyokat kacag, mint a kolozsvári sétatéren Sándor, a bolond.

Ugye arra már emlékeztek?

LUXUS SZÁLLODA

Tested árnyékát add kölcsön, hogy vele háljak egyhangú rémálmom ellen, árnyék ujjaid türelmes pálmaágaiba rejtőzzem s árnyék melled irgalmas almái közé, ha megint fogva tart a néma havasi luxus szálló, ahol pénz nélkül lakom nagy lábon egy halottal, örökös rettegésben a rég esedékes számlától, kiegyenlítést azonban senki sem követel, noha lerí a portások kaján képéről, hogy üres zsebeimbe látnak, miféle szélhámos kaland, óvatolt váltó, surranó szökés emléke jár vissza ebben az álarcban, milyen elföldelt megalázás? – semmilyen, álomfejtők nélkül is tudom, a menedékadó nagyvilág az a hangtalan luxus szálloda s fedezetlen számlám négy idegen nyelv, amelyen nem tudok írni, könyörülj, add kölcsön tested, fedező testvéri árnyékát, hogy ne találjon rám többé a monoton lidérces álom egy néma havasi Hiltonról, ahol késik a rettegett kilakoltatás, csak tapintatosan szemmel tart valamennyi portás.

FALUDY GYÖRGY

(1910)

BÚCSÚ AMERIKÁTÓL

Most túlzenglek, hajókürt. Oly palaszín a tenger
mint aszfalton a pára,
oly palaszín Long Island ahogy búcsúzva rááll
a szürke láthatárra
Ó föld, most búcsút mondok, ó föld hol maradásom
lehetne, ha nem mennék,
ó föld, hol voltam vendég, most búcsúzón felállok
és kalapot emelnék.

Ó szikkadt Arizóna, ó bűvös Colorado,
ó salakos New Jersey,
ó szirtes Massachusetts, ó szeles Indiana
ó villámos Missouri,
ó véghetetlen Kansas, s te is, szívemnek fájó
ó magyaros Ohio,
ti tájak, hol bolyongtam, hol féltem és szerettem
szenvedtem és örültem:
ó Nagy Tavak vidéke, unalmas, szürke vízzel
s a széllal Kanadából,
erdő Carolinában, fákról lengő moszattal
mint gótikus nagytemplom
Maine három árnyú partja: zöld tengerig lelépő
zöld fenyves zöld sziklákon,
ó kőtenger, Nevada; Sóstó, hol vörheny hegység
szigetnek áll a hóban,
Louisiana partja, zsombékos láp, mint földre
dobott penészes irha,
lankás, füves Montana, hengerdő legelőkön
bolygó millió birka,
viola Wyoming hol madár-se-látta tájon
magánosan mehettem
s te irdatlan Manhattan!

Ó népek, skótok, svédek, hollandok, filippinók,
albánok, portugálok,
gyarapvó angolszászok, nyolcgyermeke latinok,
halódó indiánok,
néger gyapottrabszolgák, lengyel félkékzalmárok,
kínai mosodások,
zsidó sofőrök, norvég tengerhajósok, félvér
kőfejtők, ír rendőrök,

ti, kik repülőgépről permeteztek és autót
tartogattok a csűrben,
munkások, kik vonatra vártok és kazettában
viszitek az ebédet,
kik bárpultnál egy whiskyt isztok gyorsan s neónok
közt sose láttok holdat,
kik hónapos szobákban éltek s olvadt aszfalton
ténferegtek nyáreste,
kik meztelen alusztok és szörnyű tűzfalakra
bámultok éjszakánként,
kik lazacszínű ingben lovagoltok a prérin
lasszóval a nyeregben,
kik pisztrángot halásztok Pennsylvania kékes
patakjaiban este,
ti, kik családi házak tornácán üldögéltek
pipával szájakokban,
vagy vörös téglaházak közt a széles főutcán
siettek dolgotokra,
(mindegy, melyik főutcán mert egyforma rondára
építették mindet)
kik tányérról lelógó bifsztékekért rajongtok,
korlátlan gyorsajtásért,
kik lógó harisnyával, nyitott ingben császkáltok
- a kényelem az első -
és asztalon a lábbal, egymás vállát verdesve
isztok, nagyot kacagva,
kik gyors autóitokat kifordítva a rétnek
piknikeztek vasárnap
akik mindig siettek mint hogyha sportolnátok
mert mindennél a sportot
tartjátok magasabbra s a technikát, amelynek
szerpentinjén robogtok
mintha felfele vinne – ő ezerfajta népek,
jól tápláltak és szépek
mosolygók és serények, türelmesek és tiszták
jók és segítőkészek:
most búcsút mondok néktek.

Kevély kapitalizmus! Vágóhidak, kémények,
olajmezők és bányák!
Forgóhidak, csatornák, csépelőgépek, kazánok,
uszályok és vaspályák!
És ifjúság, te izmos! Ó egyetemek száza,
ó esti labdajáték,
ó Palo Alto kertje, hol ágyamból kinyúlva
narancsokat téphettem
s ezüst léghajók száza úszott a pálmaerdőn
minden pirosló reggel!
Ó drága San Francisco, Távíró-domb, Aranyhíd,
olajfaillat, édes,
week-end az óceánon, tömött, kurjongó siklók
és részeg tengerészek!
ó villany minden háznál! S kik kocsijukba vettek
az úton, drága népek,
és száz mérföldre vittek egy havast megmutatni
mint a családi ékszer!

Fürdőszobám, te sárga Long Island, gramofónnal
és rádióval hangos!
Ó tűpárnám, Manhattan, hol egymással vetekszik
az épületek tornya!
Washington! Mintha játszó kezek márványkockákat
egy parkba dobtak volna!
Ó Green River berílje! ó Hudson szürkésége!
ó Colorado kékje!
A Mississipp-i sárga mélysége csupa örvény
felszíne csalfa béke
hosszában töverokkadt négerkunyhók dülöngve
támaszkodnak az árnak,
bennük repedt komódon, poros üveg pohárban
üvegvirágok állnak.
Ó karcsú, csacska lányok! ó versenytűszó kölykök!
ó pirospozsgás srácok,
kik senkitől sem féltek s alvó bácsik szájából
hamis fogsort halásztok!
Ó fejkendő néger nők! börmellényes munkások!
ó szálló aktatáskák!
Ó verhetetlen vigécek! ó hűvös puritánok!
ó erkölcsvédő dámák!
Ó hollywoodi szépek! violahajú aggnők,
fehérynakkendő vének: -
ma búcsút mondok néktek.

Ó múlt, ó pionírok, Revere lovaglása
és Lincoln, Lincoln, Lincoln,
III. György adói mik túl magasak voltak
és Lincoln Ábrahám, ki
Washington felkelése és Lincoln Ábrahám
ki Springfield, Illinoisban,
mikor megválasztották elnökké és ott állott
búcsúzva városától
az ecetfák sorában a sárga indóháznál
csúnyán és óriásan
és Mary Todd örömtől dagadva nézte férjét
míg Lincoln Ábrahám így
és Walt Whitman, a barbár költő fehér szakállal,
ki Lincolnt elsiratta
Teddy Rooseveltt a bottal meg Edison, a híres,
de Lincoln Ábrahám így
beszélt mikor ott állott az ecetfák sorában
a sárga indóháznál,
a hat láb magas Lincoln ki nem lett volna elnök
ha Mary nem kínozza
s Wilson, a dilettáns és a lázadó kongresszus
meg a válság a húszas
de Lincoln azt mondta, búcsúzva Illinoistól
mikor a Fehér Házba
indult s a háborúba, mely hosszú volt és véres
és a feudalizmus
vereségével zárult s a rabszolgát szabaddá
tette, vagy pontosabban
bányászt meg gyári munkást csinált a rabszolgából
hogy a korbács helyében

a nagyváros borzalma és a filléres, bamba
jólét tegye az embert
bolgog-boldogtalanná, de Lincoln azt mondta
búcsúzva Illinoistól,
hogy végső fokon minden amit az ember tervez
elkorcsosul s megposhad
és végső soron minden amit az ember alkot
hiányos és múlandó
és végső soron minden értelmetlen s elmúlunk
s elmúlik alkotásunk,
és épp ezért kell hinni hogy alkotásunk fontos
és hogy érdemes élni
hinni utolsó percig és a keserű végig:
ezt mondta Lincoln nekik.

Hadd búcsúzzam bajtársak: nem tábornagyok, büszkék
s kitüntetéssel cifrák,
kiket küldöttség vár és kiknek nevét naponta
az újságok megírják –
de ti, kik cipeltétek a géppuskát s az ágyút,
a kondért és az ásót,
meg a tisztek cókmókját – s a harcban mégsem náluk
kerestetek tanácsot,
kik kúsztatok a sárban és mézgás verejtéktek
a szemetekbe csorgott
s a dzsungel mocsarába és nem kértetek minden
ellenség után ordót,
ó névtelen bajtársak! kik állig érő vízben
értétek el a Táráwát
míg a géppuskák vadásztak rátok s a zátonyoknál
felfordultak a bárkák,
kik Iwo Jima kénes poklára kerültetek,
akik Guadalcanalon
kűszködtetek a lázzal s a lesipuskásokkal
a pálmakoronákon,
kik úsztatok Manila öblén, az Irrawaddin,
a Japán tenger árján
és Csing-taunál a Sárgán, hol cápák játszadoztak
bokátokért fogócskát,
ó névtelen bajtársak! kik tréfálva s dalolva
szálltatok nagy vizekre
s a kedvesek képével ugrottatok a partra,
szigetre és szigetre,
akik zseb-rádióval és villanyborotvával
járkáltatok ott távol,
s meghaltatok szerényen, s nem csaptatok nagy cécót
e földi elmúlásból,
kiket Száipán korállja takar vagy Luzon lösze
s Új-Guinea agyagja,
akik a Himalája szikláinak röpülve
törtetek száz darabra,
ó tengerészpilóták, kiket roncs gépetekkel
temettek el a vízbe.
kik vulkánba estetek, ti akik ott pihentek
tengerben, földben, tűzben,
s kik seholsem pihentek és nem látjátok többé

a Fő utcát, a szépet,
a Broadwayt meg a kedvest – ma búcsút mondok néktek.

S tinéktek, ti vidámak, kik újra otthon éltek
és így tudtok feledni,
kik dolgoztok, autóztok, fürdőztök és halásztok,
kiknek nem történt semmi –
ó Amerika boldog, ó Amerika, ifjú, ó Amerika, melyhez
a föld ahová megyek, hőbörgő győtrelem lesz,
rút omladék, penészes rom, patkányok tanyája,
dühöngő félbolondok s megszálltak ispotályai
hol hosszabb a fenekvés és rövidebb az élet –
ó Amerika, boldog, ó Amerika, ifjú,
most búcsút mondok néked.

Ó óriás hegységek! ó prérók és szavannák
miket még vár a holnap,
hol élhetnék magamnak és senki sem kérdezné:
min dolgozol és hol laksz,
ó tejszínes fagylaltok! ó vonatok nyugalma!
ó kényelmes élet!
ó kurta fűtőmentések! ó rövid társalgások!
ó hosszú nevetések!
ó véghetetlen könnyedség! ó drága nembánomság!
ó halott tekintélyek!
ó mérhetetlen földrés! ó erdők és síkságok!
ó hegységek és rétek!
kit könnyű volt szeretni és nehéz lesz feledni
ó föld, hol voltam vendég, ó föld hol maradásom
lehetne, ha nem mennék,
melyet utószor nézek s még százszor felidézek
most búcsút mondok néked.

Long Island előtt az Atlanti tengeren, 1946. március.

FEHÉR EGEREK

Oly szörnyű szaporák szegények,
tenned kell, szívem, valamit –
így szólt hozzám a feleségem
és én felkeltem, mint akit
megbántottak, hogy végrehajtsam
a halálos ítéletet
s úgy is mint az, ki fél, mert tudja
hogy ő is sárból vétetett.

Nagy ég, minő viháncolással
köszöntöttek az egerek!
Orrukkal egymás fartövében
szánkázgattak a meredek
lépcsőcskén s hogy harapták egymást

s marták a trágár kicsikék!
Azt képzeltem, a régi Rómát
látom, Szodomát, Ninivét.

Fogtam a kalickát, kiráztam
őket, majd rájuk húztam a
fogantyút, hadd vigye le gyorsan
mindüket a Niagara.
De nem! A habzó örvény nem bírta
velük: életéhez a száz
egérke jobban ragaszkodott
mint önnön sodrához a víz,
úgy cikkáztak, mint a gátugró
lovak, mint fehér agarak,
és ugrándozak, szökdécseltek
akár a repülőhalak,
én meg a fogantyút markoltam,
húztam, rángattam, de hiába
a víz nem jött s én rámeredtem
az iszonyú lubickolásra
s álltam dermedten, míg az örült
uszoda elpihent s amíg
a víztükör alatt sorjában
kinyúltak gyenge lábaik.

Már mentem és futottam volna
amikor észrevettem, hogy
az árnyékszék deszkáján nyálas
nyamvadtt egérke kuporog.

Piros szemével hálatelten
figyelte arcomat; úgy ült
vacogva, mint a tengerész, ki
hajótörésből menekült.

Nedves boldogságában hozzám
imádkozott, az egerek
urához, ki megadta néki
a mindennapi kenyeret,

aki a rágcsálóknak hintát
s tágas kalickát faragott,
s aki ellen, ha vízbe dobja,
nem érez semmi haragot.

De rózsaszín madárlábal
oly görcsösen kapaszkodott
meg a deszkában s oly szerelmes
szemmel nézett arcomba, hogy

elfordultam a fal felé, majd
behunytam mind a két szemem,

amíg lassanként hinni kezdtem
hogyan nincs egér, csak képzelem.

S hirtelen úgy éreztem: nőni
kezdek, mint aki isteni
hatalmát kellő méltósággal
s kegyetlenséggel viseli,

és egyre nyúltam, magasodtam
s egyúttal összezsugorodtam
és töpörödtem, mialatt
nőttem, mert gyilkos sem lehettem
úgy, hogy ne legyek áldozat
a végül húnyt szemmel látni kezdtem a kisegérben
magamat.

Térdem megcsuklott, émelyegtem,
aztán futottam, gyorsan, át
a konyhán s kinn a nyirkos kertben
átkaroltam egy almát,
de előttem még ott keringett
az egér vörös, kis szeme
és végighánytam a ruhámat
én, az egerek istene.

A BRITISH MUSEUM KÖNYVTÁRÁBAN

Hálókabátban középkorú asszony
ül mellettem. Mocskos teniszcipőt
visel (november van) s gypjúharisnyát:
spárgával köti fel térde alá.
Mikor kimegy, négy csikket szed elő
egy pléhdobozból. Megnézem, mit olvas:
fakszimile kódexet babilóni
ékírással, fordítás s jegyzet nélkül.

Minden reggel háromnegyed kilenckor
az oszlopok között várom a nyitást.
Fele már ott van, a többi épp akkor
közeledik gyalog: a választottak.
A közelben lakik mind, Bloomsbury
padlásszobáiban; itt főznek, élnek,
ki tudja, hogy miből. Nem ez a gondjuk.
Ez itt a kócos nő hálókabátban.
A hosszúhajú szőke fiú ott
az albigensekről tanul megbízás
vizsgák s fizetség nélkül mindhalálig.
A rózsás arcú, galambősz szakállú
öregúr az univerzálák
problémáit kutatja ötven éve.
Lassacskán már mindenkit ismerek.

Ők az én népem. Oly országból jöttem
hol nem tűrik azt, aki önmagát
meg tudja váltani. Irigykedem
reájuk s kissé szégyenlem magam.
Mert ők tanulnak, olvasnak, nem írnak
könyvet, nem kapnak megbízást, nem várnak
tapsot vagy pénzt. Engem a kiadó
küldött, ki rosszul bár, de megfizet.
Halálra ítélt törzs, ők az én fajtám.
Mindennap ünnep nekik. És vasárnap
otthon ülnek, civilizációk
délibábjai között egy világban
ahol nincs már civilizáció.
Ismeretlen istenek terítették
selyemszőnyeget lábaik elé.
Gránit kolostort emeltek köréjük
hol nem sípol gyár, szónok nem pofázik
pénz nem csörög, de van még értelem.
Ha majd felülnek a halálos ágyon
elmondhatják, hogy nem éltek e földön
hiába, mint a többi milliók.

DELFINEK

Hányszor láttam már őket így, csoportban!
Öten-hatan, vidám artistanép
ezüst trikóban, mint a torpedók
nekilendülnek a hajó orrának,
lebuknak, s máris ott vannak a túlon.
Felnéznek ránk: tetszett-e a bravúr?

Auckland előtt, hová nehéz bejutni,
egy delfin, még a század elején
révkalauznak állt és elvezette
a kormányost a vízalatti szirtek
közé, s olykor-olykor visszapislogott:
jól jön mögöttem? S ha a révbe ért
már úszott vissza, a következő
hajóra lesni. Félálomban gyakran
jut az eszembe. Vajon él-e még?

Húsz év előtt két katona-bajtársam
felborult csónakjukkal a viharban
Eniwetok előtt. Már fuldokoltak
mikor egy végtelen erő labdázni
kezdett velük, s emelte, vitte őket
a korallzátonyig. Egy pillanatra
látták csak a delfin hideg szemét.

Derék tudósaink már néhány éve
kutatják, hogy a delfinek mily módon
érintkeznek száz mérföld távolságra
magas rezgésű hangskálán, s az apró

delfin mért ismeri rögtön, gyakorlat
s tanulás nélkül szülei egész
szótárát; vagy hogy terhessége végén
miért kíséri a delfint néhány
segítőkész hím és nőstény, mint hogyha
szülőasszonynál álló ápolónők
és orvosok volnának? Ezt kutatják
tudósaink, meg száz más dolgot, mely mind
roppant érdekes és lényegtelen.

Engem inkább az izgat: honnan tudják
e vízlakó állatok, hogy az ember
nem bírja ki a tengert és útál
belefulladni? S mért segítik partra
amikor nekik a nagy fa alatt
nem prédikált könyörületről Buddha?
Mért rohannak neki a cápának,
mely menekül előlük, s verik át
lágyszővét állcsontjuk dárdájával?
A morálfilozófia mely lapján
olvasták, hogy a gonoszt mindenmódon
üldözni kell, akkor is, ha csak mást bánt?

Oly messze vannak; meg sem értjük őket.
Ezeket nem kondicionálták, hogy
városállamba tömörüljenek,
teremtsenek, majd szétverjenek mindent.
Agyukba nincs pokolgép beszerelve,
nem válogatnak jó meg rossz között.
Versenyt úsznak, tornásznak, szeretkeznek,
szórakoznak és örülnek, ha mást is
mulattathatnak, s a szamaritánus
gesztusokról sem feledkeznek el.

Hogy mit gondolnak rólunk? Nehéz lenne
tisztázni. De ha békés, ideális,
boldog s könnyed életútjukra gondol
az ember, meg pompás ösztöneikre,
úgy feltehető, hogy a hullaszag
mely gyilkos-öngyilkos fajtánkból árad
előttük sem egészen ismeretlen.
Talán ezért oly megvetően hideg
a szemük, ha egy-egy salto mortale
után felnéznek ránk, vagy a hajó
szakácsa kövér halat dob nekik.

Szicília és Málta közt, 1965. május.

ÉSZAKI NYÁR

Pipacspiros madár (sohasem láttam
ilyent) a fáról jóreggelt fűtlyent.
Fürödni megyek a patak mentén, le
egy tóhoz, melynek nincsen neve még.
Éles kemény fűszálak sárga napban:
bronzkori kardok. (Csak önvédelemre.)
Odább málnabokrok karácsonyfái:
tejüveg égők az apró gyümölcsök.
Aztán morénák sima, nagy lapokkal.
Oly kár, hogy későn érkeztem ide
íróasztalt választani magamnak.
A barna sziklán mérgezőld penész
vagy tán moha: lapos, ovális foltok, -
az Amazonász holt ágában láttam
utólszor ilyen foltokat libegni.
Mert ég, föld, napfény, fauna meg a flóra
pár kurta hétre trópuszt játszik itt:
a szőrös szárú, kis skarlát virágból
még csak félenyit láttam tegnap erre
(kár, hogy ennek sem ismerem nevét),
indák kúsznak, mintha siklók volnának,
s ahol a patak apró teknőt formál:
vizipókok szaladnak a felszínen
mint hogyha baseball meccset játsznának;
a tintaceruza-viola mélyben
a nagy halak kiengedik spermájuk
üstökös-kódét és úsznak tovább.
Párhozó szitakötők biplánja száll el
vállam mellett: nem látnak a gyönyörtől.
Pollen, színpompa, száz illat körülöttem.
Minden tenyészik, burjánzik, kitárul
szeretkezik és siet, mintha tudná
hogy kurta lesz a tarka orgia.
Én is futok le a névtelen tóhoz
s mellettem, ifjan, áttetszőn, ezüstös
derékkel, virágcsokorral a karján
szalad a nyár, örült Ofélia.

SZONETTEK

A tizedik

A plastik győz, a holt anyag
s a vasbeton.
Az emberi tudat hasad

meg az atom.
Vigasznak Szálámisz maradt
és Máráthón.

A dekadencia ragály.
Nincs gyógyszere.
Sírunk felett halálsugár
s nem lóhere.

A lencséért Ézsau eladta.
A hold letűnt.
Dedűke, mondd, *á szelámná*.
Még nézelődhetünk.

A tizenharmadik

Náladnál kétszer idősebbnek
s tapasztaltabbnak vert ide
a sors. Eszemmel nyerjelek meg?
Nem mennék vele semmire.

Mivel hát? Azzal, hogy kísérlek
míg hangtalanul viseled
fiatalságod és szépséged
tragikus tudatát szemed

kékségén s minden mozdulatban?
Maradj velem, mert rád maradtam.
Mit mondjak mást? Elolvadok

a gyengeségtől. Tested mellett
megszédülök. Ha átölellek
karomból kiesik a csont.

A harminchatodik

Bordáim rácsa közt, mint a vadállat
négy puha talpon jár a szenvedély
s érted liheg. Csókoltalak, de számat
bőrödbe vertem. Nincs nap, sem éj:

téged kutatlak. Közénkbújt a tested:
hol voltál míg magamhoz húztalak?
Hiába alszol, csak téged kereslek
e titkos lánggal égő húsfalak

mögött. Börtömlő, nem neked könyörgök!
A lelkeddel szerződtem, mint az ördög,
s mit bánom olcsó, póre testedet,

farod két gömbjét, szeplős válladat?
Elfordulok, hogy megkeresselek.
Szemet húnyok, hogy jobban lássalak.

A hatvankettedik

Hajatok lengő bársonyát a szél szemembe fújja
kezetekből a szerelem labdája szállt fel újra
karotok íjj volt, melletek csupa rigó; felettetek
ott ült a szépség a kemény román körívek tetején.

Gaucelm Faidit vagy Peire Vidal: mimózafácska, mirtuság,
hajnal, szabadság, rózeláng. Tiétek volt az ifjúság
a kard s az éhség fémíze: a Hölgy kegyetlen fétise;
a könnyedség, mely oly nehéz; a skárlát ing, a szenvedés;

a cél, amelyet nem lehet elérni; húszszoros, remek
rímek s az elszállt dallamok. Mi lett aztán? Meghaltatok.
Jobban tenném ha hallgatok, mert történelmünk gyászmenet

s a hírnév is csak átmenet. Rátok dobták a szemfedőt.
Síroton kathár jelek, kereszték, madár-etetők.
Majd megjöttek a katonák s eltemették a temetőt.

A századik

Repülőgép száll ki minden felhőből a
Centrál Park felett. Mi a hiba?
A bölcselet mért érkezett először
s csak aztán a győztes technika?

Mért nem fordítva? Mért nem Archimédesz
öntött már ágyút s atombomba hullt
míg Néró kornyikált és Róma égett?
Porló vasbeton szörny lenne a múlt,

ocsmány gépek raktára, - kristály hajnal
a pillanat. Itt jönnénk nyíló ajakkal
s az erényről beszélgethetnénk szégyen

nélkül. S mily boldogok lennénk! Az ész
mint könnyű sas körözne fenn az égen.
S a Broadwayen feltűnne Szókratész.

HATÁR GYŐZŐ

(1914)

HAZÁTLANUL

míg éltem, az Óhazának nem volt számomra ideje

most már nekem sincs többé az Óhaza számára időm: nemsokára minden tengeren túl – egyesülhetek a teljes hazátlanokkal

megtettem-e mindent érted, Tengertelen Sziget odaát Európában, értetek: megtettem-e? Mert aki rosszul szeretett: gyűlölt; de aki jól gyűlölt: szeretett; szerettek-e azzal a szentágostoni gyűlölettel, aminek elvakult szigora az öncsonkításig mehet – megcsonkultam-e érted, miattad odaát Európában?

... Tőkéidben nem vállaltam érdektelenséget, mozgalmaidban pedig kovásszá oldódtam és különíteni többé és megnevezni engem nem lehet - - - milyen búza folyik, mi pereg az üvegszál-csőveken bennetek, mondjátok elevátorok?

... a vad szél északon, a vad márciusi szél, ahol a gyárak ólomfedelei hullámoznak: északon! a vidám, a fogvacogtató északon – melegtelen napsugár! ... Emlékszem erre a szekérre: a körbefuvarozott szegénység volt ez a balkáni szekér és itt! itt! megint kering bennem a küllők szédülése: balkáni, bivallyal ballagó Európa!

... eljöttem, amerre maguktól betonozódnak az utak, el mert mögöttem elbontotta sok-sok vad nép, valami háborús gyomorsav...a művelt utak! - - - Illedelmes zsilipek közt bolyongani, öt tükör-szinten bámulni a cirkáló fegyverzetét, bámulni fegyvergyűlölő bátorsággal ... ó! Hamburgi szénkikötő, mint a fák törzsébe a szerelmesek jegyét, úgy vésted be – de bevésted belém daruid panasza-nyikorgását

barátságtalan Bábelem, egyetlen várossá összeterjedő Nyugat, de sokat – de hiába hordtam goromba Kedves, kényes öledbe az ikonok, a kincses övek, a Kelet, a színek hímes tojását: a legboldogabb reménytelen udvarló bátorságával – de sokat!

... a megtenyerelt mellek a köténytelenek utcáján, a tavalyi inger ... a hívogatásra sétáló szoknyátlan szemérmek és katonák, katonák! ...késő

a villanyhálókön őszi koszorúk lengetik a szelet, a gyámoltalan aranyzalagokkal a halottak barátkoznak, az engesztelhetetlen halottak, a legmelegebb szamovárak körül borzalmas tűnődés üli meg a hegyet: a tüdők ... a lengő tüdők fuldoklást szimatolnak

a kitüntetéssel szült ikerbabák ikerbölcsőinek vánkosoible

idillikus csengetés a szemetesnek és a kedélyesen, tréfából összeütköző villamos, mert az utca ring

a gyermekvasút az emberkertek színes üveggömbjén (tükrösen rohan) – kerepelnek a kerítések, a rózsák, fehér rózsák a fehér, kecses pálcika-mankókon – a vak rózsák kórusa: vágy! honvágy!

... szerettek-e úgy, hogy az már több legyen szentek haragjánál, elmerülők gyűlöletnél – úgy szerettek-e? ...

(„Exultate! Jubilate!” – egy régesrég kurjantás messziről, vandál ricsaj ... a vadak! a vadak!)

most hát, Időtenger ... Megmostam a lábam, benned Hullámtalan, abban amiben lásd, ellenkezés nélkül merülök

míg éltem, kinek is lett volna számomra ideje? ... Most már: ki számára is volna többé, a végső megszélidülésben --

nemsokára minden tengeren t ú l – egyesülhetnek a teljes hazátlanokkal.

AZ Ő LAKOMÁJÁN

és mi mindig csak csókoltunk. Ha a szobánkba értünk, elfelejtettük, hogy millió a dolgunk, hogy éhesek vagyunk: az ajakpárnák ajkat kerestek, a hunyt szemek kitapintották domborodását. A finoman elévelt szájszöglet. A körülsíkló szájközép. A szétterpedő alsóajak. Az ínyek vakulásig teltek a fogak fényével. A nyelvek párbaja kezdődött. S közben neveltünk. Neveltünk, hogy ez az ebédünk; ő – diadalán, hogy vállgödrével legyőzte éhségemet, és én villámérintettségemen, hogy így olvadok és feszülök. Fölöttünk dús felhőfűrtökben szüreteink függtek az édenkerti koronákról, ernyőfenyők sátora alatt tapadozva pilledtünk-éledtünk és mindig csak csókolóztunk. Levett a lábamról belemosolygó, enyémbeolvadó szájával; levett a filozófia lábáról, a világcsavargó lábáról, a háborútjárt haramia, a bolond önkíséreltező, a fogadalmas remete lábáról; már a lábam lábáról is levett fiamban, unokámban és amikor már az ágyécomból ígérkező minden nemzedéket levette a lábáról – gyermeket fogant. Nem is tudom, mikor történhetett s hogyan, hiszen mi mindig csak csókoltunk. Mint a káposztapillén vagy a tiszai szitakötők üvegtestén, átalcsurgott a bőnedvű lét, átsugárzott s mi megcsillanhattunk. Az ártatlanság ízével szájában s az anyaság eláradásával sivalkodva paráználkodott, mialatt mosolygott, mint a szentképen; s ő, a teremő lge csendülő-táncoló hozsannája, már-már meggyőződött róla, hogy nem az imára kulcsolt kéz, de az imára kulcsolt csók a kedves Őelőtte s legjobban akkor dicsérjük a teremést, ha az Ő szeme láttára az ő életreocsókóló csókjává átlényegülve, az Ő lakomáján – lakmározó, oktalan állatok vagyunk

KOSZVAKARÓK

és lőn, hogy nem volt többé tisztaság a földön

és az emberivadék lefejte karjáról – hóna alól fejte le a mocskot tenyerével, és combjáról térdén át megbuktatva, lábszárról bokán és lábfejen; fejte-tolta-sarabolta a szennyet tenyerével; de nem tisztult a sokaság, mert a mocskok a tenyerében volt és a t e n y e r e volt a mocskok

és ha akadtak volna próféták közöttük és szólottak volna: „mi nem töltöttük Szodomát és Gomorrhát, nem kereskedtünk testvérünkkel, bővelkedünk az igazban s angyallal társuló olyan emberünk is van, nem egy. Az eredendő bűnben nem hiszünk, abban nem fogantunk – nem élünk vele; ígéssel nem házalunk, sem szenttel, sem amolyannal. Mérlegeljük hát in moralibus mi nagy felháborodásunkat ellene és gerjedjünk fel; mert bizony mondom, a tisztaságra való ez mi nagy igyekezetünk már maga fél tisztaság s hahogy az a másik fél minékünk meg nem adatik, akkor nosza kiáltunk égbe égbekiáltó igazságtalanságunkat s ég! ég! kiáltásokkal mennydörögjünk az üresnek és rendezzünk tiltakozó tüntetést az lgaztalan ellen, ahol csak volna – ha volna” - ha volna próféta közöttük és szólott volna; de nem volt, nem szólt

és ha akadtak volna más próféták, prófétanők és nagy prófétálással szólottak volna: „ez a pocsékság mirajtunk miért vagyon? meddig túrjuk még, hogy magzataink azon bolyhos-mohosan és penészzölden a legazolt méhlepényről hemperednek le, a köldökzsinór epesárral fröcsköli be elragója száját és az anyák szoptató bimbóiból varangynak húgya csurran? nosza építsünk lelkes állatot gépből és csóvából, ki húskímélő, de epesár-pusztító gonotron sugarával kímélje a húst és pusztítsa a ráncvarasodott öklendéket és annak ótvarát; hogy helyreálljon a tisztaság a földön és mi olyanok legyünk, amilyenek tisztának volnánk – ha volnánk” – ha volna prófétanő közöttük és szólott volna; de nem akadt, nem szólt

és ha támadt volna más isten-embere, vagy istennek embere nem lévén, előjött volna a pusztaságból, ésde pusztaság sem lévén, ez nagy felindulhatnékból lett volna pásztor pátriárka, ő népének olyan vidékre terelője és szólott volna; „nosza építsünk quinkumquankum para-logo-tele-digi-pirametrálist, mely pirametrálistnak hossza legyen száz megasing, széle másik száz megasing, magassága pedig a summája-gyalázat vélünk már nem osztható legkisebb közös dögszörösre. Súroljuk-sikáljuk vibrovapro-phonophraxsszal harminc hónapokig éjt-nap; síkáljunk tisztára kettőt nemünk szerint és vegyünk a tisztákból kettőt fajták szerint; s ti keressetek más tisztaságot. Legyen oly letörölhetetlen, mint rajtunk ez a régről letörölhetetlen föld-rühesség, de én a fellövőpad gombja a nyomójának aki ittmaradtam, azt az elpiszkolatlan

csillagvilágot hová ti lesztek tisztának-indulóban – annak látását, lábom alatt jó szilárd feltapodását már nem érem meg, akkor sem, ha nektek, ég-dereglye, szakáll-kapaszkodótok s nekem csáklya szakállába kapaszkodó erőm volna – ha volna” – ha támadt volt volnaközöttük olyan és szólott volna; de nem támadt, nem szólt

volt pedig ez a nép az apoxyomenidák népe. És mosakodtak és koszakodtak és vakarták százszor-száznál több százmilliók a milliárd számra osztogatott vibraphrenephrogophronos koszvakarókkal a koszt, de mire levakaródék és testük lúdbőrző puhája kibukkant, utoljára maradott tenyerükről nem tudták levakarni kosszal a koszt; és görényes kulimász ette koszvakaróikat eldobva, tenyerükből újra kicsurgott és szintugyanúgy, testükön, ugyanazzal, körbeterjedt szintugyanaz a kosz

ím ez a pocsékság vala rajtuk. És a csurgások alatt felégve kitarjagosodott, és gennyével elfakadva megpoklosodott; és olyanná lőn, mint a lassan fővő pöfeteg szurok, fosóhomokkal temetett földolaj és lágyával ömlesztett iquanodon guánó és kulimasztodoszaurusz trágya rohasztva-dúsított keveréke, vastagon – olyanná

míglén száradó ezer szarkaláb-karmával rá nem nőtt és meg nem kapaszkodott rajta a koprolit

míglén ő is, ő maga – bőrének hámja, porcogója pőcéje, ina-izma tokja a szterkutikulával egybeízülvén – az emberivadék olyanná nem lőn, miként körül nőtt páncélján az armadillo: himje tora himbálása, nősténye keszegjárása, oldaltjáró öregrák koprolit-páncéljában miként – olyanná

s mikoron az ürbe el-kilengtek nagy garral s az járta már, a gondolatidomítás csodája, úrcirkusz béli letapsolt lengések, kitapsolt úrlétrázások – elszaporodtak a földönjáró úrhajok az üresjárás lázas várásában. És kergűlten dörgölték egymáshoz a kosz-kor gyalázatát, mint bambaszemű sertések-ökrök-juhok a járhatatlan sártócsák közepére vert koszvakaró cölöpéhez, mely elforogva semmit sem vakar; s mint egymás koszvakaró cölöpei a nagy udvarlásban egymás körül - úgy dörgölődtek bárgyú-nagy álnoksággal kedveskedve, hogy míg a koloncos gané ragacsból ügyeskén átaladnak, a maguk csimbókos gyalázata majd kevesül

megmakacsolva az esztelen tisztulhatnékban és megtisztulhatatlanul; pikkelysömörök, lepraragyák és szivárgó sipolyok alatt féregként tekeredve és eléktelenítve a felismerhetetlenségig; kullancsok, rühatkák és szertevándorló tetvek hajléka gyanánt; maguk a márványmosladék alagútpalotáján, a gyalázat-vályúkbán tükörképüknek elérberőfögve és nyelvük sebét vizsgálgatva, mert az elgyalázott élet mételye akkor volt garatjukon lemenőben és még alább; hogy beléjükcsülve kikövezze édesmindnyájukat és kibélelje a szenny kazánkövével s mint eleven szennycsatornákon, két nyílásuk közt szájától végbélig, valahol a legtisztátlanabb zsigerekben – valahol összeérjen

a koprolit, kit imhol dög-magunkkal beszennyezőnk

a bélsárkő, a tőlünk húzóódó, mint nála-is-hitványabb berondítástól – a tőlünk fintorgó, a nálunk-különb palaürülék hátulról fel és előlről le hogy összeérjen

és lőn, hogy nem volt többé tisztaság a földön.

HÓHÉR-IDEÁL

vizsgaakasztásán a padlócsapda
beragadt Ám ő - maga-feltalálván -
vizsgagerince csontját facsarta
s jelesen végzett Mellszobra márvány

megérzik rangosan delejes hatását
lovagol hegedűl színe a sárga
fel-felidézi első avatását -
mi lebilincselő a társasága

hol részvényekre hol lovakra tippel

oly elmélyedő oly olvasmányos
s ha hangja telefonon felcsilingel
a lénye pipes látványa lányos

feketére vált a hóhérlőtőzőben
úgy adja meg a végtisztességet
a lénynek ki - általa elköltözőben -
nyakkal int majd búcsút kötelének

rövid a hóhérság emlékezőkéje
a bűn nem bolygatója tudatának:
lapját olvassa HÓHÉR ÉS KÖRNYÉKE
s az Emelt Főnél nem adja alábbat

ő hóhéralapja mély illat és gyász
locs-pacsuli ling a fátyolán át
szerszáma lakk dobban lenge poggász
ő koronázza a panorámát

a hamvas hó hóhér ha tudja-dolga
szakértelemben merített hévér!
- úgy van annak a mélyére hatolva -
s nem időz többet a kelleténél

ha azt a csigolyát eltekerte
ellejt odébbáll - nem rossz a mája -
már minden gondja ő háza-kertje
s a kecses tulajdon csigolyája

Bach Chagall az Inkák Montesquieu
Balmain - része minden szépben-jóban
Nem tudni melyikünk hol és ki ő
- itt él közöttünk inkognitóban

ÉLETCÉL

ország kerestetik élet céljából
feltételek
legyen enyhe éghajlatú ideális fekvésű
lehetőleg partos de csipkézetes (tengerszerű kiképzéssel)
és legyen mégis
és legyen mindazonáltal

öböltől-öbölígy úgy terüljön el ágabogán sugaras bogara színe és pompája:
színpompás parttalanul hogy ege is legyen de nem akármilyen ám
hanem az is a maga felhőtlenységében legyen köröskörülded
kényelmes átalmérőjű
készséges kék és boltozatos
ne legyen túl igényes
ne számítsen költői letegezésre
se rátarti - arra hogy felfogadják (ha felfogadják)
mert o r s z á g még nem haza se nem nagynéni

és különben is és egyáltalán
 szerződése próbaidőre szól - ha elszegődik (akkor sem parolázással) és mindvégig aláíratlan marad
 próbaidős halálíg sőt halálon túl is
 ott marad/rögnek marad/megrögzött maga-rögének marad az istenadta párája
 lehet rendőrsége is de csak egyszer egy héten
 és az is: legyen tisztességtudó és előre-köszönő (süveggel!)
 (az Édes Nagyságos Asszonynak kezitcsókolommal-nézz-e meg-az ember!)
 fogdája takarításáról-kimeszeléséről munkaadója gondoskodik (de beköltözőről nem)
 gyakorolja a bűnözést beöltözéssel (hogy el ne felejtse) (kiképzési tanlecke formán) (de csak ha a
 próbarablás-próbagyilkosság nem zajos)

lehet adóhatósága is és útlevelelhatósága meg időhatósága meg joghathatósága és mindenféle másegyéb
 hatósága-csak egy nem lehet:
 mindenhatósága

lehet hosszúszőrű koloncos is feltéve hogy szobatiszta (nem baj ha a szemébe lóg - így legalább nem
 veszi észre ha őfőmagassága az állampolgár nem szobatiszta)

ha horgászbót szagol gondoskodjék tisztességes haljárásról - ha meg vadászpuskaport hát arra hajtsa
 erdeje vadja-fürje-fácánja tavi rucája-récéje-szárcsája-gémje kánaáni kócsagja garmadáját ahol
 igazolványozott kényes kenyéradója ül a fegyverviselés dicsőségében

ne mindig a zavarosban-halászhatnékján jártassa azt a kis megmaradt esztét amennyi egy országnak van
 hanem írja be arany betűkkel abba a századok-szétette cselédkönyvébe n e k e m c o k i és szíveleje meg
 tulajdon rondítását

ha vitorlát szagol zabolázza meg szele-kamaráját és a megmintázott széllel a mintadobozból elővett és
 minden bidrefodrálval vadonatújdondán fodrozódó bodri-szellővel ajnározza-dédelgesse csókolgassa-
 bocizza-becézze szálás szélességét a közepénél dagasztól a szélével

prrr prrr kerepelve: mutassa meg milyen az ország ha rózsaujjú s hogy olyan szelíden lengedező nincs
 még egy mint az ő zefiriádája

ezzel szemben hónaljig ülhet a szabadnapos hajnalpírban és a vacsoracsillag tetejéről esteli harangozást
 zablagolhat a mennyég alkonyulatánál

kanafurkázhat ángyélumra - ficerére kosborkánkánt - piperére ühümkerő hümmegetőt ajtóstul-szakajtóst
 kenderen-kendermagost

furuglálhat csapásolhat

eljárhatja a hadügyminisztériumi kanásztáncot-durrbeleváncot-firlefáncot de másokkal el nem járathatja
 dirreg-dürög-sürögdögélhet randalérozhat rogyásig de!

istene kezébe adta nem adta: tárogatni nem tárogathat ittas másállapotban

se néprajzilag ésde még „szóval felfelelve” se feleseljen ha kell ha nem kell (nem virágszál)

hagyja más országra ezt a vegzatúrás romantikázást

olajligetében tikkadtan zöldellve kopogtasson és ne alattvalózza feljebbvalóját hanem illendőképpen
 instállásra mindig legyen kéznél őzikéje szökdécseltetni házinyula orrontatni mókusa etetni és kalitkamadara
 kiengedni való

ne járjon ajkbiggyesztve nem szép egy nagy ország ha ajkbiggyesztve jár (és holmi túlkapásoktól való
 alaptalan féltében már jó előre duzzog)

egy ország ha beképzelt csak azért mert beköltözhető

ha mind e hibákban nem leledzik igaz lelke tetvetlenítve volt nem csipás nem mocsári miazmás és
 alattomos lápjai se olyan kipárolgása

földjének rengő szándékai

legjobb tudomása szerint vulkánikus működése madárijesztő látatava szolfatárja büdöses pöfögése
avagy másegyéb eszeveszett és kiállhatatlan kitörései nincsenek

ésde hamiskodás nélkül úgy érzi hogy mind a fentebb mondott kívánalmaknak eleget tesz és ő égre-földre
olyan ország amilyen kerestetik

nos

úgy írjon - felbélyegzett válaszborítékon a cím és a kontinens pontos megjelölésével ÉLETCÉL jeligére
kalandorok kíméljenek a főkiadóba

HAMUTARTÓ

hogy maroknyi hamuvá hamvadjunk és tartogassuk is markunkban hamvainkat, egyszeri tüzetes
megnézésre: az volna csak a pünkösdi királyság, édeseim

íme én, aki voltam, tenyérrnyi hamunak - a tenyér tartogató hamuján. Íme a két látó szem, amivel
nézem - és két vizsga szemnek aláhamvadott visszanezése fehéres-szürke pernyéjében. Íme a látóideg
mögöttes vidéke agykaréjról hamuvá omlott agykaréjra: én

hogy a birtoklás vágyából és jogi tételeességéből való ezen végkivetkezésen tulajdon magunk
legyünk az az utolsó dologi tulajdon, amit még magunkénak mondhatunk - mármint ha pünkösdi cseles
szerrel, az égetőn keresztül jövet megmaradunk annak: e látó hamunak, hamutartó tenyerünkben, édeseim

s hogy is tudnánk betelni vele, míg közeltartjuk s legeljük látását! Hiszen ha tekintetünkől
elengedjük, aláhull egyik pergetője s amibe pergette, a másik: hamvában vizslató valónkát is magával rántja
a másik tenyér

hogy mi magunk legyünk annak a mi maroknyi pernyénknek szélel szóratója, széteregetője, tulajdon
tenyerünkől, valamig tartogatónak is el nem fogyunk s nagy kavargóvást el nem enyészünk

hogy sem utánanézőjének, sem kiénekelőjének, sem hírének-hamvának meg nem maradván, sívó
medrekkel, bitang katlanokkal osztakozzunk az ülepedésben és mint pálmás, üvegtetejű törökfürdő szakértő
dögönyözőjének keze alá - átadjuk magunkat jégnek napnak erózióknak

mi jó! mi jó! jobban! sose kímélje! oda se neki! . . . Micsoda pündösdí királyság, édeseim

A FELOLDÓZÁS

(Ifjú Bűnös könnyáztatta arccal térdel Lelkivezetője előtt a gyóntatószékben. A pap -
medencecsontjával szétereszkedve, elpetyhüdtlen ül és szemét stólájával takarja.)

Lelkivezető. Ezért a te súlyos hét fő bűnödért a Szentföldre kell zarándokolnod. Háncsos vezeklő darócban
mégpedig, szöges övvel alatta. Ne, vedd az enyémet. Ha visszatértél, jelentkezel és kéred
feloldozásod. Most mellverdesve én bűnös, én bűnös: homlokod a padlóba vered és elmondasz
vélem három Üdvözlégyet, három Miatyánkot.

* * *

Lelkivezető. Nos, tettél szép penetencét, megjártad a Szentföldet, visszatértél, hogy feloldozásod kérjed,
gyermekem: igen?

Ifjú Bűnös. Igen, Atyám.

Lelkivezető. És mit láttál menet-jövet, milyen városokon volt általhaladásod? Halljam rendre, semmit ne hallgass el.

Ifjú Bűnös. Valahányszor a mezőkön feszületet láttam, toronyiránt Miurunk felé vettem utamat, hogy töredelmesen elébeborulva s homlokom is odaverve, az én nagy hét fő bűnöm elengedéséért esdekelyek.

Lelkivezető. Most ne a mezőkről beszélj, fiú. Gyónjál a városokról.

Ifjú Bűnös. Azok felé menet se mulasztottam el. Ha a keresztutakon Boldogasszony örökmécsesére bukkantam, elébetérdeltem a mi Mennyei Közbenjárónknak teljes töredelemmel és homlokom is odaverve az én fertelmes hét fő bűnöm töröltetésének kieszközléséért fohászkoztam.

Lelkivezető. Most ne a keresztutakról beszélj, fiú. A bűn melyminő viperafészkével, mi parázna Új Babilonokkal volt találkozásod s nincs-e abban meggyónnivalód.

Ifjú Bűnös. Nincs, Atyám.

Lelkivezető. Vajon.

Ifjú Bűnös. Soha a vezeklő édes győtrelem se révnél, se hídnál, vámnál el nem hagyott és még ha városokat messze elkerülő, ugyanegy járatban fáradó zarándok csapathoz csatlakoztam, akkor sem azért, mintha nem szolgáltatam volna ki szíves-örömet akárki útonálló farkasembernek ezt a hét nagy fő bűn súlya alatt roskadozó porhüvelyt.

Lelkivezető. Most ne révről-vámról és másegyéb útonállásról lefetyelj nékem, fiú! Hanem valld be hamis lelkedre, a füstjét kerülgetted csupán vagy jártál is benne? Megláttad-e száztornyú Szodoma és Gomorra tündöklését? Leöntöttek-e éjjeli lajtos dézsával a lányos háznál, ahonnan illaberek udvarkerten-rácson-falon, árkon-bokron túl, mentetted lilomrontó irhádát? Latorságaidról akarok hallani, fiam, azért vagyok itt.

Ifjú Bűnös. Ahogy első tornyait megláttam, már az Nagy Szent Polikárpus Urunk méze és vigasza volt. Legott utam a Hét Halálos Bűnnel Terhelt Veszendő Lelkek klastromába vezetett, melynek minden kápolnás fala lábszárcsontokból rakatott, az öregszentély kivételével: az, egész félig, csupa csontkoponya. Itt homlokomat a hideg lapockacsont padlóba verdesve és az atyák saruját csókolgatva közelítettem Nagy Szent Polikárpus Urunk szép Szegycsontjának édes ereklyéjéhez, kriptáján, hol igen sírtam.

Lelkivezető. Nem azt kérdelem, hányadmagaddal sorakoztál ingyen csontért, levesért a konyhán, ne forgasd másmerre beszéded. Hanem hogy amikor a kapukhoz közelegtél, találkoztál-e a falak előtt cudar cemenével, kinek kellettése s magahányó járása lélek megkísértésére megjelent előtted s véled játszódt? Szemérmetlen ledér személyekkel a falak előtt, kiáltoztak-e vagy csak mutogattak, hányan, meddig és mit?

Ifjú Bűnös. Már mi igencsak szentolvasónkat morzsolgatva, azokat kántáltuk sorjába, oltalmunkra, búcsús szenténekeinket, amint következék -

„Szól a Prépost Máriának
„Szól a Szent Szűz Szent Fiának
„Hegye - Mártó Lánciának
„Által Járó Bűn Bocsnát . . .

- homlokunkat is odaverve ahová csak lehetett, felszóval mi háncsos darócban vezeklő zarándokok, olyigen szemlesütve, hogy ha felpillantottunk se láthattunk a csuha kápájától egyebet, csupán csak a szándalunk hegyéig az út porát. S így botorkáltunk Jeruzsálemig, akár a vakok.

Lelkivezető. Elhagyd már, fiú! Hanem inkább úti por hintés helyett (kivel egyet se félj, velem ugyan nem járatod a bolondját), azt gyónd meg, de ízibe. Hány jeruzsálemi csapszék vadrózsájának maradtál a fizetéssel adós? Rátapintottál-e a vadrózsa veresére, ahol kifeszlik avagy mindjárást csak dúrtonfúrtad s szétdúltad a szegényt mindközönségesen, te szélházi: megjelent-e álmodban fülednél sügdosódó Szemérem Ajak s kivírt-e nyelvednél a csiklándi Rapcsosa?

Ifjú Bűnös. Atyám! A vértanúk és minden megvallók szent seregére ki mi szent hitünkért kínhalált halt és üdvéért szenvedett!

Lelkivezető. Igaz-e, hogy olyik feslett rózsza szerecsen, igaz-e? Hogy amék szerecsen bazsarózsa rádígéz, hát az ilyenek a szeme is mint a baziliskusé, nagy döfő, igaz-e? S hogy nemcsak egész takaros személye amilyen fekete, még töttön-terebélyes is a fekete szerecsen fertályával: igaz-e, hogy nemcsak a csecse szerecsen annak, de még elnyíló köldökétől körül-hátra-le s belül-alá, szerecsen annak még a Se . . . Fa . . . Vala - - - Valahára végére érhetnél cserpes száddal ennek a te csorvasz városi beszédnek, amit ott szedhettél fel, huncutja s ilyennel gyóntatódat te ne traktáld: ott ragadt rád - a városokban!

Ifjú Bűnös. Atyám, a hét fő bűn emléke rág, jövet idáig homlokom a földbe verdesve sírtam és sűrű könnyhullajtásomon át hogy is láthattam volna városokat! Hát nincs az én gyalázatomra feloldozás?

Lelkivezető. Feloldozás?! Most persze, úgye. Ezt megcsináltad; s csak annyi hasznom van belőled, hogy levezekelted bűnödöt. Eredj, mondj három Üdvözlégyet, három Miatyánkot a patvarba és istenhírvél ego te abszolvo.

EMBERÓRA

(az Óriás Homokszem üldögél órája előtt,
amelynek garatján embermilliók peregnek
alá, mint a „porszemek” és Ő rajtuk méri
a Homok tenger életidejét)

ember voltam de homokorámat
úgy adatott fordítanom
hogy fennakadt az idő - garatján
megállt a mérő forgalom

Akkor homokszemszikla hegylánc
lettem: homokszem sziklahegy
már előttem az emberórán
időmérőnek emberszem pereg

Billiószámra emberszem parányok
peregnek az idő üvegén
főveny életüket így használom
nagy időm mérésére én

Évtízezrek évszázmilliomja
elpergett - fogy az eleven
az idő az én időm mégis
mégse tud kibánni velem

Az emberórán keresztülfénylik
lényem - a homok-romokon
rajtam nem fog életnek átka
véggel-kezdettel szegvégről rokon

Tűzben gázban tér gőgös torlásán
kigyóm ennek farkába harap
Tán emberszem istene halhatatlan
De a porszem: h a l h a t a t l a n a b b

HÜLLŐK KORA

dögbogárság jöttön-vasseprője
eljött értem: holnap beseper
hová merre húzgál esztendőre
nem tudom és nem is érdekel

emlékül hogy mi marad utánam
maradónak hány arany karátos
- elfekszem a seprő vasfogában
s ott ahol a föld is csokoládés

fogamat jójába belevásom
s majd előreesve – állkapocs-
és bordakásra lógó talizmánom
megköszöni ha ki rámtapos

esztendőre sarak seregéhez
térésemet megünnepelem
így lesz ez a dolgom végérvényes
cseréptáncom teljes ciklámen

felszedik a nagy kiszerezéskor
ami abból felhasználható
„szauruszok kora volt – az őskor”
tanár mondja ír a hallgató

„itt a járomcsont a meszes korsó
ebből ezzel ette a meszet
bőgésükkel tele volt a bolygó -
utolsó volt s ez is kiveszett”

ÍNI MÍNI

(kiolvasóvers öreggyerekeknek)

szülőasztal szülőszék szülőkészülék
íni míni májni mó édes-egy szülék
én is mennék mehetnék elnyugodni jó
örök rendet tehetnék íni májni mó

aki voltál énnekem szülőasztalon
íni míni májni mó édes angyalom
lettél tűzi gyertya ár visszahamvadó
gyermekági mátkapár íni májni mó

hullapólya hull potyog élni oly sebes
íni míni májni mó foglak ne keress
kiszámolás rámesett vagyok a hunyó
anyám édes jó leszek íni májni mó

A VÖRÖSMARTY-VILLÁBAN

(kámea)

Irodalmár barátom azzal kecsegtet, hogy elvisz Vörösmartyékhoz.

Nem jutok szóhoz. Nem értem az egészet. Megkérdem:

- Újholdas?

- Újholdas hát. Ő is.

Kezeskedett Vörösmartyért, nincs mit aggódnom és még amúgy sem láttam otthonában a költőóriást. Velementem.

Varázslatos otthon volt, a könyvszekrények üvegajtósora előkelően fénylett, az egymásra halmozott perzsaszőnyegek, a lábzsámolyok, a kalászvirág a roppant zöldüveg vázában, a hatlábú zongora, minden. Színekben pompázó mélyhomály. Finom és törekeny, az ablak sugárkörében: Laura; az ifjú feleség – a felséges ifjúság.

- A férjem nincs itthon.

Csalódottság, szorongás. A titok egyre mélyül. Ha ilyen, amikor nincs itthon, milyen, ha itthon van?

Csodálatos az ifjú feleség, soha nála jobb reklámot, költőnek – és jobb reklámfőnököt, soha. Laura édesded-ifjasszonyosan csapongva társalog, bele-beleszöve mondataiba egy-egy idézetet azokból, amelyek már belemertek a nyelvbe, szólásmondási rangba; de néha a megírandó művekből is idéz, mert azt is tudja. Betéve. Mind. Hitvesi előretudás. Lírai. Laurai.

Nyugtalan pillantásokkal tudtára adom költő barátomnak, hogy a tudományomnak a végére értem. Se köpni, se nyelni. Itt lenni Vörösmartyéknál, szemtől szembe az ifjú feleséggel és a költőóriás – ha nincs is itthon, itt kering őselemben, ebben a körülüggönyözött univerzumban.

Barátom szemhunyorogva int: majd. Mindent a maga idejében. Az erkélyen ragyog a délelőtt, a verőfény elúsztatja az azaleákat – elázó azaleák. Az előszoba pádimentomán táncol a déli verő, a déli verőn elcsúszik a szem. Szívélyes búcsúzás, igen, sajnálni fogja. Be fogja sajnálni!

Kilépünk a ház elé, meg kell kapaszkodnom; barátom karjába markolok: késő esti sötétség fogad, a Vörösmarty-villa a fák fekete foltja mögött alig sejthető, fenn az égen tücsökzenére ezüstölő, harsányan süti holdsugár. Udvara van a Holdnak.

Barátom a teleholdra pillant, majd a holdudvarról rám, sokat jelentő pillantással:

- Érted már?

A civilizációs reflex: szégyenkezni nehézfejségünk miatt és okosságot szimulálni. Egy pillanatra még mintha igaz is volna, bár magam sem tudom, mit mondok, amikor rávágom:

- Értem.

Értvén ezen, hogy aha! No lám! Most már értem . . . Elfele menőben a Vörösmarty-villától: lehet ezen valamit nem érteni? Már hogy ne érteném.

. . . De értem-e?

MAGYAR IRODALOM

Nagyasszony. Hihetetlen karcsú szűnyogderekű, de óriás-fardagályos – s ez a dugó far rovarjellegűvé teszi billegését. Mégis, a zsinórpádlásról sugárfókuszba hozott rongyfátylaiban csak csupa méltóság, szépsége romjait hurcolva s még bukdácsolásában is az, a göcsörtös ál-gyökereken. Keszkenő-tépdese csak meg-megy a nagy-romantika vadon erdőrengetegében és eszelősen, a magáét, magának. Mondja – mondja

. . . Se Csákom, se Mátém, egy fiam Szibinyányi nem sok, Jankónakvalónak. Annyi se. Jaj! Seregem! Seregem! Még alig királyfi és már vagy fattyú, vagy megvakított. Ha akkor Gádinesdnél beér Zápolya és Zircnél nem morgolódnak a talpasok, hát tudomuccse el-s tova tángáltuk volna a kutyafejűt, hogy saját nyílzáporával találja magát hátba, amint ijedtében alárohan. Nyúlfutamodás lett volna, nagy nyársonforgásokkal, ökörsütéssel, miegymás - az, a vége s nem ez . . . Korán volt leszakértáborozni nékem Mikepércsnél s nem bevárni jó Tökörcsi fiam kócsagos vitézeit. Jaj! Jaj! Jaj Hóra, jaj Kloska! Zsebrák Holubár, Giska, Trajtczigfritczig, Pogyebrád, Janku Ábrahám – heten, mint a gonoszok. Jaj, szent Püspök! Jó magyar népem! Nem kellett volna . . .

. . . Aki dalos ajkú, nem lehet imperialista. Bűzhödt pozhorványban, vérhedett bürgözdben, egy-szál dolmánytalan, Deli Vid. Kötésig gázolsz holmi szomszédnépek acsarkodásában. Ó a hazuglári! A hintenivalója koholmány, ő maga konkoly. A hamissa! Váltott lovakon vádol, nyakló-s zabola nélkül: telik a frankhamisításból. No hiszen, győzd csak, győzzed – győzzétek ezt az eleve-elesettséget, az utódállamiság göbhedt gyalomzatát. Recrudescunt. A ciberefülűnél csak a galiciáner a rosszabb: emez megugrik vele, amaz meglovagolja; lábon a konjunktúra s tarolja már aranykalaszát a pulickaevője, a rucin, a cigány a móc. S míg a rút gazdagodásban kivész a tisztos pór és nemzeti csinosodásunk dísze, a kifalukutatott szegényparaszt, nyakadra telepszik az ántivilág a maga pedrett-pörölyös döf-töfölyével és már se csuportartás, se isafajátatás, se kemencésdi ésde se búbja se besáromsaraglyázott angyalakanyája – se farkazók a havasokon. Ennyit, vitaindítónak ezen az örök gyásznapon . . .

. . . Könnyű fonnyadni könnyefogyottan annak, aki. De hogy kikorbácsolva még vigyorgni is! Igaz, utazhatsz földalattin, nesze-neked-vakuljmagyar. De valamikor csalogánya ezerével volt a Nemzetnek s ma? tej ez a tej s méz a méz?! Ahajt folyik, de csak ha megzihálják s akkor is, téltúl, se ide, se tova. Kánaán az ilyen? Hát ezért vártunk csárdás ezredéve, a Hadak Útján, Sebők, Videlik, Kenéz, Kucul, jó magyar népem s ezer kisangyalom?! Ihol ma azok birlálnak-urálnak (s ugyan elúrhodtak rajtunk!) akik a cserfes szájukat ha nyújthatták nyereg alá, ráülnevalónak, hát ráültünk s jó volt, mindenki boldog volt. Egy-két koszperdes, cserfes csorvasz ficsúr. Alájuk gurultunk vármegyéstül, se bojtos töröm, se kármentő koronám. Egy cobolybunda nem sok, egy farkasmókszúr hullott gereznából aki volt. Kótyán vetyélők, sanda zsupánok – azt is ellopók, ami akinek ebek-harmincadjára maradt. Hát mostmár nekem eztán senki se gazsulál?! Verd meg a tárogotót! Kard ki kard! Jaj! Jaj! Jó magyar népem! Se Csákom, se Mátém, egy fiam Szibinyányi nem sok, Jankónakvalónak. Annyi se. Jaj! Seregem! Seregem! . . .

Nagyasszony. Hihetetlen karcsú szűnyogderekű, de óriás-fardagályos – s ez a dugó far rovarjellegűvé teszi billegését. Mégis, a zsinórpadlásról sugárfókuszba hozott rongyfátylaiban azért csak csupa méltóság, szépsége romjait hurcolva s még bukdácsolásában is az, a göcsörtő sál-gyökereken. A színpadnyílás egyre szűkül, de még hátra van a hátsószínpad nemlátható végtelen erdeje – ott kótog, arra botlogol. Amije lecsúszik, nem igazgatja. De – azért Nagyasszony. Senki se érti, senki se hallja. Keszkenő-tépdese csak megy-megy a nagynemzeti nagyromantika vadon erdőrengetegében és eszelősen, a magáét, magának. Mondja – mondja

CANTUS FIRMUS

(az álmatlanságra. Kesergés és dicséret)

I

1. § azoknak, akik még elég fiatalok ahhoz, hogy halljanak, de már elég öregek ahhoz, hogy hallják

mosolyom szólalkozik, előljáróban. „A bizonyosság egy font hús zálogával az ingében ki az, aki azzal hajthatja álomra fejét, hogy holnap is van egy nap?

gyerekfejjel uzsorás vénségére, álomra – ennek a gyereknek a fejével, aki torkoskodik a betegségben ugyan, de ha megunja a bece beszédet, csettintésre gyógyul: ugrál–szaladozik, öl–fog–vitézkedik a győzhetetlen–gyermeki Örökélet jegyében . . . ?!”

2. § imhol megérlelődik ez az elpetyhüdt mosoly is: elmosolyodom
számban az álom elkövetkezése elédesül (csorranó nyálát morzsolom
Elrendezem inyeimet. Nyelvem elfektetem. Álomra petyhüsztem fejem
3. § fekete égszakadás; jégzajlás indulatos rianása
reng a föld fekhelyemnek alatta. Ágyam elforog a jégtáblákkal
Egy műrepülő bemutatón, körülcsúrt repülőgépszárnyra ágyaztam
Ágyvackom lakatlan szigete fölött az éjszaka nőttön–nő; sötétségem ellobban. Nem küzdök
ellene
gong, sirályvijjogás, gong, gongsor kongása; agygerendámba ágyazott gongtányér hosszú
kiremegése. Traumája elroncsolódva gondolódik
„ebből van, a hiábavalóság római falazótégláiból nagy–sok hamis diadalívünk minden fala”
4. § mire észrevettem, már tovagondolkoztam. Ki se rántottam akasztó pecekét és már
legombolyodnak–és kilöködnek gondolataim kötélhágcsói hajrá: bele az éjszakába. Szemem
felkoppan; oly ébren vagyok, hogy jobban se kell, éberebb a kertemben csikaró bagolynál – a
könyvtárban huhogó hiúznál. Pupillám nagyra tágul, ellenségesen méregetem a sötétet
5. § mosolyom legörbül s újfent szólalkozik – oszladozóban
„hátha a holnapi naptári nap már nincs sehol. Kinek Elsikkasztója oly hatalmas, hogy
büntethetetlen
nincs mit venni rajta – a Megürült Időn: az ő tartozása húsnak uzsoráján is behajthatatlan.
S mi behízeltő Csaló!
Így válik ellenszenvessé, aki jussát követeli az Időnek Számtartóján; s akit maga mellett
hitt: így fordul ellene a Törvény
Így megyen veszendőbe az én holnaptalan másnapom: hátha már odavan s elemésztődött
abban a végső nincstelenségben, ahol az én Seholsincsem elkezdődik!
az égbekiáltó tanúvallomások mellettem! oda
hitelesített törzskönyveim az örökélet kinnlévőségével s minden behajthatatlan utolsó
garasomiglan: az én időm! oda már”
azoknak, akik még elég fiatalok ahhoz, hogy halljanak, de már elég öregek ahhoz, hogy
hallják

*

*hogy pernyéjében létünknek odva:
Nemrét a Réten merengve ringjon
s markunkban magunkat tartogatva
elnézdelődjünk hamvainkon*

II

6. § az a tönkremenés, ahol a szegénység *hiánycikk*
az idők szegényházából – az a *kitűzetés*
a fogyatékbba vétel, melynek áldozata maga a teljes *leltár*
az álom színének az a *visszája!*
az álom–bolt fiókozatainak olyan megürülése vár ránk, amihez képest az álmodás
szegénysége – millárdos-orgia
7. § ó – hiszen Szép is, Jó is találkozni az álommal (rózsaujjú csemegeboltjában). Bárgyú
titkaival. Üzeneteivel. Kitárulkozásaival. Ám az is csak ébren Jó, ébren Szép (s – ki tudja? – tán
kiegészítő párdarabja a megismerésnek). De ami az *alvással* elveszett – az elveszett. Az álomnak
se viasztáblája; se palavesszője; se írógépe
8. § köszönöm az álmatlanságnak, hogy megtartja, amit az álommal elvesztenék
az álmatlanságnak, valahányszor elkergeti szememről a Lopót
hogy maradék időmmel félig a meszesgödörben, ne vesztégessem utolsó garasaimat az
álom flitteres bestiájára, ha úgyis elrebben
- köszönöm az álmatlanságnak, hogy addig, amíg még van mit számlálnom, visszalök az
éber eszmélet kalló kerekére, amelyen létet keserülöm, kapálódzva utánahorgadnom, eléről-
fokáról lepereg nem rendeltetett
- hogy múlásában szemlélve felszámláljam, ami *van*
hogy elszámoljam kicsi elszámolnivalóm ha mi van
azoknak, akik még elég fiatalok ahhoz, hogy halljanak, de már elég öregek ahhoz, hogy
hallják
- *
- hogy pernyéjében létünknek odva:
Nemrét a Réten merengve ringjon
s markunkban magunkat tartogatva
elnézdelődjünk hamvainkon*

III

9. § a muzsikálósok – már ami őket illeti? Bach János Sebestyén a metafizikában éppoly
magasztos mulya – kukának amilyen kuka a számítócsodagép a matematikában, országos-és
végérvényes áramszünet idején
10. § a faragósok, a képenők – már ami őket illeti? Az ő márványuk belében s lepattogó
(bitumenes) festéknek héja alatt ábrázolatlanul a lét hullája ödög; véső fokán, ecset sörtéjén
milliomod annyi angyal se fér el, mint a szalmakazalba veszett tű hegyén
11. § írkálósok – már ami őket s mentől hitványabb mesterségüket illeti? Nyúlátakkal még nem
állították meg a rángatózó Vízözönt; hát még ha oly alattomos, hogy gátjainkra felülről szakad

állították meg a ráinktörő Vízözönt; hát még ha oly alattomos, hogy gátjainkra felülről szakad

12. § három kapu van
 diadalíven kvadriga száll – eleven viperákkal veri atlétás nagy négy lova hajtó
 diadalív négy sarkán harsonás négy angyal hamisan fúj négy hamisabbnál hamisabb
 fanfárt – szárnyas-atlétás négy zene szél hajtó
 zengés, kütrivallgás, ármádia megviselt ütem–dübörgése zsák végén váró vérengzésnek
 elébe
 három Porta Triumphalis a megsemmisítő vereség örömére, kegyelméből és mámorában
 van
13. § három zsákutcán hatolunk előre a sóbálvánnyá változás terhe alatt mi hátrafordulni
 nem merő szájhős hamisak (a visszaszületendő batorsága az öngyilkosságban kiknek
 meg nem adatott:) mi, Mr. Gyomorremegenszky félelmével, mely örökletes és családi
 három zsákutcán nyomolunk
14. § (1) a muzsikálás?!
 Konstantin hármass diadalíve: behemót kapu a zsákutca elején, ahová vezet
 (2) faragás, pingálás?!
 Titus egykapus diadalíve: kövér fene kapu a sovány zsákutca elején, ahová vezet
 (3) az írás . . . ?!
 takaros/boltíves/figyelmeztető/szecessziós/feliratcírálás
 bádogpárkányos/huzatos/tárva–nyitva álló
 egyszerű orificium, mely a zsákállatnak száj- és végbélnyílása is: az ő evőcéje, amivel a
 pervátára jár
 patkó nyílás a keskenyke zsák elején (amely az Öszvérek Utcájának is mondatik) – ahová
 vezet
 hiába legkedvesebb sétaútja minden magányos sétálónak ez a
 (kertekalja/gondozatlan/visszavonásig engedélyezett/szolgalmi) gyalogút
 hiába a leghosszabb/hiába a legdísztelenebb
 loppal végiglátott fasor–radiálisaival/(hiába)/soklépcsős–sokszobros szökőtő rendszereinek
 fejedelmi betekintésével/(hiába)/ornamentális–egzotikus majolika majomisteneivel a porcelán
 hidon/(hiába)/kosárfelvonós barlangon embernemlatta sziklatemplomaival hiába/(hiába!)/hiába
 csöpögteti arrajáró ereinkbe a hadicselek/csatanyerések/átkarolások – a legszertelenebb
 világhódítás meszkalin mámorát, mégis/mégiscsak/az és nem más
- zsákutca
 a zsákutca
 azoknak, akik még elég fiatalok ahhoz, hogy halljanak, de már elég öregek ahhoz, hogy
 hallják

*

*hogymint pernyéjében létünknek odva:
Nemrét a Réten merengve ringjon
s markunkban magunkat tartogatva
elnézdelődjünk hamvainkon*

IV

15. § boldog bádogcsúszda a Belül–Hornyagolt Aranyoszlop Ülep–Végén: létünk alsó orificiuma!
Melyben visszaforgadoznunk hitten–hitetődik, akarton–akarózik
Örök Körforgás, Örök Visszatérés: tudjátok? hiszitek? én nem
16. § (ez a zsákutca/ez az örök szóban forgó/ez a minden szóban ott forgó/ez a ki–hozta–szóba?! én nem)
ez a (hogymintmondjam) zsákutca csiszoltas csúszdába torkollik – amolyan tükörfényes bádogcsúszdába, amely vájolatossá ugyan, de minden bádoglapja dudortalan, és tudori finoman összedolgozva maga a Mértani Tökevény
a csuszagolójának is, elképzelhetetlenül sikamos a tükre, de a tükör is, még meg se borul s vájolata fel se homorul és! és már felérezzük, alattunk hogy *sehol a láb*: ott viszi–ragadja és löki rá a Belül–Huszagolt Aranyoszlop szájadolatára a huzatja
17. § így még csak el sem kell löknünk magunkat, zuhantatásunkról gondoskodik a hengeres Arany Úr, mely (mint a Belül–Hornyagolt Aranyoszlop) (oszlopot amilyennek ahogyan csak a benne járkáló szellem láthat:) körül–kannelúrás fénylésével kettős célt szolgál
(1) elősegíti alárobogásunk lövéssé szilajodását, mely *bőgésünkön* is túlrobajlik
(2) sajátos visszhangviszonyaival interferenciánkat addig keresi, míg be nem hangolja: hogy azonos hullámhosszaink, találkozáskor, kioltsák egymást. Szerfölött üdvös lelemény, hiszen így bőgésnek, robajlásnak: se külsődleges *üvöltésünknek*, se belsőleges *visításunknak* visszhangja nincsen
s mondhatni mintegy átszakítjuk – ekkor szakítjuk át a membránküszöböt az áttűnésből az eltűnésbe
zorosztrológusunk baljóslata már–már beválik, mikoron kettétört deleje helyetcsereél és genitúránk (rajta) mint asztroozológuson veri el a port
oszlopunk belén / az Arany Orificium (segge–lyuka) felé huszagolt–rohantunkban/ már szabadságunkban áll minden válogatott ingyenc LEHETETLEN falati szeletje: „tiltakozásunkra” – „belenyugvásunkra” – nyegleségeinkre nincs aki kíváncsi legyen. Ha éppenséggel mégis, felháborodásunkat/közönyünket/helyeslésünket/örvendező megkönnyebbülésünket avagy csak egyszerű tudomásulvételünket be akarjuk jelenteni („*üzenetet vettem. Iktattam. Most szánkázom bele a Nincs–Seholba, a Nem–Úr Hengeres Arany Garatján*”) – nos: a tudomásulvétellel elkéstünk
18. § inntentova CANTUS FIRMUS/CANTUS INFIRMUS/öreg–mindegy már, hogy/szövegelméletileg és tungsztánansztigmaticice/üdv mértanilag és melizmaticice/transz Ogri Mogri Gigá Bebe Dudu szolipszi/lyuynawalkarizmaticice mi ez a szöveg/nyers szöveg vagy versszöveg
a Pálmalevél Tekercsen (Éktelenkedő) Szinzarikus Recece avagy a (Legméltóságosabb) Oltári Frusztrancia
hogymint sumér rovásírás eljobbrólbalrázó szekere a törött cserépen avagy egy körbeforgató

megfejtésre váró Másik Rozetta Kő Hala– és Madara

innentova öreg–mindegy már, melyik diadalkapu milyen patkó nyílásán szédültünk be
magunk árnítására/mások szédítésére

zsongítottunk/bezsongtunk/elmuksikáltuk/lefektettük/megfaragtuk/kikopogtuk a
villanyírógépen

19. § zsákutca

mely zsákutca végén velünk a csúszda lebillen s mi, a Belül–Hornyagolt Aranyoszlop
bélpostáján továbbításra készen, önnön koloncunkba csomagolkodunk

20. § virrasszunk hát mint jó várakozók és szüreteljük le álmatlanságunk óráit, úgy is, azt is:
elköltjük, ti zsugorodó zsugorgatók

három diadalkapu van a három zsákutca elején

azoknak, akik még elég fiatalok ahhoz, hogy halljanak, de már elég öregek ahhoz, hogy

*

*hogY pernyéjében létünknek odva:
Nemrét a Réten merengve ringjon
s markunkban magunkat tartogatva
elnézelődjünk hamvainkon*

EGYENSÚLY

Keresem a *basketweaver*–t. Nagy félkaréjú épület az utcában, angol lelátó aknákkal körűle. Erre jár.
Lepillantok; ahol a táblája, BASKETWEAVER WORKING HERE. Leóvakodom a meredek lépcsőn, keresem.
Sehol. Jó másfél emelettel lejjebb lakópince. Kérdezősködöm.

- *Where has he gone?*

- *Who?*

- *The basketweaver.*

Intenek: beljebb, lejjebb. Három pinceemelet mélységben látom, hogy valami különös,
kőmennyezetes, hodály üreg következik – azaz hogy következne, ha látnám benne, ahogy fonja. A kosaras
ember. Tétován belépek és feltáru előttem az egész: elhanyagolt Mitrász–szentélynek is nézhetném a vasúti
töltés alatt, ha nem volna olyan páras emberszaggal telített, olyan belakott–otthonos. Sokan nézdelődnek
benne, kazamata–járók, idegenek; forgolódnak a díványhegy körül: gazdag keleti asszonyság trónol a
díványhegyen és nemtörődöm ábrázattal elnéz a fejük fölött: hadd járkáljanak. Intek: amarra beljebb, tovább,
please:

- Mozsno?

- Mozsno.

- Nu–ka.

- Da.

- Szpasziba.

Meglátszik rajta, hogy művelt és spiritiszta. Hát a kosarasom? Megadnám a címem, hogy majd nézzon be és még az árban is megállapodhatnánk, egy emberbujtató kosárra

neki a macskaköves lejtőnek és alá

a fejem fölött durva faragású kőmennyezet, vizsgálgom, zsebkéssel kaparom; rovátkás otrombaság, barbár minták: mintha a sziklába vágták volna bele s mi a föld gyomrában vagyunk. Kísértetornamens, népvándorlás korabeli: roppant sűrűfésűn bika vagy ember. Különben semmi különös, a magas kúparkány ide-oda golyváz rajta. Kőfaragó-szemmérték. Fogazat-léce itt-ott hiányos. Az ám, hát az ott, arrébb, legbelül?

behemót belső udvar a pinceárkádok mögött, a csíkos ponyvákat napsütötte szél cibálja, macskaszemek villognak a berácsozott erkélyemeleteken: muzulmán háremkertes paradicsom a föld gyomrában. Ott, udvarközépen, egy még magasabb, irdatlan magas és tengernyi-temérdek díványéptmény; ferde mezeje-puhájáról lassan csúsznak-gurulnak a testek, ahogy párnagulája oldaltdől. Színészek (előadás volt); ahogy földet érnek, talpraugornak, kiegyenesednek. Japánok, szaltó és bukfenc. Ruganyos, délceg, de valami-különös anatómiák

vannak három méter magas, drótvékony langanéták és vannak alacsonyka, formásan kövérek némberek; és persze közbülső méretűek – azok is, de mindje izomhurka: délceg és ruganyos

amilyen kegyetlen volt a játék, olyan kegyetlenek ők maguk. Körülöttem a kíváncsiak mindenféle nyelveken diskurálnak, németül, angolul, spanyolul; fesztelenek a nagy idegenforgalmi védettségben és olyanféle szólamokat sugdosnak a tenyerük mögött, hogy. Nem mindennapi titkok övezik a selyemruhás, fényeshomlokú japán juntát; mert igaz, hogy színészek, de egyúttal valami örökletes kaszthoz tartozó arisztokraták és a játéknak is baljós, valóságos értelme van: amit játszanak, azok rendelettvények és ediktumok; a szereppel jogerőre emelkednek és a színészek voltaképp egyúttal *uralkodnak* is. Igaz, az évszázados megszorítás nemkülönben félelmetes és ez a kasztnak oly könyörtelen szabálya, amely alól fővesztés terhe mellett nincs kivétel. S ez: az egyensúly

eszerint a színésznek, ha felnőtt és átveszi szerepét, az uralkodást, azontúl hajszálra azonos súlyúnak kell lennie, senki a másiknál egy grammal nem lehet több – ezt az egyen-súlyt reggelente a hóhérmiszter ellenőrzi. De ezen a megszorításon belül ki-ki lehet, amilyen akar: hórihorgas-cingár vagy izombunkó, paszuly-Góliát vagy dömbecjankó. Csak az egyen-súlyt kell tartania

. . . Eddig jutok benne s ekkor döbbenek rá, még el se rebbent és már ott áll a másik, akinek apróra számot adok róla: rádöbbenek – egymásbaszövődünk

hogy az álomnak volt egy előzetes álma, előljáróban: valakinek, de már az álomban, mesélni kezdtem soros álmomat.

TŰZ TAMÁS

(1916)

HÉT SÓHAJ A HEGYEN

I

Egy parkon keresztül kell hozzád mennem,
melyet te alkottál és én is.
A füveken még ott remeg utolsó érintésed
s a fák tövén a hűség újra sarjad.
Meggondoltalan felhőket lobogtatnak az ágak
s én nem tudom, hogy kihez is tartozom.
Szeretnék megvilágosodni, mint azok a porszemek,
melyek mindig csak napod tűzében égnek.
Meg kellene ölni magamban mindent,
ami fényedtől visszatarthat.
Meg kellene ölnöm talán magamat is.
Lehet, hogy én vagyok közöttük az égisz hegység.
Közelíthetek-e hozzád olyan nesztelenül, mint a lepkék
s bámulhatok-e rád olyan tökéletes tisztasággal,
mint a kristályok, a napraforgók és a tengerszemek?
Nehéz lesz levetkőznöm az éjszakák köpenyét
s messze dobnom csalfa csillagok ékszereit.
Még szórakoztat a visszhang, amelyet én keltettem
a világban.
Mikor találsz visszhangra bennem te, aki teremtetted
legalább annyira, mint a madarak énekében?

II

Csipkebokor-tavaszzal ejtesz lázba mindig,
ha vadászni indulok a rejtelmes mezőkön.
Tüzes leveleiden akadnak el szépen kiröpített nyílvesszőim
és suttogást hallok a barlangok felől.
Tünnemény-mivoltodban foghatlak-e föl csupán
vagy úgy, ahogyan létezel?
Hogyan szippanthatnálak föl az íriszek koszorújából?
Hogyan hozhatnálak ki a lángok közül, amikor ég a város
és tornyok dőlnek halomra pillantásodtól?
Nem az én erőmhöz méretett ez az iszonyú feladat.
Pedig ha osszeroskadok, magamba temetek mindent.
Csak egy ösveny választ el tőled,
egy elbáméskodó, gyermeteg patak,
de sarkamon négy égtáj átka dőzsöl
és szempillámon ős nyugalomuk ásít.

III

Magányom kivirágzik az érdes köveken
s a város füstje zászlóként fonódik körém.
A távolban a tavak derengő síkjaira

Íbiszek és flamingók ábráit rajzolja javíthatatlan
képzeletem.
Ez hát az ítélet.
Mindent nekem adtál, csak éppen magadat nem.
A táj Veronika-kendőjén halványan parázslík az arcod
s én lehunyom szememet keserű szégyenemben,
mert szereteted által vagyok így távol tőled.
Miért nem fosztasz meg mindenemtől,
hogy hamarabb hozzád jussak?
Vedd el szemeimtől a pázsitos távolokat,
a hegyek kék ugrókötelét,
mely gyermekes szédületem okozója.
Túl sok játékszerrel akarsz magadhoz édesgetni
s nem számolsz azzal, hogy örökre rajtuk feledkezem.
Meddig kell várnom még a pillanatra,
mely kíméletlenül magamhoz térít?
Keresztédért is úgy kell tülekednem.
Ha megbotlom, csak akkor bukkanok rá.
Add nekem magadat egészen!
Tövisszörűddel együtt.

IV

Találkozásunk rettenetes lesz.
A sötét égen villámok nyargalásznak majd
fékezhetetlenül.
Patkójuk acélja vadul sziporkázik a hegyeken,
s a riadt csillagok aklukba húzódnak vissza.
Mértani ábrává egyszerűsödve állok majd akkor ott,
hogy beteljesedjék rajtam utolsó számításod.
Szögeim s oldalaim, melyek e korlátolt világban
törpévé zsugorodtak,
emberi képzeletet meghaladó nagyszerű arányokat
öltének.
Egymásra zúduló elemek dübörgése nem verte föl még
úgy a világűrt,
mint ahogyan a mi örömünk visszhangzik majd
templomod boltozatán.
Mohóságomat bocsásd meg akkor,
mert annyit akarok belőled,
amennyit lélegzetem és szívdobbanásom csak elbír.

V

Elenyészek benned hiánytalanul.
Kár is volna valamibe fogódzkodnom,
valamit is visszahoznom a múltból.
Átcsap fölöttem az idő,
pedig azt mondják, hogy egyedül mi tudjuk mérni
verslábaink ütemével és ihletésünk sugallatával.
Nyelvem hegyén az idegek kihaltak,
süket és vaksi lettem,
de új érzékszerv született bennem,
mely egyedül a te fölfogásodra teremtetett.
Új tér és új idő, amelybe hajlékunk beleillik,
mert te vagy már az én életem
s a régi dimenziók számunkra elavultak.
Hogyan keressek új szavakat ahhoz,

amit frissiben el kell mondanom?
Akad-e számomra szín még,
hogy felülmúlhatatlan ragyogásodban szemléltethesselek,
hang, hogy világgá kiálthassalak
és gondolat, mely hozzád méltó?

VI

Titokzatos ködein a bokrok rengetegének,
tisztások szembekötödsi szédületén,
régi kövek bujóciska-hívogató zeg-zúgain
jössz szaporán, hogy a mókusok ugranak immár
nagy fark-lobogással szökellve a sűrű falombba.
Boldog vagyok megbélyegzésem biztos tudatában
s homlokomon a pecsét kimondhatatlan örömmel tölt el.
Odaszorítom fejem a kereszthez,
mely eséseimben is hűséges kísérem.
Láthatatlanul és mindig könnyedebben ringsz ott
sajkáddal az ezüst vizeken.
Rádfeledkezésem sűrű hálójából nem tudsz kibújni már,
belém kell pillantanod, hogy indulataim hullámain
földerengjen előtted gondolatvilágod sokszínű tükörképe.
A Senki Szigete vagyok én,
hol zavartalanul köthetsz ki üdvöztető vágyaiddal.
Partjaim készen állanak, hogy az elhagyatott vidékek
repeső örömével hódoljanak dagadó vitorláid előtt.

VII

Zenével itatszt át mindent, dallal mámorítasz.
Apró futamok siklanak át a levegőn
s egy pirostollú idegen madár libben le a harmatos fűbe.
Talán te küldted hozzám szárnyas gyors futárként?
Kérdezzem-e tőle, honnét jött s hová tér?
Alig vet hullámot bennem a látható világ.
Csak jelkép már a föl nem foghatónak,
melyben valószínűtlenül szép anemónák
utálnak hűvösen az el nem érhetőre.
Szép vagy! - beborít egészen ez a sejtelem
mint a lapályból fölfelé gomolygó tejszínű köd.
Milyen jó volna itt az avarból és a zöld mohából
rakott puha szőnyegen
téged fürkészni mindig,
eszmélkedésedet szimatolni
s naphosszat lesni szépséged kaptárából
merre rajzanak a méhek.
Aztán fölkelnek hatalmasan,
megittasodva a fűszeres szelektől,
izmaim rostjai közt bújkáló napsugarakkal
és teli tüdővel, fölszabadultan magasodnék beléd,
míg el nem nyelne visszavonhatatlanul
a kéklő végtelenség.

CSENDÉLET

rák az asztalon
nyekergő harmonika
öt női ujj a nagybögő nyakát fojtogatja
a kötött kabátok alatt
dolgoznak már a halál szívkoszorús ügynökei
szép ezüst hajak a búcsúzó koponyákon
most gyújtják meg a mécseseket
a bolygóközi korszak küszöbén
(Lehet, hogy mire a lap megjelenik,
már túlhaladott lesz ez a mondat. Szerk.)
egyelőre különböző alakú poharakban
meduzaszínű folyadékok
húlnak a jégdarabok közt
morajlanak a fegyvertelen összeesküvések
a forgatható bőrfotelekben

ekkor az enyhevörös hullámszó utakon
feltűnik Don Quijote
belibben a füstbe Estrella is az ékes
fekete rajta minden
kivéve szikrázó gyöngyfüzére
s természetesen a lelke
mely úgy lebeg a teleküzérek
tisztátalan gondolatai fölött
mint patyolatra mosott
vasárnapi blúz a kötélén
a főkönyvelő új lapra fordít a pénztárkönyvben
hiába őt már csak a számoszlop ringatja el

rák az asztalon nagybögő harmonika
a körtealakú pohárból
most bukkan föl Neptun
vadonatúj szigonyával

CLAIRFLAMPOLZITHMASTCANTOS

havaji ingek
úszik a csónak
tudathasadásos
ütőhangszerek közt

Kígyótest-grafikonban lüktet a vér dzsungel-üteme, baliháj. Lián-vonalakban, jejeje, csigolya-csörgető
vigalomban, bébi-óbébi, könyök-térd-csukló-vitustáncban, korai vészes agysejtsorvadásban, hosszúhaj-
rövidész-szerelemben. Hallgass öreg! Savanyú a szőlő, ugyebár?

clair de lune
a la Gershwin
nancy sinatra
fehér csizmában

Elszalasztott megrendülések az ABC sorrendjében, a valószínűségszámítás képletei szerint. Fűr Elise-hangulatok a süllyesztőben: elfújta a szél a köldökök arany hímporát. Mehetnek a szegénylegények az útifüvek eliziumába. Milyen volt szőkésége akkor este, midőn torokfájás kínozza s papírzsebkendőbe temette lázadó vírusait: sohase tudják meg a szertartások gáncsnélküli mesterei. Április bolondjai az ananászhegyek árnyékában. Mondják meg, uraim, őszinten, ki dugta el a cipellőmet? A sétatálcám már nem is érdekel.

mindig hűvös van
ezen a parton
csak a lábnyomok forrnak az égit
s a melleken az arany láncok

Szagtalanító szereken hamvad el szenvedélyünk. Elnyeli szimatunkat a semleges sáv (vagy sav?). Fő az elővigyázatosság! Egy ember a fölvonóban szalvétával nyomja meg a gombot. Micsoda higiénia! Halál a vírusokra! Szép nevű, in-végű pirulák vándorolnak a gyomorba s nem kolbász, szalonna, hagyma, paprika. Ez a vég már, de lehet, hogy így élünk száz esztendeig. Lét és halál közt lebegünk ragacsos félálomban szüntelenül, szüntelenül, szagtalanul, íztelenül, hangtalanul, díctelenül, magtalanul, vágytalanul, fesztelenül, nesztelenül, meztelenül, esztelenül, elenül, enül, nül, ül llll...

el arte flamenco
sűrűsödik világ
hiába polka zitherama
cheesburger mastroianni

Ma találkoztam a szakácsokkal és a pincérekkel, egy orvossal a műtőben, tíz nővérrel a folyosókon, újságárusokkal a sarkokon, tengereszékekkel a korzón és a mellékutcák zugaiban, mindenkivel, mindenkivel, csak magamat nem találtam: sem a földön, sem az égen. Egy felhőkarcoló alatt megálltam szótlanul s föl néztem reménykedve, hátha a huszadik emeletről leveti magát valaki s az a valaki én leszek: kitárom két karom és elkapom és elfutok vele valami nagy magányba, hol ketten leszünk csak: én, meg én. Nehogy valaki azt higgye, ez a vers csak álom, ünnepélyesen kijelentem: okirat ez a költemény! Pecsétje fönny a nap. Kelt szeptember harmadikán ezerkilencszázhatvannyolcban, San Diegóban, pálmák alatt a sós tengeri szélben. Aláírás (alig olvasható) tűz tamás. Ajánlás:

csak magyarul sumír alapon
dadogjátok a cantost
ha nem tetszik édes eleim
űssétek le a lantost

JÁTÉK AZ UTOLSÓ LEHELETIG

Ecsethez nyúlnál-e, ha megkérnélek
Nézd, itt van a mikroszkópikus táj, az én tájam
egy kissé levegőtlen és naftalinszagú
de áttételesen ugyanaz mint a Gilgames, Edda
sírnyaló és mámorítóan vitriolos
telítődik velem és veled

rohamlépésben szalad el ez a század
félszázad negyedszázad
Hármashatárhegy, helyi érdekű
iparostanonciskola
mellébeszélt az ügyész megint

Példázatképen álljon csak itt a kép:
milyen jó vinni a szemetesvödört is
ha másik fülét egy szerető kéz tartja
jó lesz nekem a díszsír hely a világ szélén
önellátó vagyok a földnélküli változásokban

hallgasd csak ezt a lemezt
orrhangon suttog a párizsi dizőz
játéklehetőségeinket
nem lehet kimeríteni
drótvágó ollóval indulunk
áttörünk a tananyag kerítésein

IN ILLO TEMPORE

(részletek)

Ad Rosam

Hét éve itt
hét éve váratlanul
borult égből
elképzelhetetlenül
hetedik édenkör
hetedik boldogság
az alapszín megváltozott
ledőltek a kovácsoltvas rácsok
lehullt a nehezék, füstbe szökött a káptalan
tőszavakat szeretnék találni, hogy elmondjam mindezt
röviden, forrón, körmönfontan
nehogy belém köthess, hiszen rólunk van szó
Ha előrelapozhatnék életedben, életünkben
hét évre visszamenőleg vagy még azon is túl
amikor léptél egyet
amikor léptünk egyet
bakot löttünk
és meghunyászkodtunk
lábatlankodtunk Isten kőtáblái körül
csúnyán bántunk a távolról érkező sugallatokkal;
mintha bőrünkön borsózott volna már
az elkövetkezendő boszorkányper jeges lehellete
tükörszavakat mondtunk egymásnak vallonból, szerbből
hogyan feledtessük a máglyát, az alamuszi inkvizíciót
nem vallottunk szégyent egymás előtt
egy magányos szökökút permetét hajunkra szórta

*

Üresen kongott a város. Nem voltál közelemben.
Horpadt a járda:
nem feszítette mellét lépteid lélegzete.
Vak volt a tócsa is:
írásán nem úszott sudár derekad árnya.
Jártam az utcát, templomokat és valhallákat
lélektelenül ásított rám a kőbe rejtett szépség

Erős a szerelem, mint a halál
visszhangoztam az Énekek Énekéből
aztán feketét ittam a fák alatt, szemem előtt
a népözön. Kerestelek, de nem találtalak

átkiabáltam a kobaltkék horizontot, a sáfránysárga
légkört, világgá röpítettem kétségbeesésemet
de nem jött hang a szökőkutak
szomorúfűz kupolája alól
némák voltak a najádok, sellők, elefántok

Kérlek titeket Róma leányai
keltsétek fel őt, vezessétek ide
hadd pihenjek szíve fölött
mint aranyba karcolt, megbékélt memento
mert erős a szerelem, mint a halál és könyörtelen
a féltés. Akkor puha szóval illetném őt
mi úgy keverednénk a kötörök kalapácsütéseibe
mint pecsétgyűrű az ujjak egyikén, a legszebbiken
örökké, le nem áldozóan.

*

Emlékszem jól egy esős napra is. Ernyő alatt ültünk a kérdőjelhajlású fapadon. A léceket gondosan
letöröltük. Nem zuhogott, csak permetezett. A magnóliák poros, nagy leveleit fényesre sikálta s nekilátott a
torzóknak is. Lúdbőrözött a medence tükre. Az eső milliányi tűje szurkálta perverz kéjjel. Megtépázta az
árvaviolákat, megfürdette a kavicstengert. Jó ez nekünk - hallottam innen-onnan is. Csak a hinta búslakodott
s a sárgahomok roskadt önmagába. Megszólaltál:

Hova tűntek a szitakötők?
És a gyerekek?

- dupláztam rád a régi daccal. A pávát láttuk meg a kiskakast. Behúzódtak éjjeli fészerekbe. De a kacsa
vidáman hápogott, benne volt elemében. Én arcodat figyeltem inkább, a tegnaptól elűtő visszfényeket, a
színtompító klímaváltozást, orrod körül a ködtakarta völgyet, számocaszádon a gyémántcseppeket. Igen,

a szitakötők és a gyerekek
a hinták és a sárgahomok

A torzókon most nem mértem le tested: megfáztál volna ebben a permetegben. Szavad hallgattam inkább,
suttogásod, mi arcomra lehelt az ernyő alatt, miközben kiapadt a felhő a Villa Sciarra fölött és megjelent az
első fénysugár nedves homlokodon és jöttek a szitakötők szivárványszárnyakon s a gyerekek plastik
hajóikkal. A lúdbőröző víz kisímult, az árvácskák megtákosodtak, moccant a hinta, szikkadt a homok s te
szóltál: becsukhatjuk az ernyőt. Kicsit szomorú voltam, mert addig legalább holdad vagy csillagod lehetett,
de a föltámadt nappal már nem versenyezhetek.

TÉRDIG A TÖRMELÉKBEN

félúton futólépés azóta sok minden történt tolvajlámpa az éjben planetáris tűzfészek faképnél hagytak a
hajóskapitányok macskazene horgonyt szednek a Karibi tenger mintha olvasnák eltorzult aranyrudak a
mellszobor ó jaj csúnya jelenet papírbakancs borosan ringó náderesz jövőbe lát ki tudja fölfordul a gyomra
szabadrablás együtt rezdül a szkizofrén öngyilkosjelöltek terápiás feldúlt gipszben megálmodott
zárdaszűzek ciklikus tűzszőnyeg szikes nyakszirt tolvajlám planet hajóskapi cskzene sugárcsík kiment a
komornyik bejött a vidámnígy rongyot ráz végigborzong sorbavesz alapvető sztyeppe színváltozás
zabigyerek IN LOVING MEMORY mulatt nem mulat hánykolódik hadonász mindig a ftanicli szentségi módon
kiárad túlárado átlényegül karibi iringó szkizofrén hullámverés makacsul visszatérő összeomlás trapéz alakú
hullahegy megismételhető katarzis főápoló biztató jel előveszi józan eszét tudja a szösz a miniszterpapiron
helyrepopozza nézvést zárda cikli tűzsző lovaglópálca félúton futó azóta planetáris teniszlabda kenguru
táncrend étlap uralkodóház cédrusliget hébe-hóba mintha olvasnák enyhébbfokú szóváltás borosan többé rá
se néz harmonikajáték a komphajón idővel megtudjuk futólépés árvalányhaj boglárka atrópia

BOULEVARD SÉBASTOPOL

I
megzörgetem szemed redőnyeit
mielőtt hegedűsök harsonások
mielőtt szólnak félelmedbe árok
kimosom gyűrött álmokképeid

veszteglő fák boulevard Sébastopol
kimosom szemedből a visszavert fényt
folyópartot sarkantyú-rácsú erkélyt
amit úgy hívsz elszabadult pokol

most van egy szabad percem vad iramban
csillapítgatom ijedtségedet
derékon is kapnálak ha inamban

volna még mersz csírázó gyönyörűség
egy porcikám mi ébred és eped
föltámasztanám szíved holt derűjét

2
föltámasztanám szíved holt derűjét
a türkizkék eget fölkelteném
hiába mondanád nincsen remény
boulevard Sébastopol meghalt a hűség

ébredj a szűz a változó arányok
a holtnak hitt számokba írt jelek
megmozdulnak szemedbe intenek
tárt pupilládon lejtene a lángok

ó birodalmak hullnak inganak
homlokod álmatag boltozatán is
miről azt hittük fénylik mint a nap

mitől reméltük csillagokba nő
boulevard Sébastopol imádott Párizs
behabzsol téged a falánk idő

3
behabzsol téged a falánk idő
s ha még leszel is nem leszel már az mi
dalolni tudna égőn sugalmazni
magad elé meredsz akármilyen jó

magad elé ha egy távoli kor
lopakodik feléd s fehér izzásig
hevíti lángját húnyó sziporkáit
szemedben már csak lidércfényt csihol

nyelved talán még mozdul megoldódik
sírboltjából a dermedt szó kitör
csikordul mint egy rozsdás fölvonóhíd

még meg sem szólaltál s már cinkfehéren
hull vissza rád és nem tudod mitől
te is hamvadsz a hótakarta térben

4

te is hamvadsz a hótakarta térben
tegnap neofita ma veterán
koslatsz december szélvert derekán
boulevard Sébastopol ezt is megértem

apokrif zsoltár kirakodó vásár
elfuserált rímek kínai hal
egy kódex szép majuszkuláival
s ki kézben tartaná hol van a császár

visszatért legbelső szobáiba
váratlanul elhallgatott az éjben
elhallgatott az istenek fia

bíborral átitatott pergamen
őrzi csak őt s az ódon táblaképen
az a hideg aranycsillámú szem

5

az a hideg aranycsillámú szem
most láthatod hogy milyen mélyre süllyed
minden ami uralta szép egünket
már csak a kőbe alvadt vér üzen

most láthatod hogy minden haldokol
a várfalakon zöld salétrom reszket
megzizzennek a Qumrán-i tekercsek
esteledik boulevard Sébastopol

lehet hogy most először hallod látod
fölszeng egy hűs liturgikus szöveg
sirat régvolt etióp ősoke

a hóban rózsák és fagyott virágok
velük hervadnak álmokképeid
megzörgetem szemed redőnyeit

ADD ÁT A SZÓT

Mint az ibér parton a vézna fű
egész tested hajlong az égig ér
csak hogy látlak a tenger gyönyörű
gyönyörűszál füvek és mind ibér

tengermelléki fű és éjszaka
és földrengéses izzó félsziget
mit hozatsz ki és mit vitetsz haza
széttört cserép töredék dalszöveg

rövidlélegzetű szó csak dadogj
kifulladsz úgyis szemed már csipás
ebben a fülledt éjben csillagok
gyönyörűszál füvek és semmi más

talán még Xenophon és Pindaros
idefigyelj barkázik már a fűz

add át a szót most már ne gyűjts csak ossz
míg az ibér nyár vad csokrába tűz

a víz alatt tengeri liliom
felöltheted a messze ég mezét
ami marad meztelencsiga-nyom
lehetsz még szárnyametszett szárnysegéd

óceánjáró vagy gyors távirat
ezt nézd meg főveny füvek mind ibér
tőlem lehetsz gyönyörű és szabad
amíg szerelmed vállamig sem ér

KRITIKUS PONT

Azon kezdem hogy korallszínű volt
de nem mégsem
ilyen a piruló ürücomb arcba szökött vér
ilyen a bulldogok szeme
a nyelveken beszélők a történelem sötét tavában
ültek more geometrico kisuvikszolt bajusszal
nagyon lesoványodtam nem is hederítettem rájuk
l'absence de Dieu négyzetekre bontottam föl
a teret egyikben volt a templom a másikban meg
a harmadikban temetők rétek hegyek
egészségügyi okokból hol itt hol ott ütöttem
föl tanyám csillagléték virult térképemen
marriage in the future olvastam egy hitbuzgalmi
lapban psziché vagy pneuma vetettem föl a kérdést
a negatív szélkakas visszavágott

Sebezhető bolygó voltam ennek következtében
az égvilágon szikrányit se hajlamos semmire
az átfogó érték tudjátok tanultam hermeneutikát
s most itt a papilakban théologie renversée
nem adom be derekam likőrös pohár aprósütemény
kritikus pont ezen múlik minden
rossz kölyök semmit se hagyok a helyén
beavatkozom a tektonikába anti-tájkép
rontó páll újgyakorlat koponyalékelés
azért még biflázok nem amit kellene
hidra kenderike szukák
nekivágok a legallyazott oszloperdőnek

HELYREIGAZÍTÁS

Nem úgy volt.

Talán nem volt sehogyan sem. Hófelhő törleszkedett a nappalok irhájához. Elmélyülten, kenetteljesen. A tanteremben előhalásztunk egy szörnyszülött hőskölteményt, skandáltuk émelyülten. Fogunk között egy perc foszlányai. Ütölt-hatolt Lupusz, a cingár.

Nem voltunk rosszak.

Csak neszeztünk, sivalkodtunk. Pukkadoztunk a rikkancs riadt képén, aki könyomatost árult a sarkon. ROBBANIK A BOKSZI!- rikácsoltuk.

Korántsem voltunk tűzrevalók.

Csak megsuhintott bennünket valami a füzések mögül. Kiszűrődött a kaszinó ablakain a fenevad lélegzése. Az indóházban a cukorkaárus motyogott valamit. Vagy énekelt talán? Olyan furcsa volt minden, olyan titokzatos. Az átutazók csak néztek ránk, bólogattak. Elszótlanodtunk. Egy kiszögelésnél ott állt a hernyótalpas.

Nem voltunk gyávák.

Csak szeretnénk volna visszadalolni a gyermekláncfüves réteket, szétfúni a bakszakáll bóbítáit, lefegyverezni az éjszakában rekedten dördölő jóslatokat. Fölemelni, ami már elhanyatlott. Föltámasztani a holdtólte ölén szendergő elzuhant fákat, cafatos tereket, ájult templomokat. Fölmosdatni a szerelmesek arcát.

Nem voltunk ábrándosak, se vakmerőek.

Néztuk a filmhíradót, szellőzködtünk a rakparton délben, rágtuk a hónapos retket, szotyolahéjat köptünk a vízbe.

Helyesbíteni kell a krónikákat.

Kitépni pár lapot az évkönyvekből s újakat ragasztani helyükbe. Átírni a nyelvtanokat és a stilisztikákat, kihúzni méregfogát a tudománynak. Nem akarunk meghalni a köhögtető márványfolyosókon, vályogviskókban, kormos üvegcsarnokokban. Bernáthegei kutyák kaparjanak ki minket élve a hisztéria lavínai alól. El a salakbuckákkal, bürök-ligetekkel. Muszlinkendők lebbenjenek friss leheletünkre.

Nem vagyunk vadorzók, se álszentek, se kegyeletsértők. Ezt írják meg a hírlapok. Botlásainkért majd magunk felelünk a rikkancsok és a cukorkaárusok, az őzek és a dicsőült szentek esküdtiséke előtt.

CSIKY ÁGNES MÁRIA

(1918)

MIÓTA NEM MESÉLEK

A lámpám alatt megaludt az élet,
ha felrázzák, kocsonyásan remeg,
mióta nem mesélek s nem mesélnék
a gyerekek.

Szilaj vizekre leltek, csörtető
szarvas-vizekre, ágas-bogas fővel,
nem bajlódnak faragott evezővel,
csak vállukat feszítik s szele nő
az égtájaknak. Egyre távolódnak
- fehérén még, dacos, csapkodó vászon,
de már nem minden szél az én szabásom -
háttért keresve új körvonaluknak.

A lámpám áporodott sűrűjébe
rovarként fúlnak a pillanatok;
begombolyítva fúló zümmögésbe
asztal alá gurult mese vagyok.

BALLADA VÁLTOZAT

„Ülj le ide, Mónár Anna,
Nézz egy kicsit a fejembe.”

Hét lányt látok nincsen feje
lába van csak
duzzadó combja csípeje

Hét lányt látok karja van csak
sima válla
nyaka tövén kék ér lüktet

Hét lányt látok így szeretted:
arcuk nincsen hangjuk nincsen
hajukat törzsöd ágára rácsavartad
szél cibálja

Hét lányt látok a citromfán
kétszer hét citrom a mellük
szomjan kaptad kifacsartad
illatos gyümölcsök voltak

Hét lányt látok fejveszetten
omló gyümölcs gerezdekben
veled telni

lehuppanni kettéesni

„Talán ő lesz a nyócadik,
Sírni fogá Mónár Anna.”

VÁLTOZATOK SHELLEY NÉGY SORÁRA

A ship is floating in the harbour now;
karéjhold-partodon San Terenzo
Say, my heart's sister, will you sail with me?
tengerre szállunk sose kötünk ki
A wind is blowing o'er the mountain's brow;
szemgödrünk mélyén csillog majd a só
The merry mariners are bold and free:
ínyettelen fogsorral kell vallani

<i>Floating</i>	özönlik	<i>brow</i>	szirtem felett
<i>blowing</i>	lobogva	<i>wind</i>	tépett eged
<i>merry</i>	boldog	<i>free</i>	szabad vagy szabad

láncoddá fűzöm csigolyáimat

<i>Say</i>	mondd
<i>my ship</i>	hajóm hűtlen sziget
<i>will you</i>	akarsz
<i>bold</i>	bátran ölni meg

ahol a napfény tükrét nem leli
fekszünk remete-rákok fészkei

Megtébolyult szél
o'er the mountain's brow;
a hullám szenved jobban a hajó
lelkem testvére
will you sail with me?
Mondd a neved
thalatta
mare
sea

CUTACLANBAN

Elvisz – mondja – Cutaclanba
ahol elaggott nap
redőtlen mészke istenségek
szemgolyói forranak
- mondja – égő madarak írnak
egy szót ott mindig ugyanazt
az egyetlen szót elfelejtik
ha völgynek tartanak
- mondja – elaggott istenségek
ott mindig ugyanazt
az égő szót tartják redőtlen
nap szemgolyói madarak
a völgyek – mondja – elfelejtik
az elaggott szót Cutaclanban

MAMMUTLESEN

A mammut kihalt

Megírta Brehm és a lexikonok
bátya háta többé sohase fog
kinőni a jégből
a mammutvadászatot csupán képről
magyarázhatja a tanító a csemetéknek
mióta az őskor helyébe lépett
a civilizáció

Estefelé a gőzfűtés bordáin át kering a meleg
a villanyáram kering vezetékeken át a házban
mennyi minden jár körül ilyenkor
Caruso hangja a magnetofonról
a pápa a TV ernyőjéről lép a szobába
Embertől emberig így nyílt végül is közvetlen út

Estefelé a villanycsengőn csöngetett a mammut

Nincs menekvés
A félelemmel viselő ember
nehézkés lett repülni képtelen
minden varázslat elhagyja
hűtlen barát
a képleteknek adta el magát
a képletek most nem segítenek
H₂O-tól nem csillapodik a lázbeteg szomjúsága
egyenletek közt nem lehet elbújni
xyz nem tűr meg sorában megfeythetetlen jelet
a betűk rendezett országa bezárul
aki fél kívül reked
a renden

A mammut száját nyalja
ha nem falom fel én
ő fal fel engem

A gyomornedvek működése semmiképp se
egyezik az erkölcsi világrenddel
amit az ember kátéban foglalt össze

Ó égőlebernyegű pulykák
akiknek utolsó útját a zöldségvagdalék
ínycsiklandó illata fűszerezte

ó égőollójú rákok
akik a másvilágot hólyagzó vízben pillantották meg
könnyörögtek értünk

hogya a nagy mammutlesen
éles legyen a fogunk
öldöklő a szorításunk
jégkemény a térdünk

Gyufaszáltestű hindu gyerekek
akik elől a kenyeret megesszük naponta

könyörögjete

Hogy mammuttá nőjön bennünk a gyűlölet
ha telhetetlenségünk háborúba kerget
szörnyebbek legyünk mint a jégkori szörnyek

A mammut kihalt

Megírta Brehm és a lexikonok
A karosszékekben szembenül velem
béget nyihog
bög kukorékol mindjárt enni fog
elnyel ha én le nem nyelem
Szeméből millió pecsenye-ős
és ivadék megadó gyűlölsége süt felém
a kenyere
éltetőm és ellenfelem
szeretőm arca ő a remény
a nyertes lutriszám
éhesen átvirrasztott barlangéjszakám
vadja jutalma a siker
a boldogság ez a töménytelen
hús hár szőr száru élelem
amiből falni kell
amit csak a mulya
hagy futni bízva a
mennyekekből záporzó mannában
Nincs nevetségesebb halál
mintha valaki bőjtöt prédikál
a vadaknak torkában

ÚT

Ez az út valahol a szabadba vezet
süppedős ez az út ez az út kövezett
keresi ez az út merre van az az út
az az út amibe ez az út belefut
ez a kert ideáll és nem engedi el
ez a fa odaszáll úgy tekergeti fel
rácsapja ez a léckerítés a kaput
nem tudja ez az út honnan-út hová-út
Ez az út sima út ez az út meredek
ez az út a szegélye tetőcserepek
ez az út a szegélye a pincetörök
ez az út egyenes ez az út tántorog
ez az út zerge-út lépcsőt lépcsőre rak
ez az út csiga-út sikamlós iszalag
lebukik ez az út ez az út hídra száll
vígigém ez az út ez az út sasmadár
Ez az út andalog ez az út megered
ez az út holtkopár ez az út rengeteg
ez az út szüntelen kőfalakba botol
ez az út egyetlen laza lombú bokor
Ez az út elvesző ez az út elveszt
ez az út hordozza emberek ezreit

sziklafok ez az út ez az alagút
mindennél biztosabb csali-út ez az út
Ez az út odatart ahová sosem ér
vad szoros ez az út ez az út tárt tenyér
ez az út magának úttalan útban van
ez az út ez AZ ÚT
ez az út úttalan

TOLLAS TIBOR

(1920)

SÖTÉTZÁRKA

Nincsenek napok, évszakok,
Mindig csak sötét és hideg.
Túl az időnek ritmusán
Kihagy már, félrevert szíved.

Valaki kopog túlfelől . . .
Rég befalazott rabnak lelke?
Sötétben is visszhangra vár
És vergődik e vak verembe.

Döngetem én is a falat,
Beszélgetünk ez ősi nyelven,
De csitt . . . az őr jön . . . megszakad.
Csak szívem üt az ájult csendben.

. . . HOGY A MARADÉK EGYSZER ELMARADT

Borsó, bab, lencse . . . szürke éhezés.
A kondér megcsörren a köveken.
Meghalni sok, az élethez kevés.
Zajára szétszakad a türelem,
S lázasan készíti csajkát, kanalat.
Vacsorát vernek a börtönfalak.

Fakó szemünkben kinyílik az ég
Míg habzsoljuk az íztelen babot.
Hetente kerül ránk a maradék
Óh, teli csajkák, dús ünnepnapok.
Várjuk, várjuk – megváltó pillanat . . .
De a maradék egyszer elmaradt.

Az őr tovább ment, kiosztotta túl.
A szomszéd zárkák laktak jól vele.
Véletlen eset -, s három száj vadul
Korgó, csikorgó dühvel lett tele.
S keserű lett szánkban a falat.
Hogy a maradék egyszer elmaradt.

Az Igazságot emlegettük hárman.
S eszembe jutott a sok millió:
A mezőkön, a föld alatt, a gyárban,
S mögöttük sort állt egész légió,
Az éhes had, mely századok alatt
A maradékból mindig kimaradt.

Én szégyenülten hallgattam el . . . zárkám
Zajongott még, - benn csöndes lett szívem.
S míg ábrándoztak zsíros koncok láttán,
Ragyogott arcuk s nem volt senki sem,
Kit bántott volna, ha megint akad
Ki a maradékból majd kimarad.

Itt nem kell szó, már kifacsarták régen.
Ember, - csak ezt a percet vidd tovább,
Mit érzel itt most lenn a mélyben,
Mikor más kapja meg a vacsorád.
S vigyázz, mert hiába leszel szabad,
Ha mohó kezéd új zsákmányra csap
S a maradékból egy kis kimarad.

VIRÁGÉNEK A XX. SZÁZADBÓL

Addig de jó voltál, míg csak egyém voltál,
gyöngye hársfaágam gyámul rámhajoltál,
fészektelen madár szívemre szállottál,
csak az Isten tudja, hogy nékem ki voltál,
hogy nékem ki voltál.

Harmat hullott reád, napfény, növekedtél,
virágok virága, pompás szárba szöktél,
szép tündöklő tollú ékes páva lettél,
s csak az Isten tudja, mégis mit vesztettél,
mégis mit vesztettél.

KÉSEI VALLOMÁS

Majának

Ma is úgy látlak, mint az első
estén, sugárzón tündökölvé:
gesztenyehajad fátján fészöl
mellednek páros csillag-gömbje
átsütötte fiatalságod,
így látlak ma is, mindörökre.

Így érzem minden hársfanyílás
idején tested illatában
mézízű nyarak, lombok indás
ölelését, újuló vágyam,
szerelmeddel bebalzsamoztál,
s bennem azóta nyár van, nyár van.

Futó éveknek fittyet hányva,
így hajlok öled szigetére,
köröttem tűnő arcok árnya,
elsüllyed mind a messzeségbe,
csak te maradsz magányom társa,
hétköznapijaim menedéke.

JÉZUS ÉS A GYERMEKEK

Mikor a meglelt férfikort elérte,
farizeusok vitája helyett
csak csendet kívánt, megfáradt ölébe
néhány madárként bűvó kisdedet.

Óvó kezét fürtös fejükre tette,
napszíttá, néma halászhaj között
vacsora füstje szállt s a naplemente
bíborszín hidat vert a tó fölött.

A föld ízével fűszerezve áradt
testében szét az egyszerű titok:
Isten országa itt nő a családnak
békés ölében, hol gyermekraj csipog.

Szeretett volna köztük megpihenni,
hajnalkor hívták meg nem tett utak.
Szakállas arcán vitte leheletnyi
ujjuk nyomát, cirógatásukat.

Mikor a felnőttek magukra hagyták,
s búcsúzóul csak Júdás-csók jutott,
a gyilkosoknak szelíd gyermekarcát
kereste s vért, és könnyet hullatott.

ÚJ PÁSZTOROKHOZ

Kezdjétek újból számráhatón,
Vagy gyalogosan, mint a Mester.
Törődjétek az elesettel.

A gyárak, földek millióit
Ne csak szavak vetése várja,
De lépjétek az Ő nyomába.

- Legyen tiétek amit láttok, -
Magas toronyból szól a sátán.
Ne szédüljétek kincse láttán.

Vessétek le a cifra szűrt is.
legyen tiétek, - ne a pompa,
Nyájakat gyapja, - de a gondja.

S ha kell hát kapát, kalapácsot
Vegyetek újra kezetekbe,
Úgy nézzetek ellenetekre.

Lépjétek, mint a Tizenkettő
A diadalmas út elébe:
Keresztút az mit néktek szánt Ő,
Egy esett népnek szenvedése.

POGÁNY IMA AZ ÉGIGÉRŐ FÁHOZ

Te sátoros eget tartó, föld köldökéből nőtt Égigérő fa,
Isten cserénye udvarából emelkedő Égi Lókaró,
hét forrás torkolatánál, élet vizéből szökő Világ-fa,
hétágú szent nyírfa, fúvó lelkek terebélyes hazája,
világ közepéből fakadt törzsed hét ég rétegén tört át,
hét termő ágadról fehérhajú, tömlőmellű lányok,
édes, gyógyító gyümölcsceiket nyújtják.

Te égmagos Sasfa, óriás gyökereid az alvilágig érnek,
zöldlombú koronádon az ősök visszatért lelkei
madárlakban énekelnek. Pikkelyes kérged alatt hallani
Földanyánk széles gyűrűket hullámozó szíve verését.

Te édességes szép Bódoganya,
erdők-mezők gyönyörűséges,
mindig fiatal, fészkezhordó asszonya,
lombzenéddel, virágaiddal, gyümölcsceiddel
tündérkertté varázsolod nekünk a pusztaságot.
Termékenyöblű Életfa, szülőasszonyok pártfogója,
sebesülteknek, betegeknek gyógyítója,
fájdalmak csillapítója,
kövér vadaknak felhajtója,
szomjazóknak forrást fakasztója,
tüzes villámoknak, rossz szellemeknek,
ördögöknek elűzője,
bűnösöknek büntetője, ártatlanoknak oltalmazója,
bujdosóknak elrejtője, menekülőknak ösvényt mutatója,
növekvő néped védelmezője, - a halál órájában fogadj be
árnyékos sátradba s vezess vissza vigyázó őseinkhez.

FÁBÓL FARAGOTT LITÁNIA

Életfa, szemöldökfa, karfa, ajtófélfá,
kapufa, mesterfa, sátorfa, aprófa, tűzifa, gallyfa,
ágfa, hasábfá, szálfá, nótafa, májusfa,
látófa, termőfa, csudafa, tulipánfa,
családfá, nemzetségfa, világfa, mesefa, rovásfa,
rózsafa, párnafa, gyümölcsfa, csemetefa,
karácsonyfa, tilalomfa, hámfa, járomfa,
haszonfa, kaptafa, bányafa, dongafa,
piszkafa, sodrófa, sulykolófa, hajítófa,
csapófa, szárítófa, szégyenfa,
támfa, gyámfa, keverőfa, simítófa, mintázófa,
talpfa, vállfa, gömbfa, díszfa, bálványfa,
boldogasszonyfa, sasfa, istenfa, égigérő-fa,
lármafa, szolgafa, bitófa, fejfa, kopjafa,
koszorúfa, keresztfa.

FÁY FERENC

(1921)

MAGAMSIRATÓ

Születtel törvények szerint,
miként az emberek születnek.
Azt hitted éled ami szép,
azt hitted szólod ami jó . . .
Pedig csak önmagad szeretted.

Törvényyé-emelt fegyverek
között éltél, míg élni hagytak.
Tanítód dicsért: így a szép,
papod megáldott: így a jó,
s anyád se mondta, hogy te rab vagy.

Cipődre ráfröccsent a sár, -
hazamentél, sarokba lökted.
Tetted, mert törvény volt a szép
s törvény, hogy a paraszt-cseléd
kefékkel őrködjön fölötted.

Valld be most, annyi év után,
hogy addig, míg megtúrt a földed,
falud csak por volt a ruhán,
cipődön sár, amely csupán
addig volt gond, míg letörölted.

Közöttük éltél s arcukat
tátongó úr, ezernyi fényév
takarta mégis tőled el.
Mert gondjaik reménytelen
törvényét más egekre mérték.

Soha nem láttad, amikor
a hajnal jég-vizébe léptek;
magasak voltak, mint a kék
egekbe élő jegenyék
s a csillagok fűtyürésztek.

Kemény a föld? – hát menj, aludj!
Aludj s ne lásd meg most sem őket,
ahogy indulnak Dány felől,
Locsod felől, Maglód felől
s keltik a fel-nem ébredőket.

S jönnek csontnéma emberek,
kik mind törvények szerint haltak,
Szántottak, - szóltál: ez a szép,
arattak, - mondtad: ez a jó,

s ásítva fordultál a falnak.

Nehéz a csákány? – fogj papírt!
Tör az ásónyel? – fogd a tollad!
S írd meg a port, tárd föl magad,
mert az, ki mindent megtagad
húsz év után is meglakolhat.

MISSA HUNGARICA

Emeljük ég felé a holtakat:
a kartalanokat, a lábtalanokat,
a harmatmellű gyermeklányokat,
a gépehagyott munkást, a diákot
- ki a halállal került iskolát -
kis hűgünk, öcséink sárga csontját . . .
S mutassuk fel, kik ott vonultak át
a lángok közt, az októberi csendben:
szép, védtelen, fegyvertelen csapat,
kiknek a méhe új időket hordott
s új holtakat.

A malmok mélyén zúg a kő.
Lisztet-rejtők a zsákok.
Nagy rézüstökben szilva fő.
Szüretre érik az idő.
S vizet dajkál az árok.

Emeljük ég felé a holtakat:
a hangtalanokat, panasztalanokat,
mészfehér hajú aggastyánokat;
a kézfejeket, mely soha el nem éri
a testet már, amelytől elszakadt;
a szemeket, a nyelveket, a szívet . . .
a tejszagú kis ártatlanokat,
kik úgy zuhantak anyjuk lágy öléből
a föld felé – égő kísértetek -
mint szép hitünk, amelyet eltapostak
a győztesek

A fák közt csípős füst lebeg,
felsír a krumpli szára.
S birsalma-sápadt fellegek
alatt a tó is megremeg,
lúdbőrös lesz a háta.

Emeljük ég felé a holtakat:
az úgy-szeretteket, az elfeledteket,
a hóhérkézzel eltemetteket;
parasztokat, kik megrakott szekérrel,
égő sörényű, reszkető lovak
szemében hoztak hírt az ismeretlen
faluk felől, hol kincses álmokat
vigyáz a föld; - s hol most, a tarkaszóttas,
ravasz, titkokkal-terhes őszi rét
vizek fényében őrzi jó fiának

a cvikkerét.

Az égbe, húzó vadludak
törélű éke verve.
Lepergő, rozsdás hangjukat
ködök közt bújkáló utak
hordják a végtelenbe.

Emeljük ég felé a holtakat:
az elporladtakat, féregrágottakat,
már annyi éve nem sirattakat,
akik felett nagyöblű évgyűrűket
nevelt a fa. S kikről csak hű szelek
beszélgetnek a csípős alkonyattal,
mikor felszáll a csontjaik felett
az őszikék egysípú siratója . . .

Lángolj fel ég! – Szikrázzatok szavak!
Hét-rétegű avar alatt keressük
a holtakat.

ANYÁM

Látod már egyre nehezebb,
látod már egyre terhesebb lesz,
ha hozzáérek itt veled
be-nem-gyógyuló életemhez.

De mormollak és mondalak,
toporgok benned, mint az árok
búvó sarában megragadt
halott kórók, kopott virágok.

Bő minden rajtam . . . és kopott
egem alá befúj az őszi
dermesztő szél. – Én nem fogok
halálodba sem belenőni.

Csak állok – rossz, komisz kölyök -
foszló szavak közt, térdig sárban.
Felhajtalak, mert száll a köd,
s begombollak, hogy meg ne fázzam.

SZERELMES VERS OLTÓKÉSSSEL

Magánosságom kertjébe fogadlak
s a sármány-csőrű Napnak felmutatlak.

Gyöngyház-nyelű, varázshatalmú késsel
beoltalak: örömmel, nevetéssel.

S szomorúságod gallyait lemetszve
figyellek: élsz-e? féllek, hogy: szeretsz-e?

A harmatot, ha dermedt még a reggel
melengetem forró leheletemmel,

S ha láng a szél és delelőn a nappal:
befedlek hűvös, árnyékos szavakkal.

CSODÁLATOS HALÁSZAT

Szakadt a hálód. Zúzott ujjai közt
a sebzett ég csurgatja vérét.
Evezz a partra, hűvös kint a szél,
s bejártad már Október partvidékét.

Bőrödbe szívódott az ősz.
Pórusaid kútjában pislá lánggal,
örvényt vetnek a didergő vizek,
keményedik a sár . . . egy hársfa néz,
s a partra sodort évek szeméből
válladra száll a szárnyas rémület.
És köréd gyúlnak égő hajnalok,
és kézen fognak megváltatlan órák.
Rejtsd el magad! – S a bűjtató homályban
tépd le a birsek hamvas lobogóját.

Bőrödbe szívódott az ősz.
És a fuldokló álmok tenyeréből
felcsapódik egy hófehér halott,
kinek nem tudja senki már nevét,
hal-rágta arca is csak barna lárva,
s akit nem ültet jelként a világ
- a poroszkáló hősök idejében -
az őszi sírás Szent Mihály-lovára.

Átitatott csendjével ez az ősz.
És sebeidben, omló-sárga lánggal
gyerek forog . . . s a csónakodba lép
- a kúszó éj hínáros szemetéből -
egy ismerős.
S valaki hív. Kékszemű szilvafák,
a szőke szakállas árnyukkal a hársak.

S megkezdődik, az elsodortakért,
a mélyvizek örvénylő áramában,
a csodálatos, hajnali halászat.

KÁNIKULA

Tóth Lászlónak

Mezítláb jár nagy rétjein az Isten.
Nap-szítt lába térdig harmatos;
és ránk gondol, kik tűzben élünk itt lenn,
s a lábunk égő álmokat tapos.

Eldőlt a ház. S mint szél-vert lompos árnyak
húzzák a fák a porban karjukat.
Szűköl a csend, s a csont-kemény halálnak
szikrázó bokrok alján ás lyukat.

Lobban a szél. És zúgó, sárga hullám
izzó tarélyán szállnak a füvek.
Réz-láng lobog egy templom ferde tornyán . . .
s rózsáim száján tikkadt rémület.

Elégni most, - lebegni, mint a barna,
távoli földek füstje . . . vagy gyalog,
mezítlábasan elindulni arra,
hol Isten térdén hús harmat ragyog.

PERLEKEDÉS A KERTÉRT

„Arcod verítékével . . . “ – s én azóta
arcom verítékével keresem
- kövek között, a barna rög között,
gépek között és csapdák között -
a kenyerem.

Gerincem porló szikláin
bukdácsolnak az évek,
s szemeim szikes mezejében
az öröm zörgő számártövisével labdázik a szél.
Hajnalaim kútjában elapadt a harmat,
s homlokom buzgó forrásai
szemeid sötét üregébe futnak.

Szomjas vagyok . . . és fellángol a por.
Éhes vagyok . . . s fogaim pudvás odújában
hegyeid szívós maradéka szárad.
Tenyerem melegében kivirágzik
a vérszínű bánat, ahogy feléd emelem
napjaim újszülött szomorúságát:
az idegen Várost.

Ábel meghalt.
Meghalt, mert ez a husángok világa;
az erőseké, a kegyetleneké,
a fényteleneké és szívteleneké . . .
hol az összedrótózott városok felett
acélszárnyú álmok suhannak.

S nincsenek csillagok!

Csupán a vágy bójái fénylenek
a testek csupasz sziklái között.
Meghalt, mert gyenge volt!
De Káin él! – Jaj, Káin él!
Tarkók pelyhes fészkeről álmodik,
hol megbújhat a surranó golyó;
s nem fröccsen szét az agy,
mint a husáng csontporlasztó,
zuhanó erejétől.
Gázokkal játszik . . . s fényes harckocsik
gördülnek ki tenyere üregéből.
Rendes fiú. Esténként kivasalja a ruháit
s elássa a gyűrt halottakat.
Ő már nem emlékszik a Kertre.

A kertre, hol virrasztó álmaink
szárnya alá húzódtak be este, a gondok;
s madarak csőre között
pihegett a ködben a bánat.
Állatok éltek . . .
fűzek árnya mögött nyújtózkodott a Víz,
és őzek reszkető ölében
álmodott vérről a zöldszemű tigris.

A Kertre . . . hol ágyékom vadonában
kivirágzott a vágy . . . és meztelen,
didergő testem sírva rejtegettem . . .
s lobogva égtem, mint a csillagok.
Izzott a por . . . kék méz buggyant ki számon,
és kipattantak látó szemeim.
Féltem, futottam . . . s akkor elémtetted
a Társamat.
És jó volt lefeküdni öle kalászos,
szőke horhosába;
oltani bőrén égő ujjaim . . .
. . . és üvölteni, mint az állatok . . .
üvölteni a megtalált örömben.

S azóta Uram, egyedül vagyok.

Te Isten vagy, ki titkos műszerek,
kapcsolótáblák fényeit figyelve
igazgatod e ráncszabott világot;
s nem tudhatod, hogy mily magányosan
tántorog néha társával a lélek;
elporladnak kristályos szavai,
szép álmai hideg vizekbe hullnak,
s öle kocsányán salétromos sója
virágzik ki a rég-megunt örömeknek.

Benépesült a föld . . . s én egymagam maradtam;
magam, ki egykor, szemtől-szembe látott;
ki ismerte a Kertet, hol komor,
láng-pallosú angyalaid vigyázzák az utakat
s a láncravert kaput . . .
Szegény, hatalmas Úr,
magányos, árva Isten,
ki nem tudsz nekem megbocsátani,
s nem tűröd el, hogy lábaidhoz üljek,
szóljak hozzád és megtörülve arcom,
elédtegyem megfáradt napjaim.
Nem gyűlöllek. Bár minden pillanatban
bosszúd hideg falába ütközöm . . .
a tájba, hol időkelőtti ködben
- az alvadt vér zsombékos ingoványán -
Káin lidérces árnya imbolyog.
Mert Káin él!
S ha szólok néha rólad
és mondanám a Kertet, - kiköpi szavaim ízét
s szürke lesz az arca
és szürkék lesznek szemed-szemei . . .
Ilyenkor Uram, tehozzád hasonlít!
Így nézett, mikor agyonverte Ábelt;

s így néztél rám te is, mikor szavad
világgá úzött.
Sajnálak Uram, haragodért,
a fegyver-zárta Kertért,
ahol bosszúddal egyedül maradtál.

Elűzhetetlen álmaimhoz ülj le
s hallgasd a porban, hangos lábnyomom:
riadj fel éjjel s nézz át a sövényen,
hol lábujjhegyre állva, én lesem
az arcodat . . . s a drága, néma Kertet,
melyet egyszer nékem . . . csak nékem adtál . . .

Ne szólj. Csak ints. S én indulok Uram.

RÖVIDZÁRLAT

Nem ismer senki.
Nem tudod ki vagy.
Nézed magad a napok szemetében,
felforgatod az út szélére tett
ásító kannák horpadt némaságát.
penészek zöldjét, oszló árnyakat
- régen megutált álmok maradékát -
de itt se vagy.

Kivallatod a reggelre-halott
újságírók titkát, gyűrött híreit.
S a hirdetések szürke erdejében
nézed, hogy talán keres valaki:
egy nyár . . . a rét . . . egy száradó bokor . . .
talán a föld, mely annyi évig ismert.
Valaki, aki tudja, hogy ki vagy,
aki keres, hogy lásson,
újra lásson megöregedve, ősen.
Valaki, aki e véres, elvetélt idő,
kiköpött fák és kettétört szavak
penészvirágos, undok szemetéből
felemelje az arcod: Hát, te vagy?

S nem vagy sehol.

Eszedbe jut egy név, egy tűzfal árnya,
s levelet írsz és várod, hátha ott . . .
levelet írsz, és várod, hátha onnan . . .
S egy hét múlva, a függönyöd mögül
lesed a postást. – Hallod, hogy kopog,
köhécsel, mint apád, midőn a reggel
párái közt (szép homlokán a Nappal)
elindult apró dolgai felé.

MEMOÁR

Valaki majd megírja ezt a kort is:
az „áradás” kegyetlen századát;
a szennyet és a vért . . . a szürke port is,
hol gép kutatta Isten lábnyomát.

Az idők-gyolcsa őrzi még az arcom
s tűnt órák drága balzsama.
Körém szikkadt a csend . . . de hogyha alszom,
megáll felettem még egy almafa.

Viharvert fa, ki jött a régi Rendből,
hol társam volt és együtt nőtt velem;
s ki tudja, hogy csupán önvédelemből
nőtt bennem hőssé itt a félelem.

Világok dőltek . . . nagy hegyek zuhantak . . .
áradt a szenny . . . s én fuldokló csodák
s romok felett, megszálltam rejtő-hantnak
hat-lábnyi-sorsom védő zátonyát.

Számba kinyílt a rettenet virága,
ujjam között a gondlótott füvek.
És nem volt szó és könny se volt, csupán a
szemek mélyén örvénylő örület.

S most állok itt, az alkony sziklaélén.
Egy kézre vágyom . . . s nincsenek kezek . . .
Anyám bukik fel árnyékom sövényén.
Véres a föld. Sötét van. Este lett.

SÁRI-GÁL IMRE

(1923)

AZ ÁRUFALAK TÖVÉBEN

Cleveland a kis műhelyek: a kis „shop”-ok és a kis üzemek városa, és a „Gödör”-é, mely a mammut ipartelepek földje, tán egy kiszáradt jégkorszaki gleccser kagylójában, ahol a Cuyahoga River kanyarog, s vonul mérföldeken át beton dokkok közt a Napban tollászkodó Erie tóba, mintha hívná valami szirénhang. S a hajók és uszályok egészen a gyárhoz beúsznak s a raktárhoz, és az áruk, melyeket szétfuvaroznak a világba, viszik a három bűvös kezdőbetűt: U.S.A., mely az új Kánaán neve s e betűszavakat a világ minden táján a dollárral társítják.

Cleveland a nagy halak és a kis halak városa, a vadon szava. A kora reggelektől az éjszakáig nyitva tartó kis boltok világa: az áruikban fuldokló szatócsoké, akik vevőkre várnak, de ahová csak beugranak néha tejért, kimaradt mosóporért, elfogyott kenyérért, zárásai után az óriási Önkiszolgáló Élelmiszer Áruházaknak, ahol hétvégeken tömegek szedik, szüretelik az árufalak cikkeit: párosával a konzerveket, - füstölt hús, babbal 8 dobozzal, 1 dollár – s tucattól a tojást, - az A & P-ben dózenja MA: 28 cent – kisebb mennyiségben nem is kapható. S gúllákba rakva a COKE! – Vonatokká állnak a kasszák csatláncalakzata elé a családok heti szükségleteikkel s 2-3 bevásárlási kocsit is tolnak. 10-20 elektromos kassza őrlí, rágja az árakat, amiket a pénztárosok bebetetnek; nagy kutyanyelvekre, rőfnyi blokkokra. S már dűlnek a zsáknyi zacskók, a bőségszaruk: tetejükben rózsaszín s lila, parfümös toalett roll – papírok. S viszi rakományát a néger, a portorikói s a fehér. Szabad a vásár. Isten a pénz: a money, a money!

Cleveland a kis műhelyek és a mammut ipartelepek városa. Az őserdők emlékezete: az „ügyesek”-é: a „smart” embereké, a rafináltaké: Cleveland a „szerencsés ütések” földje, ahol a Cuyahoga folyó két partján csak a „Gödör”-ben 3619 gyár van. S még mennyi vállalat és részvénytársaság verseng szerte, kijebb: kávépörkölők, sör-, ruha-, plasztik-

üzemek s az ipar száz és száz más fajtája, a Ford Motor és a Chevrolet autógyár. – Eléd feszül a technokrácia fantasztikus képe: amerre nézel, H.G. Wells kalapjai: a szuper élelmiszer–arénák: az önkiszolgáló áruházak, „szalagra állt” gyárak, automata gépek, az autómozik 20 acre²-es beton terei, s a munkás seregek gépkocsiparkjainak felhőkarcolói.

Amerika a szabad verseny földje. S a United States of America–t a világ minden táján a dollárral asszociálják. S a dollárt egy szörnyű jóléttel és a hajmeresztő vállalkozásokkal: a „bedobott” milliókkal, a részvényekkel.

GYŐZÖTT: FEKETE ZÁSZLÓ!

Szombat. Délután 4 óra. A televíziót már bekapcsoltam. Kezdődik a szabadfogású birkózás.

Elsőnek egy bábu ugrik a képernyőre. A hasbeszélő csak utána emelkedik föl. Majd a játékszer varázspálcájával a négy égtáj felé üt, és megjelenik egy tündér, sziporkázó csillaguszályával, és beleugrik az előkészített pohár vízbe: az Alka Seltzer. A hasbeszélő csukott szájjal áll, és csak a bábu tátog, de mintha ő sívítaná világga: Alka Seltzer!

Csoda gyógyszer az Alka Seltzer. Ha fáj a feje, vagy rossz a gyomra segít az Alka Seltzer! A boldog és egészséges élet titka: naponta háromszor Alka Seltzer!

És most előlépnek a „vademberek”. Mindkettő szerencsére kötél között van. Szörnyű „zabosak”. De az előbb ették a zabpelyhet is. Az egyik birkózónak még néhány zabpelyhike ott „zümmög” szinte az állán. – Lehet, hogy szándékosan így állította ringbe a reklámtervező?

Sípol a bíró.

A küzdőtársak összekapaszkodnak. Csavarják, tépik egymás fülkagylóját. Majd a fekete nadrágos a társát egyszerre két lábbal hasba rúgja. De az meg elkapja mindkét lábát és fejreállítja a hasbarúgót. A közönség lélegzetviasszafojtva figyel, s csak akkor őrvöng örömében, amikor a fejreállított birkózónak most meg emez ugrál a hasán. – E nagy mámor közepette fekszik a képernyőre két rendkívül csinos, fürdőruhás nő. S a következő pillanatban már csak a talpukat látom, amint egy ujj birizsgálja azokat. S miközben a két hölgy rúgkapál és röhögcsél, megjelenik egy hosszúnyakú üveg s már övé, a TING-é a szó: ETTŐL ELMŰLIK A VISZKETÉS!

A két izomkolosszus ismét a szőnyegen vergődik. A fehérmezes fölugrik és ragyogó fogással kicsavarja ellenfele karját, majd a félig eszméletlen ellenfél fejére és gégéjére hág és azokat „bunkózza”. Most ismét megszakad a műsor, és megjelenik az újabb sugallat: a Fekete Zászló, a rovarirtó. És valóban, úgy nyújtóznak tőle ki a legyek, bogarak, mint a pinto, ahogy befújja egy kéz kéziporlasztóval őket. De a bíró is felemeli már a győztes karját – úgy látszik vége a mérkőzésnek is – és a győztes kezében is a rovarirtószer: emblémája a fekete zászló, s rajta egy koponya, két keresztbe tett karcsonttal. – Majd fölcsuklik egy csodálatos dizőz: mintha fuldokolna, „ádámcsutkát” nyelve, pedig énekel, és keveri cefetül magát: Azt sikongja incselkedve, gitárral, dobbal, szakszofonnal, hogy: Jami-jami-jam!

SZÍVED MÁR ÁLL LEHŰTVE

A szívgép átvette a munkát.
Szíved már áll lehűtve. Rajta a steril kásás jég – pakolás.
Most nyitják föl az orvosok.
Átlátszó teygon csöveken kering a véred. S már táplálják a szívizmot is:
védik: etetik a koronáris ereken át – amíg áll – hideg vérrel.
A sebész most vágja ki a billentyűdet: akár a tufa, vagy cseppköves:
elkalciumosodott hártya, mely nem zár és nem nyit. Íme, Jókai „kőszívű”
embere.
Szívedben műbillentyű ketyeg arra ébredsz.
Nagy, mint az 50 centes érme: acél kosárban ugrál egy plastik diszkosz.
Meg olyan is, mint csöpp ejtőernyő, amint hosszú cérnákon kötözik be.

Elektronikus gépek körében fekszel.
Az oszcilloszkóp ablakán pulzusod görbéje, kékes, lidérces csóvája, fénye
fut, megy.
Mennyi műszer beszél itt össze.
Rajzok és számok fordulnak ki belőled.
S jó, ha helyeslik egymást, ha közöttük nincs per.

A mellkasodra a bőr alá a sebész most épít be egy pészme kert.
Vezetékét rávarrja a szívedre: már tempógép vezérel.
Akkora, akár egy zsebóra.
Ez serkenti majd a szívedet.
Ritmikus villamos lökést ad.

Barátom, itt van a perc:
gépek kattognak benned,
Gépek macerálnak.
Gépekkel tömnek ki ember.
Süket füledben borsónyi mikrofon van: hallószerkezet. A sivatagi egér
pofazacskójában volt ilyen rádió–transmitter az űrben. És van radaros szem.
És szól a műgége.
Készül a műszív.
S van adó–vevő, mely működik már ember fejében.

Szívedből csövek ágaznak ki.
És termoelemes hőmérőd van.
A vérfürdőt áram melegíti: a műtűdőt körülveszi dróttekeres pólya.
Fejednél gázpalackok állnak: s altatókészülékek.
Automatikus ventiláció szuszog helyetted.
S melletted az üttetőgép, mely szívednek sokkot ad: bedobbantják, mint a
motort: tárcsáit nyomják két oldalt bordáidra.

Elektronikus gépek körében fekszel.
Már a mérnökhöz mégy kezelésre.
A mellkasodra a bőr alá a sebész most épít be egy pészme kert.

Szíved még áll lehűtve.

TI UTÓDOK

A
 vaskor
 barmai, mil-
 lió és millió gép
 morog, száguld, dohog.
 Rakéta–repülők a
 nyilaink. A vilá-
 got a levegő-
 be sugárzott
 elektron – rács szeli ket-
 té. Radar vezetékek
 kúsznak az utakon, má-
 sutt ernyőik forognak.
 - Micsoda kelepccék!
 Műbolygók üldözik a Hol-
 dat. Hé, ember, mit ülsz
 most meg őshüllőid vi-
 csorgó krokodilusok,
 undok orrszarvúak vadá-
 szataitól elesve a ki-
 pusztult vadmocsarak s gi-
 gászi páfrányok helyén. Új szőr-
 nyetegeket csinálsz magadnak vas-
 ból, fémből és mikronjaiból az ér-
 ceknek s maholnap talán önmaga-
 dat is szét tudod bontani és
 össze rak- ni, miként a kar-
 órát, mivel műhelyedben már
 embervérképletek leírásai
 lógnak. S ké-
 szítesz műbelet
 és szívet is gyártasz. Még
 agyvelőt is, s akkor meg-
 váltod a butaságot. Meglát-
 játok, ti utódok
 ez lesz a jó világ.
 Nem fáj többé az
 okosság, mert ma még ez a
 legnagyobb betegség.

MONOSZLÓY DEZSŐ

(1923)

PÉLDABESZÉDEK

Kedvenc agaram hű agám lelkén szárad
sóhajtott a nagyvezír
s azon tűnődött
csökkenne a vesztesége
ha a holt ebért kedvenc agáját veszni hagyná?

*

- Hogy hívnak? -
Kérdezte a liliomtól a sün
- Sündisznónak – felelte a liliom
- Engem Liliomnak – köszönt vissza a sün
De a különbség köztük
ha fordítva mondják
akkor se kisebb

GONOSZ VOLT-E A SZULTÁN DINNYECSŐSZE?

regős módra

Gonosz volt-e a szultán dinnyecsősze?
találgatják a gyerekek
de meghalt a szultán
a dinnyecsősz
a felnőtt gyerekek
s már senki se tudja hol az a dinnyeföld

némi áttétellel

Gonosz volt-e a szultán dinnyecsősze?
az oroszlánvadászat is gonosz
faggassuk erre vonatkozóan a puskát
s feleletének ólmát mely szétlapult
más szempontból

Gonosz volt-e a szultán dinnyecsősze?
az ember csak önmagához gonosz
a dinnyeföld elképzelt külső síkján a kérdés
csősz szultán gyerekek nélkül
megválaszolhatatlan

kozmetikusan

Gonosz volt-e a szultán dinnyecsősze?
az összes számottevő csillagstatisztikában

„dinnyecsősz” „szultán” először fordul elő
így feltehetően a jelzős szerkezet
egyediségével járó szóvirág

KRIMI

Reggel felébredt
Mosakodott
Evett
Felöltözködött
Elindult
Délig aktákkal pizsmogott
Ebédelt
Néhány levelet lediktált:
„Tudatjuk Kedves Ügyfelünkkel...”
Otthon újságot olvasott
A szomszéd futócskáját a sakktáblán levette
Olykor ha rosszkor rosált mattocksát kapott
Vacsora után tízig a képernyőt figyelte
Aztán aludni tért
Másnap is ugyanezt csinálta
És hátborzongató egyformasággal így telt a többi napja
A sok izgalomba végül beleőszült
Pedig a szürke naptárlapok
minden borzalmát fel se tudta mérni
különösen ha Hasfelmetsző Jackről olvasott
meg a Düsseldorf-i Rémről
Ilyenkor elfogta valami derű
s némiképp megenyhült

FELELŐSSÉG

Egy söröshordó elgurult
Valaki a lábát ijedten kapta félre
A házbizalmi jambikusan jajveszékelt
Valaki azon tűnődött:
hány hordó gurulhat el naponta?
Társa a gyorsulás képletén merengett
Az árpa nőtt
És nőtt az erdő
agyalágyult emlékezettel megáldva
És nőtt a komló
És nőtt a vaspánt
mit sem tudva az elődök okozta incidensről

KIVÉGZÉS

A tőkén varjú tollászkodott
A kegyvesztett janicsár
azt számolgatta
közelgő léptük mikor hessenti fel
két oldalt a tömeg színes zászlóként lobogott

Fel kell szállnia
a fejét körülbelül oda hajtja le
lehet hogy fájni fog
sok minden fáj
talán az öröm is
és Allah mennyországa hátha nincs
ha nincs akkor már kevesebbet kell lépnie
Fénylett a nap
Valami csillant
még a szavaknál is erősebb fénye volt
A varjú lassú szárnycsapásokkal emelkedett

ÉJJELI RORÁTÉ

Ennek persze így semmi értelme nincsen
de bennem az Idő nem tud már
az óra esze – szerinti egyforma hosszú sorokat róni
a földrajzi térfogatokat is összekavarja
Újvidék Kanizsa Kassa Velence
valami mindig kiloccsan
szomjas az Idő issza helyettem
Volt egyszer hol is volt
rózsafüzérek javított az iskolatársam
kis kalapáccsal s parányi fogóval fűzte a láncot
nem pattant széjjel soha egy szem se
s közben óvszert is árult
ezért kicsapták
akkor még nem tudtam a dolgok hogy függnék össze
láncok szerelem imádság
még ma sem értem egészen
az idő egyenetlen soraiba gabalyodtam
Mária elefántcsonttorony könnyörögj érettem

LÍRAI RÉSZLET EGY AGG TÖKMAGÁRUS NAPLÓJÁBÓL

.....
ma még nem írtam verset

.....
megint nem írtam verset

.....
mi az hogy verset írni?

*

.....
hajnaltájt a nyulakat áthajtottam a szomszéd kertészetbe
legeljenek

.....
délidőben a nyulakat áthajtottam a szomszéd kertészetbe
legeljenek

.....
alkonyatkor a nyulakat áthajtottam a szomszéd kertészetbe
legeljenek

.....
éhes vagyok

*

maris azt mondta mi a fene
.....
ma is azt mondta
.....
fene marissal élek negyven éve
.....
mire fel?

*

a tökmagok beszédje snicli secli
.....
a tökmagok beszédje snicli secli
.....
a tökmagok beszédje snicli secli
.....
jól eldumálok a tökmagokkal

DIALÓGUS

A szultánnal beszélgettünk
Mondtam:
Negyvenen túl saját arcáért
nem akart felelős maradni Camus
Rilke rettenetes angyalai elől
inkább a tükörbe robogott
- Miről fecseg? – méltatlankodott a szultán
- a nándorfehérvári csatavesztésről
most fejezte be olajképét
udvari festőm

TÖLTÉSSZIMMETRIA

E században, hol oly gyorsan kiosztott
áldás és átok
fekete–fehérre szálazta szét
a szimmetrikus világot,
hol önkényes dugóhúzó–konvenció
javallta, mi a bal és mi a jobb,
mialatt a kétfelé forgó neutrínók
egyformán perdültek balra, jobbra,
összetört tükrök mögül mutogatva
a mozgó harmóniát,
itt éltem én
az univerzum „baloldalán”,
voltam hívő, hitetlen, konok,
de mégis mindig a mindenség ikerrésze voltam,
kiegyenlítettek
az anticsillagok.

TAHOMEJ

Tudja—e kedves hol van Tahomej?
Ott hófehér a tenger
s a víz is csupa tej

Azt mondja játák ez?
Engem szórakoztat
A rendőrgenerális nadrágján a kék sáv
nem létező maláj szavakat ragoztat
Ilyeneket: Nyuhahó nyuhaháj nyuhahej
Tudja—e kedves hol van Tahomej?
Messzebb mint ez a szék
s a sok poros papír
Piros fűvön legel halványkék tapír
Meztelenül járkal ott a szerelem
Ha lehunyja szemét eljöhet velem

Ott hófehér a tenger
a víz is csupa tej
Nyuhahó nyuhaháj nyuhahej!

CSEREBERE

Szépséged illanó csillaga
hol késik e rideg esti tájból?
A gond szűrös pofaszakálla sérti arcom
kezed nem ápol
szemed nem ápol
nem ihatom a csak nekem lobbantott sugárból

Száraz tónak nedves partján
halacskacsókod ajkam nem éri
a gyermekkorba totyognék vissza
hátha lehet a vágyat mesékért elcserélni?

*

Amoda megy tipetopa
Hátán viszi genyegunya

Ki is az a tipetopa?
Ki is az a genyegunya?

Csak te vagy a tipetopa
Csak te vagy a genyegunya

*

Szépséged illanó csillaga
hol késik e rideg esti tájból
a gond szűrös pofaszakála sérti arcom
kezed nem ápol
szemed nem ápol
nem ihatom a csak nekem lobbantott sugárból

Száraz tónak nedves partján
halacskacsókod ajkam nem éri
ezt a mesét csillagjuhász
csillagszamáron meséli
s ahogy mennek a tejúton
a vágyamat az ő vágyuk
huszonnégy körömmel érzi.

DZSUNGELÁLOM

Azt álmodtam, hogy én voltam a dzsungel,
sűrű őserdő, dús, tömött vadon,
pálmafák nőttek kisujjam hegyén,
s alangfű zöldült forró hasamon,
hajamba bújtak éhes tigrisek,
orromban elefántcsorda tüszögött,
majmok hintáztak csiklandva, röhögve
égre nyújtózó lábujjam között.
Szemem helyén paradicsommadarak fészke volt,
s kolibriszárnyon szállt a gondolat,
roppant testemmel feküdtem hanyatt
a békés nappal s ében éj alatt,
virágot hajtott minden érzelem,
nőttek pompázva, illatos-buján,
piciny tavakat csillantott a harmat
örökké termő bőröm humuszán,
hátam vakarták nősténypárducok,
gazellát űzött szempillám nesze,
tagjaimon bukfencezve pörgött
pillangók násza, mézt pergő mese...
Azt álmodtam, hogy én voltam a dzsungel,
millió élet minden sóhajom,
a letört gally helyett kígyók feje nő,
s boldog éhséget szül, ha jóllakom.
Ezt álmodtam, és fülledt büszkeséggel
hasamra nyúlni vágytam hirtelen,
kéjes kíváncsiság fúrta oldalam,
azt hittem világot fordítok fel, ha megteszem.
De szűk szoba volt a felfordult világ,
nem éreztem mást, csak sarki hideget,
a színek parazsa poros sarokba bújt,
s elsompolyogtak az éhes tigrisek.

LŐKKÖS ANTAL

(1928)

ORSIKA OLVAS

Orsika olvas. Suhognak a lapok,
Pergeti szaporán a mai napot.

Baleset, vezércikk, apróhirdetés,
Börze, fogkrém–reklám, álláskeresés,

Színészházasság, kémek, csempészügyek,
Sport, politika, széljegyzetek, tüzek:

Mindez csak bácsi, néni, kutya, tehén,
Ahogy átcsúszik tisztogató kezén.

Öt perc. Az egész világnak vége.
Pislogva kívánczik anyja ölébe,

S a szobára száll, mire lezárul szempillája,
A napi zűrzavar harmóniája.

A MODERN PARASZT

pszichológushoz
hordja a tehenét mikor az
tejét leadni
nem akarja
csak éppen te nem vagy hajlandó
az új világ
minden problémát megoldó
piluláit bevenni?
Sutba hát a megrögzött
ősemlékezetes-gyanakodással!
Új paradicsomkert cölöpjeit
döngölik légsűrítő kalapácsok
műanyag–almával
rád vár mögöttük Éva
hogy ősapja lehessél
a boldog emberiségnek.

NEM HIÁBA

hordoztam a sleppet
- betanított majom -

komoly pofával
még az éljenkirály-t is
elماكogtam
a kellő pillanatban,
(a hatalmasoknak
mindig tetszik az együgyűek
igyekezete)
most révbe jutottam.

A kutya se morranik rám,
a majomnemzetség meg
hőst is csinált belőlem.

S míg a többiekre
kardfogú leopárd vadászik
kergethetem
pattogó bolháimat
unaloműzőnek.

A FENE SE ÉRTI

az embereket:
a rostán furcsálják a lyukat
lábukon az őtújjat
alfelükön meg a
hosszú vágást.

Lelküket ólmos
pitykegombokkal
verik ki
hogya a szerencsétlen
el ne repüljön
a vándormadarakkal
szemüket ha egy pillanatra
hébe–hóba
lehunyják.

A jámbort kilökdösik
maguk közül
a hóhérjuknak
kezet csókolnak
örömtől pirosodó
fülekkel.

A fene se érti az embereket:
ott keresik a boldogságukat
hová az ördög is csak
pisálni jár.

DÉLUTÁNI VERS

Korgóhasú hollókat
kerget a szél
felém; álmaimat is
szétvagdalják

ha nadrágomba szorul
a félsz.

Dehát engem se
a gólya költött,
bár az orromra
tuszlit kell húznom,
hogy el ne szédüljek
a bűztől.

Mert szaglik erősen
Dániában,
mosdatlan próféták
járnak szélteben–hosszában;
szitkaik mocsokja
madzagos ősi esőként
hullik rám,
ha nem vakarózom velük együtt
mikor csípi őket
a tetű.

Illés tüzes szekere
se ülhetek velük,
csimbókos szakálluk
bűdösre pörköldik
mint a birkák szőre.

Ezért kerülöm
a széles utakat,
s ballagok egyedül
a boldogság után,
mint Bálám
majdnem szentéavatott
jámbor csacsija.

ABLAKOM ALATT

impotens kakasok
kukorékolják harsányan
az emberiség diadalmas
új hajnalát.
Vége lesz hát
a siralomvölgyének
az embercsordák acsarkodásának
bomlott agyak lidérces álmainak.
Selyemhajas ifjak özönlik el
a bűnös városok közttereit
virágot lengető lányok kíséretében
angyaloktól ellesett körtáncuk
átéri a világot, egyetlen karéjban,
mint a szivárvány az özönvíz után.

Sírhatok örömben:
ilyen világvégéről
nem álmodott még
a poéta sem.

KÉT IRODALMI PARÓDIA

Cs. Szabó László

A macskafejű horgászbót
(A masterly essay)

Elhangzott a BBC magyarnyelvű adásában, a heartheating-i magyar önképzőkör díszülésén, a Soroksárról menekült iparosszakkör évi vándorgyűlésén stb., stb. Az elsőnyomtatás kizárólagos jogát Szerzőnk a Katolikus Szemlének engedte át. Isten fizesse meg!

Ezerkilencszázötvenhat azon emlékezetes, zimankós, csillagrúgós telén húszezer fiatal magyar költő csókolta meg szederjes ajakkal göcsörtös vándorbotját, vette vállára a skaricza máték, sepsi csomborok lapos iszákját és elindult a Nyugat meghódítására. (Osváth, meg Ignotus, meg Mikes fennhangon dicsérik Teremtőjüket, hogy a szerkesztői asztal mellől még idejében a föld alá bújhattak, s így nem zajgatja őket a jámbusok bicegő kopogása.)

In illo tempore az amszterdami Rijks-múzeumban tanulmányoztam Marino Marini lovasszobrát. Nem értettem, miért tükröződik olyan iszonyú félelem a hátraforduló lovas arcán. Tüzetes vizsgálat után – ugyan, mit ér ilyenkor a szocialista realizmus! –, egy számot fődöztem fel a ló farka alatt: húszezer. Hát ettől rémült meg az a szegény lovas, a húszezer ifjú magyar költőtől!

Csodálatos művészi megérzés, csodálatos európai művészet. Ez a jelentéktelen tény is megerősítette azon föltevésemet – hja, miket találtam még én Komposztellai szent Jakab országútján a gótikus katedrálisok tövében és a bokrok alatt! – hogy a magyar kultúra mindig többet adott Európának, mint amennyit az európai Magyarországnak.

Vándorlásaim kezdetén Mercator Atlas minor-a volt az útjelzőm, mert Lazius Wolfgangus csak Magyarországot meg Ausztriát térképezte föl. Végül mégis az amszterdami Blaeu testvérek térképe után indultam – Hondius metszette a legtöbbjét –, mert az az igazi.

Kóstolgattam a Berzsenyi–megénekelte hümettoszi mézet, helyszínen tanulmányoztam Arany János Lüsztratósz–fordítása alapján a dóri nyelvjárást, játszottam Kufsteinben Kazinczy szelídített pókjának ükunokájával, megleptem a genfi reformációs emlékmű hosszát, lemértem Dante legfelsőbb rondabugyrának átmérőjét singgel és magyar röffel – lévén a pozsonyi rőf valamivel kurtább, nyelvet öltöttem a párizsi Dotre Dame csúfolódó szörnyeire, megcsodáltam avilai szent Teréz burnótszelencéjén a domborművet – kolozsvári ötvösmunka, vagy talán brassói (még nem tudtam eldönteni, mert hiányzik egy igen fontos dátumom a salamanca-i levéltárból).

Mindezek után csak azt mondhatom Mesterházy Lajosnak: a magyar kultúra európai kultúra, melyhez úgy nem értesz, mint a bolha a barokk muzsikához!

El is tátja úgy a száját, mint Bosch Jeromos „Kókler” című képén a központi alak. Hát még ha olvasta volna Vilmányi Libécz Mihály jeles sorait! Ide is írom őket, hadd okuljon belőlük ez a szamarak nyelvén gügyögő kievi ökörhajcsár:

Hogyha pedig valamint az szónak módja
kilenbez,
És az szólásnak új folyamása leend:

Mindjárt az régi székelek nyelvére tekintsen,
Kiknél tiszta magyar nyelv maradéka vagyon.

Még azt is ide írom, hogy Benczedy Székely István jegyzé fel e ma már feledésbe merülő szöveget „Chronica ez világnak jeles dolgairól” szóló művében, Krakkó városában, az Úrnak 1559–ik esztendejében. Amen.

Mi is a címe az esszémnek? Ja, igen, a macskafejű horgászbót! Hát ezen még Kerényi Károly professzor barátom is elámult, mikor Leidenben egy kiskocsmá szőnyeggel letakart asztalánál elmeséltem neki néhány pohárka palozsnaki mellett. Dehogyan volt az palozsnaki! csak a tollam alá kíváncszott ez a régen kihalt, régi szép magyar szó. Délután három órákor. Azért háromkor, és ez az írásom veleje, mert előbb nem nyitott ki az a rozsólissal szoptatott batáv kocsmáros.

Mellesleg Albionban élek, hallgatom a nyugati szelet. Amelyikről az óda szól, magától értetődik. Mert itt a szél is irodalmi.

Magamról semmit se szólok. Most éppen egypár jelentős fölfödözést tettem Shakespeare-rel kapcsolatban. Majd a legközelebbi kerekasztal-konferencián elmondom. Addig is: ha valaki előtt nem világos Lear király keserve, az menjen el Norfolkba, vegyen lábvizet az Atlanti-óceánban, s ha ősszel majd csúzos lábát ápolgatja, garantálom, nem kérdezi meg még egyszer, miért jajgat olyan keservesen a Lear király.

Dixi! Ego, Ladislaus Szabó de genere Cs. transsylvaniensis Europeus (cf. Linné-de Candolle-Jávorka-Csapody: Európai fűvészkönyv). Magyarországon megjelenő irodalmi forrásművekben kérik nem keresni. Dehát: panta rei (ógörög), aquila non captat muscas (latin), anch'io pittore (olasz), kleine Fische gute Fische (ófelnémet), muchas gracias (spanyol), és így folytathatnám lapokon keresztül, mint Mezzofanti bíboros, aki magyarul válaszolt az őt latin nyelven köszöntő magyar küldöttség dikciójára.

Határ Győző

Nevének hallatára rögtön ketté szakad az emberiség. A meg-nem-értők táborába azok tartoznak, akik soha nem olvastak egy sort sem tőle, ezért találják érthetetlennek, hermétikusnak, az ildomos erkölcs ellen vétőnek és ártalmasnak írásait. A megértők csoportját azok alkotják, akik szintén nem olvastak soha egy sort sem tőle, de tele vannak jóindulattal, és minden erejükkel támogatják a magyarnyelvű irodalmat. Isten tartsa meg őket igen-igen sokáig, míg a Temze vize ki nem szárad bokáig.

A Wimbeledombi Szekéropiliszt ostroma.

(Részlet a Giligala meseközből halstatti mészbetétesből savmentes, garantáltan ötezeréves papírra nyomigálva Csepreghy & Molnár karakán bötüivel.)

- Fordítsad tengeri herkentyű-rózsaszín öblítő-csésze-öblösre formált füled karimáját a pusztaság felé és mondd meg nekem, ó famulusok hokkaidói mesterségesen tenyésztett gyöngye, hallasz-e valamit?

A Mester éppen a Kozmikus Lépcsőn tartott lefelé, hogy a reggeli Franck és Kneipp teozófikus kávéját megigya és a hadihelyzetről is tájékozódást nyerjen. Nem Szekéropiliszt sorsa aggasztotta, bármily fáradságába is került felépíteni Wimbeledomb tetején. Munkáját féltette a cifra zajtól, hisz a legutolsó rohamkísérlet alatt úgy megrezzent a keze, hogy a kisbetűből nagybetű lett a mondat kellős úrmélységű közepén.

- Kukú, kukú! – továbbította a famulus a pusztából fölporajló csatakiáltásokat.

- Nini, újra itt vannak a kan-kokasok! – villant föl a fény a Mester szemében a hesperidák almájából kikandikáló miska kacintásának kacérságával. S már magyarázta is az ártatlan álmélkodónak: Fura szerzet a kan-kokas. Eredete a középkorra nyúlik vissza. Ugyanaz az impotens alkimista fabrikálta, akinek sikerült aranyból ólmot mesterkednie. Vörös taraját hord a farkán is, hogy jobban szédíthesse a bódulni vágyó gallináceusokat. Innen hajnallik föl a tragédia corneille-i és ószumeri titka: kukúlni tud, de rékolni nem. Ügyelj a csapatjukra. Rúgják a port, veszettül, vezényszóra és fújják az éneket „kukú, kukú” nótától vesperásig. Addig nincsen veszély, míg közük nem sodor a cifraság utáni vágy. Addig még tisztelnek is, a skolasztikus filozofok-meghatározta kategóriáik keretében, mert tudják rólad, hogyha kukúlsz is néha, rékolni azért tudsz.

A Mester itt mondott valamit argóval keverti hetita nyelven, amit a fumulus ártatlansága szerencséjére, nem értett meg.

- Ott is jön egy torzonborz alakulat – mutatott hirtelen a kan-kokasok cifrázkodó hada mögé, pirulva, mert az érthetetlen szavakból is átsugárzott olyan üzenet–féle.

- Ohó! a pári-zsizsik se-zsenik fuj-de-lajtárjai vannak itt, hogy megkevergessék a szarmata síkságról hozott örökre-le-nem-rázható örökséget. Hát csak kevergessék, kavargassák, ha már benne vannak.

A Mester ezegyszer nem válaszolt a famulus vihogására. A természet örök törvényeinek mélységén tűnődött a turáni tundrák orvosságos sámánjainak karakterisztikus mozdulatlanságában és révületében. Nem érdekelték többé a fura alakok kintornán eregetett klapanciái. Ő gyerekkorában hallotta a sebesseggű koldusok kántálását közvetlenül, minden strukturalista beütéstől mentesen, stílusztisztán.

- Ó, Babylon, ó Babylon! – sóhajtotta el magát és meglágyult a szíve, mint a Boghazköy ékírásos cseréptábla a csinos arheológus asszisztens kisasszony tenyerében. Itt van, add át nekik jó szolgám, a kikuli nyelvjárásból ebben a metafizikai pillanatban átfordított üzenetem: „Nélkülözhetetlen háziszor a Brázay féle sósborszesz. Ára egy nagy üvegnek kettő korona, ára egy kis üvegnek egy korona. Használati utasítás minden üveghez lesz mellékelve”.

Magára vette tóga pretextáját, hogy vissza mehessen szubsztanciális titkainak birodalmába, melyben a rébuszok átlátszóan tündökölnék, és szárítókötélen függvényeskedő századfokú egyenletekkel incselkedik az óbolgár-török-kazár-szkíta zefir. Ám a sötétülő látóhatárra eső pillantása megakadályozta, hogy ezt a fontos mindennapi lépést megtehesse. Ehhez tudni kell, hogy Szekéropolisz körül más hadak is tanyáztak. Nem voltak ezek fölcifrázva, mint a kan-kokasok; a hátulgombolós nadrágból sem lengett ki zászló, mint a se-zseniknél. Ezek csak megszállva tartották a horizontot, minden ellenséges szándék nélkül. Ettek, ittak, a vegetábilis életmód intellektuális szabályai szerint. Föl-fölpillantottak ugyan, mikor a nagy tehertől megrokkant Szekéropolisz egy–egy tartó oszlópa, vagy mikor – csont híján – ott vergődött előttük a Mester turkesztáni fajkutyája, kinek annyi ereje nem volt, hogy lelkét kilehelhesse. Hiába küldött nekik ékírásos üzenetet a Mester Ó–Szuméria eposzi keserveibe göngyölgetve és egyiptomi múmia–szalagból kötve csokrot rája, csak bámulták értetlenül a közöttük lengedező metafizikát. Pedig hidat is készített, a trójai nők külön erre a célra levágott hajszálaiból, hogy könnyebben hozzá férhessenek.

- Inkább a Batáviai Bújdósók! – kiáltott föl elkeseredésében a Mester. Hol vannak, hogy telesápogják füleket mint a kapitóliumi ludak fölfázott zsibái.

Nem kapott róla értesítést, hogy éppen máma tartottak rendkívüli összeövetelt a békalencsés tavikastélyban. Dr. Dr. Pötsevicsoh magyarázta el nekik, immár százharmincegyedszer, a Batrakomiomákiában alkalmazandó stratégiát. Vitéz Miska különfutárral bejuttatott sírontúli üzenetét csak úgy a farfarmerzsebébe sumákolta. Honnan is sajdíhatta volna szegény Miska, hogy a hüperintellektüelek nem a betűlegelőn szedik föl bölcsességüket s így mit is kezdhettek volna figyelmeztető szavával: aki részt vesz a csatában, az harc közben ki ne álljon pösölni, mert ellövik a gatyamadzagját.

Eddig a részlet. Az esetleges olvasó megnyugtatóra közöljük, hogy Szekéropolisz mindig áll, Wimbeledomb tetején, s benne a Mester. Különb dolgokat látott ő, ahogy mondja, Medinet Habuban, Kütül Cayakban, Tocrában, vagy a Dura–Europos–i lelkek mélyére pillanatva, és még sem lett este. Egyébként a Dura–Europos–i nyelvjárásban küldött segélykérő üzenetet csak most kezdte ha–tári hieroglifára átírni, mert eddig ő maga sem értett belőle semmit.

KIBÉDI VARGA ÁRON

(1930)

A korongokat beállították a vízbe
vajon miért forognak az órák?
a szerelmet valaki kiírta a hegyfalakra
most csurog le a festék a völgybe
és ott sok a szomorú ember:
öngyilkosok sétálnak a ligetben
napernyőt majszolnak a kisbabák
nem szívesen fékeznek az autóbuszok sem
mert tudják ők is hogy csak a hegytetőn
van szabadság hogy a völgytől
örökre elbúcsúzott az igazság

*

Szárnyakat szegezett a falra
aztán kihajolt az ablakon
dőlt belőle a káromkodás
mint mag a görögdinnyéből
nem lehet rossz ember az aki a dinnyét nem szereti
derekasan küzdött az elárvult falak tövében
és dőlt belőle a káromkodás
mint víz a vödörből
pedig rossz ember volt
nem lehet jó az aki vödörből káromkodik
derekasan kötözte a szárnyakat
mert esküdt ellensége volt a repülésnek
mert az apja is szárnykötő volt
mert a nagyapja a mozdonyokat szerette
pedig jó ember volt az is
és dőlt belőle a káromkodás
mint falból a poloska
tulajdonképpen nem volt rossz ember
csak rossz szárnyakat szegezett fölöslegesen falakra
és a poloskát jobban szerette a dinnyénél

*

Volt már madár a felhők között
és a zuhanásért nem fizet senki
néha elkapok egy hervadó mondatot
megdörzsölöm

elnyelt már embert a magasság
ezüstös légi üregek
néha világít a hervadás
megállok

megállok és szedem a mondatokat

mert az árnyak mögül nem lép ki senki
de a szavak felderülnek és fényük
felvon a magasba

✱

Nincs mit fordítani
nincs mit oktatni
a természet megfodult
ábrát mutat és öklöket
nincs mit mutatni

a lapok elszállnak
zsugorodnak a madarak
mi nincs? mit fordítsunk?

ha megtalálnám
szépen kibélelném
hoznék gondnokokat
gyümölcs teremne és szólna sokáig
a bájos ormótlan síp

✱

A bokrok mögött
néha feljebb
szólj már ne nézd
hiszen a homlokok

boltíves szobák
amott a kamrák
zárt tekintet
egyenesen erre

a szem a száj mögött
feljebb odébb
zúg a némaság
embert embert

✱

hígjáték három felvonóban
vonósnégyes az ötödik emeleten
hamvazószerda Halmazújvárosban
zúzdák
halmazok

*a leltározást másképpen is lehetne folytatni
az eredmény mindig azonos:*

pedáns kockacukor
ihatatlan korcsolyapálya
áthangolt emberöltő
rosszul szigetelő örökkévalóság
hetvenkedő kötőanyagok

✱

Miről szól a nád? Szóról szóra szól, holdra. Udvarol.
 Beszédet szór, zizeg. Az égi istállókat ismétli.
 Istenek nádasa. Szórja a szavakat. Igét ígér.
 Köröskörül a hold udvara, párbeszéd. Az Isten ismétel.
 Pont és vessző, nászutasok a párbeszédben. Csillagszóró.

✱

ódon fátyol ez a beszéd is
 ráborul megsíratja tárgyait
 édesbús selymes sejtelmek
 és az értelem változó szabatos járatai

az értelem szabatos szabadossága
 az időjárás szomorú hajnala
 ez is népbetegség mint a többi
 járvány fekete babona

eljár az idő is addig jár
 nem törik el csak a sejtelmek
 és az irgalom háza aranyszájú szentek
 és végre hangosan zokogni
 megmondani az árvaságot
 az ékesen szólók feneketlen kudarcát

✱

beszélni kell ha látni nem lehet
 írásba foglalni minden leletet
 foglal a szóbeszéd foglal keretet
 kötetet kerít szótárt és neveket

nevezzelek? a lelet hiányzik
 hallgassalak? helyed sivatag
 a lélek letéményese
 csillagok pora fényes pályaív

beszélni kell ha érezni nem szabad
 a szavak tövén a seb is felfakad
 csattan a csend és meghajlik szavad
 hajlik a rézsútos beszéd és elakad

✱

a táj kísértése:
 kristályos patak játszik a statisztákkal
 a fák kérge issza az emlékeket
 és a szemtanúk szerint naphosszat örvénylenek
 az emberevő hegyek-völgyek

én is úgy szeretnék ott lenni közöttetek
 siratni a csalfa tájakat
 betájolni a falusi lakodalmat
 a pokol malmait
 jegyzőkönyvbe venni a bársonyos forradalmat

és a díszlet fölé odaírnám:
tallózások Aranyosrákoson
adalékok Kemenesaljáról

elfér minden hír e táj mögé
a tejútrendszer seregeitől le egészen a kínai falig
a filozófusok rettegnek a szentek dalolnak
hírek a hírhedt napsötétedésről
hírek hiú földmérőkről
hírek a kifosztott krónikákról
elfér minden hír el minden félelem

íme a föld mérlege azé a földé
amely a statisztákat elnyeli
krónikákat csak a boldogtalanok írnak
akik kirekedtek akik kifakultak
a táj kiderül elsötétül
kétértelmű mint a lejárt villamosjegy
mint a dodonai tölgyek
mint a történelem

*

kilépett a hivatlan vendég, az ötletszerű hajnal,
az éjszaka dús jelei közül.

(Kérdés: mi a hajnal szerepe a felebarátok között? miért kell megbolygatni az alvó jeleket, az értelmetlenség
ősi nyugalmát? hiszen az éjszaka őseinktől való)

de itt a hajnal, itt vannak a testek: ábráik egymást keresztezik, egyenlőre még vakon, áhítatosan.

a keresztezés az éjszaka tagadása, a jelek átlényegülése; az új ábrák kimerítik az ölekezés fogalmát.

(Kérdés: ha Petrarca és a többiek hátat fordítanak a holdnak és megigézik a hold poklát, milyen tudóval,
milyen hangszerrel dicsérik a reneszánszt?)

csúszó-mászó görbék és egyenesek a fény növekvő terepén -

kisajátítják, felszántják: ezt a térhódítást nevezzük a fény erotikájának.

mámoros erdőket nyitogat a hajnal,

csúcscot-bércet fest a völgy fölé, és felissza a mezők háláját,

felissza a mámort, már nem hivatlan vendég,

jelei ritkulnak:

Petrarca visszalép a könyvtárba, pusztul az emékezet -

most az elméleti munka következik, a hajnal felderítése.

*

sejtések - a természet esztelen terelői

sejtések - a szellem melléktermékei

mellesleg viharok termites hódítók árvalányhajás lélek-

idomárok a való világ végzetes végrehajtói
végrehajtják a világot - mellesleg szellemvilág
végre a viharokat az esztelen termetű természetet hajtják
végre sejtek végre sejtések a hóhér hajtóereje

✱

szeplők szeptemberben kocsik Komáromban:
komád embered vagyok!
(a szél beszél a szél kiszáll -
békés megyék szertelen mondák)
embertelen Bertalan alantas alföldeken
a föld az éjszaka köldökei
talán Bertalan talán az öldöklő éjszakák

✱

elszegődni a szótitkoló tündérekhez
elszegődni hajnalban
a zajos reggeli ragozások előtt
amikor alszanak a meghitt hitelezők
a feltételes örök és ellenőrök
elszegődni és szóval tartani a földet
tartós szavakkal tartozik a túlvilágnak

aki adósom hozzám tartozik
én becsülöm fel a titkok hitelét
hitét én tartalékolom
napot és holdat tételt és feltételt én társítok
én indítom el az utazót

A költő számozza verseit, a számokat elhagytuk.

BAKUCZ JÓZSEF

(1929)

CSUPA CSONT BŐR

Számolni kezded a napot
az éjszakák felét már ismered
kilóg belőled itt meg ott
a kóc a drót a liszt pereg
s míg egyfelől a kompozíciót
ki honnan jön és hova megy
látod látod már mint a boldogok
a láthatatlan mérleget
s mint újszülöttét vakítja szemed
mert végetért a hűvös alagút
a fény hol csupa csont bőr alakok
hordják a Lényeket

NAPFOGYATKOZÁS

Emberekkel kirakott fekete udvar
sikoly ajtók fekete némasága
behunyta halszemét a hold is
vaspipacsok közt áll a kis öregasszony

Szirmok zuhognak csupa varjútoll
elfolyt a patakok utolsó csöppje
homlokodra veríték himlője ül ki
egyhelyben hadonászva úszik a sötétben

PETIT ENFER

Hajdu Andrásnak
„Az ember: isten fia és isten atyja” (Unamuno)

Első tétel

Viszonylatok

perpetuum mobile

rögzítéd magad
szobádban ágyra fekszel
szemben a Holddal sötétben fekvé nézed a Holdat szemben
ablakod *báj*

függönyök tánca anyaga színe *báj*
a Holdnak újra *arca* van fényének *varázsa*
misztikum ahogy fele elvész törtfogazott szélű homályban
és egy *titokkal* terhes másik oldalát sejteti
mire ennyit gondoltál mérlegelésed tárgya elúszott már nincs u
gyanott kicsi idő és félig az ablak függönye mögé bújt de még
ki-les és még egy kicsi idő és már eltűnik fénye van
még de *arca* már nem téged
néz
előbb sem téged nézett
jegesen mint a Hold megváltozik a kép *értelmét* vetkezi
az összes szók *báj* *titok* Hold-arc-fény-titok elrándulnak ag
yad szeme elől és a *való*
nem annak égi mása
rettenetes arc egy villanásra *rádmered*
a Holdra emlékeztet még ekkor is de erről nem tehetsz a *való* ag
yad jelmezkölcsönzőjébe jár
a rettenetnek semmi köze a *valóhoz* kivéve hogy
mmit kéz-a-kézben lépnek eléd bár
a rettenetnek semmi köze a *valóhoz* kivéve hogy
hozzád van köze
neked rettenetes
vele együtt a *semmi* és a semmire se jó törvény formájával a *há*
nyingerrel együtt felmerül a *gyerekkor*
Nárcisszus-arcú *kísértet*
előérzet volt a régi félelem táltos gyermek nem tudhattad hog
y is tudtad volna mi ez az egész
de a többi a sejtés a sejtés megvolt benned
előre tudtad velődben érezted a *jövőt*
vagy a *múltat* ki tudja
a tiszta gondolatot nevezd *kontemplációnak* hogy a *Hold* látszó
lagos mozgása a *Föld* valóságos fordását szemléltette veled a t
alpad alatt oly *szilárd* Földét valami megzavarja és meginogsz
és forogni kezdesz akár a Föld
hiszen az *ember* utánzó *állat*
a látás tisztaságát mondom megzavarja valami beleszédülsz gy
ávaságod megzavarja az igyekvő *való* képét
az untig ismert üres lgaszág az egyszerű *törvény* befogadására
képtelen vagy
pedig
a
való
forradalom
új érthetetlen
békanyelvet veszel a szádra *igazat* beszélsz
lakat alá tesz a *félelem*

rögzítéd magad
szemben *Hold*
ablak *báj*
függöny tánca anyaga színe *báj*
a Hold újra *arc* fénye *varázs*
misztikum ahogyan
fele elvész
törtfogazott *homályban*

Második tétel
CRUCIFIXUS

neo-psalmus

munka közben jön meg a halálvágy
agyondolgoztattál az emberi teljesítőképesség határáig
hajszolt akaratom mert célod hogy meg ne haljak
és hogy túléljen a mű
szédületet parancsoltál belém munka közben jön meg
belepusztolok
mert lenni teher nem lenni nyugalom
meggyőződéssel átkoztál átkod alatt nyögök a hatalmas
kín a
születéssel velejár
munka közben jön meg a halálvágy
kimostál mint a rongyot
agyamat kilúgoztam kiürült ürüléke
számon kifolyik
szívem eszeveszetten tiltakozik hajszád ellen úgy veri
bordáimat mint a szökőár
csontjaim jajveszékelését hallod-e
idegeim páfránya megdől rettenetes viharodban
tébolyultan bátor
eszélősen rettegő
vagyok
viharod halálfélelemmel tölt el csúszik a padló
dicsfényed mérgezett levegőjében
hörögök
munka közben jön meg a halálvágy
irgalom hörögök
kibukkan csontom mint köröm holdja
keresztrefeszített atomjaimon könyörülj

Harmadik tétel

finale

vakmerőségek titkok utazója
nem volna hiba
ha e megtalált gyümölcsöt fekete magját elpusztítanád azonnal
és senki tudomást sem venne róla
azt sem hogy létezel
gyáva vagy megtenni ingatagságod akkora
hogy magadé nem elég
mások véleménye kell
hódolat neked bohóc
vakmerőséged titkok utazója
nem volna hiba
de amint megsejdítik arcod a vakok -
mert nem tudják nem te vagy nagyszabású
hanem mindenki és minden
nem látják te ők vagy ők te

és ezért
majd mindent elkövetnek hogy
elpusztítsanak
előbb egy könyvért
könyv után egy sorért
sor után betűért
egyetlen hangért
fogsz térden
csúszni
előttük
- és akkor beléd mártják késüket
mert erre vártak kifordult szemfehérrel
évszázadok évtizedek évek napok órák kapualjaiban
és minden percben
mindnyájan gyilkosok
te is
magad ölöd
az ember társa egy a törvény
a törvény forog
társunk megfoghatatlan
arca nincs
az ember társa az örvény
van és nincs
egyedül vagyunk

ANALFABÉTA

liliom a kulcson
viziváros képét tükrözi
tűkrök képe színek halcsapata
mozdulatlan fekete szájba illan

vállamról leolvadó ing
nincsen szavam nincsen szemem és nincsen
szobám hunyt vizekbe süllyed a szék az asztal
zárt kutyalábaikon hűség

egyetlen levelet madarat sem
akarok vagyok a fák a cethal a forró égövi
mangó
lila pocsolyában viziváros képe

liliom a kulcson
szótáraink a csatornába lefolytak
zárod bokáidat nyugszol mozdulatlan
lépésed a küszöbön viharzik

PILLANATFELVÉTEL

kinyitjuk hát az ajtót papírkatonák virága
mint karácsonyi kívánság kíváncsiság lapos falak között
sok körmölt üzenet zörög a beszéd
mint folytatólagos véget-nem-érő városok

csattog a dörgedelmes évszak pohárban
 italt iszunk ételt eszünk
 belefagyva a tárgyak délután rettentő kocsonyája
 gyufásdoboz bútorok fénykép bábuk zongora üvegburák
 alatti bogár acélfényű szemek boldogsága

kinyitjuk hát az ajtót most jönnek haza az iskolából
 most kéne számbavennem pisztolyom fokát

APHRODISIAS

T E R É Z

közeledtemre szétgurul a

földön v o
 á s k
 r o

játékom

kimondhatatlan é

p
 í k c á
 t ő o k i

óceánkertem

meríthetetlen

fény

katakлизмák előtti ujjak

fák

szétrobbannak portölcsére szív neutronok
 beszéld fülemben beszélded nyelv nyelvünkhöz
 (a leáldozott) ütközet

T E R É Z

füvekbébújt szerelemmel szeretlek idegen

idegemen

szent szent szent visszerekkel

szent szent szent durungbokájú

mint

kagylók

hatványok

mérgezett ujjai parabolákbaszótt halászok bőrbebújt

ember északon heverő csontok metszett-

nyelvű

árnyjátékom

c o v e n t r y

d i e p p e

megemésztett és másodszor

o
 rakott á s k
 v r o

MANHATTAN

Now the sojourning of the children of Israel, who dwelt in Egypt, was four hundred and thirty years –

Exodus 13.40.

1

lépésről lépésre halásápadt tehének öt óra szájbavette két fókátömegben navigál a bőgve lépésről-lépésre A RÓKAVAD ÁSZRA LEHÖRÖG A HOLD ingadozó már a húszas években sötét November léptekkel magasépítkezés bőgve kettévált előtte volt emlékszel? nem oda te nahát kérem ezúttal nem élvezte ingadozó folytatás

s őszi dombok

gyönyörű öreg róka volt a pofája szélei meg a farka hegye fehér a lábai feketék fejlett vén róka volt azt mondta Hank lelőni mert vesztesége van hát ott ált négy hónapja kereste tűzött a d élutáni nap a nehéz céllövő fegyverrel tizenkétszeres távcsővel keresni kellett meglehetősen lassan körözve

négyszer egymásután elhibázta

GURCLT A NEVETÉSésésésésésésésésésés

folytatásos őszi dombok

DRUGSTORE üresen kézbevette aztán ajkához meleg ajkáh
 oz Szent Lukács az oroszlán torkában szentisten akad a sikertel
 en fegyverrel öt óra navigál forog vörös a lehellet a nevetés m
 inden este mintha nyílnának virágok az irodák fénye kivágó dikaz
 azaj ajtó kon a tömeggel Drugstore közeledik a felhőkarcolók láza
 bűg fent irodááák nedves út vállán plusz mínusz okker né
 gyzetgyök a HOLD Lehörög lugete o veneres cupidinesque mi
 nthá szét válik imádkozva halálsápadt O.K. mintha kesztyűbe
 n imádkozna a nyelve végigsimít az állványról csöpögve LER
 ÖHÖG közelít sugárizk felhőkarcolók tetején búgnak a tengeri
 November már a húszas években magasépítkeztek

mentőautó

11

mintha aszalt szilvát egyiptomi királylány Fárao lovai bevágtatnak
kettényílt lépésről-lépésre habok előtte Drugstore József és
testvérei ingadozó léptekkel menetelnek ingadozó kettéválik és v
örös a vörös a lehellet

szeretője a feketéből meae puellae szemek fehérje nézi közeledik
a rácsok mögött szörnyeteg villanó a medve csak kéreget vörös a
unatkozik lépésről-lépésre nyolcszáz kilos grizzly szétnyíló te
henek szegény Mia fekete fenekén

nox est perpetua et una dormienda

mintha izzó lándzsákon ült vo

Ina közeledik miázhogv mintha kiszolgált az eszpresszóban közel

edik etette íz után mondhatom modell létére forog jószívűség
el tele szájjal vörös a lehellet habzsolta moziban szeretett s
zopogatni a mellei mindig megkeményedtek amikor ráköszönt sug
árzottak combjai mint az orgonák arany drugstore sípját fújnán
ak navigál kettényílt tehenek közlekedik a tömegben vörös lámpáj
a forogva lépcsőről-lépésre
megállnak

III

meleg hóban hideg napsütésben közeledik szenvedélye haváb
an kedvesem itt a vörös lehellet ágyunk ahol lépcsőről-lép
ésre a dinoszaur és a masztodonok legelésznek vörös a leh római
rabszolga keze ásott a tárnákon alul pokoli hőség van uram hogy leh
et air cond nélkül kibír ta beúszik
a céllovó lövölde melletti sátorban fényes augusztusi délután Vince
nnes a hahotát halálos csend követte és a halálos csendben mintegy i
mádkozva szájbavette a boa lapos szemérmetlen fejét a vézna kiss ass
tessék -tessék asszony
pokoli hőség beúszik a kettévált tömegbe kedvesem Drugst
ore hideg utakon síkos melegen szájbavette Egyiptomot a tengeri
szörny a szörnyet a kénsszag lépcsőről-lépésre por harminc év u
tána kő sem jelzi itt színes cukorkákkal díszített álványok kezése
k épí tke Drugstore és sírhely nox est perpeuta közeledik a
kedvesen pikkelyes ujjai árnyékát a falon jelzik a mentőautó karm
ai forog vörös lámpája a római korbács ágai öt ujjai Krisztusok
öt sebbel öt hajlékony közeledik hajlékony Drugstore a
kedvesem a vadkan egy percre megállt fejét leszegte nem lehete
tt messzebb ötven lépésnél fejét rohamra agyarát látni úristen mek
kora sebet hasíthat a keresztényeket felnyársalják az egyszarvú f
elemelni-felemelni a kétcsövű fergyver mindkét golyóját összerogy
hurra fekete sebeiből feketék véreznek fekete vadkan
kedvesem a quadriga kerekén forognak közeledik oroszán a k
ardok a agyarakkal oroszlán mártírokkal tele könyvek a polcon
a vörös a Drugstore álványok tetején felhőkarcolók teteje zúgna
k a pogánykor mentőautó
nincsen rá orvosság
je me suis enfin détaché de toutes choses naturelles

IV

megértük újra a háború éveit
lépcsőről-lépésre havazik a kettényílt tömegben vörös a lehellet
közlekedik odafent már havazik megértük újra az apróhirdetések p
oloscái O.K. a járdáról lelép ve rikkancs nincs sehol menet
elnek egy hang se közeledik megértük újra a háború odafen
t havazott
a folytatásos ősz i d o m b o
k o n
közeledik lámpája vörös a lehellet forog rögtön az állván
yokról lecsorog honnan utaznak November odafent bűg k
ezéből kiejti szomorú fejekkel kókadt állványok ballag Izrael
a PANAM tetején kagyló bűg
megértük újra a kettévált odefen havazik befut a tömegbe
a járdáról lelépett pályaudvar a kettényílt Izrael a habok közt a h
áború éveit mentőautó

kiásták a hó alól közlekedik a hatméteres hó alól a házat ahol sz
 született mentőautó Vermont a róák és a szarvasok éheznek ha
 vazásban mínusz tíz a ház ahol született naív kézírással a folytatá
 sos helyi újságban nincs rikkancs a dombokon ma érkezik
 ma érkezik teste a vonattal kiásott sínek ropognak hótörleszok
 közt Izrael csillagok poloskái ragyogva fut a vonattal hazafelé
 a házat ma érkezik kiásták havazott a százfokos dzsungelben
 a csurgó állványok Novemberi hőség
 máját szétroncsolta a szupervelocitású kettőötvenhatos
 kiásták neki a hó alól a házat ahol született Kokinkinából
 ma érkezik
 mellén vízszintes kitüntetéssel

V

THERMOPHYLE-ben állok talpig tweedben körülöttem ledokt
 orált és

„... hier soir, à 20:18 hr. exact, une vaste explosion souterraine fai
 sait trembler les environs du petit village isolé de la Yougoslavie,
 Banja Luka. Il n'est pas encore possible de donner au public des con
 tes précises rendues des victimes de cet événement tragique. Selo
 n un porte-parole du gouvernement Yougoslave, les raisons de ...
 l'... jusqu'à... resyent obscures...”

elkészt spártaiak kint bűg a PANAM teteje közeledik a ment
 őautó Izrael a járdáról lelépve vörös lámpája forog Krisztus a s
 panyol elefántcsont a százhuszonötös utcáról északra DRUGST
 ORE lakik a kereszten Cloystersben a quadrigák kereke forog
 közeledik itt van az elephants charge öt párolgó kagylórendelést k
 ihozták a Bloody Maryk közt dákójára támaszkodva L. disszertál
 a szinai
 Kató kanária szívszélhűtésben
 festészetről míg Márta finom ujjával Magdolna végigsimít az elefá
 ntcsont treblement de terre golyókon

VI

a mentőautó kedvesem lassan beúszott s szétvált tömegbe lass
 n óvatosan haladva lámpája vörösen forog a tetején vér önti el
 a 3-as Avenue-t az arcokat Izrael benne
 egyenes derékkal
 aranykeretes szemüveggel
 simárafésült hajjal
 feketeruhás férfi ül mellette mell
 ette a
 dyfrdogzt (letakarva)
 a PANAM tetején kagyló bűg az apróhirdetéseket fejjel lefelé lóg
 va olvassák a felhőkarcolók a pocsolyából kiálló talpakon
 ahol a masztodon elhaladt ágyad ágyam előtt ahol a kardok forogna
 k s Drugstore dákók csattognak főtt szentjános tálakon kihozz
 ák ahol a leszbikus Salomé Bloody Maryt iszik ahol a hó alól kiássák
 ahol érkezik haza ahol a vendéglőkön magyar helyesírással
 et de la mode mineur une bombe atomique kórházából kiszabadulva
 passer mortuus est

pokróc alatt
viszik a

VII

Elk do not like civilization at all. They are far more wary than deer and prefer the solitude of the forest and the high mountains in the interior, where they seldom get the man scent. On the West Gallatin, I have seen them wallowing through snow up to their bellies rather than come down into the sagebrush where they knew the hunters were waiting.

ADONISZ SIRATÁSA

Jakovits Józsefnek

I

a fűben milliónyi sáska volt
a kövér fű közt megszámlálhatatlan volt a sáska
az egész rét sáskáktól volt eleven
mintha nem is lett volna fű a réten csak sáska
egy-egy fűszálon öt hat sáska is ugrándozott
ahova léptem sáskákkal volt tele a rét
lábam sáskák tengerében gázolt
hullámozó sáskaóceán

az elefántnyomozó egytalpon állva aludt
lehajolt beletúrt ujjai közt morzsolgatta a ganajt
ez a hatvan körüli kötőhártyagyulladásos szemű pygmeus betéve is-
merte
az elefántok szokásait életét talán még a nyelvükön is értett
a friss még gőzölgő ágyúgolyó nagyságú elefántganaj láttán min-
dig átszellemült oly izgatott lett hogy érezni lehetett a testén a
keserűlapú illatát amivel minden este bekente bőrét hogy emberi
szagával el ne riassza a hatalmas állatokat
megállt letette fufu-botját lehajolt és ujjai között szétmorzsolva az
erősen mocsárszagú labdák egy darabját
ritkás szőrzete között ezer ráncú mosolyra húzódott a szája a szeme
már harmadik hete követték a csordát de mint a kísértetek
hatalmas testük ellenére oly fürgén s halkan vonulhattak előttünk
hogy eleddig még nem sikerült megpillantanunk egyet sem

ekkor a porban villámgyorsan követhetetlen
vonalú ábrát rajzól botjával amikor még
fel sem kelt a Nap
aztán ahogy fentről lassan nagy-lassan
levándorolt az első sugárnyaláb
remegő fornix
a kör közepén egyszerre ott állt
Nanga'ndu
ahogy kiterítve feküdt olyan volt a bőre mint a kihűlt láva

szürke bőrén úgy futottak keresztül kasul a ráncok mint a kő-
zetek repedései
térdén olyanok voltak az örvénylő-forgó ráncok mint valami ó-
riásira felnagyított daktiloszkópiai felvétel
táskás apró de bölcs szeme körül hosszú szempillái voltak mint
egy leánynak
harántirányú gyűrődésekkel csíkozott ormánya gumicső
halálban megbicsaklott térde cirkuszi mutatványokat idézett
irdatlan méretű szürke pachiderm Pompeii élő testére rászakadt
látatömeg
halott lávaállat

mire bálnahúst vehettünk volna
késő volt már késő volt már
vámpír lettél megcsúnyultál
hosszú fogad nőtt hosszú hajad nőtt
vérem vérem
szegény lelked úgy üvöltött

amikor fiatal voltál nekem nótákat dúdoltál
karcsú szép barna voltál talám szeretőm voltál
szomorú szelíd voltál alkonyat-szemű voltál
ha vert a hideg: karoltál piactéren alkudoztál
úgy nevettél úgy csókoltál
egyedül nekem örültél
énekmondónak fogantál
huszonkilenc nagy fagyában
fájdalomtalanul szültél

II

PRATT WHITNEY LATHE

csillag születési csonttábla kiskulcs	daguerrotyp kulcs corbin lakat	körömvágó cvikker Mária fio lában	körömráspoly m-betű zöld plasztik kulcs	varrógépbobin kulcs csavarhúzó	számár aranyból fogorvosi olvasztó kanál liliomkulcs fityiszt mutató mexikói ébenfa kéz teknős amulett vesekő caltrop Pallas Athéné fogkaloda
sörösüveg nyitó kulcs	zsebóra lakat	papucs pecsétnyomó vízöntővel	gipszikrek ó napóra	feszület körömmoló	
kiskanál spachtli szív-túpárna	vetőkocka fogaskerék szerencsemalac	trendedli bárány tengerész mátkapár	menóra kis Jézus tajtékpipa	függőn Tóra csípőfogó	
gyűszű dolmánygomb ólomlovas fogaskerék	zsanír clipp ulánussisak miniatűr bili	dupla horog üveggolyó szájjzeblámpa postakürt	kacor szempocsipesz cipőkanál csillaghal	bronz hölgy teve iratkapocs skarabeusz	

BUSÓ ÖRDÖG FOGA HULLÁM

Tacorea cama Zaroastres Timelaea maculata formosana Atro-
phaneura horishana

Morpho rhetenor

Ixias pyrene insignis Gonepteryx amintha formosana Papilio
Morpho mineiro alexanor

t e s t e	D a v i d	c u m	S i b y
I l a			
Naskapi	szegény barátom	kezed munkáját dicsérni jöttem én	Barátod
jól kifundáltad	ezt a babszemekkel	babaszemekkel pislogó kemen	cét
szépen összelopkodtad	hozzá az anyagot	szépen kifényesítetted	az ü-
vegszemeket kipucoltad	látom lefújtd	feketére a kályhát	lehunyó
dó szemeket szereztél	elrendezted őket	nyolcat egy sorba	hat sort
egymás fölé			
Mista	'peo	egyetlen barátom	mert hosszú és magányos a
szaka	nekem második természetemmé lett a lopás	magas mű-	vészetre vit-
tem az á-mechanikát	az alchimiát	az álmok és a növények	valamint
az állatok sajátos szagának és viselkedésének szótárát	látod a las-		
san igen lassan	csukodó babaszemeket?	anyám hosszú szempil-	láit gon
doltam el ebben a mechanizált álomban		hátul egy lapon fogasléc	tart
ja össze és villanymotor mozgatja	fájdalmas nagyon ez a szenvte-		len é
s rendszeres puhaságú és mindent megtagadó mozgás	a szemeké		
Naskapi	szegény barátom	hidd el nekem kínai őseid szavát	amit öteze
r éve hordok	és az idők kezdetéről hoztam Neked:		
	szavak hatalmát messze meghaladja		
	a lét		
	számosak ugyan a megfogalmazások		
	de egyik sem fedheti pontosan		
t e s t e	D a v i d	c u m	S i b y
I l a			
az ostorlámpák 3 galamb súlyától megremegnek			

víztartályokban örök ülnek a háztetőkön apró lyukakon át lesnek
tőled

a szemük fegyver

ez a hajó már három napja rakodik napalm-bombák folyékony
tüzét viszi

Távolkeletre holnap felébredek és már nem látom már csak
messzi bűgás

Mista 'peo az udvaron kék és piros padok közt a szegénytelep
gyerekei

zajongása madártávlatból az élet gördülékeny a lélegzet hazug
már a

szavak mire jók Veled magammal is már csak jelekkel közlekedem
a ház

kiürül cincérek sírása éjfél elmegyek aludni a Brook-
lyn-híd hálója

ugrásom felfogja rugalmával elcsitít aztán

lélek gyönyörű rákfeneje mint egy betegség kiűzetik a város

E n u m a E l i s h:

Aleph	Shin	Máim
kék	piros	zöld
levegő	tűz a fejben	föld víz
ó	kövek	megkövesedett agyvelők
isteneivel beszélgetnek a betűk		madárkönyvek
Enlíl	Anu igéje	szélfúvás
	levegő	vihar
Amaryllis	második vetülete	Beatrice
és te	harmadik	Menyasszony
	most	és
lángoló ragyogással	a világ	élmétfordítja
homokszemét	és túllátok azon is	látom a gyönyő
rű	szikrázó	Szerkezetet
	Anyag	Szellemanyag
	Anyu	Wu
	Inanna	
Visnu	belélegez	és erdők templomában
lélegez		ki
	és az óceán síri fenekén	a csön
dben	járok	tanítom a szelíd remetéket
		tanítom

a falánk és szörnyűséges halakat
 én vagyok
 Gilgamesh
 nagy városépítő
 két-harmad isten egy-harmad ember
 halállal
 viaskodom
 halhatatlanság

féltem örökre féltem a pusztulásra ítélt vá
 rosokat
 a meztelen nyáját a
 meztelen pusztaságban
 a
 sebezhető védtelen álmok
 karaván
 ját

vastag falakkal övezem magam középen ziggurat
 törpe hegycsúcs
 istenháza
 ahol az istennel társalkodom faggatom Apámat
 Apám ki átkeltél a Kur vizén és onnan
 visszahoztad a tudás köveit a cédrus hasznát
 (tanuskodom)
 és építettél
 legendám
 el ne hagyj
 elért és rámszállt a mydriasis soha el nem alszom
 nyitott
 pupilla
 álmaim dragománja hozzád vezet fornikáció nél
 küli világod csupa kristályhormon csupa
 előkészítés jövődő kísérlete titkos törvény
 mutációd vagyok és nagy király Uruk városát én
 építettem ötödik király a Vízözön után
 én prolokútor az ősi Genezisnek én a

hatalmas
halandó

III

Fucci Hugo közvetlenül a kabbalisztikus hajlamú szobrászművész
alatt

lakott az ötödik emeleten ahol
az ablakpárkányon 92 esztendeje összegyűlt a
guano

mindez ott ahol Manhattan tulajdonképpen iszthmusz és kettősér-
telmű f

élsziget

Fucci Hugo ha ennek alaposabban utánanézőnk valójában a fal-
likus k

ultúrák idejéből maradt ránk
és egy enyhe és állandóan ismétlődő világvégét képvisel
zenei alapélménye a lied skálában komponált művek hangulata
szinté

n erre vezet vissza hogy t.i.

ősei Ninivéből a Könyvtár idejéből származtak és csak az első mill
éniumban menekültek át Elám területére Susa-ba ahol
a Tigris mentén később meglelt és megfejtett agyagtabellákon a cune-
iform rendszerrel írt zálogházi listákon szerepel családnevük akkori
változata később
útlevél nélkül az Apostolok idején kerültek Knossos-ba ahol egyikük
hosszabb ideig vezetett peripatetikus iskolát a fitymológiai Akadémia
a égisze alatt majd Paulus utazásainak körülményes viszontagsá-
gaiba

szövődik szereplésük: egyik oldalági leszármazottjuk mint uton-
állók

kapitánya szobrot emeltetett magának az akkori anatóliai görög
kolóni

án Aphrodisias városában majd
a Flaviusok korában már régen elfelejtve mezopotámiai eredetüket b
ányafelügyelők egész sorát adták okos beházasodásaik kapcsán a
Róma

i Birodalomnak ezek után valami perverz a korszellem által sugal-

mazo
tt ötletre hallgatva és talán atavisztikus módon megismételve csa-
lá
djuk tagjai közül azoknak magatartását akik a Hammurabi hódítás
kor
ban megtagadták Enlil-t és behódoltak a Marduk-kultusznak: felvet-
ték
a kereszténységet.
Fucci Hugo jelenleg a hatodik emeleten tanyázó kabbalisztikus szo-
brásművész fölött lakik
azaz tartózkodik a Királylista ötödik alakjához hasonlóan egy-eg-
y függőleges oroszlánt mint valami szamuráj-kardot tartva két ma-
rkában
l a s s a n e s z é b e j u t a z e l s ő m i l l é n i u m
aztán a második és a
harmadik millénium
Vízözönről – Vízözönre így emlékezik

n e m e g é s z e n m a i j e l e n s é g

Benin
kifehéredett primitív szobor
az arc új –guineai pseudo-maszk
vérrel festett rafiára épített agyagon az arcvonások a karakter
reszkető titkos kalligráfiája
és közben majomra kényszeríti vissza a megsugorodottság a kővévá-
lás
két oldalán két melanisztikus oroszlán jegyzőkönyvet
vesz
fel
megállunk és egy pillanatra megcsap a mocsárszag
meztelenül fekszik a parketten a két rendőr úgy lép át rajta mint
ha a kilósrúhához használt elejtett szennyeszsák volna
riportot írnak leltárt
készítenek egész nap így tart ez tegnap még kivette a bankból a
z ezer dollárt amit sikerült évek alatt megspórolnia a szekrény t
eli majdnem vadonatúj öltönyökkel egy haszontalan gyűjtögető

élet

tárgyai fojtogatják a lakást

Vasárnap van a szomszéd öregasszonyánál misét mond a rádió

és vagy hetven utcával északabbra a Grand Army Plaza-t úgy fogják
körül a platánfák mint a Brazzaville-i zsoldosok

a Fifth Avenue két partján fel-le sétálnak a szomorú majmok és
az ég és a felhők valahogy olyan közel vannak hogy kinyúl értük a
kéz és eléri őket

New York kényszerneurotikus szimmetriájában alszik mint az agyvel
ő cortexében a ninivei Naphimnusz

a Central Park felől

szól a juju-dob

a Hotel Pierre-ből nyíllal dárdákkal felszerelve

kitódul az utcára

egy csapat pygmeus

az ostorlámpák galambok súlyától megremegnek

szolarizált felhők

takarják egy percre a

Napot

Minden ember Tebenned leli boldogságát ó Shamash a Te

fényessé

gedre áhítózik az egész világ

kongó üres hangon hozzád kiált az esendő emberfia

amikor családja messzire van és távoli városát tekintete nem érhe

tie el a messzi pusztaságban reszketve járul eléd a pásztorfiú és

ellenségei közt megzavarodva a pásztor

a karaván amelynek vonulása csupa rettegés

a kereskedő a kufár súlyokkal teli zsákjával

mind Te feléd fordul

vezérsugár és kalauz aki szünet nélkül pásztázol a határtalan te

ngerek fölött

amelyeknek mélységei felől a mennybolt hatalmas istenei is tájékoza

tlanok

villámló sugaraid a nagy Bugyor fenekére lehatolnak és meglátják

fényedet a mélységek szörnyetegei

Te aki megszámlálhatatlan órákon át perzseled a végtelenül elter
 üdő ismeretlen távlatokat
 a Te roppant ragyogásod a Földet leigazza
 hálót terítsz hogy abban a csalárd ember fennakadjon
 sugaraid hatalmas hálóját a Földre kivetted
 a jóst kupájából az orákulum papját a cédrusnyalábból jövendőln
 i tanítod és Te tanítod a varázslót és az álmok megfejtőjét
 az ég és Föld törvénykezését naponta Te üldö
 tűz és láng közepette érkezel és sápadtan alélnak jöttödre
 az ég csillagai

A MÁSIK

(részlet)

XX.

...és az angyalok pénztárcája csortdultig teli - belőle potyognak a koncertinák, a keresztvitorlázató hajók kapitányai, az edző, a repülőhalak a tőzsdeügynök felesége és s három fekete villamoskalauz. A vasútkirály kertjében nyugszik az alkonyat, mint a rózsaszínbe forduló lisszaboni pávatoll - lassú földrengés ringatja az Atlanti-óceánt, akár péklegény kezei a kenyértésztát.

Hatalmas tájak heraldikája. A legalsó mező zöldkék egén tükröződik a mosolyod: kagylóbúgás a repkényben. Középen az újságosok gyülekeznek, csapatosan szállonganak - készülnek Délre. A vakolat alatt, a falban folyik egy folyam; Eurydiké kémlelőlyukon át les a szobába; egy szeme parázslík, mint a gyertyaláng.

Lassan előveszem a téliholmit: a képedet, a leveleidet és a könyvedet. Megcsókolom az októberi levegőt; te vagy: simogatod a tüdőmet. A fák kérge kisimult, bőröd varázslatát adja elő a Természet, ez a műkedvelő színház - hajad érintése talpamon olyan, mint a vidrabőr télen.

*

Az angyalok pénztárcája csordultig teli - belőle potyognak a rókavadász vörös mellénye; Rózsi, az utcalányok, a vaskályhák, az eszelősök kórháza, éjjeli menedékhelyek, csonttollú madarak, az égszakadás-földindulás és az Újházi tyúklevés. Zsenge bab szárán emelkedem fel, a Paradicsomba, ahol a bohóc tulajdonképpen boszorkány - széles szája még szélesebb a rúztól: bamba, agyalágyult mosolya hegyes fogakat fed fel; és a tekintetében az elvarázsolts princessz embertelen szomorúsága. Az eszelősök sem távoztak el: itt fogják megtartani évi közgyűlésüket.

*

Valójában itt mindig holnap van - soha sincsen tegnap, vagy tegnapelőtt. Áttetsző lélegzetem arany párájában fürdesz - te vagy a megtestesült, kikelt Vénusz; agyam tengeréből jöttél és elmeséled nekem vízalatti múltad történetét. Megjelennek sorra a gramofontölcsér-szájú szörnyek, a sarlófejű cápák - majd a csillaghalak, az üstökösángolnák, a planétakorállok - legvégül pedig a kettős és hármas Naphalak.

Ezentúl tehát állandóan reggel van. Ölekezésünk a tárgyakban folytatódik, megvilágítja a színeket, a házból kiömlik az utcára, megpendíti a tölgyfákat, meghinti sóval a távoli mezőket. Szárnyas tehének legelnek és nyérítő lovak ágaskodnak szerelemtől nehéz szemeink pupillájában - és a lélegzetünk fátyla: északi fény az égháttér vásznán - egyek vagyunk egymás kozmoszával, egyek a világgal. Gondolataink

szabadon jönnek-mennek, testetöltött alakzatok, történetek - beszéd nélkül élünk; és amikor akarjuk: nyelvünk különleges ünnep, legközönségesebb szavaink is emelkednek szózatok borzongásával telítettek és jó ideig szobrokként álldogálnak kint, a kertben.

*

- Tojásgyümölcs – mondod -, a Nap ma olyan, mint a paradicsom. Éjjel olyan volt szeretkezésünk, mint távol, a tető felett, a vadlibák húzása. Ma reggel megnéztem testedet - arany homunkuluszként tündökölt a lepedő habjain; oltárképként imádtalak és lehunytt szemeid városában jártam.

A Titkok háza előtt szökőkút nyöszörgött. Őt kiengedtem rabságából, amire hálálkodva felajánlotta, hogy teljesíti a legégetőbb vágyamat. – Vezess körül a házban - kértem őt – és mondd el történetét. Erre a szóra maguktól kinyíltak a kapuk és víz előttem, víz utánam; bementünk.

Rögtön az előcsarnokban élénk zsvaj fogadott: mintha bangkoki madárházba léptünk volna, avagy egy amerikai szépségverseny kellős közepébe. Pedig ez a csarnok, amilyen hatalmas méretű - ugyanolyan üres volt. - Kettőtök elhangzott beszélgetései a múlt embereivel, azokból az időkből, amikor még beszéltek - mondta a szökőkút és továbbhaladt, fel a lépcsőn, világítván előttem az utat. A csarnok mögöttünk maradt és el is halkult zsvajgása a sötétben.

Most teljes csönd vett körül és puha szőnyegeken jártunk, ragyogó folyosókon; előttem gyöngysorhoz hasonló, belefutott fényekkel futott a sekély víz, mint valami kivilágított, örökmozgó halmedence. A falak mélyedéseiben a legkülömbözőbb tárgyak fantasztikusabb kiállítása volt, amit valaha láttam. Villamosjegyek, vasalók, ruházati cikkek, ékszerekkel kevert ételmaradékok, könyvek között kimustrált álomdarabok, befejezetlen benyomások, elvetélt gondolatok: üvegben, csiszolt kristály parancsolatok, kasza-alakú tilalomfák. - Ezek voltak a legfontosabb dolgok az életben - mondta a víz és egy pillanatra felvillantotta a folyosó egyébként halott tükreit - s ekkor láttam meg a szavai jelentését, mert a tükrökben rövid időre ott állt az emberiség minden fajtája, végtelen hosszú sorokban, a végtelen hosszú időkből.

A bálterem üres volt. Széthajgált székek, balettruhák és spicc-cipők, művirágok. Olyan volt az egész, mint egy legyintés, egy elhúzott száj. Továbbmentünk. - Most jönnek sorban az elmúlt szerelmek szobái - súgta a fülemből a szökőkút - és ami itt következett, arról tilos beszélnem. Elég az hozzá, hogy ezeknek a szobáknak legtöbbször boldogtalan, öngyilkos árnyalatokkal volt tele - volt, amelyik például önmagát fojtogatta pusztá kezével; volt aki, végtelen hosszú levelet írt, aminek a papírja megtöltötte már a szobát és a vége az ablakon lógott ki - és voltak, akik egyetlen szó nélkül gesztikulálva, arcukon a legkülönbözőbb tragikus álarccal, járkáltak fel-alá szobájukban, akár az állatkerti vadállatok. Hosszú igen hosszú sor szoba volt - őszintén szólva fel is lélegeztem, amikor a végére értünk.

- Most az álmok termei következnek - mondta valamivel élénkebb hangon a forrásvíz - jól nézd meg, amit láatsz majd; mert ezek amolyan sztroboszkópikus vetületek; tulajdonképpen állnak és értelmetlen ostobaságoknak látszanak; de ha állandó mozgásuk bűvöletén túteszed magad, tüstént meglátod, hogy a legmélyebb bölcsesség lábnymai.

Az álmokról tulajdonképpen nincs mit mondanom. Olyanok voltak ezek a termek, mint a kísérleti pszichodramák színpadai, amiket érdemes megtekinteni a próbák idején - s ahonnan sugáralakban futottak szerte a sötét, félhomályos folyosók - valószínű, a kelléktárak mellékhelységei nyílhattak róluk.

Arra kellett csak nagyon vigyázni - főleg, mondom, mert igen nyitott módon folytak a próbák - hogy a sokféle lehetőség-adta szerepekbe maga is be ne álljon szereplőnek az ember - mert, amint erre jóelőre figyelmeztetett vezetőm, a szökőkút: ha egyszer a színpadra rátettem a lábam, többé nem tudok elszabadulni onnan. Végül azután Ház legvégére értünk. A folyosón, tőlem balra, már valami kamraajtó-féle volt csak látható. Amikor kipróbáltam a kilincset: zárva volt. - Mi van ebben a szobában? - kérdeztem a szökőkutat. Ravaszul letompította a hangját, lekicsinlő hangsúllyal felelve kérdésemre - nyilvánvalóan azzal a céllal: vegyem észre, hogy most érkezünk a legfontosabb szobához, ahol a titkok-titka lakik. - Eee, semmi különös - nyikorogva - valami lomtár féle lesz; nem is tudom, mit tarthat benne. Menjünk vissza az utcára, még sok érdekeset tudok mutatni Neked a Városban, de már nincs sok időm. -

Amire azonban én annyira erősködtem, hogy de bizony így, meg úgy; - nekem, ha valahová, hát ide be kell mennem - hogy végül is kinyitotta az ajtót és beengedett. Először semmit sem láttam azonban, mert a

csalóka víz nem jött be utánam, hanem kint toporzékolt a folyosón, hogy jöjjenek már, nincs ott úgysem semmi, ami érdekelhetne - és különben is, mit gondolok: meddig tart a hála ideje?

Ekkor hirtelen megszólalt a szoba közepéből egy furulya tökéletesen váratlan hangja. Igen messziről hangzott - holott a szobáról az volt a benyomásom, hogy valami szűk kamra lehet - emlékszem, még be is húztam a nyakamat, amikor beléptem.

Ahogy azonban lassacskán, szinte archaikus kényelmességgel és rekedt intonációval megszólalt a hangszer és alakulni kezdett egy igen egyszerű, de hangskálájában nem a mi kulturánkból való - talán akkád, talán pre-sumér mezopotámiai - dallam: azonnal megértettem, hogy nem a szoba méretei okozták a benyomást, miszerint nagyon távolról szól - hanem az az egyre erősödő bizonyosság, hogy távolról jön ugyan - de nem a térben, hanem: az időben.

Ekkor a szökőkút hangja félbeszakította álmodozásaimat. - Isten veled! Mennem kell! Vigyázz, hogy itt ne maradj - ebből a házból nincs nélkülem kijárás - ebből a Városból nem visz kifelé országút. Gyere már! Siess!

Így történt, hogy kétfelé szakadtam. Egyik részem elindult szaporán a távozó szökőkút nyomdokain, kitalált a házból és a szemeid Városából - és most itt ül, veled szemben, a reggelizőasztalnál. Hallom, amint másodszor mondod: - Tojásgyümölcs; a Nap, olyan, mint a padlizsán.

Másik felem azonban ott maradt abban a koromsötét kis kamrában, az elvarázsolt hangszer melódiáját silabizálva; egészen addig, amíg a sötétbe szokott szemeim kezdték leolvasni a titokzatos furulyás alakjának körvonalait.

A legszebb, legegyszerűbb dallamvonal, amit valaha hallottam; ez az örök csavarmenetre emlékeztető szólamvezetés - egy angolkóros törpe játék volt. Mari királysága jutott az ember eszébe; meg az, hogy talán Ábrahám hallhatta utoljára ezt a dallamot - amely azóta megszakadt, mint a híd, amely nem köti össze többé az idegenné lett partokat.

SAÁRY ÉVA

(1929)

ÁTHATÓ CSEND

átható csend
 csak
 lepkék lebbenése
 mindez a semmi
 s mégis Valami

az égiek
 oktalan okoskodása

halvaszült vívódás
 a
 halállal

mindez a Szép
 mely nem jut soha a mennybe
 s csak ismétlődik
 azonos untalan

m e g h a t ó
 mégis

s talán
 e z
 minden
 amit kaphatunk

átható csend
 kék lepkék lebbenése
 s morzsalékok
 szempillánk közt
 a
 Fényből

SZAVAK

a szavak
 nem jelentenek semmit

az igazi értelem
 a szavak mögött ólálkodik

már annyira leszoktunk az igazmondásról
 hogy a feketére is ráfogjuk
 nyugodt lélekkel
 hogy fehér

állandóan résen kell lennünk
 hogy elkapjuk
 barátaink beszédében
 a rejtőzködő gondolatot

félreértések között botorkálunk mindannyian
 egyre fáradtabban ahhoz
 hogy megfejtsük a kötelező talányokat

lassan elhiszünk mindent
 amit mondanak
 s beletörődünk
 a körénk kövesedő titokba

ELŐBB-UTÓBB

előbb-utóbb
 mindenkiről
 kiderül valami

valami r o s s z

a körmönfontan összeillesztett szavak mögött
 a dicséretes cselekedetek árnyékában
 felszakítva
 a gondolatok
 örökdő hálózata
 felüti fejét
 elburjánzik
 árulkodón kelletli magát
 a Gonoszság

csak a látszat
 finom
 és választékos

csak a látszat
 egyenes
 és egyszerű

csak a látszat vonja magára
 az elhamarkodott dicséretet

előbb-utóbb
 mindenkiről
 kiderül valami

előbb-utóbb
 mindenki kimutatja
 elrettentő foga-fehérét

AKKOR IS

az
Élet
akkor is
t ö r t é n i k

ha
szél se lebben

ha
semmi sem lebben

ha
betűvető kezünk megáll
s gondolataink
kínlódva keresgélnek
a „kissebb ellenállás” irányát

az
Élet
akkor is
t ö r t é n i k

ha négy fal közé zárjuk
bágyadt szívünket
s megfogadjuk
hogy ki sem tekintünk
az ablakon

az
Élet
akkor is
t ö r t é n i k
lombosodik
terebélyesedik
magába szívja
a fényt
az esőt
s kitermeli
a mosolygó holnapok ígétét

ha
végső elkeseredésünkben
minden reményt
gondosan kisöprögetünk
a
házból

ELFOGYOTT A SZÉPSÉGEM

elfogyott
a
szépségem

csak
Te
ragyogtattad rajtam
könnyű hímporként
napokon át

én
pusztán tekinteted puhaságához
külső és belső látásodhoz
múltból
jelenből
jövőből
minden érdekeset együvé válogató fantáziádhoz
igazodtam

csak
általad
csak
veled
csak
miattad
öltöttem magamra
a
törékeny kölcsönpompát

pár napra
pár órára
pár percre

csak
a d d i g
amíg
egy elismerő mosoly tart

A GONDOLATTÓL A MOZDULATIG

a
gondolattól
a
mozdulatig
szégyenkezések
gátlások
mérlegelő számítások
akadályain
át
mert
a
Mozdulat

már látható
 érzékelhető
 zavarbaejtő
 zajos
 V a l ó s á g

olyan
 amelyet
 meg szokás indokolni
 amelyért
 helyt kell állni

a
 gondolattól
 a
 mozdulatig

egy
 kézfogásig is

egy
 felületes simogatásig is

hát még egy csókig

hosszú
 kanyargós
 s
 módfelett kockázatos
 az
 út

GYORSFÉNYKÉP

az
 ember arca

mikor
 semmi se védi

s a mosoly
 hazug kelleme
 lemállott

AZ
 EMBER
 ARCA

fűzőlden

feketén

halálravált
 darabos
 tétlenségben

ISTENTISZTELET

tántorgó
 vad
 szavak

pokoli ének

kereket oldott az oltári tűz

hamu száll
pernye hullik

füst forog

s a pillangókat
nem menti meg
 senki

ZEND RÓBERT

(1929)

BÉRHÁZ

A földszinten lakom, ahol a szürke esőlé
patakokba gyűl és tócsákba torkol az udvaron és
piszkos szomszédok átkozódnak, ha sokáig
égetem a villanyt vagy szöget verek a falba,
feleségem lomposan morog, takarít,
dolgozni kerget, bűdös konyhaszagban
neveli fiamat és gyötör az ágyban, bár megcsalna néha...
szeretek felmenni az első emeletre, ahol
nem kell a hólébe lépni és csak időnként
látom fészületlen kölyköt szaladgálni az udvaron,
csak pillanatokra látom feleségemet, amint az ablakban
rázza a portörölt vagy szatyrát cipeli keresztül
az udvaron és nyög hozzá fáradtan, csak időnként
látom magamat, amint munkából hazajövet, hullámozó
léptekkel vonzom magam és tétova vigyorral
köszöngetek, keresgélve a kulcsot - titkos szeretőm
lakik itt az első emeleten, akihez valami ürüggyel
felosonok s ott töltök egy órát, míg lent rotyog a krumpoli
a fazékban és feledem, hogy ugyanakkor
lent ülök és kopaszodva olvasom az újságokat és a gyerekekre
ripakodom, ha zavar...- a szeretőm
lefekszik azzal, aki jön, ilyenkor elszorul a gyomrom,
combjára gondolok, ami egy másik férfi alatt
tárol ki vágyakozóan és mellmimbajára,
mely egy másvalaki tenyere alatt hegyesedik,
és míg gyötörök őt ostoba és gonosz és szűkhorizontú
kérdésekkel, hogy milyen volt és nagy volt-e a különbség
és hogy érdemes volt-e és miért nem vagyok elég én,
felszaladok a második emeletre, ahol a légies, szőke
festőnő lakik és csevegek vele irodalomról,
eszmékről, irányzatokról, bordó nyakkendő omlik elegánsan alá
fehér inggalléromból, zakóm laza, cigarattám füstje kéken-kígyózó,
teát iszunk rumaromával, míg az ablakon át ketten lenézünk
az első emeletre, ahol a test görcseiben vergődve veszekszem
és a földszintre, ahol tengődöm nyomorúságban...
a harmadik emeleten lakik sovány, szemüveges barátom,
vele verseket írok és együtt próbáljuk kifejezni
amit az alsó emeleten kifejezni nincs sem időm,
sem kedvem, sem akaratom; szavak röppennek és keserű
feketékává serkenti testemet lüktetni a fura lázban,
szavakat mondunk és látjuk a szót, mint a festményt,
mondatok ritmusa zenét intonál, jelzőket szagolunk,
igéket félünk és főneveket eszünk és accusatives cum infinitívót
táncolunk; de ugyanakkor feljebb is élek, a negyedik

emeleten, vele, aki bátyám és öcsém és fiam,
egyetlen barátommal, akivel lenézünk a földszintre és undorodunk,
amikor látjuk magamat - az elsőre és csodálkozunk,
amikor látjuk magamat - a másodikra és nevetünk,
amikor látjuk magamat - a harmadikra és tűnődünk,
amikor látjuk magamat - együtt megyünk fel az ötödikre
lerajzolni milyenek vagyunk a negyediken és a papírt felosztjuk
apró kockákra és kiszámítjuk a képletet, ami szerint
minden történik, mi is, már csak vonal és átló
és keresztezés és parabolák és spirálok szigorú terve
vagyunk innen és törvény lesz a múlt és kiszámítható
a jövő...de otthagynom őt is és a hatodik emeleten
találom magam, innen már nem látni a csorgó
esővíz patakjait, nem hallani a féltékenység acsargó
vakkantásait, a tea íze idegen és a szavaknak
nincs értelmük és hiábavalókká válnak a grafikonok,
csend van a hatodik emeleten, nem ér ide sem a láрма,
sem a látkép, csak süppedő csend ring a puha lakásban,
nehéz függönyök mögött egyedül, társtalanul élek itt én,
nagynéha jutnak eszembe csak barátaim és asszonyaim,
de vállat vonok és furcsállom, hogy eszembe jutnak,
szobáról szobára járok halkán, a könyvtárban régenholt
barátaimmal beszélgetek és minden szobában
annyi minden van, annyi sok minden, annyi színes minden,
hogy nem értem, mit keresek ugyanakkor a többi emeleteken is
és miért töltöm időmet kusza, fölösleges és hiábavaló
ügyekkel...és tudom azt is,
hogy a hetedik emeleten is vagyok, de nem emlékszem, hogyan
még sose mentem fel odáig, csak tudom, hogy ott is lakom
vagy ott lakom igazán és egyedül, a hetedik és utolsó
emeletén a háznak, ahol nem jut eszembe semmi az alsó
emeletekből vagy talán igen, de csak egyetlen pillanatában
egész életemnek, de ez a pillanat több, mint a hat
emelet együttvéve, erőlködöm és próbálom elképzelni
milyen vagyok a hetedik emeleten, de csak ellentmondó
képek zúdulnak eszembe, látom magamat feküdni holtan,
csukodt szemekkel, évek, évtizedek, évszázadok óta
romlatlanul és üdén, vagy látom magamat ülni
mint Buddha, szemrebbenetlen, és nézni befelé, ahol
az összes emeletek élete zajlik koponyafalak közt,
vagy látom magamat viharozni a szobákon át oly gyorsan,
hogy szinte egyszerre vagyok mindenütt, vagy látom az üres
lakást, amiben senki sem lakik, csak pókháló szövődik
sarkokban s függönyökön és rejtélyes recsenések
társalognak egymással a lassudan folyó időben -
lehet, hogy nincs is hetedik emelet, de az is lehet,
hogy csak az van és minden más emelet hazugság...
igen ez az a ház amiben lakom... visszhangzik a lépcső
cipőim kopogásától, ujjlenyomataimmal
tele a falak és hol itt, hol ott
tűnnek fel, hogy így hol úgy és állok az összes
emeleteken és nézem magaimat ilyen vagy olyan
érzéssel, amíg tavasz, nyár ős, tél hullámverése
csapkodja a téglákat, repedezni, hullani kezd
a vakolat, szörcsög a talajvíz az alapzat
alatt, horpad a tető, szelek betörnek

az ablakokat és kint új, sárga, fehér, rózsaszín
házak villák, fehérkarcolók, nyaralók, kerületek
nőnek, terjednek... és talán már néha kint a ház előtt
telekspekulánsok vagy várostervezők ácsorognak,
szemlélődve nézik a házat és latolják,
mit lehetne tenni vele, vagy a telekkel, ha egyszer
lebontják vagy magától összedől

EGY MONDAT A VÉGTELENRŐL

Mint édes alvót, ártatlan mosolygót,
kit éjközepén durva, ismeretlen
markok ragadnak, karjait
hátracsavarják, csuklójára vas
bilincset kattintanak, ordítását
ronggyal gyömöszölik torkába vissza,
szemét bekötve húzzák, lökködik,
rángatják, kocsiba dobják,
vezetik össze-vissza, jobbra-balra,
forgatják, szédítik s végül vetik
nyirkos tömlőc vak fenekére, hol
a kendőt letépi szeméről, de már
oly mindegy, hiszen éj s nap egyaránt
fekete lett, a rongyot is
hiába húzzák ki szájából, senki
nem hallja ordítását, leveszik
a bilincset, de mivégre, hisz a négy fal
éppúgy köréje kulcsolódik, ételt-
italt csúsztatnak be hozzá, hogy éljen, de ez is
céltalan, mert élet vagy halál is
mindegy lett itt: nem tudja ki
hurcolta ide s hogy miért, mi bűnért,
azt sem; a büntetést sem, hogy vajon
itt fog-e elsenyvedni öregén
vagy kivégzik-e holnap, vagy új börtönök
várnak-e rá, vagy új-régi szabadság,
bocsánatkérés, kínzás kegyelem;
nem tudja beszélnek-e róla kint,
tárgyalják-e ügyét, vagy elfeledték;
még azt se tudja, hogy egyáltalán
tudják-e kint, hogy itt van vagy csak azt hiszik,
elutazott; ó még az sem biztos,
hogy mindez valóság-e vagy lidércnyomásos
álom csupán; nem tudja, mily falak ezek
körötte s azt sem, túl a falakon
mi terül, mező erdő vagy sziget
vagy barlang vagy város vagy falu
vagy tengermély vagy romos kőhalom;
kérddezhet, senki nem felel - kiálthat,
senki se bánja - tréfálhat, senki sem nevet -
imádkozhat, senki se könyörül -
káromkodhat, senki nem gerjed haragra - - -
- - - bizony minket is, édes halandó
testvéreim, így hagynak vergődni itt

pár évig még vagy pár napig, ki tudja,
 e milliárdnyi kegyetlen keringő
 ostoba golyók egyikén, a néma
 fekete úr végtelen börtönében,
 amin túl senki nem tudja mi tágul,
 ami lüktet, senki nem tudja meddig,
 senki mi okból vagy mi célból - és
 suttogó imáinkra vagy béna papírra rótt
 bölcs kérdéseinkre vagy ordító
 számonkéréseinkre egyaránt
 fekete, rezzenetlen hallgatás
 a válasz kívülről, vagy ha nem, zsibongó
 téboly belülről - - - bizony, minket is,
 testvéreim, halandók, hozzám hasonlóak,
 így szakítottak ki s ragadtak egykor
 nemlétünk puha, melegen gyüremelő
 párnáiról, gyanútlan éjközepén,
 mint édes alvót, ártatlan mosolygót- - -

BIBLIAI

Bibliai időkben éltünk:

Ifjú nagyapáink lovasfogaton kocogtak faluról falura
 Ifjú apáink vonaton robogtak városról városra
 Ifjú önmagaink autóban repesztettünk országról országra,
 Ifjú gyermekeink repülőn szálltak kontinensről kontinensre,
 Ifjú unokáink rakétában süvítettek bolygóról bolygóra,

Ez volt a század, amelyben a lassan telő pohár kicsordult, a kanócon rágva-futó izzás robbanásba dörrent, a
 forrásból csorranó ér-patak-csermely-folyó-folyam tengerbe torkolt, ez volt a század, amelyben
 egymillió évet futott a gyorsuló történelem,

E nemzedékben támadt fel Antikrisztus ezer alakban s beköltözött az egyének lelkébe, a nemzetek kollektív
 tudatába, az emberiség közös énjébe, milliókat hurcolt szibériai száműzetésbe, németországi
 gázkamrákba, dél-afrikai koncentrációs táborokba, Korea és Vietnam lángpoklába, csoportokra
 vágdalta ember-egy-ségünket hosszában és széltében és átlóban,

Gyűlölte, elnyomta, irtotta egymást és önmagát a fehér, a fekete, a sárga, a vörös, a barna és a többi,

Gyűlölte, elnyomta, irtotta egymást és önmagát a gazdag és szegény, az okos és buta, az öreg és fiatal, a
 férfi és nő, a szép a csúnya és a többi,

Gyűlölte, elnyomta, irtotta egymást és önmagát a brit és az ír, a francia-kanadai és az angol-kanadai, a
 román és a magyar, a dél-afrikai fekete és a holland, a zsidó és az arab, a török és a görög és a
 többi, a keresztény, a muzulmán, a zsidó, a buddhista, a hinduista és a többi,

Bibliai időkben éltünk, szaporodtunk és sokasodtunk a föld felszínén, mert kivontuk magunkat a
 körforgalomból, az elővirág kölcsönös egymást-zabálásából, az ősz-dzsungelből kiszakadva
 elsáncoltuk magunkat kő-dzsungelekbe, ahonnan pusztítottuk és szennyeztük környezetünket
 (táptalajunkat, táplálékunkat) és éhezni szültük életre-nem-való csenevész fattyaink új millióit,

Fellázadt ellenünk az aszfalttal betömített termékeny, porhanyó földanya, felfalta előlünk gyermekeit, megölte erdeit ott is, ahol nem kalapáltunk felhőkarcoló-szögeket szívébe, inkább önmaga sorvasztotta fáit, virágait, növényeit, bokrait (oxigénünket, főzelékünket, gyümölcsünket, árnyékunkat),

Mert beleavatkoztunk a természet harmóniájába, arculcsaptuk a múltat, ami bennünket létrehozott, a minket előző ős testvérfajokkal örökölt szerződésünket leköptük, rovarölő mérgeinktől a levegő-ég szárnyalói éhen-hulltak alá a föld telébe (sültjeink), sorvadt húsú négylábúak dögökké tántorogtak (pörköltjeink), iparunk bűzhödött ürüléke folytatta folyók és tavak lebegő lakóit (halpecsenyünket), repedezett a körforgás, roskadozott a körtánc, beomlott az ekológia, az energiaforrások bedugultak,

A gyilkos-öngyilkos emberiség állt a haláltánc közepén, tudománya korbácsát suhogtatva kezében, vágva maga alatt a fát és égetve maga mögött a hidat és szárítva hajója alatt a vizeket és rozsdásítva maga fölött az eget és kopasztva maga körül a földgolyó védőbolyhát és úrkorszaka szemétkosarát belefröccsentve, szertelőttytve a fekete, szűz csillagközi térbe,

Fellázadt ellene önbelseje, bacillusok, vírusok billióinak adott lázmeleg menedéket, gázpedálynomásra züllesztett hajdani Achilles-lábai elsatnyúltak, televíziónézésben összetöpödött hajdani Herkules-teste összeszűkítette verőereit, darabról darabra bénította szívizmát, hájgyűrűkkel fullasztva izmai duzzadását, tüdeje lihegését, idegei érzékenységét és összetört, kifinomított, besózott, becukrozott ételeiből, flórozott, karbonált italaiból kiveszett a napsugár ereje, rákfenés sejtek csápjai lombosodtak tüdejében, agyában, méhében, mellében, prosztatájában, vérében,

Fellázadt ellene önlelke is, kétségbevonva jogát a fennmaradásra, visszacsavarodott önmagába, ahol csak torzképére talált tükör-eszméletében, nem hitt már sem a hitben, sem a kételkedésben, széthúzó érzelmek feszítették, nem tudta, mit akart, meghasonlott, kábította, megutálta önmagát, közöny terpeszkedett rá, mint hálóban vergődő légyre a pók, unalma perversségbe, homoszekszualitásba, gyermektelenségbe, örületbe menekült, irtotta önmagát: így vezekelt bűnéért, hogy megtagadta földbolygó-anyját a gyilkos-öngyilkos emberiség, de már késő volt,

Mert fellázadt ellene ekkor a Föld is, gömbbe görbülő felszín alatta s az atmoszféra gyűrűje fölötte-körötte, összezavarta évszakait, meghosszabította teleit, fagyát fokozta, aszályt küldött az esős évszakban, záporokat tavasszal, nyirkát növesztette nyáron, beteg lett a Föld és emberiség volt betegsége neve, bőre-burka szövet-rétegei puhultak-omoltak, földrengések idegjátéka rángatózott arcán, vulkán pattanásai felfakadtak, Észak-Dél mágneses tengelye kilendült s helyet cserélt, a Golf-áram visszafelé kezdett örvényleni, az elfordult föld trópusain vert tanyát az Északi-sark, Sant Andreas belső gerince eltörött, Kaliforniai alábukott a Csendes-óceánba, Japán kettészakadt, özönvíz dagálya csapott keresztül fél Európán, a völgykatlanok tavakká zuhogtak, szürke vihar-ostorok csapkodták hegyhátaikat, tűzvész emésztette erdeit, megtizedelődött növény és állat és ember, kristályok repedeztek, pattantak széjjel,

A globális zűrzavarban a népek kormányai zsarnoksággá tornyosultak, a földreszállt sötétséget kihasználva egyik testvérblokk hadserege a másik testébe tört, Kína benyomult Szibériába, a Szovjet lerohanta és lerombolta Amerika pánikban vonagló, megmaradt töredékét, az afrikai fekete leölte az afrikai fehért, az indián és az eszkimó visszafoglalta ükapái földjét és ekkor valaki megnyomta a gombot, atombombazápor zuhogott,

A naprendszer a veszélybe sodort bolygónővér segítségére sietett, meteoresővel törte derékba a Van-Allen övet, lángfejű üstökös nőtt a lárhatáron, megrengett a föld és a tenger, újra és újra és újra és újra és újra, az atom-gombafüst egybeomlott a vérbe-borult földdel, felforrtak a vizek, milliárdok üszkös hullája kavargott színén, jégeső, tűzeső, pestis, kolera, világháború egyszerre irtotta az eredendő bűn ősforrását, azt, aki otthagya természetben tenyésző-enyésző létének édenét és evett a technológia fájának gyümölcséből és abban halálot evék, a gyilkos-öngyilkos emberiséget,

Senki sem maradt élve közülük,

Bibliai időkben éltünk,

Én nem tartoztam közéjük, én nem vállaltam a felelősséget államfők felelőtlen nyilatkozataiért, én nem olvastam az újságokat, én nem néztem a televízió a híreket, én nem drukoltam és ordítottam a politikai arénában, én nem ültem le gyűlölködni egyik csoportba sem, és nem vettem részt a közügyekben, nem mentem szavazni, én a béka-egér-harcban nem azonosítottam magam a békával vagy az egérrel, a gólyával vagy a macskával, a léggel vagy a sajttal, én nem láttam soha és sehol semmilyen pártot vonulni az én szívemben-szőtt-zászlómat lobogtatva kezében, én egyén akartam lenni, semmi más, nem angol vagy magyar, nem zsidó vagy keresztény, nem kommunista vagy kapitalista, nem fehér vagy fekete, csak egyén, aki szeret és gyűlöl és örül és búsul és hallgat és beszél és művészetet lát és zenét hallgat és olvas és eszik és iszik és alszik és ölel és álmodik és álmodozik és sétál és kalandozik és játszik és alkot, egyetlen emberi egyén akartam lenni, nem pedig emberiség, aki rakétával, bombával, ágyúval, géppuskával, gránáttal, pisztollyal, karddal, gázzal, kínzószerszámokkal irtja önmagát, vagdos ki testéből húscsapatokat száz és száz lángoló pontján a Földnek,

Bibliai időkben éltünk,

És lecsillapult a vihar, elült a vízözön, kihunytt az erdőtüz, tovatűnt az üstökös, kiszáradtak a vulkánok, megszűnt morajlani a földmély, összeforrt a bolygót körülvevő elektromágneses öv, a nap kisütött, az új tengely megszilárdult, a trópusok újra felburjánzottak,

De mindenki meghalt,

Csak én maradtam meg a buja, liános, méh-meleg kert közepén, feleségemmel és két gyermekemmel, akiknek majd ha felnőnek, elmondom mindazt ami történt születésük előtt, mind a csapásokat és mind a csodákat, a végítéletet és az újra-teremtést, elmondom, hogy ők továbbadják fiaiknak és lányaiknak, másod-harmad-és ezredízigen, hogy bibliai időkben éltünk,

Csak négyen maradtunk, két édes, imádott, pirospozsgás, életrevaló, villogószemű, totyogó, gagyogó kisfiúnk, Káin és Ábel és anyjuk, Éva és apjuk, én, Ádám.

ESTHAJNAL CSILLOG

(Magyar Joyce-i versműhelysorozat)

I
este

Életálmós vagyok
Haladni szeretnék
Földágyba menni
Pázsít-takarózni

Nyolc évtized-óra múlva
Reggel-anya méhéből
Újraszül-ébredni
Holnap-életet kezdeni

2

öreges

Eléletálmósodtam,
Meghaludni vágyom
Leföldbefeküdni
Begyeptakarózni.

Nyolcévztizedóra múlva,
Reggelanyaméhből
Újraszülébredek majd
Holnapéletemre.

3

öregest

Eléletálmósodtam
Haláludni vágyom
Leföldfeketülnék
Befütakaróznám

Nyolcévztizedóra múlva
Reggelanyaméhből
Újraszülébrednék
Holnapéletemre

4

öregeste

De eléletálmósodtam,
Haláludni ágyom
Leföldbefeketülnék
Befütakaróznám...

Nyolcévztizedóra múlva
Anyaméhvirradtán,
Frissújraszülébrednék
Holnapéletemre

5

megöregestve

De eléletálmósodtam,
Haláludni vágyom,
Leföldbefekethedni...
Befütakarózni...

Nyolcévztizedóra múlva,
Virradanyatájban,
Frissújraszülébrednék
Holnapreggére

6
öregestve

De életétálmósodtam,
Haláludni vágyom,
Leföldbefekethednék,
Befűtakaróznám.

Nyolcévttizedóra múltán
Virranyaméhtájban,
Frissújraszülébrednék
Holnapregéletre.

CERUZA

Valaki ír velem,
derekam görcsös ujjá
szorítja, vezeti
és megmarkolja újra.

Ha kész a vers, letesz,
én érzem, kissebb lettem
és lekoptatott részem
olvasom meglepetten.

BARÁNSZKY LÁSZLÓ

(1930)

ŐSZ

unott ez a téma

a költő zeng folyton az ősztől

rothad a fák kék árnyéka a vízben a földön
eső mossa ablakomon túl föld meztelen árkat
mélyebbre reggel növekedjen a ránca

fröccsen az út és nedves szivárgás gurul bőröm
alatt tavaszig érzed ontja vizét valami el
zárhatatlan vízvezetékéből

hát így folyton az
ősztől

unott ez a téma de én módfelett szeretem

ÖREGEMBER

tegnap

azt mondtad

fatter

a villamoson

nem láttad

nem a fiára gondolt az öregember
korára gondolt arra hogy ő most már az öregember
fatter mondták neki tegnap a villamoson
kókadt vállal lépett le a lépcsőn
visszanézett fejét ferdén visszacsavarta
szeme elől a villamos elrántotta magát
s üvegpilláival rávicsorított az italbolt
állt szemüvegét likőrtapadású
könnyei befoncsorozták és
poros felületére leszálltak a szemközi
plakát feliratai LÁTTA MÁR

A LEGÚ

nem akarom in
tőn mondani
néked csak
azt hogy ő
most már
az öregember

rongylabda arcát összekötik a zsinigerek
keze széttaposott újságpapír
a szélei széthasadtak
a rajzai saroknyomok
szemei verebek

élete	rángatózó ugrálása szétcsúszó és egyre idegenebb tereken szakadatlan zökkenések láncolata mintha járna sötét utcán és le lépne és fejbeütnék felemelkedő betonlapok
mondom	lábad körül veréb ugrált a rongylabdát mit kedvvel rúgtál sosem tudtátok összekötözni zsebedben volt mindig szakadt madzag s anyád az újságpapírt leterítette súroláskor
ő most már	mondom ő most már az öregember s nem tudta hogy ő most már az öregember csak néha tudta ha megnézte egy régi fénykép s nem volt fia aznap otthon ilyenkor aztán elment inni
nem láttad	kókadt vállal lépett le a lépcsőn visszanézett fejét ferdén visszacsavarta
zsebedben volt	lábad körül veréb ugrált a rongylabdát mit kedvvel rúgtál sosem tudtátok összekötözni mindig szakadt madzag az öregember belépett az italboltba mikor kijött látta magát üvegajtóban látta magát öregembert látott kijönni aki részeg

REQUIEM MRS. HARVEY

tegnap elköltözött innen mrs. harvey
 vagy ötven éve hogy itt élt mrs. harvey
 látta a san franciscói földrengést is mrs. harvey
 mondta itt az utcán patak is folyt
 ezt mondta mrs. harvey
 én meg sétálunk e mrs. harvey
 a sarokig és vissza mrs. harvey
 törötrugójú díványát tegnap az utcára kítették
 kilencvenéves volt mrs. harvey

JUSZTINIUSZ (MÁRTIR) ÜGYÉBEN ÁTIRAT VÁZLATTÖREDÉK

(negyedik századi hamisítvány)

jus tinius justinus
 a nevezett egyént kereszténység ügyében
 előállítottam és prætoriumomban

kihallgattattam és a fent nevezett
 igen tanult (xxxxx) egyén név szerint jusztin
 önként és vallatásra igencsak
 alkalmas kínzó eszközök alkal
 mazása nélkül (hála jupiternek)
 bevallotta és a tényt esküjével (nem
 császárunk géniuszára) erősítette
 és így némi filozófiai elme
 futtatások után (többek között
 platonista) kivégzendő
 itt átküldöm
 junius
 prokonzul etcetera

KÖZÉRDEKŰ KÖZLEMÉNY

szaturnusz jegyében szaturnusz alatt
 melancholia I.
 másodkézből idézem

buzgalmunkban egymáson sőt
 néha magunkon is túlteszünk
 : tristia prae coitus
 : határidők hatalma
 : reggeli depresszió
 : na még csak egy durchmars és megvagyok
 : nokturnusaink és vízizenéink

*megkövetelik a sejtbeli beavatkozást a
 (celluláris) kémiai intervenciót*

legalábbis így tudjuk
 így gyakoroljuk (gyakoroltuk)
 mert vannak ismétlem vannak akik már nem
 vannak akik leszoktak róla de úgy és ezekről később
 és vannak akik vagy pontosabban nincsenek
 breve

ri t a l i n methylphenidate hydrocloryde
 az MD doctor medicus alapján
 szaturnusz alatt

*elidegenedett nem reagál semmire (a semmire)
 az érdeklődés teljes hiánya bátortalan
 talán (talán-talán) csak egy enyhe depresszió
 nem tudom
 segítségre volna szüksége elsősegélyre de rögtön*

*néha egy kis biztatás jótanács is megteszi
 ha úgy határoznánk ha mégis úgy
 hogy kémiai kezelés nélkül ez nem megy
 akkor a ritalin alkalmazása azonnali eredményt ígér
 kecsegtet gondolom
 és többnyire már az első dózis megteszi*

*frissít felemel fellendítő hajrá egyedül
 és a ritalint általában az idősebb és lábadozó*

betegek is jól bírják
megjegyzendő
a ritalint súlyos ismétlem súlyos depresszió
esetében ne használjuk
különben egyszeri többszöri
adagolás is megteszi enyhe depresszió

és semmire se reagál (szaturnusz alatt) szaturnusz jegyében
 II) presszóban nézi a
 falat felkasztott fotó lenny bruce az érdeklődés teljes
 hiánya
 nem érdekli
 bach a város végiből hangzik
 és ez ha hagyjuk ad infinitum
 bátortalan
 le se szólítja pedig

 szaturnusz alatt melancholia II.

 írósztal tetején ceruza fafaragás alja
 talán csak egy enyhe depresszió segítségért hallgat
 elsősegélyre de rögtön

 úgy mondogd öregem ha te is
 teszi elégséges és elegendő okok sorozata néha meg
 határoznánk hogy kémiai beleavatkozás nélkül nem megy de ha úgy

 íme a bölcsek köve az isteni elleninkantáció
 agrippa szerint hieronymus kristálybúrájában
 mesterséges paradicsomában szaturnusz alatt
 illet nem pipáltál nem bizony és nem is fogsz
 négyzetre emelt szívveréssel
a ritalint csak alapos megfontolás után
labilis lelkiállapotú betegek
idült iszákosság
kokainista heroinista mert van ilyen is
 de van ám kizárt eset
mindenki maga emeli adagját csak
 úgy kedve szerint
 tegnapi veszekedés
 szájíze maradvány a szobában negyven milligramm
 litánia ezt fennhangon
 egy tíz milligrammos reggel
 három tíz milligrammos délben
 öt tíz milligrammos este
 és kinyíl a világ karácsonyi ajándék

közérdekű közlemények

 és kinyíl a világ karácsonyi ajándék
 közölni kell a jó hírt kinyílt a világ
 a jó hírt karácsonyi ajándék
 most dobolja négy hipi santo spirito
 a nagy szentlélek ajtaján
 szalomé beleesett szentjánosba
 summa summarum
 elmulatás múlásunk nem kis szó dimenziót
 jól kimértük

se szó se beszéd

szaturnusz alatt

.....megtévesztve
ból ből kilakoltatva
kurvák martaléka
 most hogy.....nyomában a törvény
 furor melancholicus szelíd melankóliánk összege
 mint geometrikus kivetülés
 lásd ábra
 a platóni oktaédert papírra
 ragasztani
 matricát

kinyíl a világ

megvilágosodsz
 megvilágosodsz lakás melybe hirtelen megérkeztünk
 nyaraláskor minden lámpa ég ez is megvan az
 is megvan
 ismerős bútorok parketta szaga redőnyropogás

egy ugrás a történelem

például hogy I. a keresztes hadak mindenkit kiirtottak
 jeruzsálemben gerusalemme desolata
 és az a 2. nagyszerű marcus aurélius fiúk ugye
 olvastuk az elmélkedéseket persze hogy ol baránszky a
 táblát akassza ki magamon kívül tartózkodom vassa a tör-
 ténelem óra alatt egyszóval marcus aurélius mindig is
 gondoltam ópiumevő volt az istenadta és
 így könnyű sztoikusnak lenni öregem
 akár a garam part(ja) tőle szakadhat
 mit neki szarmaták faustina hoci commodus
 nemességünk szintűgy időnkénti felkelők mongol
 katonai arisztokrácia midegy kin hol uralkodik
 édes mindegy bűdös parasztjai (magyarok tótok hor
 vátok szerbek svábok szászok egy két bocskoros oláh)
 és ez így így egészen negyvenötig
 felmondhatod csaták évszámát buda vesztét
 veszett buda

jódom vakarhatja fejét a sziklán

befutnak a piacosok santo spirito szemetes
 kannák New York-I ébresztő föl bartókban is
 megtalálhatod
 dona nobis akármilyen pacem
 itt nem fogod megtalálni
idegesség és inszomnia a leggyakoribb mellékhatás
 már megint nem tudsz egyhelyben maradni a
 keziddel meg micsinálsz
 de aztán: *exfoliáló deramititisz* hajlam hullik mint a
 víz koponyámról leperreg *nauzea* körhintaszédülékes szív
 dobogás *angina* a szív ritmuszavarai
 toxikus pszichozisról

is esett már szó

fehér kiütések flekkokban jön a bőr
 inged veronika kendő
 áldozás ki és kinek
 non sum ésatöbbi

a sütődében karod se tudod emelni
nagy darab néger emeli a csokoládét a kokakólát
és megitat és megetet
ez az én testem ez az én vérem
valóban az

 szerelmed intenzitását
most üszköt virágzik a rét
rothad árnyéka tóalatti hínár
hajóról dobott eljegyzési virágcsokor
inged hűlő verbéna illata
fülledt a
kezem fogtad meg véletlenül
nem lehet ugyanabban a tóban
pereg a víz (izzadság könny) a homlokodon
sziklákön félig a vízben szeretkezünk
fiatalok voltunk mi tagadás
verbéna szagával fülledt réteken
feküdtünk a krumilopást
se felejtse el övig a paradicsomban

szaturnusz alatt

megsűrűdik a folyó délutánra megrothad a nyár is
füstölnek az egek folyói akárcsak egy téli kanális
reflektorok macskaszeme világít hiánya hűsíti a sötétet
ha szél lenne szemembeszállt lepkéit adnám most tenéked

parkban indián énekel féltérdre hullva
szerelemről csókolnám a szád csatákról hogy hull a hull
deborah hallgatja szőkén combig ezüst ruhában
négerségét ünnepli minden reggel
fehérre váltan

hej bakucz hej baránszky
sírunkra fognak pisálni

szaturnusz jegyében szaturnusz alatt

és flushingban ugyancsak leborítják a sírköveket
és vegyileg fertőzött testünk a hazai föld majd be nem veszi
- - - fölött az olajkutak örökfáklya-lángja még ma is ég
legalább a foszfort és a kalciumot szeretnénk visszaadni
majd kivonatolva sűrítve ez az ami belőlünk kijött (maradt)
mérhető és tapintható
megmérettél és így tovább

reggeli négykor nyelvem tapló a számban
reggeli négykor homlokomon két ér kiáll
halottaimat nem igaz újra kitaláltam
körém nőnek mint négyhetes szakáll

göndörre nőtt az államon
szememben megpattant vér vöröse
hajnal két nőtt fa sűrűje között.

MAJOR-ZALA LAJOS

(1930)

KILÉPSZ A FÜRDŐBŐL

a tükörből
állsz a tested előtt
csöppnyi parfüm csillan szikrázó
szőrszálak harmat-ölelésén
csöppnyi illat buggyan tested
mirigy-kútjából
ínycsiklandó asztalhoz hívás
az összeálló vacsora csábító szaga
amire várni jó

TESTEDET A TÁRGYAT

felszabadítom az évszázadok
béklyójából
alakod hím-alakoskodását
teljes emberré
álszent arcod könnyeimmel
mosdatom
leveszek a férfi-ácsolta
keresztről
leveszem a tested
a szögek helyét csókommal
tapasztom
pinád tikkadó szirmaira
ajkam harmatát
örömré szítom asszony-igényed
szívem köré csavarom a lelked
egyhító gyolcsként
bocsánatodban minden
bocsánatot

PÁRNÁKON

csüng tested selyem-gerezdű
gyümölcse

nedveiből
a kifogyhatatlan éltető

két lábad ágai betakarják
rejtik

szemed látó lombja farkam
körül

szemérem-levelek zizzennek

húsodban az alkony virradatot
susog

a huncut hencegő

napszállító erek vérpatakja fénylő
kavicsok közt gagyog

kuvik kuvikol

ONTÁSBONTÓ

Oszlasson el téged Létünk tartóssága
szellemünk ereje
rontson meg téged szelíd vénetskék
rémségesen szép Hite
rontson meg téged rigisíges eleink
véres sugalmánya
Babos Jánosné rávélekedése
gyatkozott kötényáztató Igaza
Tisztelet Erő Békesség Bizalom és Szeretet
vélekedése hogy nem hiába élt a Földön
élek a Földön szavainkban
dön nemzetek közt nemzet
kete füstje költőink nyelvéről
künkől
Babos Jánosné rávélekedése: örökre a pusztulás
rémsége

oszlason el téged
eleitű ha-
környékezzon meg téged
Babos néni rá-
hogy nem hiába
hogy nem hiába élünk a Föl-
oszlódjon fekete sorsunk fe-
agyunkból
szívünkől
lel-

JÓ HALÁLUNK IMÁJA

(Anyám sírjánál a kislakosi temetőben)

Jaj édes mellemnek tejvel nőtt gyermekem
nem tudok szólni hozzád ki lettél egyetlenem
ki voltál dajkaságomban távol elmúlásomban
jaj véled jót nem tehetek jóságom elepadt
a bánat kiszíttá sejtjeim tejét a szavakat
hangom nem ér fel hozzád innen a mélyről
jaj nem tudlak óvni a sok rejtött veszélytől
nem bírom lehűtni a végzet izzását
jaj élő fiam egyetlen gyermekem egyetlen halálát
szép piros véred elborulását ha eljön az óra
jaj hiába tenném kezem futó homlokodra
hogy elkapjam a Halált szemed hályogjáról
a Hidegség szorítást jaj meleg ér folyásról
jaj édes mellemnek szóval nőtt gyermekem
némaságomban remény-egyetlenem
ki voltál dajkaságomban hűtlen pusztulásomban
a csillagok közt azon a csillagtalan éjjel
a ritmustörésben jaj nyelvem szánalmában
jaj jaj keserű mellem szóapadásában
ó ti fák húsból nőtt füvek viseljete gondot rá
Göcsej halmái szép zalai dombok nőjletek palástta
s takarjátok be gyöngé szavait védő árnyékokkal
ha idegenben lépked mutassatok neki utat
hogy ne féljen magától ne járja üresség
s hozzátok néha haza ti égő szőlőtőkék
mert félelmes magában az asszonynak jaj még a férfinak is
hát még a költőnek ha szava igaz is
sohse fázzál mellemnek tűzvel nőtt gyermekem
kinyílt-szótalanságom rejtött-segődelmem
nap hold csillagok barátjai legyetek azon éjjel
ha indulni készül béhunyt-reménnyel
jó halála legyen mert igaz élte volt köztetek
ó szelíd emberek miért vattok ily idegenyek?

ALTATÓ

Csicsija babája
arany szentem bubája
gyönyörű magzatunk
gyönyörű magzatom
sorsunkban örökké
végzetes örökké
szép utódunk
elvetélten

sorsfaggatón
vallatásunk:

statisztika

mert kérem
mindig is így volt
nem másképpen
rég megbűnhődött
bűntetlenül
a bűnhődésben
Hadúr kiválasztott népe
Isten kiválasztott népe

csicsija babája
csini-csini babája
szentem babám szentem
üres bölcsőnk
cicomásan
kokettálón

vallatásunk
statisztika

magzat-vízben
kacérkodón

lét-illanó kavargásban
ködös mélyén a pálinkának
üveg torkán tükör-másunk:

herder-arcunk elhízottan
megfáradtan
ráncaiban lét-mérlegünk

Herder-számla? – nevetséges! –
kártyajárás – az ostoba? –
kártyalapján földcsuszamlás
Mohács mosta...
balgaságtól elsodortan:
határomlás

Mohács mosta
Idő mosta

statisztika statisztika

víg életünk
talponállókban
jelenünk
a céltalan

a sírt
- szörnyűség! -

te igazságtalan Végzet
- hiába a bor a hús a cigány -
a világ nem veszi körül

csicsija babája
sírocskája bubája
szentem rögöm
szentem
hitvallásunk
vallatásunk
statisztika

a sírt hol nemzet süllyed el
maga–kaparta gödörben
a világ miért venné körül?

Mohács mosta
Idő mosza
elsodorta
elsodorja

statisztika

az élen a hátul–járók
halottak már burkaikban
a csíra nélküli elmenők
az anyaméh mellé csúszottak
sztrádáinkba aszfaltozottan
krómozottan jelenünk:
Jólét–Mohács

zsong tompítón
talponállókban
könnyfakasztón
hős jelenünk
dicső múltunk
ön–sajnáltan
ön–sirattan
a jövőnk

hát kérem
mindig is így volt
nem másképpen
könnyfacsaró semmi–képpen
lét–herdáltan
Hadúr mazochista népe
Isten ön–választott népe
elsőnek hátvédnek
megverten és kullogón

ja kérem
mindig is így lesz

nem másképpen
egyetlen győztes
nem a Sors
nem is a Végzet

a Statisztika

a papíron nyelvet–védők
életet–védők
katedrákon nyelvet–védők
létet–védők
verseikben nyelvet–védők
az ént–védők
akadémiákon díszelgő
kívülállók
az avantgarde–sisakosak
elavultak
otthonukban utódokban
idegenek
porontyaikban megalkuvók
hazátlanok

ágyéktalanok ágyékokban
kakukk–fészkes trikolórok

nem tudni magyarul
papa prímán tudni
vallass
vallass
statisztika

nem tudni magyarul
fater prímán tudni

gyermekcipők
nem gyártottan
nem viselten
dotációs nagy álmukban
soha nem lett kisanyák

dotációs kiskatonák

dotációs a költő szobra
dotációs a kultúra
vissza nem pofáz
dotációs halálunkban
mazochista bűnhődésben
dotációs ál–életünk
függő sorsunk:

az ágyukba beleöntve
ágyékokba befagyasztva

a rakétás élvonalban
nemzetközi muszáj–harcban
a tébolyban

statisztika

húzzad cigány könnyfakasztón
sorsfacsarón
- markot tartón félre köpve:
rusnya nemzet! – (cigány–húron
cigány–jövő)
húzzad Végzet
fizess Hadúr!

pici síroknak
nagy reménye
nagy síroknak
pici reménye

semmi–reménye:
Jólét–Mohács

hallga létünk
hallga
remény–rögön
rög–remény

csicsija bubája
babája csicsija
pici szentem
picikém
a poros polcokon:
a poros sírokban:

ha mi lettünk
emlék

spirituszban
kazettákon
archívumban

nem beszélni emberül
papa prímán beszélni

fater tudott

KANNÁS ALAJOS

(1932)

KORMOS KÖVEK

(részletek)

*

A kezdetet nem tudja senki
mindig jöhet egy pillanat
mikor a mélyből felszakad
egy hang és nincs út visszamenni
nincs út tagadni nincsen várni
a lehetetlent megpróbálni
lehet mert nincsen lehetetlen
s a végesre a végtelenben
kigyúl egy újabb felelet
mindig jöhet egy pillanat
mikor a félés átszakad
és harangozni kezdenek
kik minden imát elfeledtek
a hosszú éjszakák alatt

*

Az éjt már tankok tépték széjjel
a Körúton leöntve mésszel
mint roppant hóvirágok
halottak nőttek
de minden tört test
csak biztatott tovább
a nyirkos szemfedőnek
kisimult minden ránca
és fény tapadt
a mész alatt
a holtak homlokára

*

Csepel körül kúszott az árok
bozótként nőttek torlaszok
aki egy éjen át vigyázott
nappal Újpestre ment gyalog
csupán csudálni tisztult arcát
s nézni a társak hogyan tartják
a fegyvert és a holnapot
a vénebbek maguktól kezdtek

számolni szőni újabb tervet
és hinni is hogy minden talpra áll
Csepel körül kúszott az árok
mindenki éberem vigyázott
először volt tényleg övék a gyár

✱

Sovány tejétől sírt a gyermek
kűnn gépfegyver kapart
zsoltáros hangon énekelget
egy csip-csup ócska dalt
nincsen sírás motyog szilárdan
most mindenki adott
s egy képre rásimít anyásan
fekete szalagot

✱

Csak álltak vártak és beszéltek
fogak körmök tépték a kérget
kéz kért a tank alól
az arcból nyúlos szürke mész lett
s a vérből barna por
megnőtt az éj lilás sötétet
húztak a csillagok
egy hang még sírt ahogy
bölcsőben sír az élet
csak álltak és beszéltek

✱

Nem félt bár tudta hogy hiába
üres üvegtől nem gyúl lángra
a tank s tölténye elfogyott
és nem gondolt dicső halálra
csodára sem mely égbe rántja
s ragyogtatná mint csillagot
nem félt bár tudta éjszakára
az anyja már hiába várja
először lesz hogy elmarad
gyerekkezeivel a Dunára
intett s oroszul kiabálta
Szuezi nem itt...magyar diákra...
s eltűnt a hernyótalp alatt

✱

Hiába mondod hogy hiába
bevésődtek a kor falába
mint közetbe hullt levelek
a mélyben élnek újra
s az idő lassan legyalúlja
a rájuk zúdult hegyeket

ZÜRICH ÉJ

A sirályok is régen délre szálltak
csupán az öböl cölöpei maradtak
meg a jéggel zománcozott hegyek a tó körül
Mindenki aludt
nem csak a tanítványok
szakállba dugott számláival hortyogott a mester
számadásra és megváltásra
még bőven volt idő
A neonfények rádermedtek a csendre
mint a jégvirágok
de a zürichi polgárok álmát
egyenletes kéjközelben tartotta a központi fűtés
Négy árnyék vonszolt egy darab éjszakát
a hídon át a téli csenden át:

A Paradisóban most is kapnánk feketét...
Én vagyok a jogfolytonosság alapján...
Ki kellett volna nyírni...
Dögöljön meg az a barom...
Éjfelet kongattak az órák
zúgásuk végiggurult a tó jegén
s belehuppant a hegyek havába
Négy magyar csatangolt a zürichi éjben
nem tudván mit kezdeni a szabadsággal

MEGINT EGY OKTÓBER

Szürke ostorral ver az eső és az emlékezés
Megint egy őszi
persze csak nálunk
de mi közünk a szamoaiakhoz
csicseregjenek csak ők az örök nyárban
Nekünk kell a tél is
S a garázda korszakok fagya
Megjegesedett lelkek rianása
S a fegyveresek röhögő vadászata

Magyarok vagyunk
jut belőlünk szolgálni minden rendszert
hősöket kitalálni
meg úgyis kész az utókor.

Megint egy őszi
persze csak nálunk
mások nem évszakokkal
méri a történelmüket
De mi más vagyunk mindenkinél
különb és kevesebb
és mindkettőre nagyon büszkélkedünk

Szürke ostorral ver az eső és az emlékezés
Megint egy őszi

megbarnult levelek hullnak
a drámai pózba dermedt hősökre
akiknek majd elcseppen az orra
és önmeghatottságukban
nem vették észre
hogyan a függöny már legördült

HÚSVÉTI BÁRÁNYOK

Az ég kék üvegfalán
mint egy pohárral leborított légy
mászott a repülőgép
csillagok sárga bolyái horgonyoztak
a végtelen vizén
hogyan a zarándokok tudják az irányt
ahová nem mehetnek élve

Az utasok tarka szálaiból
egy gombolyagot gyúrt a kíváncsiság
minden arc árulgatta titkát
Sűrű borok íze keveredett a kereskedők nyálába
s Bernini oszlopai felsorakoztak
a műtörténész szájában
egy dúsmellű német leány
a Tiberiszt csavargatta ujjára
s a Plaza di Spagna lépcsőiről
hirtelen berántott egy gigolót
szoknyája dzsungelébe
Volt aki képzeletében maga osztott áldást
a Bazilika erkélyéről
s a másik vésőtől feltámasztott márvány testét
magasztos arccal tartotta
a fájdalmas anya
A hatalomra és csodálatra vágyó előtt
összeszorult a hét domb
hogyan zsebkendőben elvihesse a várost
Róma Róma Róma

De amikor a rohanó repülőgép
lebukott a betonpályáról
s billegő szárnyal kalimpált
a mocsaras mezőn
a kíváncsiak gomolyaga szálaira bomlott
Bernini oszlopai kihullottak
a tanár szájából
s az útlevelek adatai elkomolyodtak
hogyan méltóságteljesen jelentsék
gazdáik történetét a mentőknek

De valami kegyelem folytán semmi se történt
Így a nagy napon
mindenki ott lesz az ünneplő tömegben
ki áldást oszt az erkélyről
ki fennkölt arccal

tartja a megfeszítettet
vagy a Commedia dell'Arte hívei
rekedtre kiabálják magukat
a San Pietro főoltára előtt
hogyan bravo Giovanni bravo

VALLOMÁS HELYETT

Először szinte oldalba rúgtam,
szemedre hánytam szürke „Kék Dunád”,
a múlt szálfái közé beszorultam,
de mégis túl a könnyed ifjúság

talpára hulló gyökértelenségén
kívülre csuktam mindenem magam.
Hamisnak tűnt a legvalódibb élmény,
kiégett voltam, szinte vágytalan.

Aztán kinyíltál, vagy talán csak bennem
álltak sarokba mind a kételyek,
az értelmetlent értve megszerettem,
s a különbség mögött a lényegét,

az embert vettem észre és a házak,
az ismeretlen hidak, templomok
valahol bennem helyükre találtak,
s a távolság közöttünk elfogyott.

Részemmé nőttél és Dunád is kék lett,
pedig nem jártam a való felett,
csak értettem az időntúli létet,
mint őszi parkban ülő öregek.

NASCHMARKTI BALLADA

- Kilója drágább pár schillinggel
a magyar szőlő édesebb...
Közömbös kofa volt s a mérleget
szűken, billentve rakta. Édesebb...

A szó puhán csilingelt,
mint érett szilvák hamvas éneke,
s táskája magyar fűrtel lett tele.

És menni kezdett, mint az alvajáró,
lépkedve kő és széthullt múlt felett,
- édes - motyogta s mézes lett a lágy szó
és fénylettek a dús szőlőszemek.

- Édes! - De miért édesebb?
A kérdés visszakérdezett
s egy ismerős táj szembejött
az emberek fölött...

Megjött az ősz, mint nyirkos áram
s az elmerülő borozdában
a tőkét bekapálja,
kendőként bugyolálva
egy dérlepett öreg
s a kavicsot, követ
a föld végébe hordja....

Mikor a rétek alján
füttyögni kezd a pajzán
tavasz s a mogyoróbokorra
a tarka barkaraj lobogva
felkúszik, ő már újra húzza
nehéz kapáját s inge ujja
szárnyként verdes a déli szélben.
Kapálás, metszés, legtöbb éjen
lázongás perzseli szemét,
de mégis minden reggelen
elindul újra csendesen,
mert künn a fák alatt
felbukkan s átszalad
egy kisfiúnak árnya.
Csak metszi és kapálja
a szőlőt, mert az élet
a munkában feléled;
másként elvesztené ízét
s kiszikkadna, mint venyigék,
ha borozdába érnek....

Eső után kell permetezni
magányosan, mert nem megy senki,
de senki, senki, senki nem,
ki hurcolná a lomha gépet,
bizony sokszor roggyanva lépked,
de azt nem látja senkisé.

Ha már a nyár
aratni jár
megkezdődik a csőszködés,
mert vásott kölykök és
az új ívású emberek
ellopják, amit el lehet
Aztán, ha mézes lesz az illat,
amelytől részegülten ringnak
s szívnák az édes aranyat
a dudorászó darazsak,
az öreg ládákat szegez
és megkezdi a szüretet.

A smaragd fürtért forintban
 megkapja végül bérét;
 a szőlő pénz–alakban illan
 és elveszíti fényét....
 De talán mégsem, mert a láda
 nyugatra indul, valutára
 cseréli az állam,
 s az öreg által szedett szőlő
 felbukkan a schillingért pörlő
 kofának kosarában....
 - Drágább, mert édes, édesebb...
 tudod magyar, ma érkezett –
 s az ismerős táj reszketett
 az emberek felett.

Fékek víjjognak, mint a vércse,
 az út kövére
 aranyló szőlők hullanak.
 Tömeg, torlódás, vér a porba',
 - mért nm figyelt a bamba borja –
 s a selymes fürtöket tiporja
 sok, sok tolongó, durva láb ...
 És meg sem értik szavát,
 mert már a mentő is csilingel
 s rikoltoz éleset ...
 - Kilója drágább pár schillinggel,
 de édesebb ...

KOCSIS GÁBOR

(1932)

PROFÁN TEMETÉS

Halottat visznek rossz saroglyán.
Én nem hiszem, hogy sími kell.
Ha lehetne én kordén tolnám -,
bár az se jobb tán semmivel.

Öreg varjú a szénaboglyán
régóta már csak ránk figyel.
Felénk indítja szárnya lomhán;
a háta száz évet cipel.

Saroglya-bánat, gyászhuszárok ...
A varjú is magába károg,
az erdő szélén nyúl fülel

és settenkednek mákvirágok.
De reggel, - hogy semmit se látott -
mindenki vallja esküvel.

APRÓHIRDETÉS

Nehéz nekem a fejem.
Ki cseréli el velem?
Könnyű fejet szeretnék,
érte meg is fizetnék.

Könnyű fejet, üreset,
kongó-bongót keresek.
Kerek legyen, mint a tök
s nyakkendő és haj között

nézzen is ki valahogy.
Ilyen fejet akarok.
Aki tehát cserélne,
ajánlatát levélbe.

MERT HOL AZ A TIGRIS

Születésnapomra
napfogyatkozást
rendeltek ott fenn.

Vannak, akik üstököst kapnak,
nem irigylem őket,
a napfogyatkozás sokkal ritkább.

Szabad szemmel kortyolom
a protuberanciák fényét;
ez ám az ajándék!

Mert hol az a tigris,
aki átugrik
ezen a tűzkarikán?

TAVASZI REGGEL

Két perc megállás a napon:

előleg az öregség
gyötrellem nélküli
meg nem szolgálható béréből.

A nyugalom üveggolyója
végiggurul a lejtőn
csak el ne törjön
a macskaköveken.

Az ellágyuló pillanatban
szusszan, nyújtózik a sín
s feloldódik
az összenyomott acélrugók
krónikus sírógörcse.

A világ átalakulását
egy fecske jelenti.
Hirtelen visszanézve látom:

minden légvár kövekből épült
minden követ légvárakba raktunk
s éppen jól van ez így.

Dicsőség!
káltja egy angyal
(féllábon egyensúlyoz a villanydróton)

Dicsőség!
csöngi a villamos

Dicsőség!
hirdeti a fecske.

A reggel aranyfoga villog
vidáman a húsomba harap.
A villamos újra megindul:
minden ablakára jegyet váltott
s munkába dőcög a nap.

JÁRMŰGOND

Árnyékomat összehajtvá
zsebreteszem s elmegyek,
megkeresem, hol árulnak
jó repülőszőnyeget.

Kényelmes, szép, modern, kicsi
s üzembiztos kell legyen,
nehogy aztán fönnakadjon
toronygombon, vagy hegyen.

És ami a legfontosabb:
kiszáraztatás! Mert ha sok
vágyat fogyaszt fényévenként,
nem érem el a napot!

TÁRGYTALAN BÉKE

Karcsú lányok és kövér kutyák
sétálnak begyesen az utcán
a kapuk alatt fejfájdítón hallgat
a tárgytalan béke

Szemem helyére szinkronizált lencserendszert
hogyan felismerjem a helyes távlatokat
s lássam
hogyan nő fölfelé a kémény
hogyan terebélyesednek a házak
híznak az utcák
terjed a város
mint itatóson a zsírcsepp

Lapátolom a fény törmelékét
finom pora az izzadtsággal elkeveredve
homlokomon üveggé fényesül

miközben arra gondolok
hogyan többet sokkal többet
kellene gondolnom a halálra
s számolnom azzal
hogyan a dolgok rendjének végső konzekvenciája
nem tűr meg semmiféle homályt
és színt sem
csak a teljességes fehéret

VALAMIVEL KEVESEBB

Valamivel kevesebb rádióaktivitás
alighanem jót tenne a földnek.
Az esők is lágyabbak volnának
s az orrunkra is bátrabban kiülnének
a szeplők.

Hej, azok a régi nyarak!
A gombák árnyékában a törpék
- nem mi
s nádbuzogány, kardvirág, sisakvirág, pajzsika.

A mindenféle növényi fegyvereket
rozsdá emészti.
De játékaink nem szelídebbek
csak gyámoltalanabbak.
Azért higgyétek el:
valamivel kevesebb rádióaktivitás
nagyon
de nagyon jót tenne a földnek.

GONDOLATOK AZ ÖNGYILKOSSÁG ELLEN

Emlékezném a kimondott szavakra
és a ki nem mondottakra is;
az igazság
a kettő között rejtőzik valahol.

Szívem az imádkozósáskák
szokványos mozdulatával
összezárja szárnyait.
Így ugranak az ejtőernyősök is
nyitott szemmel a halálos mélybe
hátukon a bizonytalanság batyujával.

A tavasz: a valóság legendája.
De ki hisz ma már a valóságban?
Dicsértessék az Árnyék és a Rejtély.

Dicsértessék a suttogó imádság:
„... a mi mindennapi kenyérünket...”

Dicsértessék az irgalom meséje,
a hajtó lendkerék: a szenvedés,
a meg nem rendelhető elmúlás
s a gyermekhangok csárogó zenéje
a napsütötte játszótéren.

ORGANOLÓGIA

Csontjaim kényelmetlen kosara
 idegeim nyúlékony szatyra
 automata agyam elektronikus kaszatömlőce
 egyik szemem mikroszkóp, másik szemem teleszkóp
 radar fülem, távszimatú orrom
 nyelvemen az analízis

Tegnapelőtt még lapos volt
 és végtelen a föld
 tegnap még vidáman gurigáztam vele
 ma rémülten kapaszkodom
 jaj le ne dobjon

S e változékony molekulacsoport
 konstáns koefficiense
 én
 vajon merre vitorlázom holnap?

SULYOK VINCE

(1932)

TÉLI ALKONY A TENGERPARTON

Ólmosra lágyult párolgó vizek –
nem! nem!
fekete-fekete száj a tenger,
lelkemszép kristály-csillagokat habzsol,
csámcsog, sziszeg,
ömlik bele a fehér hó-csoda,
halálfehér ezer pehely zizeg,
nyelik a szájjányílt sötét vizek,
mint én nyelem, mint én nyelem
huszonöt éve a szomorúságot
fáradtan, fénytelen - -

Kiáltoznak a hajók kürtjei
a vigasztalan, szörnyű szürkességben,
kiáltoznak a berekedt sirályok
a vigasztalan, szörnyű szürkességben,
a világítótornyok
forognak mint az imagepek,
darálják sorsukat:
a zátonyok mindig sötétek - -

Rossz bárka fenekében kosarakba
dobálja a derengő halakat,
az ezüsthású, döglött halakat,
lilára fagyott ujjakkal matat
egy keskenyhátú ember,
fekete szájjal csodahavakat
zabál a gyomra-ronda tenger - -

Világos, hideg és
szomorú a szeme,
a tenger nyálkás, undok sziszegés,
világos és szomorú a szeme,
a szeme a szemem,
nyelem
huszonöt éve a szomorúságot
fáradtan fénytelen,
a dolgok lelkévé dagadni
így lettem kénytelen - -

Sikoltanak az erdőkben a fák,
a dolgok lelke a szomorúság!

Oslo, 1958. január 13.

MINT HIHETETLEN LÁTOMÁS

Csizmája fénylő máza ezüstszürkére őszült. A színtelen kövezeten tétova módra keres irányt a két magasszárú cipő kíséretében.

Jönnek a végtelen időből. Egy évtized valószínűtlen mélységéből. Jönnek, s mintha világ kavarg, örvénylik mögöttük.

Csillagközi távolból nézem hosszan őket: szép ünneplőben, komoly arccal lépegetnek. Sötét ruha. Sötét fejkendő. Hófehér ing.

Májusi kertek fái
dőzsöltek a dombokon
a fény mérhetetlen
áradása alatt.

Harangok ércnyelve olvadozott.
Csobbanva hullt
egy boldog madár
a gyöngykéig habzó tavába.

Szép ünnepi ruhában így
Lépdeltek akkor is szelíd
házak között a föllocsolt
falusi utcán.

De hol az a távoli vasárnap
nyájassága? A hangok, színek
akácmézédessége? - Az élet
szigorodó évekkel múlik ...

Csillagközi távolból nézem hosszan őket. Két öregedő, szegény szülém! Jönnek felém a feneketlen múlt mélyéről, mintha nem is a valóságból ... Hangjuk vergődik: küszködik egy évtized betonfalával.

Autócsordák horkannak, hajók
bőgnek, tülekvő emberek rohannak
a mesebeli boltok üvegfa
s a kavargó úttest közötti
járda sziget zsúfolt szalagján:

idegen hangokkal az idegen
világ így fogadja dörögve, zúgva őket,
kik jönnek egy valószínűtlenül
messzi pannón falu csöndjéből.

Idegen tájak folynak rajtam is át
évtizede már, s mint iszap
a folyók árterébe – úgy rakódik,
úgy ivódik belém az idegenség,
s itt úszik most is nyugtalan szememben,
itt bujkál ruhámban, mozdulatomban
kilúgozhatatlanul már örökre.
Nem oldja föl sem a szomorúság,
sem a meghatott szeretet.

Ki egykor szemük mezejéből
indultam el: úgy lépek elibük
(alázattal) mint lépne az a hajdani
mezítlábas gyerek – pedig hiába:
elszakadtam én, elidegenedtem
földtől, szülőktől, rokonoktól,
nép és haza mindennapjaitól;
magányommal kívülrekedtem
alkotó társak áramkörein.

Csupa bizakodás hirtelen most mégis a szívem. Szenvedések tengermélyeiről, hasztalan évek
zsákutcáiból kifele indul tétovázva sorsom. A jobbnak – tegnapom a záloga. S nagy csomagokkal, ünneplő
ruhában, északi egek hús zöldje alatt mint hihetetlen látomás:

jön munkában törődött,
fáradt, de égi szépen
mosolygó két szülém felém,
s hánytorgó szavaikban,
átkaroló kezükben
gyűjtogat a remény,

hogy jóvátehetetlen
nincs semmi életemben!

Munkából, emberségből
példát adó, felnövelő
Dunántúl, távoli világ:
jön értem a közösség,
hogy megvigasztalja fiát !

Oslo, 1965.

MÉGEGYSZER A FÉNYEK

*Illyés Gyulának köszöntésül
a hetvenedik születésnapjára*

Mégegyszer a fények habzón
szétömlő teljessége

Sárga lánggal
lobognak a gyertya-nyírfák
s aranyló füstsávokként
eregetik lágyan villanó leveleiket
a surranva lecsapó szelekbe

Önmegsemmisítő részeg
színorgiában
égnek kertemben az ősz
megriadt virágai –
villog már felettük a magasban
a végtelenbe tárgult kékség
éles és tiszta hűvössége

A ritkuló lombú erdősávok mögül
előbukkannak szigorúan
s feketén-kéken a fenyők
komor lándzsás hadrendjei

Szaporodnak hát folyton jeleid
közelgő fekete idő
fény nélküli halálos évszak

Könyörtelen jövedeled elől
nincsen haladék
nincsen menekvés
csak önfelemésztő
égés-lobogás van
csak fények és színek
részeg tobzódása
idővel versenyt rohanó
rémült virágzás

ELVESZETTEN A NYÁRBAN

Ti boldog, meleg partok: finom pasztellkrétával húzott ritmikus, gyönyörű vonalak egek s vizek lágy-gyöngykék lapjai között !

Fekszem a megsemmisülés, önfeledés pár órás arany-homok zátonyán, belepve balzsam-enyhe porral, elborítva a fény s a szél kavargó viharával.

Áldott Nirvánám, órákból összeálló délszaki pillanat: kimosod belőlem a szavakat, idők és terek tudatát, s mit magamról tudok: kilúgozod te azt magamból, s üresen szinte eszméletlenül maradok vissza az elemek kavargó áramában, valószínűtlen-távol mindennapjaimtól, elveszetten a nyárban, a fehériszűsű lángolásban, kővé átlényegülve a kövek közt, föloldva s mégis időtlenné konzerválódva a sós víztől, a sós levegőtől,

s a fénytörésben, mint tükörben, pillantok vissza mozdulatlan szédületben és ernyedő, teljes átadásban heverő, lángra gyúlt magamra.

Róma-Ostia 1965.

A JÓZANSÁG LÁZTALANSÁGA

Bizzar és furcsa madarak
szárnyának metsző nesze: különös
surrogással úgy ömlik le a köd
két oldalról a völgybe. Eltűnik
az otthonok sárgálló fénye. Szürkeségbe
fullad a lámpák sora. Összezárul
a kör: szomszédaid s közéd áll
a köd áthatolhatatlan, kavargó
szigetelőanyagként. Egyedül
maradsz a gőzölgő, fuldokló éjszakával

s a dadogó rádió esztelen
híreivel. Lélektelenül ülsz.
A színtelen, monoton hang körülfolly,
s a józanság láztalanságával megérted
észbontó értelmetlenségét
fiatal életednek. Hallgatod
kábultan a bemondó hadaró,
zagyva szavait: a legfrissebb
jelentése arról, hogy megőrült
az egész emberiség ... S hallgatod
szíved lelassuló verését,
s kintről a köd növekvő surrogását:
különös, láthatatlan madarak
szárnyának neszét ... Fénytelen a völgy,
nikkelfehér gőz körül a világ.
Embertől emberig már semmi út?
Hátra csak az van már, a végső
tűzijáték: a lila gombák
fehérizzású lobogása a holdbéli
tájja merevedő világ fölött?

Oslo, 1962. október 23.

ÉSZAKNORVÉG KIKÖTŐBEN

Honningsvågban, a legészakibb
Norvégiában, enyhe és napos
nyári délelőttökön kiülnek
a nyugdíjas halászok, rakodó-
munkások, kiöregedett,
pipázó, ráncosarcú tengerészek
a kátránnyal, olajjal
pácolt rampákra
s hunyorogva nézik a kikötő,
az öböl méltóságos
lassúsággal tevénykedő életét,
a komolyan, mélyhangú motorokkal
ki- és bepüfögő,
fából ácsolt kicsi halászhajókat
s a csupa acél, fém maiakat,
a sárgákat, barnákat, kékeket
s a mentőhajó karcsú, fehér, erős testét,
miközben kézzel kézre
körbe jár az üveg
s húznak belőle egyet-egyet;
a hegyek hófoltos hajlatain
halványan zöldül a moha
s hajszálvékony csurgókon
folynak alá a hideg hólé-patakok;
körül az oldalakban
akár a fészkek, egymás fölibe
rakódva bújnak össze
a már-már rikoltóan éles

színekre mázolt házak;
- húsz év után is milyen
idegen itt minden szememnek
s milyen otthonos ugyanakkor
mégis már, ácsorgok az enyhe
só- és halszagú délelőttben,
ebben a mindennűnen körbém
áramló békességben,
talán örökké itthon már e tájban
s örökké mégis idegenként.

HORVÁTH ELEMÉR

(1933)

LÍVIA TERMEI

Livia termei s a süket kis öreg
egyszerre fölkeltek szomorúságomat
Magamba mélyednék meglelni hogy mi bánt
de a kis öreg előtt nincs idő
Bekapcsolja a reflektorokat minthogyha intene
hogy induljak körbe a falak mentén
Így érek mintegy álomban a kék virág elé
amelyet biztosan láttam már valahol
talán Szilsárkány s Szil között az árok peremén
vagy Valéry Larbaud verseiben

A TEVÉK

Igazán rejtelem hogy hogyan bírtuk
minthogyha megvadultak volna a kövek
számtalanszor elestünk
az éjszaka olyan bizonytalan volt
sehol egy ház sehol egy kút
a szolgák szitkozódtak
gazdáink folyton bámultak egy csillagot
Végül meg kellett állnunk nincs tovább
éppen hogy elhagytuk az utolsó falut
előttünk semmi sem mutatta hogy derengene
Szerencsére egy istálló kívül rekedt
leszálltak melegedni benn világosság is volt
s egy újszülött
Végre behajlíhattuk térdeinket

ACHTUNG

Katakomba–egem salétrom–ablakom
eldobott kőpacsirtám
szilikát csillagom
facsigám kucsmagombám
hallgatag csapóajtóm
hadaró tavitorlám
megfontolt babonám
kőkörcsin barikádom
rongybugyrom szalmaszatyrom
pirospöttyös kabátom

áramló tükörképem
tavaszi báránybundám
töprengő pandúrom
alkonyi kecskebékám
hetvenkedő parókám
lánnyá változó rókam
markotai barátom
gönyűi ellenségem
megpödört kenderkötelem
parpírmassé katonám
suhintós fűzfavesszőm
reszelős torokhangom
folyékony dadogásom
egyszerű költeményem

HETEROPHORIA

Íme az ősz Esők és sugarak
egymásban fürödnek Távoli kék
szállja meg a virágcserep vizét
erdő mutat fiatal aranyat

A szél hideg lobogói alatt
készülődik a csillag Köd ízét
kóstolja borzongva a hegyi rét
tető bocsát el késő madarat

Most látni a fátylas Persephonét
A Nárcisz arcát álmodó patak
egyre ragyogóbb képekkel itat
Kepler s a kvantumelmélet sötét

VÁZA

A szemüveg mögött elhervad hirtelen
a számok szigora

könyörül az idő
titokzatos kereke visszatér
s mámorukat feloldja a kristály alól
Az elbűvölt pupilla csapásaiban
vonulnak táncolva

elöl a meztelen fiú
s a fül mellett a kancsó hajlatán
kezében fallusszal a lány

TRIPTYCHON

A völgyben elkószál a nyáj míg pásztora Ehot keresi vágytól ittasan. Később a patakot kísérti
verssel s nem egy nimfa elbűvölten áll. De nincs itt az idő. Hűvös mohán alszik a hermafrodita s a tenger felé
alig szelidül a táj: sípszó–simogatta kövek, egy oszlop, még egy domb, s egy másik tympanon.

Az erdő széléről kentaur kémleli a völgy árnyékait: sehol a koszorús leány. A szélből elfogyott az ibolyák szaga, s a sötét harmaton hajnalban didereg a láb. Egy másik dobogás, s egy másik nimfa ereszt gyökeret Persephoné előtt. Ki volt, hogy hiánya ilyen fiatal nyír? – kérdezzük untalan, s egy teljes évszakon egyszerre mozdulunk vele: borostyán, bükk és szatír szikomor.

Öröklét. Őzek lábnyomát őrzi az éji hó. Egy nyírfa kék, a többi meg lélegzik hevesen. Léna? Lucia? Jane? A nyálat elnyelte a völgy s nem bukkan föl egyetlen kentaur ragyogó tompóra. S hol az a néma szarukürt mellyel Pomona kísértette álmaink? Kong az idő s a tisztáson ahol faun tiport, titokban hervadnak a fiatal szodomiták.

A HOMOKÓRA NYAKA

Egyedül nekem volt viasztalan fülem
amikor számított tehát amikor kötelékeim Poseidon
eltávolították az aknazárat
szabadúszás volt s egyre észbontóbb a dal
ki figyel jávorfára ilyenkor quo vadis domine
és leányra TE IS? egyre közelebb tündéri torok
jövendő gyönyöröm a földközi fehér csipkéiben
hogyan néven nevezem a csontokat
Uccello árvize Vasari kék kolostora
this is going to be seminal for my poems
és minden karcsapással biztosabb hogy itt a béke vár
karakteremnek másik arca sors
az ernyős pinétában megírom
s acélos körülmények közt megjelenek
1978 habemus poetám ezt immár nem is előlegezem
ez a sziget a lángoló város a szerető szirén
a homokóra lüktető nyaka az ifjúság
és vert hadunk csonthalmain
ó tűnt zene zengtél vagy álmodom –
a viaszosfülűek feloldoznak majd és tovább evezünk
hazánk idő kérdése csak tudom
az udvart fölöpörték már fölmosták a követ
és megfent késekkel szótlan leszámolás
itt maradok s uralkodom amíg az óra jár

de ez már mint a bölcső ismerős
s a legújabb térkép szerint is túl van Herkules oszlopain

AUTOMATÁK TÜNTETÉSE

Memóriánkban fehér hollót tárolunk
ettől a bináris vágányokon
először egy püspök közeledik
aztán egy jobbösszekötő
végül egy kivasalt egyenruha
karpaszományos különösen a kardinális számoknak örül
fújja a fényes szeleket.
a Köröndön sajnos ősz lett a trafikos
ez is programon kívüli
kirakatban várandós menyasszonyi ruha

két vaskereszt három csillag egy gramafon
RITKA BÚZA RITKA ÁRPA RITKA ROZS
ilyen trükkökkel tele van a képzelet
halálhírek seregélyek spondeusok
egy morbid román mosolyog hungarophágia
ideges szeizmográf a vízfátyol alatt
tudjuk szamovár is röpül tehát meglátjuk majd mire megyünk
ha a hetedik széria után a harmadik
gémeskútban horgászni kezd
ám addig is
itt van a Kankalin Sugárúton az októberi éj
the 5th Earl of Rosebery (Archibald Philip)
elképesztő mi mindent raktároztak el
nem győzi írni tú
(noha Krakatoát sebtiben s Lisszabont)
ezt Brueghel gondolja a Fiatal aki
csak guggol a verbénák között (a Hősök Tere ez)
s ürit
ürit
ürit

ÉS RÁADÁSUL HAVAZIK

Dél felé megjöttek az istenek Ez a
banda régóta bassza csőrömet mint madárét a búzaszem
amelyről mindúntalan kiderül hogy ametiszt
pedig golyóscsapágy Apolló a púpos
szerelmemért 8000 kilométert repülök
jobb arcán két szemölcs öle ambrózia
de minek részletezzem Szóba jött
hogyan én söpörhetem a pantheont amíg
közéjük nem cseperedem (noha a gyermek Dionysius)
nem kap garanciát hogy plátói szakálla nő
továbbá várhegy sziget és sétahajó

s visszafelé

visszafelé is kincses kalendárium
szerelmes szonettet írok ami közölhető
s ódát cézárról ami nem
olyan körhinta ez mely alagút
végén állóbüfé paradicsomleves az élet és irodalom
a második lapon az ágyam vetve van
rosszul alszom ez nem homéroszi
ulcus debubitus De most hogy megjöttek az istenek
s a postást leszúrták egyszerre elálmosodom
meglepő mennyi vére van

És ráadásul havazik

MAYA TÜKÖR

Hangyaboly épült szép vakondtúrás
amíg én nyugaton exegi monumentum –
(Iróniám komoly mint hajdútánc)

Ha meghalok a csillagok alatt
(ahogy remélem) szátokra hagyom
szótáramat

így a falu bolondja már
így a sirató asszonyok
s régen a táltos így

És én
aki hozzájuk méltó nem vagyok
nem másról írtam versemet legyen bár
füstölgő maya tükörben Montezuma
havasi réten soldanella vagy
Orion a vadász

ELEFÁNTCSONT

A bálnafoggal szobámba költözött
egy magdalénai halász aki mantrákat ír
Odüsszeusz feje atlanti sóbálvány
a kozmosz lótuszülésben engedelmeskedik a
fizika törvényeinek
szerelmem kétnyelvű
Honadó könyvespolcomon Horkheimer Habermas
lejjebb került
jobbára Yeats baljára Mandelstam
s van benne még
napfény bányatűz
a vízözön három elfelejtett legendája
s egy mandarin posztumusz versei
Ennek ellenére hamar megszokta környezetét
boldog az írógépem zümmögésében
és mindkét költőt tegezi

JÁVORFA

Jöttömre villanyt gyűjtanak
ajtót nyitnak sírva fakadnak
föllángol csóktól öleléstől
izgalmuk fojtott tüze az utam
találkoztam barátaimmal
szembenéztem ellenségeimmel
(se hír se hatalom)
idővel minderről hallgathatok majd
hanem az egyszarvú
hanem a labirint
hanem a szfinksz
hanem a kacsalábon
elszédülök glóriás tájon
ahol a hétmérföldes
ahol az égigérő
virradatig a számon
virradatig a számon

SZERETLEK S EZ MOST NEM CRO–MAGNONI SZONETT

Szeretlek s ez most nem cro–magnoni szonett
hanem a görög sapka Odüsszeusza
bacillus konkordátum Eufrátesz agyaga
(Megszámoltam a pórusaimat
s amit mondok közös nyilatkozat)

S ahogy a lélekzetemet elnapolom
az most a ládafia Parmenidesze
a Nílus deltája háromszöge és rombusza
Pentagonja! Antoninus Pius

Így szeretlek jakabosan jeromosul
neandertáli réz a kokszt fekete szivacsa
ami által a szamuráj kifosztja a szegényt
vagy holland mandzsettát horgol neki

És persze szeretlek kitágult orrlíakkal is
halálra–rémült kisfiú hősin férfiasan
ahogy éppen az idő hozza érzéketlenül
egyetlen kardcsapással hirtelen
és három jatagánnal holtomig

AZ AKROPOLISZON

És ti halandó acháj istenek
láttátok őt Írt egy képeslapot
és tündérien beszélt rólatok
ahogyan csak földi asszony tehet
ha nem sír már és nem kér töletek
Én Szizifusz és Ixion vagyok
Mi építettük föl a Parthenont
s népesítettük be a frízeket
ahol Zeusz és Zagreusz lakott
mikor keleten besötétedett
Hová hervadtak a ciklámenek
amikért kertté tettünk parlagot?
S a megőrült Orfeusz mit kapott
mert hallotta a sarus lépteiket?

VISSZAFELÉ

Visszafelé és törvénytelen mint a vér
és mérsékelt civilizált vadvirág
megsebzett száműzött steril
a halántékkal egyszintre emelem a nádtetőt
a kémény azúrját a gádor ezópuszi távlatát

Aztán a parabola meggyorsítja szárnyait
kikerüli a gágogás caeliumi nyakát
és fálnak támasztja Lenin acél biciklijét
lábat töröl az egyiptomi küszöbön

Hát így ilyen nyugati májfolttal a szenteltvíz keze
 ilyen bizánci arannyal a fej
 ilyen hegyes szálkákkal a mennyboltozat
 ilyen kéken a vályogba vetett üveg

Aztán majd levetközhetem aztán majd felöltöztetnek
 aztán majd megmossák a nyelvemet
 senza malizia restored hereditarily
 ugyanaz az ember ugyanaz az Euriposz

LETTER BY VAN GOGH TO A BELGIAN PROSTITUTE

Sion lánya
asszony az asszonyok között
ki vádol téged?
Hol van Péter az állatorvos aki nevetve távozott?
az impotens marós aki 100 frankkal fizetett?
az egyenes aki beállt?
s rengeteg erdőkön három tolvaj legény?
az esperes az asztalos a kannibál? Herodotosz?
az egész termésköves társaság a te nyakad fölött
(amely mellékesen elefánttetemből csinált torony)
az Orsolyák a COMECON az Írószövetség a Rotary?
a felsőszeriek és a Pál-utcai fiúk?

Ha nem döfjük beléd a gyöngédség fullánkjaait
hogyan békülünk ki a harag bárányaival?
Ha nem köszönjük meg neked a csütörtöki kibúvót
hogyan megyünk csonkamisére pénteken?
Ha nem szökünk hozzád túlóra ürügyén
hogyan töltjük ki a confiteor kérdőívét?

Akkor essél térdre az első kő alatt
az Erkölcsi Értéktér szerint
akkor eredj el és ne vétkezzél többé
János szerint
akkor megmossuk kezünket
Máté szerint
s elfordítjuk a fejünket ha az utcán találkozunk
Sion lánya demoiselle d'Avignon
s asszony az asszonyok között Dávid szerint

TETEMREHÍVÁS

(irányvonalak a költészet megújításához)

a kristály napernyőinek majálisa
 a cimbalom ősziszele
 a falrahányt borsó szivárványkönnyei
 az orángutáng lövészárkai
 a csecsemő importált pisztolya
 a tornacipő cvikkere
 a harmadik birodalom első hangversenye
 a szanhedrin szopránja
 a próbababák ellenzsinata
 a zsebtükör sötétkamrája
 a tündérújjak számárfülei
 a sósborszesz szüntelen dilemmája
 et clamor meus (Mauss) veniat
 Dirac Hölderlin Adoula

HONFOGLALÁS

Ez már nem is magyar mint Ilyés népe
 Laci Pound és kissé Eliot
 Jóska Breton én inkább Yeats vagyok
 Gottfried Benn és Montale keveréke
 Oldódóban is egzotikus kéve
 tibeti mantrák inka népdalok
 el–ellepik az alapanyagot
 Csokonai tüze Berzsenyei érce
 messzebből és halványabban ragyog
 De vallatni magunkat hogy mivégre
 mártottuk tollunkat nyugati égbe
 nem kell többé ilyfajta aratók
 működtek már Adalbert idejébe,
 S a puszták népe megrágta a szót

VITÉZ GYÖRGY

(1933)

TAVASZI DAL

Az almáskertek délre vannak innét
a St Hilaire-i gránithegy tövében
és május derekán (esetleg később)
virágzanak. Ilyenkor bizonyos már
hogyan vége van a télnek - és a sziklák
barázdás szürke homlokáról sűrű
habos csöppek (izzadság?) permeteznek
rőt tűlevéllel fölhintett mohára.

(Lenn a folyóban angolnák lebegnek
gyülekezőben hosszú vándorútra,
fecskék helyett most ők sietnek Délre,
de köszöntést csak fürge ivadékuk
hoz vissza majd didergő nádasokba
mire a kert almái elpirulnak
s a Szent Lőrinc völgyén az indián nyár
végigcirógat, de már nem melenget.)

Fehér virágok zöldmarkú fenyők közt;
menyegzőm csokrait kötik a méhek
délnek indultam s északra szegődtem
hol fehér ujjak sóprik estelenként
a csillagok közé ékelt sötétet
s E. G. ujjamra húzta óvatosan
az északi fény legszebb gyűrűjét.

VERS VERSRŐL

Könnyű álmodni sosem—volt tavakról
foltos sziklákról, furcsa állatok
képzelt hangjára felriadni.

A költő rendberakja vízióit;
az olvasót elámítja a vers:
teremtett, illékony valóság.

De a nem—álom tó, ha megvetette
hajlékony hátát roppant köveken,
marad és önmagát teremti

minden őrzött s óvatlan pillanatban.
Minden élőknek megnyilatkozik,
nincsen szüksége énekesre.

Ó, nem a táj a szép; foszlott, didergő
báránfelhők izgága köd fölött
s az este tányérjára csöppent

faluk, vizek, hegyek, komótos erdők,
ha hallasz róluk; - egyetlen dolog:
s Szó varázsol el, hogy érezz,

hogy fájjon, és eszedbe jusson újra
egy másik táj, egy ismerős falu,
egy borzas, sárkányarcú felleg

ami fölötted valaha megállott
hogy fájjon, mert a mesebeli táj
is nélküled fagyott szavakba...

És mégis hangos, eszelős örömmel
fogadsz magadhoz mindenik ígét,
mert tudod: legvégső ígélet

arról, hogy lehet még külön világod,
illékony, percre teremtett való,
számodra mégis: örökkévalóság.

BARTÓK NEW YORKBAN

I.

„Tele táskával kell elmennem”

Nem a lázra, nem a szédítő gyöngeségre,
nem a halálra,
a Rendet szétdúló rendre panaszkodott
mely idegen zárukba illeszti
a pufók violinkulcsokat.
Nem nyitni, lakatra zárni, hétszeres erős lakattal
a Kékszakállú kulcsai ezek.

Nincsen könnyörgő szopránhang, nincsenek hangfogós hegedűk
nincsen varázslat, dűnnyögő,
nincsen varázslat, megcsukló hangú
öreg székelyek balladája
ráolvasó anyóka Háromszékből
aki a zárat kinyitassa.
Magashomlokú hegyek integetnek
óh, azok nem a Mátra csúcsai, a Fisk Building
öklük az égre, más nem is látszik
ide az ablakból, az Ötvenhetedik Utcán
papírzacskókat ékel a szél a szélesvállú járdák
hasadékaiba. A karolinai naptól egészségesre hazudott test
szikkadt, könnyű (42 kiló) – mint a triangulumok csengése
mint az utolsó ütés a kínai dobon,
mint a be nem fejezhető tételek kérdései
egy más világból visszaszóló intés
kicsit bántón, megszegényítettőn,
hogy mi nem mehetünk be a mennyek országaiba
mert előbb meg kell halnunk,

halálnak halálával meg kell halnunk,
 hogy az Örökkön Élők üzenetéből
 megérthessük a legegyszerűbb mondatot.

II.

Irtózatosszokás: Amerikában
 kifestik a holtakat, az arcot parafinnal
 gömbölyítik élő–elégedetté,
 hogy a gyászolók egy kicsit azt hihessék
 nem is olyan iszonyú a halál.

Vajon elkerülte–é a felbomló test
 e végső meggyaláztatását, az álarcos hazugság
 önmagát ájtatossá gúnyoló festékeit,
 ... Teli táskával ...ki megy el közülünk
 a Másik Világ nyitató kulcsaival,
 megcímzett, gondosan fogalmazott,
 életbevágóan fontos üzenettel?

(Hanyatt feküsznek már a hegedűk
 az őserdőben este lesz; a bőgőt
 majmok forgatják
 a cseleszta fényes billentyűin
 peckes páva sétál, a gongot
 surranó tigrisek farka érinti

s duhaj legények sarkantyúja
 alig döngölt vályogpadlón
 komoly bogarak sírját ássa.)

Ismét magunkra hagytak, ismét üres
 levélszekrényünk; csak a harangok himbáloznak:
 a herceg várának mesebeli
 leverhetetlen lakatjai.

AMERIKA

(Boston–Montreal távolsági busz)

I.

Micsoda éjszaka ez, egymásraomló kockáival játszik a sötétség
 milyen utakon robogunk, - milyen országba tévedtem,
 miért üres a busz mely hetedhéthátára visz?

Miért olvadt el New Hampshire dombjain a márciusi hó?
 (A holdbeli táj – Vermont – sziklái megfuttatják a szívet
 miért, miért szorong az ember, - nedves tenyerét nadrágjába
 törli

mikor egy kisváros ajtaján belődül a tömpeorrú
 fényeshasú gépezet.) – Piros lámpájukat lengetik
 az idegenforgalom gnómjai
 még fehérnek (szűz?) megmaradt ormokról – sietős dolguk
 lehet mint a repülőknél kik néha betévednek a sötétség
 köckái közé és magukrarontják (Sámson?) a gótikus
 holdfogyatkozást, meg az éjszaka műemlékeit, meg a csillagok

szénaszagú csűrét a mindenség galambdúcos majorjában.

Érezni lehet a békét savanyúkáposztás álmra szenderült házak fölött,
még a televízió (ejtő)ernyős kísértetei sem tudják elhessegetni
Itt parókás katonák (történelemkönyv) meg rézbőrűek
(Utolsó Mohikán) lövöldöztek egymásra nyíllal, miegymással.

Milyen országba tévedtem, milyen útra tévedtem?

II.

Olyan országba tévedtem
hol kő kövön, vas vason, és az ember légmatracon nyugszik.
Olyan világba botlottam
hol a gazdagok gyermekei hosszú haját növesztenek
és könnyeikkel mosogatnák föl a nemzet szuper-országútjait
ha a rendőrség megengedné nekik.
olyan városba kerültem
hol olcsó hús híg levével föl hizlalt szegények
bicskával vésik félelmüket
a járókelők meggörnyedt hátába
nem góg, de büntudat emelte bábel-tornyok
mér földes árnyékában.

Olyan útra tévedtem
mely hatsávós szélességben nyújtózik óceántól óceánig,
csokorbaköti a Keleti Part méhkas-városait,
királynők és herék kastélyait gépesített csodák és az elektronikus
civilizáció
lovagvárait. – (Most végigvágatunk a mezőkön, Nyugatnak, egyre
Nyugatnak -)
- hatvan mérföldes sebességgel szabad csak vándorolni, - sírásodat
fölkapja
a tornádó és emberfaló fagyalt-tölcsér lesz belőle mely
Dorothyt Őz birodalmába röpíti, - de tőled a Szikláshegység
munkanélküli medvéi kéregetnek. – A Mojave sivatag
csörgőkígyói kasztanyettáznak, - acélkeselyűk vigyázzák
(helikopterek)
acélrovarok zarándoklatát. (Méltóságától megfosztott zarándokút ez,
- gyorsított híradó – Lourdesről? – Máriapócsról?)

Csak szimbolikus, láthatatlan gyomok
verték föl ezt az utat. – Egyenesen a tengerbe lóg a vége.
Egy szép napon delfinek fognak vonulni rajta.

III.

De hátha nem tévedtem el?
Itt kivirágzik a lelkiismeret, ez az Érzékeny Plánta,
villódzó csillag-szépségek felé tekintget.
És fölemeli nagy tenyerébe a vörösfenyő alá költözött Szabadság
élni kívánó gyermekeit kik a tengerszemeken csónakáznak,
kik az ananászszedő gépek mögött ballagnak
kik, mint ez a buszsofőr, egy pillanatra megállnak,
hogyan emberi szót szóljanak az utazóhoz
aki azt hiszi eltévedt és meglepődik, hogy hirtelen társakra akadt.

POLITIKAI VERS

l.

A tisztesség útjáról nem lehet letérni.

nem lehet,

bogáncs él laboda nő az árok partján, fekete víz olajos szivárvány-
tócsa bürök, lúdganéj és hetyke tövisek: tücsök–bogár húzza
a talpalávalót.

Hering és méz, méz és hering:

fölfordult vakondot piszkál kíváncsi orrú kertés,

(nem ám Walt Disney szágtalan–kefélt kismalaca) – nem –

röffenő ártány ez, szétrázza sarát, gyümölcsöd, húsold főzeléked
fölfalná csecsemődet is, mert mindenevő mint az ember.

Vigyázz, lerondult a nadrág....- nyakkendő, - még a selyemharisnya is....

Nem lehet a tisztesség útjáról

letérni, - zöld legyek zümmögő litániája –

elfricskázta a vadász

cigarettáját – és szép, üszkös tengerfenéken bandukolunk,

cápa – pillangók

foga nő kérlelhetetlen

és hályog nő a Nap

a Hold

szemén

a Föld

az útkaparó

11

Az első csirkét már elgázoltuk. A baromfiudvar vére visszahull ránk és ivadékainkra. A jávorszarvas összetöri az autót és megbírságot az állam is.

Ezért nyilván ne keljünk hosszú útra

szirassuk meg helyette a csirkét

a jávorszarvast

a bírságot

s ami éppen eszünkbe jut

Requiescat in pace

III

Mert bizonyos emberekkel van a mi viaskodásunk

nem angyalokkal

denevérekkel

hőrcsögökkel

Herkó páterrel

nem bizony. Lőjj csak a levegőbe,

tüstént kibukik csillaglító fejberúgott mennyekekből

a bepólyált báb, szép angol keringőt táncol

selyem szemfedőjére aggatva, - kérdi már kislányod,

„ki ez az érdekes bácsi?” De te tudod már,

hogy hitellel nélkül engedték útnak az aranygyapjú lovagját

és ráégett arcára a gumiálca.

Bizonnyal emberekkel van a mi viaskodásunk,
gonosz emberekkel.
A sötét angyalok lecsatolható szárnyat viselnek,
a pokol küldöttei valódi motorkerékpáron nyargalásznak
s a szép és izgató seregek előtt
viszik a királyi zászlót.

A mi viaskodásunk ostoba emberekkel vagyon,
mert nem az ige lőn testté
bírói székből
hivatal padján
seregek élén
bíbor bársonyban
ezüst feketében.

Angyalaink belőlünk kelnek szárnyra
dinamitruddal cipelő galambok
gonoszságuk nem örökölték. Tőlünk tanulták.

IV

Csüng a kultúra makacsul a tájon,
mint a köd, nedves, ölel és marasztal.
Lángész bóklássza Kelet-Európát,
költ, muzsikál, fest, múltat ás, magasztal.

Épül a sok szép mítosz homokvára,
fejét a strucc is beletűzi, disznek –
a tisztesség útján, az árok mentén
goromba rablók babot reggeliznek.

V

És ha nem tudnád: rád várnak a döglehű útonállók,
te destruktív humanista, te kritikus, te polgárok konyakos álmát
megzavarni merészelő Hippi! Hát elképzelhető a világ
cilinder és pufajka nélkül?
Már jönnek a keményállú, ki a mellett be a hasat gondolatok
csattogó lobogók, rézhasú indulók (diadal, diadal!)
és tüskésítik a szék helyett az asztalt
a behinek és bilevezik a fülbetik

az áhítatos sokaság előtt.

Also sprach Leni Riefenstahl.

Göbbels gyermekei azonban nem érték meg az istenek alkonyát
szájukban az összetört méregampulla cserepei fénylenek
- mágikus kristály -

a ciánkáli könyörületos szobrász:
arcukon béke; az orosz felcserek

vonakodva látnak a boncoláshoz.

VI

A tisztesség útjáról nem lehet letérni.

Apjáért nem lehet felelős a gyermek,
de mint azt bölcs kínaiak tanítják
az ifjú tisztas élete

megnemesítheti az elődöket
s a házi oltár fénye így gyarapodik.

És talán ezért sem lehet
a tisztesség útjáról letérni;
lehuppanni a vakondtúrásra
tövisverte árok mentén,
belenyúlni a cseresnyéstálba
s együtt köpködni a magot a porba
világ rablójával – világ zsandárjával.

MISSA AGNOSTICA

(részletek)

KYRIE

Kyrie eleison

Uram irgalmazz (görögül)
uram irgalmazz (brobdingnágul)
uram irgalmazz (eszperantó)
a nadrág és az ész kitágul.

A nagy schizmára emlékezünk
szakadt gót és trák gatyá korca
cincálja a Krisztus örökségét
(ez konc!) Bizánc s Ravenna bonca.

Uram irgalmazz romanyelven
uram irgalmazz vizigótul.
(Nincs az embernél bűne–bánóbb
amikor végre nekilódul.)

Ez a szakadatlan vinnyogás, elegáns cápatorkok irgalomfaló
fennkölt referencia, régmúlt egyházi históriák (quelles belles
harmóniája
histoires!)
lidércfénye kabócája lebeg a hégeli mocsár nádbuzogányai fölött:
[Karl és Friedrich (nádvágók) kunyhójukat eszkábálják a parton –
persze nem fantom mocsár ez (NassDeutschland)
antik héberek lábujja virágzik a sás közt (Grossdeutschjudentum)]
de ez főleg zülött féllatinok ügye volt; vicsorgó rang és címkórosok
szenátorok, liktorok (nyalók? = to lick) Julianus a Prosztata
daru–kócsag–zergetollas utódai – ezekért én kérjek irgalmat?
Ez jelenti hogy „senki sem sziget magában”? (Nekem papolsz te
elanglikánosodott koslató–aranyaszájú félszent Donne János?)
Hogy a történelmi operettek (jegyelővétél a kriptá pénztáránál)
cicomás hőseinek (Szűz Mária főhadnagy) gönce–különce az én
számból is nehezüljön
gipszes ektoplazmává?
Mindenki mindenkinek szószólója,
mindenki be van rezelve, mindenki tülekszik legalább egy
állóhelyért az irgalompáholtyba: (ne páholj tovább istenem,

kireped a hús, nyers, szilva, cseresznye húsa) - , de nem:
 ülni nem tud a püfölt ember
 (de ölni!)

Ha verés helyett harmatos ujjaid terjesztenéd ki fölénk
 ha a halál kalózlátogatásait legalább rendeznéd (révhajó, nem
 cirkáló–ágyú
 torpedó tüzese a béna kikötőkre -)
 - ki tudja, tán a mi lelkünk is forgó fénné válnék a móló végén
 szelíden az esti yachtokra pislant
 vagy lenne harangozó bója, zátonytól óva a tengerészt
 s a postahajót békében elbocsátja.

Christe eleison

(Asszonyok énekelhetnék)

Krisztus kegyelmezz;

bűnös dolgokról álmodoztam
 szinte minden gyönyörűség bűn
 bűnös dolgokat cselekedtem
 szinte minden bűn gyönyörűség
 mohó hiúság kéj kevelység
 hétfő
 boszorkány péntek
 szombat
 gyöngy testem ismét följánlom
 áldozatul engesztelésül.

Ametiszt lelkem behullik
 a réz–alázat mozsarába
 hadd töресsek meg kívül–belül
 az Úrnak szolgálóleánya.
 Melyik úr szolgálóleánya?
 püspöké? grófé? doktor úré?
 Mindenkié, ha nem klastromfal védi?

Megtöretett szép testünk az Úr nevében
 lelkünket az eretnekszimatóló barátok mentgették
 hát inkább az inkvizíció felizgult pribékjeinek kegyelmezz meg
 mert tőlünk irgalmat nem érdemelnek
 mert a mi vállpércünket csigával roppantották meg
 mert a mi hasunkat vízzel töltötték meg (és rátapostak)
 mert a mi szívünket örömmel töltötték meg

Kegyelmezz az ostoba lelkigyakornokoknak
 kóklereknek szűzbajnokoknak
 hetvenhétféle tanácsadóknak
 okleveles agymosóknak
 mert mi most már magunknak irgalmazunk
 mert magunkat már többé nem gyalázzuk

bűnbakok és áldozatok nem leszünk
 (Hallod– e tarzusi nyavalyatörős?
 halljátok-e fratres Spranger & Kramer
 Urunk kutyaí – veszett ebek -)

Se lábtörője, se kerékkötője,
 ringyója, rabja (még titkos arája se!)
 nem leszünk a világnak (félvilágnak, alvilágnak, másvilágnak)
 (szűznek csak saját akaratunkból)
 a mi ölünkől a mi akaratunkból
 nagytisztességű virág bomladozik
 annak jó föld, annak jó talaj jár
 annak a Te irgalmad májusi szellő
 langyos eső szárazság idejében.

Kyrie eleison

Fuga

I: Uram irgalmazz

nagy fekete lyuk tátong nadrágomon a hús kitüremlik fehér
 keszeg húsa
 szálkás (silány) férgek majdani lakomája megesett hús (méreg!)
 a nyomorúság (bomlás) illata repdes (fekete zászló–félárboc)
 fehérje
 az irgalom hizlal: napi 5000 kalória zsír
 szénhidrátok

II: Uram irgalmazz

nagy fekete lyuk tátong rétemen (szántómon, kertemben, előszobámban) kitüremlik a sár fölbuggyan
 a talajvíz gyökér rothad benne (fogíny) a bomlás illata (bányalég) – megvonják válluk a dombok
 alattuk fekete zászló terül fekete arcra.

az irgalom modern bányamentő felszerelés: ára kb. hárommillió dollár.

III: Uram irgalmazz

nagy fekete lyuk tátong oldalamon a hús kitüremlik
 cafatos, próbálja kiűzni az idegen fémet (mikrobát ráksejtet
 kullancsot kényszerképzetet) – üszkösödik - a bomlás
 (nyomorúság) illata leng megvonják válluk a neves doktorok
 (itt van Rhodus, itt ugorgy!) - ráncolja homlokát a nővér
 fekete szem kámzsája feketébb árnyék
 humbug
 az irgalom: csodaszerek: kísérlet
 megfizethetetlen

IV: Uram irgalmazz

óriás sötét nyílás a szám dalolok mert sikoltanék különben
 kackiás csecsemőfej türemlik ki fogaim közt ordít: hodie natus
 sum tejszag nyálka aludtvér leng a fehér zászló (narkózis) színes
 papiroscsótányok hat hintaló húzza a bölcsőt (ágyútalpon) a
 kitömött leopárdok táncra kelnek.

az irgalom: irgalmatlan

SANCTUS

*Sanctus sanctus
 sanctus, Dominus
 Deus Sabaoth*

Ismét újjongunk. A törzsi isten-generális
lubickol a pezsgőfürdő-hódolatban
óriási frottírtörülközővel dörzsöli hátát a Seregek Ura.

(Nécsak, még sast is tetováltatott szőrös balkarjára -)
„Csapj föl fiam a mennyei hadakba bakának!
Győzelemről győzelemre vezetlek...(puszty ot pobjedü...)
letiporjuk az ellenséget (ez különösen fontos)
írmagot se hagyunk, hírmondót se hagyunk,
bevesszük a várakat, megvesszük az erődítéseket meg a minisztereket,
megvesszözzük aki száját nyitná, - itt nem lesz jus murmurandi-
Tankot minden sarokra! Páncélost. (Nem lovagot.)
Minden városba a helyőrséget! Laktanyát. Pattantyús ezredeket.
Királydombra bazilikát. Gyepűföldjén cögerájt.
Mondd csak fiam; nézz körül, hát nincs tele a menny és föld az én
dicsőségemmel?”

*Pleni sunt coeli
et terræ
gloria tua*

Táborszernagy úrnak alássan jelentem, tele
van a menny és föld mindenféle dolgokkal; a firmamentum
élettelen kövekkel ékes, mindent emésztő lángokkal;
közöttük ödöngő molekulák a nagybűdös semmiben;
sehol egy sellő, sehol egy fajdkakas,
sehol egy tábori illemhely, az úrhajósok
vegyszerben ázott gatyájukba kakáltak...
amint a földhöz közeledünk, koromszemcsék bámulnak csiga-
szarvunkra
hályogos méreg pillog a levegőben, Habsburg-zászlót
(svargelb) lengetnek a kiegyezési gyárkémények.
Csatornalében kérdőjel tátog. Utcahosszában fölkiáltójel.
Kór-csarnokokban csak idézőjel: visszataszító vészek látogatnak,
Teller és Szilárd (hazánkfiai!) – (és Egykő is) – egy követ fúttak
csutkáig rágták a nagy aranyalmáját – felhőkakukkvárban gomba-
szakértők.

Japán rokonom levetné vezeklőingét,
de az a bőre. (egy kis hús is ragadt hozzá.)

Telve a menny és föld. Torkig. Holtomiglan.

*Hosanna in
excelsis*

Hozsánna a magasságban (mélységben)
hozsánna az atomok közt, hozsánna a hiper-szupernovákban.
Tejútközi dalárda, fújja egyre, hozsánna
meg nem született csecsemők (gőg)icsélik, hozsánna
a müncheni Bach kórus nyolcszólamú
fegyelmezett
újfélnémet

HOZSÁNNA

Tejóságos Nagyúr isten nem unod még?

*Benedictus qui venit
in nomine Domini*

Az Úr nevében jött montforti Simon,
nem sokat monfortírozott, kaszálta az eretnek népet.
Fröcsögött az albigens vér (- a gyermekeket különös gonddal
vagdalták)

de az Ortodoxiát megvédtük, Biza! (Apropó seregek...)

Az Úr nevében jött Szent Torquemada Tamás
Lélekmentő specialista – maga converso családból –
az Úr nevében jött Wallestein, Zápolya, (nyujtócsiga gyere ki
de Lőrinc pap, és Ziska is; hutteni Ulrik. ég a máglya ideki)

Egyik táborból a másikba ugrál a Legfelsőbb Hadúr
tébolyult akrobata, - cigánykereket hány a fölbolydult
Univerzumban.

Ajtóm előtt a jámbor, homályos szemű lány
is az Úr nevében jó. Füzetkét nyom kezembe
s világvégét jósol. Int, hogy tartózkodjak a vértől;
a vérátömlesztés különösen tiltott. (Nyista véreshurka)

(No ugyan mit szólt volna ehhez
Alba herceg?
G.K. Chesterton?
N.N. megyéspüspök
Zoli bohóc?)

Mindazonáltal Assisi Ferenc is az Úr nevében buzgólkodott
és Bonhoeffer és Simone W. és páter X és nővér Ipszilon,
Küng és leírhatatlan Schillebeecx és Márton mester
(Buber, nem Luther) és szoknyavadász Tillich Pál –
Szolgáiról az Úr megismerhetetlen
„az én gondolataim nem a ti gondolaitok...”

Hát teológus nagy jó uraimék
Nem sül le fölkenet pofátokról a bőr?

KONCERTSTÜCK

bokorban kuksol
rákvörös arccal
kicsit nyög hozzá

a ceremonia hegedűs

plasztronmellényen kivirult a

beléndek

(mellényom)

méhenkívüli terhességben szenved az első gordonka
gazdája a művi vetélést helyezi elsőbbségbe
(golyvával nem lehet örökbefogadni)

frakkos úri állak alatt (nyista borosta)
pördül a brácsa hegedű selyemsál
püfölik rendre vérszegény vonóval

fordított szerszám fordított ritmus
fordított kotta

(Szent Péter a kereszten)

fordít a kocka

(kuczka?)

mezítelen lányt vesszőznek arany ezüst feketemisés barátok
(mon ami de Sade)
a Szadovaján

encore Vat
egy erotikus civilizáció maradványai

69

EGY NAP

hajnali háromkor fürjek ülnek a körtefára
hajnali négykor a békák feleseltek
hajnali ötkor a rabokat ébresztették
reggel hatkor kihordták a tejet
reggel hétkor nagyapát megütötte a ferslág
reggel nyolckor a cipőfűző szakadt el
reggel kilenckor összecsomagol a bába
délelőtt tízkor vajaszsemle kávé
délelőtt tizenegykor fejfájás gyomorsav
délben Úrangyala Nándorfehérvár
délben egykor elüt a villamos
délután kettőkor sínben a lábam
délután háromkor varjak ülnek a körtefára
délután négykor kibékülnek a békák
délután ötkor az esti műszakot ébresztik

este hatkor megalszik a tej
este hétkor nagyapár kiterítik
este nyolckor a harisnyát stoppolják
este kilenckor megered az emlő
este tízkor vajaszsemle kávé
este tizenegykor fejfájás gyomorsav
éjfélkor holló jelenés rossz álom
éjjel egykor üt meg a villamosság
éjjel kettőkor sírban a féllábam

komótosan
szemtelenül
durván
lötykölve
észrevétlen
basszama
álmosan
termoszban kutyaftutában
szóadabikarbóna
áhítat
csődület
gipszes pólyában
őrségváltás
föltételesen
bájos muzsikával
(de erélyesen)
írónak való
a halottkém távozott
pápaszem mögül
csipkés polyában
ezúttal konyakkal
azonos kezelés
a halottkém visszatér?
váltóáramú
gipszes pólyában

ERŐS. VÁRUNK.

Ezen a nyelven nem ütköztek ki a hullafoltok
nem terjeng a váltóláz lepedéke
ellenkezőleg: nem fog a Herpesz IV vírusa táncrakelni

szoborbaörökített nagyjaink fejléccel
egyensúlyoztak
Ezen a nyelven S. Ilona szénetéri kofa számlál karattyól
Embrió X (Dörgicse-Akaliból) fog illedelmesen
káromkodni

rózsaszín barázdát szántott

Csokonai V.
Vörösmarty Mihály
Tomba

Ezen a nyelven	az ízlelőszemölcsök neve	Gundel Venez Vízvári
	folydogál	Slivovica Szürkebarát Unikum
Ezen a nyelven	kockát vetnének a halottasház legyei összekapnak a mennyei hentessegédek elolvad a nemzetiszínű fagyalt	
Ezen a nyelven	a csettintés körülloholja az egyenlítő tábort út a szájszélbeszék vándorgyűlése	
	a fogak akaratlan összekoccannak	sebláz következtében pofon
Ezen a nyelven	így förmedtek rám: nem mertem visszaszólni menjen (hanemteccik)" leülledett a hosszú út pora	„Fogja be a pofáját Mit ugrál örüljön hogy él vegye a kalapját oszt'
Ezen a nyelven formálják félrecsapott sapkájú válaszukat a szemé- lyes névmások ebből a nyelvből fazekaskorong (nem képzavar) lesz akárki meglássa ettől a nyelvtől harmadnapra új mutatóvanyt követel a hangyasavtól részegült sokaság úgyis mint isteni akrobatától. Mert erős. Várunk. Várjatok. Várják.		

AZ ÓCEÁN ÁTREPÜLÉSE

mikor Juropba mentem
Bí hét-negyvenhetessel
lenéztem húsvét reggel
az angol tengerpartra.

Dover fehér sziklái
üldögél Donne János
(nem Don Juan – te marha)
gyökerét farigcsálva
ág-bogas mandragórát
áldó karinges karját
lóbálja fellegeknek
ködös föltámadásnak
szálló túristahadoknak

Mikor Juropba'jártam
tömtem bagarja táskát
brüsszeli csipkével
oportói borral
csabai kolbásszal
lundi szmorgazborddal
. . . bécsi dirndliszoknya
torontáli szőnyeg

firenzei buksza
 meiszeni porcelán
 miniatűr festmény
 (ükanyád portréja)
 . . . duzzad már a zseb is
 duzzad az alsóajk
 . . . nem duzzog a vigéc
 de duzzog a vámos . . .

Mikor Juropból vissza . . .
 megintcsak visszanéztem
 bütykét a Csatornában
 áztatta Donne János
 s ujját (e csúnya csontot)
 intően felemelte
 (mint harmadfélszáz éve):
 „Senkisem sziget magában;
 hacsak egy rög is árba legördül
 Jurop szegényül, a kontinens árvul.”

Epilógus (Justice for Hungary
 volt egy repülőgép
 de mivel nem Lindbergh
 who the hell remembers...)

VÁLTOZATOK EGY MAGYAR NÉPDALRA

A gázálarc nem vadalma
 semmiképpen sem másodfokú egyenlet
 aligha lehet szépségtapasz
 böngész betű vagy sorhajóraj
 Lehel kürtje varázsfuvola
 gátnak kohónak is valószínűtlen
 igekötőnek hátulgombolós
 nem Kandó-mozdony nem lesállás
 nem nagypéntek nem szerelemcsütörtök
 húshagyó kedd hamvazó (zab)szerda

aztán már igazán nem rózsabimbó

császárkörte a keresett szó
 itt
 és a kőbányai 23-as számú italboltban

AKKOR ÉS MOST

Az ember belelép,
az ember belelő.

A síkság csatatér
a síkság legelő.

A kérdés: „csak azért?”
A kérdés foga nő:

A csorda hazatér
a rozsdá: temető.

MILLENIUM

A megfagyott gyermek kiolvadt,
lágytojást tojt a turul Bánhidán,
Bakócz a pápa, Ugocsa koronáz,
Mohit, Segesvárt, Voronyezst megnyertük.

A falon Reviczky Nobel-díja.
Jáki templomban buzog Szent Februáriusz vére,
Tokaji kókuszknak csodájára járnak
Budán mindennapos a kutyavásár.

És a Dunán, om mani padme hum,
Dömös felé zihál tibeti gőzös.
Ráskai Lea karingben kapál.
Hévízen dinsztelve eszik a lótuszt,

Stella, máris. Holnaptól kezdve így lesz.

ANDRÁS SÁNDOR

(1934)

ÉN NEM VAGYOK

én nem vagyok mert olykor vidám
 én nem vagyok mert olykor szomorú
 de a keserűség úgy hordja hangulataim
 mint fa ágazata a leveleket

az évszakok hamar és szeszélyesen
 váltakoznak hol hullik a kedvem
 hol ernyed hol rügyezik
 rőt-vidám zöld-szelíd barna-levert

de többnyire télben élek
 és keserűségem kopárra tisztult
 fája feketén görcsösül
 a könyörtelen szikrázó hómezején

AZ ASAK BEADVÁNYA AZ ENSZ-HEZ

Én, András Sándor Autonóm Köztársaság
 kérem, hogy vegyenek fel a hatalmak körébe,
 mert megcsalt mind, ki eddig képviselt,
 s én magamat akarom képviselni végre.
 Faképnél hagytam minden hatalmi tömböt,
 mely harsogta, hogy életem érte boldogan adom,
 és most jelentkezem: tömegbázis és ember,
 vagyis a nagyok közt is legnagyobb hatalom.
 A föld üres sakktábla, s nélkülem nincs játék,
 mert én vagyok mind a két támadó csapat:
 e kuncogó világban önmagam ellensége,
 aki elvetemülten a torkomon ragad.
 Nekem nincs repülőm, se bombám, se rakétám,
 se atomhajtott flottám, se távfegyverem:
 csak hagyományos vágyakat tárol köztársaságom,
 s tudom, ki nincs velem, nincs azért ellenem.
 Elég volt, dühig untam, ne magyarázza senki
 szurony-komolyan, hogy én mit akarok
 ezt vagy azt; megvallom, többnyire mind a kettőt,
 az én lelke nem mosták tisztára angyalok.
 Keresem magamat, így él köztársaságom,
 tévedni bátor és találgatni szabad.
 Kérem, hogy vegyenek fel a hatalmak körébe,
 s ha nem, rám a jövőben ne számítsanak.

ÚTBAN EGYRE CSAK ÚTBAN VAGYOK

útban egyre csak útban vagyok
egy csillagon túli végzet felé
mert nékem már rég nem gondom a csillagok
hópelyhek: olvadnak a számon
míg megyek ebben a roppant havazásban
amíg csak csontjaimra nem kövülnek az izmok
és emlékezetem ős tava nem fagy
fenéig: ámulhatatlan
jegébe ölte talányos halait

jósolhatatlan a távol
köde tűz
de a létezés ijesztő kémiája
bennem is dolgozik

útban egyre csak útban vagyok
nem hullhatnak tova a csillagok békén
torlódnak mozgó vállamon
arcomom cseppekké folynak
és lábam alatt már védtelen süpped
a kristályló világok hűvös törmeléke

mert ezen a hómezőn megállnom nem lehet
görcseim börtönéből
szakadok: oly mohón
hív ami küld

OLYKOR ALKONYATKOR

olykor alkonyatkor napnyugatpiros arcú
nagyanyám őszibarack-szelíd
nagyanyám kezembe nyomta a megfakult
kopott libaszárnyat
amellyel regelte a szótlan tűzhelyből
a hamut istápolta a megroggyant vödörbe
a libaszárnyat amelytől mindig féltem egy kicsit
ijedős kíváncsin
mintha egy halottember keze lett volna
mert szerettem a libákat még a kakasnál is jobban
pedig az nagyapám büszkesége volt
fehérségükért szerettem őket tréfásságukért
a libaszárnyat amelyet mindig csodáltam
amiért olyan ügyesen forgott
nagyanyám öreg kezében
s a távoli zúgból is kilökte a hamut
kezembe nyomta
a másikba a személtapát vénségfaragta nyelét
és kiküldött az útra a betérő csorda után
tehénylepényt szedni hogy kitapaszhassa
a duzzadó-hasú kenyérszülő kemencét
én meg bújttam a lábam a porba
a porba mit is tudják

flaszterozott képzeletű emberek mi az a
nyárhizlalta por bokán fölül érő
langyos por amelyre
csak hártát húz a zápor
és vártam a csordát
és barnán ömlött duzzadt be az utcán
mint szikkadt földvályúba megeresztett
bodzavirág-habokat szalajtó barna víz

ROHANÓ OÁZIS

I

könyörtelenek a reggelek
téli közönnyel
vagy a tavaszi diadallal
világítják meg az arcokon
a megszokott születés fájdalmait

a végzet lágyan indul
körülmöli
a fekete ágakat
a falak füstjét
az ujjakat
s a szem nyílásain át
az agy meg a test
ártatlan és tétován
nyíló és nyújtózó rejtelmait

csak később és hirtelen
szilárdul villogóvá
a dolgokat
kitartott pengéje élivel
bénítva szeszélyes helyükre benn is
az agynak libegő termeiben
tükrök táncoló pengéivel
nyíló-csukódó ajtók között
s a levegő piramisaiban
múmmiákká merevednek a dolgok
üvegdobozok cifra tárgyaivá
az álmok vad édeni állatai torzan
csak a csend hieroglifái
mesélnek elillant mozdulatokról

a lázadás lassan ébred
az ujjak
mozdulni hirtelen
megremegnek és
az arcra szakadnak ökölbe
az arcról riadó tárgyakra

vetődnek tárgyakról
hadd sértsen a végzet
kilépni a táncoló kardok alól
hadd csorbuljon a testen
tompuljon a zuhanó lelken

és szikrázva
a gondolatok pattogó kavicsain
akadjon szétrepedt tojáshéjaik
alól kikelő
gránitban-csírázott hegyeken

csak halott csúcsokat
lephet a végzet
örökös maszkja fehér-győztesen

2

egykedvűn dől az igazság
ütődik
dacos tárgyaknak
visszaverik
hadakozva teremtik a szem
tarkán talányos világát ontják
szakadatlan
győzelmük és vereségük
egyesült színeit barnát
a faág és zöldet a levél

s a tárgyak megtelnek fénnel
bebocsátják lassacskán halálukat
beléomolnak
s hol torony áll a dombon
majd győztesen gáttalan árad a fény

de most még hazug hús fedi a csontokat
lá zadón
tatarozza magát és vétkes bőreit
ki a kőfalig
maradni be a gáz törni
a vér meg a villany
ha szabad romboló áramainak
csatornás hálózatáig
istenek hordják a maltert
az elme szüntelen angyalai
festik a falakat
és a törvények dörgő őrei váltják
a villámhárító rozsdult vezetéket
őrzi magát a bástya
távcsőn mikroszkóppal
félve-kíváncsin
lesi a terepet
végzete zavarosában
dac a kívánság a dac
zavartan
vallatja az elfogott anyagot és
mikor a pupilla szénlő sugarát
gyűjtja a tárgyban a tiszta sugár
szibilla kiabálja jóslatait
a koponya grottójában
míg lábához sötéten ömlik
mélyből az óceán

s a kegyetlen jóslatok molekulákra
mondják a tárgyakat
boncol vagy operál?
őrzi magát elemekre
metszik a molekulákat
hatól szakítják
elektronok kerengő szerveit
be a mag kristály napjáig; ahol
karcolhatatlan a láng
ott töri atomok szívének
szilárd tűzét tovatűnve
a testtelen feszültség hangulatában
és kohó a bástya rendül
a hőség kábító indulatában
s ha tébolyult: „tisztaság!
szűnjön a mocskok tűnjön
az idegen anyag!” ha bárgyú
tombol benne a tűz
és krematóriumban omlanak a vágyak
gázkamráiból hurcolt milói vénuszok
villanyszékekben emberek égnék

és a gyűlölet kemencéiben sikoltó városok
míg fegyverek fedetlen kohóiból
öleletlen ömlik a láng meg a fém
és bombák repedni készített
bőre alól az igazság villan
hogy sistergón feketülve vakulnak a csontok is

de ha zárt a kohó
és agyafűrt a kényszer
táncol a tűz
az éltető hazugság ritmusára lüktet
izzó alakká ölelve ránt
kapcsos tagokká olvadó érceket
újjá míg rengő reaktorok
méhéből fátyolos üvegek alatt
mezítlen szalad a fény és nőnek
az éjszaka áttetsző városai
és pillér már a bástya nyújtja
karjait társak felé
a térképre tükrözött téren
fogódzva kel át
rakéták hajók és repülő autók
ívein előre
hegesztőpisztollyal
olvaszt hogy kössön
köt hogy tovalökjön
készül a múló híd tatarozott húsa
még sehol se látni
az utolsó pillért
a tejútak lágyan ejakulált kódében

s a dombon a bástya tornya előtt
eleven fáklya
tiltakozik az igazság nevében
mellette fácska

az igazság ellen
csak annyit visel el amennyit elemészt
és lengeti diadalának
krolofil zászlait

3

a tenger leánya szép és iszonyú
vonz és kőbe taszít
magányos feketén áll a szürke parton
omló fővenyen
arcát fellebegő
idő nedvesíti
míg hullámok örök ütemére
táncolnak hajának kecses
és gyilkoló kígyói
műutak vonatok utcák
házsorok kőfalak
sziszegő repülők tekeregnek
vonzó arca körül halálosan

s ki ölni jön ki a partra
maga ölődik
ha csak az ösztöne hozza
védtelen
lényegül a tenger
békés ütemére
kövesült teteme táncra kap
kardja a földre hull
fénye dereng
s az mosolyog letörli róla a fényt
és berejti a testére omló
fekete vászon alá
mely hullámból hullámba bukva ömlik
néma sziklák között el a mélybe
hol rabulejtett szelek sóhaja füled
földalatti erdők kátrányos lombjaiban
s a gyáva gyilkos a keserű hős
fortélyos tükörrel jön a partra
ölni a létre gyilkoló rejtélyt
háttal közelít
kardja oda súlyt
hova tükre mutat
s a kettős fény pengéje lemetszi
a tenger lánya fejét

a sötétben bugyogó kútból
szárnyas ló röppen elő
ezüstös szőren remegve
verődik vissza a földi s az égi táj
a gyilkos megüli a győztes diadallal
combja közt sziklák lebegnek holdak
csillag-levelű fák lombjaiban
és száll vele száll csudamód
madarakba füvekbe
gondolatok bevégzett kristályaiba
és virágok örvénylő illatának
világokat szülő ködeibe

és aztán újra ott áll a parton
felemelt kardjával tükrébe néz
sújtani újra
s a tenger leánya
gyönyörűn iszonyún mosolyogva
sötéten hullázó lepje alá bevonja
a földre hullott tükörképeket

4

„ha beleroskad is magányos agyak
freskózott kupolája
a magántulajdon
nem lopás nem
a testesült világ
nem ismeri
hamis hit öncsalás figyeld
a szín szag íz
meg a halmazok makacs állapota
árad a tárgyakból mint belőlem a düh
de a tulajdon nincs beleírva
a molekulák és atomok
zuhogó sifréibe

„tiéd mit megeszel bőfögi bölcsesség
de lesd a fintorát
pusztulás minden tulajdon
az alma
csak úgy tiéd
ha gyomrodnak falában illan
távolban vöröslő sejtek felé

„lopás hát nincsen
és vettem
aminek látomása délibábot gyújtott
a létezés bennem is szikkadó sivatagában
megmászta a bosszantó oázisok
hihetetlen gyümölcsfáit olykor
a harmincadik emelet
ágairól
téptem a gyémántokat
míg arcomról pörgött
az izzadság mely egyetlen búzaszálnak
sem nyújthatott érni elegendő nedvet

„nincs lopás
de gyatra bolondok
kik bomboló Napoleont tisztelnek holmi
kurrogó hadnagyban
mert azt látják ragadozva amit néznek vért
az igazságról persze nem tudnak semmit
sohasem tudnak
és körémverték a betonba öntött szabályzatok
dögletes rendjének labirintusát
megszabták helyemet
ötletes örültek örömeivel löktek
előírt mozgások kényszerzubbonyába
míg szájukon csordult az odaadás

ájtatos nyála

„csak szöknöm lehetett
lopva
őrizni magam

„már átvetettem a végső falon
lepedőm álom és izzadság itatta
vásznából varázsolt kötelem
csíkokból fontam mint
gondolatokból a tervet
és rajta függök most
ereszkedem
vadul vigyázva

„az utolsó pihenő lábam
rögtön leér és futhatok
vissza a városba vissza
a cinkosok közé az ismert
árusok csaposok tréfák
otthonos szagába vissza
a félelem atyain üvöltő színeibe
hol megszokott halmazállapotban
törnek belém a napok a dühök
ízébe vissza
hol sorsom a nők
tudó mosolyából csillan vissza rám
mint markolt tálban tisztult
iszapból rögarany
undorra gyönyörre vissza
hol tudom hogy nem tudom hol vagyok
vissza a tervezett veszélybe vissza
a kitaposott léptek
meghitt börtönébe
a ritmusba hol aknák
szabják meg a tánc
önfeledt lépteit

„kötelem tervem gondolatom
pókfonál amelyen függök
hova eresztesz
maradjak
ugorjak
vissza
hova vissza

„csak sivatagban szökve birhatta izrael
kánaán aranyalmáját
a végzetes álomfa
jólevedús gyümölcsét
mert mihelyt megmászták a valóság ágait
és habzsolni kezdtek
illant ahonnan szemükbe gyúltadt
át agyuk falán át
távolban fehérülő sejtek tejútja felé

„le hát a freskót a bamba kupolákról
de le a fehérén-izzó semmit is

oltalmas filmek
 bőszfeketén vagy sokszínű-vigasszal
 rohanó képeit fecskendezni rájuk
 takarni őket élő-szüntelen
 rohanó freskókkal
 a sebesség dühödt révületében
 a színszóró fénysugár állva zuhog:
 csak addig
 dőlj világ
 addig vagy szabad
 míg magban fa
 menekülsz

„körémködlük a végzet hófehér
 kábulat-felhőben
 ereszkedem ember
 a mennyország babójában
 nem maradhatok”

5

herakleitosz és parmenidész
 ülnek egy földszínű sziklán
 az omló víz fölött
 bőrük mint a kő barna
 kopogtatja a szél
 meg az egekből zuhogó tenger

fehér fekete kockák kapaszkodnak össze
 nappalok éjszakák
 terülnek tarkán a játszó köz
 lüktető-nyugodt
 talaj a tornához rajta és belőle
 fegyverek figurák

vereség minden győzelem minden
 vereség győzelem
 megcserélt színekkel múlnak a játszmák
 örökegy változón
 mozog a figurák konstellációja
 a játék egyre nő

ülnek a sziklán
 a lüktető porondot pásztázva a távot
 és szemüknek ahol sugara összeér
 tigris ugrik üvöltve át
 a néma lángkarikán
 és felmorajlik a tenger közönség

MONDOLATOK

Az embernek időnként kedve van jól odamondani.
 Hovamondani?
 Hova-mit-csinálni ?
 „Mit csináltál megint te bűdös!
 Ide a szobába? És épp a közepébe?

Most mehetünk megint takarítani!"

Ölebek és ölversek kora ez bizony.
Nem az udvaron lakik a dög
még a hitvesi ágyba is belefeküdhhet:
fajtánk sohasem volt még
pelenkaskora óta
ilyen civilizált.

De valami nincs rendben
ebben a rendben.
Ahol a rosszmodort és a lázadást is
már órarendbe iktatva tanítják
és a kivert kutyákat láthatatlanul
ölik és örlik kutyaeledellé.

Vala hogy legyen ha a múltból
ideerőszakolva is.
Meg kell oldani a versbe épített vonyítást
szükség van olykor a beszarásra is
különben elhisszük szobatiszták lettünk
és az élet értelme a jólkitörőlt segg.

SZÓZAT

az éjjel hazafelé
hovafelé?
éreztem ebura fakó
e szúzi földön tapsikolnak
a magerőszakolt jázminok

NAGY IMRE

Utolsó kívánsága az akasztás előtt
hogy fenntarthassa a szemüvegét.
Amikor összerándult a teste
és előrezökkent a halálba
a fémkeretes könnyű üveg
betonra hullott és megrepedt.
Ha látni akarsz, vedd föl,
tedd föl és tekints
a repedt világba.

IRODALOMTÖREDELEM

az arcom fellángolt kedves Balassi
nem halhatatlan de iskola-
padok és íródsi asztalok között
csak hallható lettél te romlandó cserép
de hallhatatlanul mert csak nyelvében él
(de vicctelen íz) ki túl sokat nemzet
és túl mohón anyaföld

és anyaszült-mezítlen mert apátlan árva mert senki sem
ruházta meg a nyelvetlen szellem
hímvestzőjével hogy üvöltve és végre
világgá szaladjon az árpád-csöbörből
e széles föld felett
török ha nem török
te törtél de töretlen építenek
balfaszok Balassi történelemmé
hát lángollak megtörten énteszegény
pünkösdkor – pünkösdkor? - egyfenét

KÖZNAPI TÖRTÉNET

Miután felgyújtotta a városházát
hazament teázni.
Belefeledkezett egy kanál rumba
'Rumba a tánc' töprengett
azután kiöntötte
azt hitte ricinus.
'Minek a városnak ház?' fűtyörészett:
'Az mégcsak nem is ember.'
Mire a víz felforrt, kinn zuhogni kezdett
és mert ismerte a világ rendjét
behívta a sarki rendőrt egy csészére:
'Az is csak ember, nem gyűjtöm föl.'
És meghatódva önnön nagylelkűségétől
csomóra kötötte kedves papagáját.
Matrózcsomóra: biztos ami biztos.

KÖZHITTÉ TÉTETIK

Nem bántjuk Árpádot
nem csepüljük Mózeset
sőt még Freudot is hagyjuk
hadd varázsoljon Ödipuszt
a sarki szatócsból -

Madame Tussaud panoptikumában
nem erőszakolunk meg senkit,
az állandósított szabadrablás
rutinos mámorától
nem várunk honalapítást
sőt már arra is rájöttünk
addig jár a korsó a sivatagban
amíg kötáblára nem talál -

ki virágot lát ki Marxot
ha szétnéz a világban
ki versekben ki kavicsokban éli meg
a világ lehetőleg lehetetlen rendjét
van aki repülőre ül ha utazni akar
van aki faszra
és a Nürnbergi Pártnap is konstelláció volt
míg mások csillagokból szűrik a végzet horoszkópjait -

van aki azt mondja ez nem vers
és van aki azt hogy nem lehet ma vers ami van -

egyiket sem bántjuk
a nemlétezés fáradalmaira nem hívjuk fel senki figyelmét
inkább kinevezzük ezt itt plakátnak
(nem tábornoknak se nem bírónak)
hogy felhívassuk a lakosság figyelmét
a hétköznapi tudatalattijából:

Minden világrész.
Minden gyarmatosítás múltó orgazmus.
Minden a jelen múlik.
És ezért
az agy-gyarmatosítás után is fellázadhatnak
amíg csak élnek a bennszülöttek
tudatuk szabad tájaira.
És ezért
aki még olvas az ért.

TÓ PARTON

Hatványozottan fölsírnak a mahabharáták
kacagnak is egyet
belefejeselnek a tóba
és kacsaságuk fehér tündökletességében
viháncolnak hápogva a tükrén
mahabharáták holnap bibliák
és ha barátaik talán barátok is
csuang-cu bajszán csillog a mosoly
amíg szomorú szemmel figyeli játékukat
a tóparton Los Angeles-i emberek ácsorognak angyaltalanságukban
várják repülőjegyeik áráért az isteni megvilágosodást
és a képzelet elhanyagoltan játszik velük

A tollak fehérsége mögött titkok derengenek láthatatlanul
emberszemhullámhosszal tréfálkozik a végzet
és a csőrök narancssárga palotái mögött elterülő réten
a Hat Végtelenség tornázik piramisban
mindegyik feje egy százhuszonnégy síkú kristály
gyújtópontjában egy-egy lángolva daloló ürrel
zenéje befelé nyílik óvja a csönd
százhuszonnégy hűvös kristálykapuja

Az úr közepén fölrezeget a semmi
túlján hegyekké rendeződik egy dallamnyi világ
mire az utolsó hanghoz már véget ér
végtelenül mert nem őrzi emlékezet

Csuang-cu bajszán szomorú köd
szeme a mahabharáták hápogásával nevet
magányos toll úszik a vizen
a Los Angeles-i emberek nem látják

GÖMÖRI GYÖRGY

(1934)

ÚJMÓDI NOMÁDOK

Egy törzs ez, Kelettől Nyugatig. Lúdtollhegyező, eszméken karikázó, nyughatatlan nomádok, lesátorfázunk a világ minden keresztútján. Ott vagyunk mindenütt Thulétól Attikáig. Görbén néz ránk az írrok és az üstfoltozó – nekik van foglalkozásuk. Mi meg csak a valóság repedéseit foltozgatjuk. Mi is kenyérrel élünk, mint bárki más, de még inkább igével: torkunkban libeg a pünkösti örökláng. A hivatalnok szímatol: megérzi rajtunk az elégetett kérdőívek szagát. Nem a miénk a családi tűzhely, s a békés bankbetét; nem fog rajtunk szeretőnk kérlelése, s az aggódó anyák intelme sem. Ritka vadat kergetünk világemlékezet óta, nevét ugyan ki tudja? Országról-országra űzzük, nem mintha bíznánk a hajsza sikerében – de így kívánja ezt törzsünk becsülete. Vajon s mikor leszen valahol is lakásunk?

MAGÁNVÉLEMÉNY

Inkább a parapszichológiát
mint a kszizmosos animizmust
inkább a tömegfóbiát
mint a párt-onanizmust

essen a kórság emésszen kétség
még mindig egészségesebb leszek
mint a sovány esztendők végén
tetemre-hívott természetek

elmegyek asztromisztikusnak
vagy pomológusnak el én
inkább mint fegyenc lapuljak
az Éden-Tömlőc fenekén

szemedbe akármennyi port hints
nincs orvosság az undor ellen
nincs ahhoz gyomrom jó okom sincs
hogyan eget nyalni hazamenjek

így hát inkább az indonézt
a portugált avagy a svédet
tanulom mint a józan ész
megcsúfoló kettősbeszédet

engem se osztály se párt
ne nevezzen legjobb fiának
se jobbra át se balra át
s már látom messzi partjait

a sok otthoni próbabáb
által még meg sem álmodott
zöld Bergengóciának.

1959.

PEPI FÁRAÓ DICSŐSÉGE

(Ó-egyiptomi sírfelirat alapján)

Pepi király
aranylétrán
felmászik a mennybe -
Pepi király
teteme már
nyugszik a sírűregben.

(Tegnap még az Ég Fia
ma már szimpla múmia
hajjjajajj-jajjjajj
ma már szimpla múmia)

Köveket töretett
Pepi király
piramist hordatott
Pepi király -
sereget menesztett:
harcoltak, elestek,
kétezret leszúrtak,
ezret kibeleztek:
a felspékelteknek
semmise fájt,
spékeltén is és sütvén is,
rántva, paprikás szaftban is
éltették Pepi királyt.

Tegnap még az Ég Fia
Ma már
Jaj
ajaj

(Mi lesz belőled, sugaras Pepi?
Műveidet a szél betemeti.
Híveid másokért ujjonganak.
Jó, hogyha tetemed együttmarad.)

.....

A sír falán
egy ákombákom áll,
hirdetik kusza hieroglifok:
„Pepi királyon nem fog a halál,
Pepi ÉLT
Pepi ÉL
Pepi – ÉLNI FOG”

A SZERTARTÁS UTÁN

„Egyes primitív népek között még ma is dívik az ún.
endokannibalizmus, az elhunyt személy húsának a
rokonok által történő rituális elfogyasztása.”
(Egy antropológus)

I

Végül is megettük szeretett apánkat.
Testvériesen, egyenlő falatokban;
mi, ti, ők. Még el sem halt
a siratok ihletett óbégatása,
még meg sem ragadt a frissen
fényesített dicsfény új Atyánk fején,
már belekezdünk az ízes lakomába.
Hát őbelé már nem halunk bele.
S hogyha kísért még, mint fogatlan tigris,
távrolról bög csak sértett szelleme.

2

- Azt hiszitek, mert felfaltatok
többé már nincs hatalmam rajtatok?
Én nemzettelek, én neveltelek,
én büntettelek, háládatlanok!
Nem fog rajtam sziszegő átkotok,
mint ahogy életemben is megvettem
félelemben-fogant hízelgéstek!
Megcsonkíthattok, felzabálhattok,
élek úgy is, minden zsigeretekben,
rontástól, varázslattól félszetekben,
idegenre-vicsorgó éhetekben!
Minden hazugságotok én vagyok.
Minden zsákmány, minden áldozat – én vagyok.
Minden karón zsugorodó fej én vagyok!
Míg nemző erőtök el nem lopja fiatok,
oly biztosan, mint házat tartó négy cölöp:
itt maradok.

TALÁLT KÉPEK

Kerubok énekelnek egy feltört nyers tojásban -
tündököl, mint a sarkvidéki nap.

Tengeralatti rózsaszín derengés,
korallöbölben hintázó gyümölcs -
a levegőn majd sikongva szárad.

Kagylók, kavicsok, kövek, sziklafal,
s egy meztelen fülben tengermoraj.

Marylin hát-íve, borostyánfüzér,
egy hulló tearózsa téveteg mosolyával az arcán.

S végül a kegyetlenné-repedezett táj:
barna tagok, szürke föld ostoros esőre várnak.

JELENTÉS A FEKETE ORSZÁGBÓL

I

Éjjel a kopott autóbuszok
mintha csak Erebuszon
át haladnánk: lámpátlan,
néptelen, dísztelen utcák,
elhagyott állványok, félig-
törmelék, félig-felhúzott épületek,
korom ködül, füst permetez,
hullafényű lámpák alatt nedvesen
vinnyog az úttest: itt, meg ott,
olcsó művirág-tapétás szobákban
álmodban felmordulók hallják
ezt a sosem-szűnő berregést,
zörgést, zakatolást, lelkük üres
buszokon imbolyog Hádész,
Erebusz, Roughley, Sparkbrook és Worlds End között.

2

A szegénység mért oly vigasztalan?
s miért a hirtelen gyarapodás is?
Mit kíván az anyagtörvényű nép?
Mesepiacot, bingótemplomot, ormótlan sportpalotákat.

Sem a forradalom, sem a szeretet
a hülyeség évezredes szutykán nem segíthet.
Csak az egyénnek van megváltás -
de tehet arról az alig-ember, hogy nincs talaja benne az igének?

A tömegek, a tömegek
igényeit ki érti meg?
talán jobb lenni remetének,
mint egy új világ követének?

S ki látott már olyan világot,
mely a végzet szennyéből kilábolt?

3

Jobb itt, mint ott?
jobb ott, mint itt?
Úgy jobb, hogy rosszabb,
úgy igazibb, hogy érdekesebb a valóság.

Kőegyszeregyet daráló külvárosok,
lebontásra váró imaházak,
ünnepélyes figyelmeztetések nyilvános vécék falán,
Watts szobra reszketeg esőben.

Mi közöm a régihez, mi jogom az újhoz?

A kirakatban hideg fény tetőzi
a nap esetleges emlékműveit.
Csinosnak mondott próbakisasszony
megbízható robotember ismeretségét keresi.
A divat: tajték az unalom megszokott tengerén.
Idegen nekem ez a város.
De itt legalább

elnézik, hogy idegen vagyok.

S én is elnézhetem nekik, hogy bennszülöttek.

DÉLUTÁNI TEA

A szállodakert szépen nyírt gyepén
teáscsészék csörögnek, pincérek
sűrögnek. Kislányom vajas-
kenyérrel, majd kockacukorral
eteti a tolakodó kacsákat
(asztalhoz jönnek, szinte kézből esznek)
szűrten süt a nap, előkelően,
és én már csak szedelőzködőben
gondolok másra, mint pl. nyitott
szennyvízcsatornákra Kalkuttában,
s hogy mit esznek a kampongok lakói
(aszály idején) Dzsakartában, Blitárban,
s hogy a természetes lassú éhhalál talán
még az El Tor fajta koleránál is kínosabb.

EGY UTAZÓ FELJEGYZÉSEIBŐL

Ruritániában
nincsen dugó a kádban
az ülőkére nem ülnek de hánynak
káposztásszaga van a hivatalnak
otkolony-szaga a kultúrának
Kitömött vállal túlfeszes zakóban
járkál az író a szó mezején
lehajol egy darab valóságért
megszagolja fintorogva eldobja
csokrot köt harmatos művirágból
hervadhatatlan érdemeiért
még életében fölmagasztaltatik
Ruritániában
nem lehet akárki előtömjénező
csak az akinek múltja és jövője
egyaránt feddhetetlen
fontos dolog az előtömjénezés
bár nem mentesít az utóillatosítástól
Az üzletekben tolong a nép
úgy hírlik nagyobb szállítmány
szókincs érkezett
és állítólag tyé betűt is kapni
megint meg dupla vét is
hááát még hogyha lesz dugó is
meg dörzspapír s nokedliszagató
Ruritániában akkor
a közmegelégedés árja minden előtt

JEGYZETFÜZETBŐL

Kikoptunk a múlt jelmezeiből:
a hódprémekből, hermelinpalástból,
az ilyen-olyan zsinórokból,
sújtásokból, egyenruhákából,
micisapkákból, zubbonyokból.
Ez a kabát már nem jelkép, csak van.

Nem értjük a jövő színházát,
bár itt-ott már próbálják
látványosabb tömegjeleneteit.
De ez még nem az. Majd ha színre lép
a Világfalu Nyájas Démona
s a hősök arcát fehérre festi a félelem
és behallik az érclovasok dobogása . . .

ANEKDOTA A HUSZADIK SZÁZADBÓL

Lengyel barátainknak

Fontos megbeszélésre hívták
„egy óra múlva megjövök”
(mondta)
aztán se híre se hamva
tizenkét év múlva
visszatért
megjárta közben a táborokat
ahol a fagynak már nincs foga
érezéstelenítve öl mint a halálsugár
ahol az emberek fakérget esznek
meg zuzmót ha van
ahol valóban Jézus teste a kenyér -
tizenkét év múlva hivatták
„sajnáljuk” (mondták) „tévedés
itt az okmány: tévedés történt”

szerencsés flótás!
van rokkantsági járuléka -

mert milliókkal történt tévedés
de nem tud róluk sem okmány
sem ember
csak a legenda őriz meg egy csipetnyit
szétomló arcaikból

RÉBUSZ

Mi füstölög ott a ?
Talán éppen !
(Az ENSz és a nemzetközi közvélemény
határozott tiltakozása ellenére.)

PÉLDA A BIRTOKOS SZEMÉLYRAG ALKALMAZÁSÁRA A MAGYARBAN

Petőfi emlékének

Szabadságom!
- szabadságod?
szabadsága . . .

Szabadságunk:
szabadságotok,
szabadságuk.

ERDÉLYI MONOLÓG 1599-BŐL

„Lippa és Jenő, Jenő meg Lippa -
hogya csak ezek megadásán múlna!
De csak hitegetnek az csalárd nímötök,
sarkunkat pörzsölik az fene törökök . . .
Árva kicsi ország, ki lesz szabadítód?
Hogya Lippáért és Jenőért cserébe
egy emberöltőre béke lenne, béke!
De vajon mit forral a vezér Sztambulban,
mit végez végtére a követség Bécsben,
mi vagyon megírva fönn a csillagokban,
fönn a hűvös égben? Talán bölcsebb volna
hűséget színelve magunk útját járni,
magunk pecsenyéjét csöndben sütögetni,
de köt az adott szó.”

A levágott fejet
kendőbe göngyölik, mutatják vajdának,
sírva fakad azon vajda felesége
megsejtven Fortuna hamar fordulását
- akár megadják Lippát és Jenőt, akár nem.

BESZÁMOLÓ A KERESZTÉNY FEGYVEREK FÉNYES ÉS DICSŐSÉGES GYŐZELMÉRŐL AZ OSMÁN TÖRÖKÖN

I
A Kahlenberggről letekintve
látni hogy nincs veszteni való idő
a Burgtól a Schottentorig
már kő alig kövön csak romra rom
a jezsuiták a Stefanskirche tornyából
éhségtől homályos szemmel kémlelik
a felmentő sisakok fényjelzéseit
A macskákat szőröstül-bőröstül

utóbb már a patkányokat is
Pörög a borsó a dobon szorgosak
a török aknászok
már nem sokáig
időnk
homokszemcsékkal mérhető

2
karmazsinvörös palota-sátor
hatalmasan lobog a szélben
vértől izmosak az árkok
sikongó lányokat szögez földhöz a handzsár
habos szájú tevék kifordult szemgolyókkal
násfák öklömnyi rubintok gyönggyel kivert tegzek
öklüket rázó janicsárok
„A Prófétára mondom itt a Király maga!”
hát vágta előre
feje hull a szelíd struccmadárnak
kiömlik a porba a mandulatej
s porral elegyül
sörbe füge pálma sok déli gyümölcs

3
„Uram” mondtam „örülök hogy csekély
szolgálatot tehettem Önnek”
de még a kalapjához se nyúlt
ekkora paraszt is csak egy Habsburg lehet
A Nagyvezér ízlését nem dicsérhetem eléggé
c'est vraiment un galant homme
sok szép ajándékkal lepett meg
ha nem is épp önszántából
lelkem Marisenykám
Thököly üzent: tárgyalni kíván
közben se takarmány se prófunt
a szegény lovaknak felkopik az álla
rekkenő hőség a sereget tizedeli a vérhas
lopkodják málháimat
Te Deum ide Te Deum oda
a pénzt amit a pápa *nekünk* küldött
az osztrákok bezsebelték

MÁTÉ IMRE

(1934)

IGE

(Ars poetica helyett)

Lelkünk virágozván, idők útjait beillatozza.
Meddő, meg kiknek almáját féreg szedi vámul
enyészettel halnak.
Mink nem.

Időtlenesség feszes örvei oltalmaznak.

Díszes álarcok rejtekei mulandó berkek,
mállatag cserepek írok, kenetek tégelyei.
Végtelenség küllőin csobog csak öröklét.
Kebünk malmának lapátjaira mi ezt tereljük.

Szép felem!
Ikerült ékkővé ezért vált tekintetünk.

FEHÉR TINÓK

Fehér tinók bandukolnak
gyomos ösvényen,
gazos csapáson,
gyöpűjén nagy parlagnak.

Kivirulnak a sötétből
bakacsín orral
patyolat szőrrel
pitymallat szép jelöl.

Kocognak csöndben a rétre,
és szarvuk nyomán
éj alkonyán
kibuggyan egek vére.

ÁLDOZÁS

Illatozzatok magasságok,
ma nektek égnek jószagú gyanták,
kellemes zamatú kenőcsök is
nektek ontanak füstöt.

Te meg tombolj kecses mozdulataiddal
virágok fejedelemasszonya
mert taplónk lánggra lobbanatát te okoztad.

Áldomásunk kedves Egünknek
örömének öröme te magad vagy mégis.
Én szép vigadozásaim violás kertje is te vagy.

Fürge gyíkok, menyétek párja,
mandulalepkénél könnyedebb mozdulatú szeretőm
te örök élet üllőjén magad formáltad kellemedet.

Nincsen is boltíveink alatt
teveled versenyre kelni méltó,
Isten tekintete kin hetedik napján megnyugodhatna.

LÁTOMÁSAIM

I

Csordakútból szálla föl szép, fényes asszony.
Kerecsenek neméből való sárga liliom ősanám
gyomaimat gyomlálva, üdvösség kulcsát belém rejté.

II

Gonoszok Gonosza könnyű martaléknak vélvén
bátran kísértett.
Istenhez szóltomban torkom elszorult,
tagjaim láncra verettek.
Vállal vállamon, arccal arcomban,
inyemen undor ingerével.
Igékkel vértzetlenül ennen erőmmel
megbirtam szörnyű súlyát.
Kincseit sárba tiportam, őt magát külső sötétség
végtelen küszöbére nyugóztam.

III

Félelem istene nagy napján orvul megragadtak.
Álmomból riadván dobogást parancsoltam szívemnek.
Bénító sziszegésükre rétisas vijjogásával lecsaptam.
Erős szellem vagyok, nem környékezhetsz meg bárki!

SZÍNVALLÁS

Szép asszony-szeretőmet
ki tetszeni fekete csipkébe öltözött
megmutatnám; íme, lássátok, szeretőm ő,
velem hál meztelenül, szája szájamon ernyed,
melle bimbói tenyeremben virágot nyitnak.

Szép asszony-szeretőmről
ki tetszeni fekete csipkébe öltözött,
nem tudom előttem kit szeretett, és hogyan.
Bezárt kelyhű kökörcsinem titkok szűkszavú őre.
Lelakatolt emlékeihez nincsen kulcsom.

Szép asszony-szeretőmmel
ki tetszeni fekete csipkébe öltözött
nem kötött össze pap, sem főlzalagozott jegyző,
mégis érte felejtettem el a fehérekardigános lányt
ki Mirevalnál velem éjjel a tengert meghallgatta.

TÉGEDET ZÖLDBE . . .

Tégedet zöldbe meg sárgába,
zöld meg sárga brokátba öltöztetnék,
hajadba apró zöld leveleket tűznék,
meg jószagú sárga virágot.

Zöldbe ültél le velem
 rossz lötty müncheni kávéra,
 de velünk szemben aranyeső virágzott.
 Aranyfürtű zöld fák alatt fognám meg kezedet.
 Egyszer, százszor, ezerszer, ahányszor te akarnád.
 Várnék rád aranyeső-fák alatt.
 Nem bánnám ha elvirágoztak,
 nem bánnám ha elvirágoztál.

KÉT SIKOLTÁS

Zöldszeműm zöld szeme könnytől fátyolosodott;
szekfűszeg meg szerecsendió jó szagával
csalogatott Zöldszeműm szerelemre.

Zöldszeműmet emlői ernyedetéig szorongattam.
Remegett Zöldszeműm szája széle.
Teste szőlőkacscá merevültekor sikoltott.

Zöldszeműm fekete pillái szitakötők, most leereszkedtek.
Sötétpiros melegség öntött el. Jó acél, éles kés volt.
Zöldszeműm fekete pillái szitakötők, most leereszkedtek.

Köszörű nyúszítését Zöldszeműm már reggel rossz jelnek vélte.
Nem kiált, nem sóhajt. Térdeit emeli följebb.
Méhével holtunkig akar ő simogatni.

A Sápadt haloványan kaján, sziszeg rá vérem vörös kígyója.
Sápadtak kényszerítettek engemet kemény megélhetés birodalmába.
A Sápadt haloványan kaján, sziszeg rá vérem vörös kígyója.

Ütésem kilenc pöröly erejének Sápadtak nem üllői,
Haloványan kajánok kezeim között elsápadnak!

Első ütésemre
díszes serlegeinek pohárszékéig hátrál,
második ütésemre
szalagos érmeinek üvegkoporsójába botlik,
harmadik ütéssel
fönnhéjjázó ürök hőstenor sikolyát torkából kicsiholom.
Színházak legolcsóbb üléseire lám, hiába szorítottatok!
Zöldszeműm sebeibet kötözi. Hétlakatú szavaimnak is bogozója;
tudja, varázslattal megugratott ménesekről miért mesélek.

Találkozásunkkor maszározóként voltam. Ajkamba haraptam. Zöldszeműm izzadt, olajos homlokomat megtörülte. Majdnem könnyeztem.

Látjátok, öklöm durva csak, simogatásom gyöngéd. Én férfi vagyok.
Tenyerem keményre dolgozott is

mellbimbók bársonyos napfogyatkozása.
Zöldszeműm zöld szeme, derűm zselic-toboza,
ezért nyíladozik nekem zöld fényével örökké!

A LÉGUÁN ÁLMA

Álmodott a léguán.
Napfényről, szélről,
párásról, kövér falatról,
és álmodott a rozsdavörös nyusztól is
akivel tegnap verekedett.

Álma földjén
nem surrantak idegen gyíkok,
nem kúsztak idegen kígyók.
Az orvos páncélos nagy hangyász
ösmerős volt ősidők óta,
a csutafarkú dzsungelkutyák is
horizontja belsejét lakták.

A szakállas, tudákos emberek
akik minap hálóval kergették
mintha sohasem lettek volna.
Parafasisakok, táskarádiók mint eltűntek.
A világ ismét Isten tenyerén volt.
Isten nagy tenyerén álmodni álmot
minden lét célja.
Halak, tigrisek, léguánok, bölcsek, művészek
útja ideáig vezet.

Álmodott a léguán.
Mikor a Nagy Kéz sorsbarázdájába simult
elszakadt álma.
Fény gyúlt mint moziban üzemzavarkor.
Párolgó szelleme látta már csak amint véres hulláját
a rozsdavörös nyuszt dögére dobják hanyagul.
Az orvos nagy hangyászt épp akkor nyúzták,
az ösmerős kígyó tarisznyában vonaglott;
az ösmerős gyík kitömve szikkadt már,
a dzsungelkutyák nyakán érem fityegett
és szűkölve parolát adtak.
A tudós nagyot ivott kulacsából, -
Isten tenyerében egy ín sorvadni kezdett.

SUGALLATOK INTENEK

Ránk virrad A Nap, melyen szalad majd
ki merre lát
és érvényét veszti gazdagság, vagyon,
befolyás, hasznos kapcsolat.

Biztosan ölő fegyver, bátorság lesz
férfiak kincse, erénye,
asszonyainkon gránátok, töltények színes kösöntyük.

Jaj annak, hétszer jaj annak, kit
 szolga-humanizmus habcsókig mérgez!
 Gonosz idők döghalál kalózeit
 vakszemű tatbálvány-isten vezérli.

Lerontatnak kényes-fényes városok
 lapuleveles szikesekké.
 Gyámolatlan népek egymás húsából
 rühösödnek, gebednek.

Bátorság gúnyolói ősök elfelejtett útján
 reszketnek, félelemtől alélnak,
 párnázott székekből öldökölteteket
 élesre fent pengék szomjazzák.

Jó ösvényre mi találunk csak,
 kik eddig is tudtunk göröngyön háltni.
 Fegyvereink, és nyílt lánggal égő
 tüzeink szíttanak hozzánk.

Fertőzött rejtekekből mi meztelenkedés
 nyílt mezejére kényszerülünk.
 Együvé tartozásunknak nyoszolánk
 nem marad szentélye többé.

Tízezer bajra ügyeltünkben ideges vad módján
 hágjuk meg szeretőinket,
 de fogamzásukat gyöngéd, kedves szavaink
 nemes teremtéssé avatják.

Gyilkos majmok, kártevő gözük atyafiságából
 eképpen tér majd külön pályára fajtánk.
 Égzengésből, tűzből, rettenet, nyomor, baj után
 színre lép majd a valódi ember.

Figyeljétek Föld és Ég jeleit,
 készítetek biztos, jó odukat!
 Sugallatok intenek erre.
 Sarutlan iramodásunkat meghirdették!

ŐSÖK ŐSÉNEK TENYERÉN

Eljött.
 Lánccsörgésben Ég eszterhéjján leereszkedett.
 Mennyek pávája elrendezte tollát,
 fehér nyuszt fajt-jérce után nesztelenül osont.

Itt volt.
 Ő, Őseim Őse, a Legmagasztosabb
 kinek korsainkból elsőül adunk inni.
 Hívó szavamra asszonyillatú füstben
 asszonyért ígézetemben ő jött el,
 kinek színe előtt lesütött szemmel földre omlunk.

Varázslók, tűzön ajazott dobbal láng mellett igézők!
Ki idézte meg híres táltosok kora óta a Magasságot?
Bűvösök, sötét sátorban üdvös italoktól mámorosodók!
Kinek lelkén át szólalt meg nagynevű sámánok óta az Ég?

Kohójában engemet három lényegülésen át
megújult magammá Ő kalapált ég pörölyével,
ki fák ágain rügyezik és levélben lehullik,
Ő, ki sziklából hasad számtalan ugyanazzá.

Menyét voltam,
aranyfácán prédámat görény ragadta el.
Réti sas voltam,
gerlice-zsákmányom keselyű étke lett végül.
Tüzes mén voltam,
hamvas kancám helyettem görhes számárnak állt meg.

Ősök Őse engemet csalatkozások tűzében megújított.
Azáltal döbbsentem szülés eredendő titkára,
halál valódi értelmét azáltal ösmertem meg.

Megújultomban
Ősöm Ősének kezdettel és véggel szegélyezett tenyerén
asszonyért igézetemmel
Lét és Nemlét forrásához eljutottam.

THINSZ GÉZA

(1934)

MAGÁNYOK

I
Párizsban, Bécsben, Budapesten csak hajnaltájt
láthatsz ilyet, ha látsz: utcákat-tereket,
embertelenül üresen. Fénybe mártott csend.
Buktató pont a sugárúton kilométernyire.
Nincs viszhangja arcomnak mások arcain. Éjfél
után két és fél órával kelt fel a nap, s most
nyugszik, este kilenckor. Stockholm, 1977 június.

2
A vendéglőasztalnál középkorú férfi,
boroskancsóval, egyedül.
Tévé előtt ülhet így
Eltompulva egy vénlány.
Maga elé néz, a borospohárba.
Aztán jobbra és balra. Társat keres.
Nála már csak a vizelde vadásza
volt magányosabb. Maga elé nézett,
aztán jobbra és balra,
kínálatra készen,
szánalmasan egyedül.

3
Ő is esendő. Él.
Lehet-e valaki csupaszabb
az árok szélére hajított,
gyászlobogóvá vedlett
esernyőnél?

BORDAL

Terebélyesedő, pocakos cimborákkal
majszoljuk a hajdanvaló, hamuban sült pogácsát,
hét szűk esztendő küszöbén toporogva -
a cintányér rekedségét
mért titkolná a nagydob?
Megboldogult és mélységes, féligemésztett
bölcssességek
hordójából csapoljuk italunkat: tartsd ide poharad,
s a Bölcsek Kövét ne keverd össze a vesekővel,
a hivatott gyilkost a hivatatlannal,

haláloamat haláloddal -
tanulj, hogy tanúsíthasd:
mozdulatlan bennünk a sikoly
akár a zuhanás előtt tétovázó szikla
az egyensúly bódulatában, -
és elszökösnek előlünk a nappalok-éjszakák,
hiába kurjongatunk utánuk józanon-részegen,
egy-két ugrásnyira a hamvvedertől, ahová
- értsünk szót, cimborák! -
higiénikusan beleszórják a maradékot.

HAJNAL

Álmomban nyúltam utánad: elértelek! Nem csak tenyere-
remmel, a hátgerincideghúr pendülésével, talpam-
combom-hasam simogató kedvével, a földközeli álmom
és a lebegő ébredés között, ahol nem intenek elővi-
gyázatra falragaszok a holnemvolt-van-sohasemlesz
falakon, kéznyújtásnyira időzített aknáktól: álmodban
felém fordultál, meztelenül és ébren: hogy elérjél,
elérjelek.

APROPÓ BORBÁLA

Borbála fara oly változékony
és minduntlan elébem dörgölődik -
hajnalban még megbízhatatlan
mint a tavaszi hullámverés,
délelőtt pattogatja, akár a kosárlabdás
lányok az első félidőben,
riszálja kora délután, hívságos
nőstény buzgalommal, öregnek-fiatalnak,
majd fűzők közé dugdossa, páncélszoknyába
és csak éjfél tájt hajlandó
a felhők közé lebegni,
kétszerszép telihold, Borbála, csupaszon.

SZÓRAKÁS

e
zag
árdao
lyangár
daamilyen
azavantgard
emaegyszavase
mveszikkárbamin
detegyhalombahány
jasfelmászikaszórak
ásralenézaszédítőmaga
sbólhahóhátholvanazolva
sóhanincsválaszfütyülrája
ezagárdaavantgárdaavantgárd
aajánlommindvalahányunkgyuláj
ánaksokszeretettelthinszgézasto
ckholmezerkilencszázhetvenhatdece
mbertizenkilencedikéndélutánnégykor

MEGVALÓSULÁSAINK

I
Megvalósulásaink,
ölelésben, szapora szavú hallgatásban-
megszólítalak és válaszolsz.
hallak hátammal is,
mellemme nézlek, gerincemmel.
Tőled tanulok föllélegezni.

2
Másoknak hazudozom.
Mások előtt olyan magabiztosan
vitorlázom a felszínen, mintha
mesterségem volna a mélyvízi halászat.
Veled összekeveredtem.

3
Kitárulkoztál.
Belédbicsaklott a nyelvem.

PAPÍROK, PECSÉTTTEL, ALÁÍRÁSSAL

Jogosultan és jogosulatlanul.
Körön belül és körön kívül.
Helyzeti előnnyel és helyzeti hátránnyal.
A vezércikkekben és a valóságban.
Határon innen és határon túl.
Kivételezetten és kivitelezhetetlenül.

Szemközt a Hivatal.
Papírok az asztalon. Cseng a telefon. Valaki
pecsétel és aláír. Elutasít.

ÖSSZEÜLTEK A BÖLCSEK

Küldöm e bölcs sorokat Klárának, sok szeretettel
kétlaki Thinsz Géza, északi szófuvaros

Végre nekilódult a ló, de ördögi módon visszafórázott
a konflis kajla bajsú kocsisának, zengzetes stock-
holmi tájszólással, a Bartók Béle úton -
mozgalmas éjszaka volt: megpöckölvén Szent Imre
herceg szobrát a Körtéren, előbukkant az uppsalai
Dóm, csókákkal egyetemben, és a Lordok Házá-
nak nevezett nemodabudai népbüfé étlapját le-
begtette: szűzermék kucsmagombával. Cserstin
módra, kapros tökfőzelék Nobel-föltétellel, konver-
vertibilis valutáért - „Ön ugye nem svéd?” - Bizony-
ság okáért hajnalig még lefordítottam (Íme hát
megleltem hazámat! Levegőt! Levegőt!) néhány
József Attila verset magyarra és elsvédesítettem
holmi svéd költőket (hogya szakadna rájuk a pesti
világhír!)-
aztán összeültek az álmefejtő bölcsek és életfogytiglani
kétlakiságra ítélték - -

ELIDEGENEDETT IDEGEN

- Mondóka -

Elidegenedett idegen, mondod: Hazádnak rendület-
lenül, te hitetlen, mondod, és hány hektáros a
honvágyad, vagy te decibelben méred? dehogy
nincs, *van* ha lenni kellene, ne tagadd: harsányan
hasogatós, pirosfehérzöld-rezgésű könnyektől
duzzadozó, árvalányhajás az a honvágy! pedzed
már? hisz megtanultad kívülről a nagyvilágonekí-
vült! Lehazudnád lelked egeről a délibábot? tuli-
pános határozatban is megjelent, feküdj hát abba
az ágyba, mondod, jó kényelmes és éles pengéjű,
19. század: okmányok igazolják: rendületlenül,
mondod, csak koponyádat metszi le, meghagyja
lábad, hogy hazafuss: fuss már! Édesanyja, édes-
apa, mondjátok meg, mi a haza? kérdem mert már
elfeledtem a házfeladatot, mondom. A nagyvilá-
gon e kívül, mondod, mondod hidegen: elidege-
nedtél te idegen. Mondod.

TANULJUNK KÖNNYEN, GYORSAN MAGYARUL - STOCKHOLMBAN

Rápillant a jövődöbeli emlékekre és levonja az egyértelmű tanulságot, tudósít: vak vezet világtalant, megmagyarázza: fülében ólom, hivatástudatból, fülemben önigazolásának ólmos mondatai, maradék érzékszerveit zálogba adta, biztos, ami biztos, a szolgálatban levő becsüsnél, miközben átértékel kivon, szoroz, megvonja vállát, beszéljünk magyarul, rongyot ráz és nagy büszkén kisebbrendűségi komplexusát fitogtatja és jön, jön, nekemjön és megmagyarázza.

STOCKHOLMI GUIDE

(Gajdoló)

A-nak, a látogatást megelőzendő

...és a város vitathatatlanul hasznos funkciókat tölt be mint az antiszodomai álproféták Gomorra-ellenes Példák Könyve, nagyüzemre berendezett pléhpofagyár, mindvalahányunk közönyének tettekreész, háromkoronás szemtanúja, a világ lelkiismeretét megtermékenyítő, horgasan ágaskodó világítótorony, - de jelentős eredményeket ért el a kábítószer-kereskedőkeserítés, jobb-és baloldali tudathasogatás és a gépkocsik által előregyártott emésztési zavarok terén is, - egyben elmondhatjuk róla, hogy fontosabb megnyilatkozási formáiban lihegő hölgy (jvasasszony), pendelyben-bundában maradéktalanul illatozó, valamint fancsalképű írásszakértő, józanító, elvonókúrás gyógyintézet és műpióca (turistáknak szívósabban és féláron) – de vannak akik azt tartják, hogy csak üresedő butykos és kótyagos pálinkáshordó, a tengeröbölben imbolyogva, a szintetizáltan szennyos hullámokon: Észak Szerencséje, velencétlen Stockholm, a hullámokon.

JELENTÉS AZ USZODÁBÓL

I *(Kezdeti nehézségek)*

Makacs volt a víz,
már-már sértően visszautasító,
cask hosszas rábeszélésre,
hétsszáz méter után szánta rá magát,
hogy megsimogasson -
meggyőzően bizonygatta:
szereti még az erotikát.

2 (A bűnhődés)

Aztán a bűnhődés valahány vétkemért.
Arcot vág a medence: tömeg, hatalmi harc, anarchia,
érzékiesség helyett szégyenletes erőszakoskodás.
Víz-tér a tét. Rámugranak, hasba rúgnak, fejbe vernek,
megtapossuk egymást. Összezsúfolódtunk önösen-gonoszul.
E szadisták között szégyenleném a kegyetlenkedést.
Menekülök.

3 („Nem én ismétlem önmagam,

a látvány ismétli önmagát” - Werner Aspenström)

Nem nudista strand, stockholmi fürdő, ahol melltartó nélkül
napozhatnak a lányok. Levetkőznek olyan természetesen, hogy
a viktoriánus dédanyák nagy irigyen sóhajtozva kétszer is
megfordulnak a sírjukban. Nem rendül meg tőle az erkölcsi
világrend, a kiállított tárgyakhoz hozzányúlani tilos, ám a
helyszínen tanulmányozhatod a teremtő találékonyságát, a
kimeríthetetlen változatokat. Nem unod még? Sohasem
fogom megunni. Zöldelő domboldal. Nyár. Verőfény, örök-
kőn-örökké. Fenséges mezítelenség.

4 (Életigenlés)

Mindkét lába béna. Amíg az öltözőből elbotorkál,
botjával elvergődik a medencéig,
épp leúszom ezer métert.
Egészségemre nincsen mentség,
mégis ő az erősebb.
Nyomorék testéből sugárzik az életigenlés.

5 (A kabinosné)

A kabinosné kislány még, füstnyulánk. Mosolya sohasem tiltó, csak
titokzatos. Munka után Mercédesébe ül, felém int a kormány
mellől: szervusz! Aztán elrobog. Anyaszült meztelen férfiak
közt dolgozott, reggel hattól délig. Hogyan pihente ki magát?
Holnap megkérdezem.

6 (Mondóka - nincs rá bocsánat)

Rászoktam az ezer méterre,
Aztán az ezerkettőre.
Helyette mit is adhatnál?
Hiszen job a legízesebb italnál.
Ha vízelvonó kurára fognál, még
Whiskyvel sem vigasztalódnék.

7 (Lásd fenn, az ismétlődő látványt, de
közelebből)

Akárha szeretőm lenne:
kikapcsolja szoknyáját,
kilép belőle, így testközelen,
leveszi blúzáát, maga mellé dobja,
rámlebben körte melle.
Nem lesz a szeretőm. Nem érdekli: kell-e?

8 (Mene-tekel)

Medence mentén mentőautó.
Ezerháromszáz méteres úszás után
gördül a klórtól ködös szemem elé.
Kinek Mene-tekel? Nem szerencsétlenség: pihenő.
A mentők gatyára vetkőznek
és napoznak a hűtőházon,
míg felrecseg a rádió.
Kérem a következő áldozatot!

9 (Vízválasztó)

Tanuld halálodat,
elhalaszthatatlanul.

10 (Párbeszéd)

Az összhangolt mozdulatok ritmusa
túlmutat a felszínen.
Égre néz a víz. Talán már nem is úszom:
egy misztikus koreográfia
titikzatos jelrendszerével
beszélgetnek a mindenséggel.

KESZEI ISTVÁN

(1935)

ŐSEIM

Édesanyám emlékének

Csak önmaguknak holtak meg a holtak:
bennem nőttön-nőnek élten-élnek ők éltetik az éltem

A hulláknak is még nő a körmük és szakálluk
tízkörmük él még szakálluk él még
szakállukban is a lét torzonborz hatalma sarjad

Bennem egész lényükkel elszakállasodtak
diadalmas kilombosodó szakállal
erdővé sűrűsödve

Pillantás te is aki étlen-szomjan bolyongsz a pusztaságban
lézengő lépteink lézengő lelkeink között
indulj úton túli utakra mint az igazi vándor
útravalód legyen az akarat forró hamujában sült pogácsa
lobbanj forrón nagyot akarj forrón nagyot
kelj át az arcom roppant pusztaságán

Bőröm sivatagján pórusaim pusztaságán túl
bensőm Paradicsomkertjében őseim lombosodnak
micsoda ágyékok micsoda törzsek ó micsoda csontok

Rázd meg a törzsük szakaszd le arcuk
harapj gondolataikba
harapjál hamvas héjú álmaikba

S ha feljössz majd a sápadt napvilágra
a Paradicsom makacs emléke ott is elkísér majd

A gondolat csorgó levű gyümölcse
csobogni fog a fenti némaságban
s a hamvas héjú álmok hamva
fényleni fog az eltompult agyú sötétben

ALÁÍRÁS

Írásjegyeim, kézjegyem a papíron, lábam forró jegyei a földön.
Lábjegyeim nem nem unalmas lábjegyzetek! Csak azért rovom Európa
agytekervénynél is tekervényesebb, rejtelmes utcáit, hogy lépteim
rovásírással rótt aláírása is tanúsítsa, hogy porból lett, porrá omló
lényem mindent aláír, ami valaha is a föld porába íródott. Ami valaha
is a mélyében és a felszínén megtörténhetett.

NYOMATÉKKAL

A kőről

A némasága is tömör beszéd,
azért sűrűsödött tömörre,
hogy annyi nyomatékkal, mint amennyit a súlya nyom,
kimondja magát mindörökre.

DRÓTTEKERCS

Mindannyiunk káosza, kuszasága
e tébolyult, badar,
huzalaival egymásba gabalyodó
és rozsdás zűrzavar,

e keze-lába sincs, vadul vonagló,
tekergő dróttekercs.
Látszat-nyugalmadban pöffeszkedő!
Felejtve se felejts!

Tudd meg, hogy ez összegubancolt dróttekercs
szétzilált drótjai
mindannyiunk kifordult belseje:
szétzilált álmái.

KARD

Hüvelyedbe zárt lélek! becsukva tokba
se fog pengéd élén az ócska rozsdá
Megmarkolhatatlan sorsod markolatát

a Nagy Kardforgató ragadja majd kezébe:
markolatig bedöf az idő szívébe:
a véges-végtelenség húsát járod át.

ARANYMOSÓ

Aranymosóként majd belőled is kimossa
néhány arany-szemcséjű percét az idő.
Nehéz súlyos sárba süppedve élsz te most, a
kétségbeesés dagálya benned egyre nő!

Szennye szennyeződtél te is a földi szennyben,
medred mélyében árad, hömpölyög a sár,
csak álmaidban élsz a tiszta, messzi mennyben,
lényed bozótos partja elvadult mocsár.

Tested-lelked iszapja hömpölyögve
árad, mocskot sodorsz, görgetsz örökre,
akár egy elítélt, elkárhozott folyó.

A sötétség leülepedett ereidben.
Mint az aranyos az aranyat, az Isten
kimossa mégis életedből, ami jó.

ALVÓ LOVÁSZFIÚ

Kassák Lajosnak

Álmában is paskolja még a párnát:
kedvenc lova parázsló, forró tompora
domborodik alvó kezében. Ellát
oda, ahol, miként a hűség csillaga,

lova virrasztó pillantása lángol:
zárt szemhéján is áthatol a mén tekintete.
egymástól távol, két külön világból
örökké, mindig egymást nézni lehet-e?

A lovászfű az ágyon boldogan kinyúlva
mintha egy élő ló-isten hátán aludna,
sűrű sörénye sátorában fekszik ő.

Egy ősi nászban eggyé lényegül lovával:
a hű lovászfű lóvá lenni nem átal,
mindkettejük legelni csálja a mező.

ÍME AZ EMBER

Emberemlékezet óta embernek álcázza magát. Pedig emberi teste csak álarc. Az első jött-ment kósza fuvalom legyintésére felfeslik álcája. S mi van mögötte? Kóccal van kitömve. Mint a Paprika Jancsi. Kóc híján vicsorgó üresség tátog benne. Ha hozzányúlsz, nyomban behorpad. Mint a pakundekli. Ha nem akarod, hogy behorpadjon, torkodszakadtából tüdőd szakadtából felfújhatod. Felfuvalkodott, üres hólyagként lötyög a szélben. Ha megérinted szétpukkan. Egy pukkanás: ennyi az ember élete.

Bár a mélység nyálkás mocsarában pancsol, mégis a magasságos egek uránál is magasságosabb magasságban képzelet magát. A magasugró mezében illeg: saját ellebbenő, mulandó árnyékát is átugorná. Emberfeletti ember akar lenni, ezért lett emberalatti emberke. A béka ülepénél is alacsonyabb szinten vartyogja vágyait.

Roppant kíváncsiságában Ember Győzőnek titulálja magát. Inkább hívhatnák Embertelennek. Legyőzöttnek. Az emberiség nevében embertelenkedik. Emberemlékezet óta. Végére lehetne annyi emberség ebben az emberbőrbe bújó farkasban, hogy megemberelje magát. Ideje volna már. Éppen most, a Krisztus utáni második évezred vága felé: az atomhasadás és a tudathasadás évszázadában.

TITKOS ÉRTELMŰ RÓZSA

Az orrfacsaró lélekfacsaró benzingőzből a kipufogógáz szagából az elpufogatott frázisok szagából a szajkózó papagájok szagából a ketrecbe zárt madarak rothadó szagából a Berliini Állatkert szagából a párizsi metrón a sineken rázkodó emberketrecekbe zárt emberek szagából a majmok szagából a piripócsi árnyékszék szagából a párizsi vízdék előtt ácsorgó víznemű folyékony nemtelen lények szagából a zsír szagából a minden hájjal megkentek szagából a ravaszság rókaszagából a patkányszagból a patkányirtó szagából a pénz szagából a szenteskedők szenteltvíz-szagából a császárokat éltető Istent fojtogató tömjén-szagból a fejtől bűdösödő hal szagából a pápánál is pápább fontoskodók szagából a tintavérű hivatalnokok tintaszagából az aktáknál is dohosabb lelkek szagából a molyrágta lelkek szagából a holtágak

szagából a vakvágányon vesztegelő vagonok szagából az ecetbe mártott spongya szagából a Jézus húásával együtt az idő húsát is átverő szegek szagából a lánctalpakon csörömpölő hatalom szagából az aszfaltra loccsant agyvelő szagából a kiloccsant gondolat szagából a mészfehér félelem maró szagából a zsarnokság szagából a kámforként elillanó hűség szagából a szeretkezések utáni verejtékszagból a nyugati ráógumi a keleti kutyagumi szagából a mézesmadzag émylítő szagából a minden égtáj felől áradó egyetemes rothadás szagából tündöd kitörne bordáid rácsait pozdorjává zúzva csak hogy elindulhasson imbolyogva a TITKOS ÉRTELMŰ RÓZSA IMBOLYGÓ ILLATA UTÁN.

JÉGKORSZAK

A jégszekrények jégkorszakában a jégbe hűtött szörpök a jégbe hűtött szerelmek jégkorszakában a jégszekrénybe tett disznómájak rosszmájúságok disznóságok jégkorszakában a jégbe hűtött lángszórók jégkorszakában a jégbe hűtött közöny jégkorszakában mikor boldog zengő riadalommal nem rian a jég hogy jégtáblákká hasadozva elkapja az Ős Folyam sodra a jégszekrénybe zárt zörgő jégkockává fagyott tejjel-mézzel folyó Kánaán jégkorszakában az egyetemes szellemi-lelki eljegesedés megdermedés jégkorszakában mikor már csak egyetlen motoszkaló reményünk hogy Krisztus töviskoronájának a tövise egyetlen megváltó karcolásával átszakítja az irgalmatlanság jégpáncélját

e jégszekrénné szűkült jégkorszak falát átszakítod foggal-körömmel visszaugorsz az igazi jégkorszak jegére a jegesmedvék jégkorszakába lépteid hangvillája megkondítja az érckemény jeget boldogan bong a jég mint a zengő érc mint a pengő cimbalom körötte még a be nem mocskolt makulátlan lelkeid vakító fehérség világít csak készülődik kászálódik az emberiség a messzeségben néhány apró bozontos eszkimó toporog a jégen ők még résen vannak nemcsak a markukban szorongatott szigonnyal de éber éles tekintetük szigonyával is átszúrják az eléjük uszoló ormóttan ordasokat elejtik a vadakat külső és belső fegyvereikkel egyaránt farkasszemet néznek a farkasokkal csapott homlokuk felszegik a magas meredek homlokú égre ahonnan a tüdejük dagasztó szellemdagasztó szelek fújnak a nemlétből alig látszanak ki mégis óriások jégtörő Mátyások jégtörő lendületükkel jégtörő lépteikkel jégtörő csókjaikkal megtörik e jeget vadásznak és bízva bíznak a talpukra fagyott jégpáncél alatt már háborog a víz és örvénylik az élet.

SAKK

(Kormos István emlékére. Abból az alkalomból, hogy az ő felejtethetetlen figuráját is kiütötte a halál.)

Sakk? Matt? Patt?
Hogy ne kapjon mattot a király,
elpatkol mindig a paraszt.

MATTOT KAP MINDIG A PARASZT.

Lóugrással ugrik,
lóhalálban liheg,
földre rogy a ló,
vértelen, fakó
arcával elzuhan,
elhull a futó
A bástya is omlik,
ahogyan Buda.
Egy vak Akarat
népeket tologat
ide meg oda.

Hiába kiáltjuk:
nem oda Buda!

Ki is vagyok én?
 Egy sakkbán tartott,
 hulló nép fia,
 akinek úgyis
 el kell hullania,
 aki lélekben
 ezer éve már
 a véres mezőnyben,
 az Örök Vérmezőn
 eldőlt figurák közt
 botol, lépeget.
 Csak őneki fáj,
 hogy elhullt a paraszt,
 - mindig övé a matt, -
 s markába röhög
 a királynő s király.

PILLANATVELVÉTEL EGYRE NÖVEKVŐ HÁTTÉRREL

Testvéreimnek

Pillanataim múlttá égő hamuja
 magam mögé rakodva
 egyre magasabb hegygé gyűródik
 hunytában is lobogva.

Jön a jövő, egymás felé megyünk,
 de soha el nem érem,
 a múlt égő hamuhegye magaslik
 arcom hatalmas hátterében.

Csoda-e hát, hogy csupa ránc vagyok?
 Az idő összekarcolt.
 Évezredek szédítő ormáról
 zuhant ide az arcom.

A szédület, az izzó képzelet
 lefényképezhetetlen.
 Koponyám golyója majd gurul tovább,
 de e fényképkeretben

egy pillanatra, percre most megállt.
 Nem akarom, hogy álljon
 örökké; jó, be jó, hogy átgördül majd
 az életen-halálón!

Felülmúlja saját magát a múlt:
 csak ő a halhatatlan.
 Mögöttem a múlt, fejem felett az ég,
 az anyaföld alattam.

Ami kívülrekedt az arcomon,
 ami nem fér el a fényképkeretben,
 csak az ad sorsomnak hatalmat.

MAKKAI ÁDÁM

(1935)

ÓDA AZ ÜNNEPHEZ

I

- Ünnep vagy, ne tagadd, hisz'szemre temérdek
ember özönlik elő odahagyva álmai vackát,
a mintha vezetné titkos ösztön:
bár otthon az ágya vetetlen maradt
és hosszú az út min menni kell: é r d e k
kívánja így ezt...

- Ünnepelni remélnék...!

(Így látod legalább,
aki rúgva-gyötörve
a párolgó, szédült, álmos tömegben,
mint anyja térdei közt a gyermek
félve remegsz át...)

- Ünnep vagy, ne tagadd!

Szent napja az évnek!

Mit bánod a s z ó sok tolvajkezű papját,
az eszmék csapda-sorát s a kényszert?
Mit bánod a lármát?

Téged az el nem ijeszt,
hogyan tennék napjaid álcás hadivermek
fészkei csalásnak, szédítő nyomornak,
minkből a kikölt felemás-igazság
bosszúként szárad a fáradt öregeken...

- Ünnep vagy ne tagadd!

Ezt vallja ma minden - - -

ezért vonz a napba lelkesítő szárnyad: a részegítő szél is,
bár a házmester, meg a pék, meg a tömbbizalmi
morogva vonul s a horgas ina fárad.

II

Éveken át kínzó remegésben
teltek az ünnepi percek: a kép eleven még:
zászlók erdejében képek, felirattal
ténfergő, álmos erőszakot leheltek - - -
baktatott a nép, konokul hallgattak a párok,
elfordult az utca, régi kapu tárult; a várdomb
s a Hősök tere között történelem szaga volt még
a zajosan letiport macskaköveknek - - - -
s mikor megálltunk végre, o t t a t é r e n,
abban a különös pillanatban,

fátylat borítva múltra-pártra-bűnre,
 mikor láttuk, hogy mily merészen
 a göggel kúszik a tarka tribünre
 a fürge pocája:
 mi rezdülhetett a gyilkos pillanatban
 táncbaragadni az idegeket
 hirtelen erővel, öntudatlan,
 hogy erőtlenül, arcra fehéren szédültünk utána
 és senki se látta, hogy lépéseinkkel
 hogyha majd akarják - - - ölni lehet?!
 (Önmagunk ellen s még mindig mit se sejtve
 magunkon ütöttünk
 jövőd, fonák, mély sebeket!)
 Ott, abban az agyficam-pillanatban
 a szónoki halandzsa semmit sem nyomott a latban
 mert mindnyájunk hőkölő ösztönébe'
 (rianás szól így, ha jég páncélja pattan - -)
 mint hadban erőszakolt asszonyok kényszerű kéje

gerjedt az Ünnepe.

Keblek feszültek furcsa göggel
 s félrefordult a lassú pillá.
 Szavalt a szónok, s vágyainkra
 tapintó szavakkal múltba szögdelt
 s jövőt magasztalt - - -
 harmonikás cigánylegények
 rendőri utcabál-zakatolással
 terítették a csalfa asztalt:
 krepp-papírok és eszme-hullák
 között éhezünk egy tivornyán ...

Borzongva néztük, hogy a távoli templom tornyán
 mint fakul szokássá, Ünnepe, kemény kereszted.
 Éreztük tán, hogy álmainkból
 így vész ki mind az ünnepek nyitja
 s homályborított útjaikon
 nem ő vezet ki vár: a Szellem - - -
 izmunk ha feszítjük: idegen parancsra
 munkál a vak test éhhalála ellen
 s reszkető kézzel a kárhozott nép
 (reszkető kézzel! ... Vagy tán vitézül?)
 önnön kiherélt történelmét falja
 kába közönnyel.

III

- Ünnepe vagy?

- Ne tagadd, hisz'szemre temérdek
 ember özönlik elő odahagyva álmai vackát,
 s mintha vezetné titkos ösztön:
 bár agyában a rémület él: az é r d e k
 s imádja titkosan fekete hatalmát
 rakétabomba-rettegéseinknek:
 s mégis az év e furcsa napján:

-Ünnepelni remélnék...

(Így érzed legalább, aki rúgva-gyötörve
 párolgó, szédült, álmos testeden át

az óceánon innen s az óceánon túl
végcélért könyörögsz,
mint két térd közé szorult gyenge kis botladozó,
mint úrhajó-anyaölbe visszaembrióult
sosem-kész félig-ember - - -)

- Ünnepe vagy, ne tagadd!

- Hadd égjen a máglya!

Hadd csapjon az égig szentelt színű lángja!
Izzék fel a nappal, gyúljon ki a pálya
ezer orgonának lila bugája bújjon a napon májusban
augusztusban Szent István tűzének füstje gomolyogjon;
márciusban az igazi Petőfi tomboljon a Pylvax asztalán
hogy ne lásd többé a Gellérthegy fölött
mily magasra ér fel
az ördögi tűzijáték - - -
hadd marjon a kis füst, s könnyed mosolyogjon.

Hisz'örökebb erők élesztik lángodat:
hamva s a korma magasba repül, s részekre omolva
a széttépett rongyokra telepszik.
És olykor titkon, mikor gyászosszínű a reggel
s végére ér egy hangos kivonulás
egy-egy lebegő zászlófoszlány
s kifosztott lelkű, suvadó árnyék nyomában
a megnyugvás isteni arca néha elénk lép:
betakar gyógyító, meleg mosollyal
s ránkveti leplét,
mert Te vagy az Ünnepe, ó szél, májusi-októberi utcán
ki csíkokat rajzolsz a szürke házfalakra,
mert te vagy a Csend s a csendbefojtott forradalmi lárma.
Mert Te vagy a reménység, s mert Te vagy a pálma,
s Te vagy a titkolt megértés várakozó szobra
kitől a bálványok színe sápad.
Nyíló fák rügyein vízcsepp-ragyogás vagy,
tükrödben a napfény égbolt-szíve reszket,
elfáradt viharoknak Te ülsz le csonka tornyán
s árnyékba hanyatló óriás porkereszted
Ünnepi jelkép.

EROTIKA

(részletek)

Testednek teljesen közhasznú, mindennapi dimenziói,
A bokád a csúdd - - -
(az a nemesen ívelt, nagyszerű csúdd
versenyparipa lehettél az emberelőtti megtestesülésben?)
s a térdeid....ssssz, azok a bájdús térdek!
..... megőrijtenek és tétlenné hipnotizálnak
és a nyugalomra soha meg nem érők módján
mindig csak ugyanazt
(és milyen reménytelenül ugyanazt!)
juttatják az eszembe:
Lekönyörögni-lehántani ruháid hazug héjazatait
És beléfejeselni az érett, meztelen gyümölcsbe;

szeméremdombod alján részegen szöszmöttyölni,
gyarló kígyófej-fütykösöm fullánkját
egyértelműen belédgyömöszölni!

Nekem is mindenről mindig az jut az eszembe,
testednek teljesen közhasznú, mindennapi dimenzióiról,
melyekhez hasonlót – jóllehet szögletesebb kiadásban –
magam is hurcolok
rámosztott poggyászsom elkerülhetetlen,
(mindennapi és teljesen közhasznú) részeiként:
magamban feszítem-lazítom-táplálom-izzasztom
fürösztöm és törülgetem ugyanazt az alapvető
bokaságot - - -

ó, boka, lábszárcsont, Achilles-ín, nyakcsigolya,
medencecsont, térd, és térdkalács!
Irgalmas csontváz!
Hisz' bennem is *ti* tartjátok fenn a köznapiságban is
oly fonákul hihetetlen (mert ijesztő)
végső összerogyásig
mindazt a sejt- és izomtömkeleget
aminek láttán (jóllehet gömbölydedebb kiadásban)
ívelőbb, magvasabb lendületek helyett
egyhelyben topogó, prédára éhes, koslató kanná
együgyűsödik bennem az ezerarcú
életenergia - - -

csatornák, véredény-nyirok és akarat-csatornák,
szeretet-gyűlölet ideg-csata-tornák,
csatakos mikróba-szellem csordák:
mi mozog bennetek, mi ez a
mindenlében
mindenki levében
mindenki hevében
(olykor a nevében
vagy a szemében?)
való feneketlen *lé*-hezköttőség;
mi ez a nagyszerű, ostoba
levesekben, generálszószbán-ázás,
egyközponatosan kicsapódó leptoplazmázás,
mi ez a lebegés a zuhanás után,
hogyan testedben megfürödtem,
meztelenül és bután,
hogyan összerobbantunk és ráaludtunk,
hogyan a nyershúsevéstől kiszikkadt a szánc,
hogyan nagy, jeges szódákkal kellett leöblögetni közben
a hervadó szájpaddás kanyargó alagútjait - - -

mi ez a lebegés a zuhanás után,
és hol, mondd, hol lesz a vágyad, a lebegésed,
a vágyam, a lebegésem,
három vagy négy nappal a boncolás után,
mikor már tudja a városi poliklinika,
hogyan melyik válfaja mart el a szűkmarkú anginának,
mikor az ismerős, hajdan-volt vágyak
töviskoronája
a szétfoszlott zsigerek szárait többé nem találja

és tárcsa és kagyló és drót és áram nélkül a sikító telefon
zöreje belém s belédkéül
acélkék sosem-volt dróttalan fonalon - - -

jaj, akkor szomj, szomj, szomj marad csak,
valami kartalan utó-akarat
valahol az utó-orr és az utó-kulcsont között,
de leöblíteni hozzá már nem lesz víz, s garat!

*

Érett nagy emlőid lusta forradalma
Hibiszkusz-lángokat szikrázó hús-sebek:
Magammal bírkóztam, mikor szerettelek,
Részeddé most meg a távolság hatalma

Nyűgöz, hogy majd szomjan nem veszek.
Hol vagy? És hol vagyok? *Hol vagy?* Soha abba
Ne hagytuk volna bár! Sorvadó magamba:
Rád égő szemeim sírt látó, dúlt szemek.

Magammal bírkóztam, mikor szerettelek!
Lehet-e vallomás fájóbb, keservesebb?
(Hangom bár vakító, buta szeszbe halna!)

Vadmályva-lángokat szikrázó hús-sebek
Párnatemetője fojt, - s vádol, súg, remeg
Érett, nagy emlőid lusta forradalma.

*

Antitoxin, ellengyógyszer,
Bevettelek: nem múltál el.

Antitoxin
Ellenméreg:
Tokodig el
Sosem érek?

Anti-tök
Anti-tok
Bájjadra
Sandítok.

Anti-tok-szín? – Alabástrom.
Huppansz, tokom ha alányom.

Tokod színe fehér hóé,
Gyönyörön-túli kéjt adóké,
Olvadáson-túli sóké:
Melled részeg eperbólé.

Tokom anti –
Tokba zárod,
S fejemet,

Eszemet,
Nemlétező (?) lelkeket
Tökszerűvé—egyszerűvé
Könyörgővé ministrálsz.

Anti-tok
Anti-tök
Tök-tokodba
Perdülök.

Tökömet ki tokba zárod
S antitökké ministrálsz:

Antitoxin, ellengyógyszer:
Bevettél, de nem múltam el!

A VERSÍRÁS DICSÉRETE

I

*Prelüd és morfoszintakszis**

ver a vers? – ver; ver, s ír
sír a vers? – *sír*, s rí' rá-ír, *ír* rá - - -
(sár-írás, sás-írás; vers: sár-ír)
vers a vers?
- vers-*sír*, vers-ír (mert sár-rí, s ver)
ver, ver, ver a versírás
SÍRVERS – ver a sírversírás?

sírvers-írás *ír*vers-sírás
*ír*vers-sír? – *ír*-vers-sírásás
vers-sír ásás? sírásás ver?
vers-sír-ásás (írvers-sírás)
versírás: *ír*-vers-sírásás
verssírásás: VERS A SÍRÁSÁS?
sírásás a VERS? VERS A SÍRVERSÍRÁS?
ír a sírversírás-ásás?

ver a vers,
ver,
ver az írás,
ver
az
átkozott
versírás

* ver s¹; s², ír¹, ír²; ás¹; ás²; ahol s¹ o; s² 'és'; ír¹ 'betűket vés papírra'; ír² 'gyógykenőcs'; ás¹ 'főnévképző'; ás² 'lapáttal tűr'.

2

Fúga és kivezetés

Versírásaidból is kivezetlek:
(Nyomorult strófád nem szoroz, nem oszt -
nem rímeli ki Pestről az orosz)

vers-sírásaid meddők.
 Ingerelnek
 Könnyeid: bolhák.
 Soraid úgy oszd:
 minden jajodért zúgva kinevetlek!
 Omló falak, sorsok és hiedelmek
 üledékét ne *szavakka!* lúgozd!
 Jojózz a Holddal fénysugárfonálon
 és pofa be. A szétutált sok álom
 körébolygózott: tétován kakálnak.
 S *ír* a sírvers írás?
 - Az!!!
 - Felsír, átver,
 s te, kit vers-síráso nagy versírás ver,
 felcsapsz a Marson tébolytáncbanak.

DIOGENDIÁK

Figyelmet, ha sután kér is
 Ez itt a hangadó tézis:

Minél többet masztikálok,
 Annál többet defekálok.
 Ha megszűnnék masztikálni,
 Megszűnhetnék defekálni?

Indulathoz velős szándék:
 morphosyntax és közjáték -

állni állni	=	álldogálni
állva élni	=	ál-dögölni
élni állva	=	öldökölni
ülni, s ülni	=	üldögélni
sülni, ülni	=	süldögélni
süldő ölni	=	(mint a dög)
üldögélve	=	sül-dögölni

állni
 ülni
 masztikálni (ülve)
 defekálni (állva)
 masztiküldögélni
 defekálldogálni
 álldogálva-dögölve defekt/t/üldögélni

Ha az én pártomra térsz is,
 Pofonver az antitézis:

Minél többet defekáltam,
 Annál többet masztikáltam.
 Szűnjünk meg hát masztikálni!
 Megszűnhetnénk defekálni?

Mondssza idősanym, mér is
 Túróslepény a szintézis...?

A szavakon túl jön a leszótalanítás
 az antiszintézis mely tiszta szín-színantitézis
 azt mondják, hogy ilyen nincs is

(halkan, magamban: pedig csak ez van!)
a mindenkori masztikdefektsüldögállásalélés
((Úi. szigorúan vagylagos pozitúrában))

AZ ERŐ BALLADÁJA TÖBB ÉNEKBEN ÉS PRÓZÁBAN

(részletek)

Van egy barátom, ő is akkortájt jött ide mint mi,
vagy huszonkét éve,
s elmesélte, hogy neki úgy kellett kényszermunkát végeznie,
hogy csak ketrecben dolgozhatott, amihez az kellett, hogy
mindenüvé, ahová mentek, először a hátán magával kellett vinnie a ketrecet.

Igen, ezt látni kell tudni szemeinkkel, hallani füleinkkel, szagolni az orrcimpáinkkal és ujjbeggyel tapintani – teljes egészében és konkrét valóságában. – Mekkora volt a ketreced? – kérdeztem tőle egyszer. – Kicsi -, felelte -, de nehéz. 9 négyzetméternyi területet adott, mikor teljesen fel volt négyszögalakban állítva. Szögesdrótból volt a ketrec alapjában és nyomhatott körülbelül 45-50 kilót amikor összecsukva vinnem kellett. – Mire gondoltál? – kérdeztem iszonyú naivan és hitetlenkedve. Csak nézett rám az ember, nem felelt. Sosem fogom elfelejteni a nézését. – És mit dolgoztál a ketrecben? – faggattam tovább. – Ástunk -, mondta, főleg ásással foglalkoztunk. – Mikor kész volt egy bizonyos árokszakasz, belülről össze kellett csukni a ketrecet, majd egy pillanatra kiléphettem belőle az ör pisztolya előtt, csak épp annyi időre, hogy megint a hátamra vehessem, és vittem tovább, nem messzire, csak pár méternyire, hogy ott újból lerakjam, magam köré zárjam, szakszerűen, s újabb árokszakasz ásásához kezdjek. Látom a munkámat és a munkaadómat, amint a hátamra vétetik az Illinois-i állami egyetem Chicago-i tagozatát, ami most mint 3x3 méteres összecsukható ketrec képzik meg fejemben. Micsoda remek ketrec ez! Hiszen még hideg Coca-Colás gép is van benne, rendes vízlehúzóval működő W.C. is van, az, hogy a diákság telefirkálja a falakat mindenféle trágársággal, senkinek sem tűnik igazán fel, ezek a jó dolgok a mi ketrecünkben. Nem tudom megérteni, mi készíthette barátom öreit a ketrecfilozófiára, hiszen ha mondjuk negyven vagy ötven rabot egyhelyre terelnek össze és öt hat géppisztolyos őrizi őket, a szökés máris igen nehéz, szinte lehetetlenné válik. Minek kellett tehát ez a ketrec dolog? Gyanítom, hogy a barátom nem tudott azóta sem megszabadulni – igazán megszabadulni – a ketrectől, amit vinni kellett, hogy az ma is, most is valahogy ott van a hátán. Uramisten, micsoda erő – ERŐ!!! – kellett, hogy lakozzék ebben az emberben elviselni a ketrecet! – Nem én voltam az egyetlen – mondta egyszer, hatan – vagy heten? nem emlékszem pontosan – voltunk mi ketrecesek.

*

„Ami fent van, az ugyanaz, mint ami lent van” – tanítják a hermetikuskok már a Tabula Smaragdina, Hermes Trismegistos, és Dionysios Areopagita óta, vagyis a 2165 évig tartó Halak (Pisces) korszak neoplátonista bölcsellete egyöntetűen vallja ugyanazt, előbb az egyházi üldözés, később a materialista közöny, majd intézményesített állami üldözés dacára is. Felnézek tehát az égre, kémlelem a Tejútát – augusztusi csillaghullásos éjszaka van – s arra gondolok, hogy mibennünk, emberekben is vannak Fekete Lukak, és megfordítva, fenn az égen (lenn az égen? – a lábunk alatt is van égbolt, például pont Ausztráliában, ahol a Dél Keresztje látható -) is grasszálnak Jeromos szerű Kakadúk, akik minden látszólagos értelem nélkül ontják ki mérgüket hol erre, hol arra az ártatlan szemlélődőre. És továbbmenve: hogyha az Isten és a világ egy és ugyanaz – a materializmus legszörnyűbb tévedése, hogy nem látja be: az abszolút materializmus végső fokon logikailag teljesen azonos az abszolút teizmussal, erről lásd alább -, akkor az időszakonként önmagába hulló és fekete Lukká váló abszolút anyag, mely kisvártatva pozitívumba robbanva át újabb expanziót, újabb teremtést hoz létre, nem egyéb, mint az Isten állandó önmagába zuhanása és Phoenix-szerű hamvaiból való újra feltámadása. Ez rendben van. De ha az Isten – azaz a világ – hol hamvaiba hull, hol kitágul, akkor ezt vagy azért teszi, mert önnön törvényeinek rabja és nem tehet mást, vagy azért, mert – hogyha Isten – ezt eleve így tervezte el, és akkor az egész kozmikus koreográfiának valami ÉRTELME kell, hogy legyen. Ha nincs értelme, akkor érthetőbb – jöllehet persze kiábrándító -, hogy az abszolút Isten-anyag-kozmosz nem tehet mást, mint hogy kitágul, összeesik, kitágul összeesik, újra kitágul, újra összeesik – oszcillál – s közben gömbalakú galaktikarendszereket, naprendszereket, bolygórendszereket, s azon civilizációkat és emberiségeket – idefigyelni: így, emberiségEKET – hoz létre, melyeknek egyes tagjai olykor

kérdéseket tesznek fel. Amiről egyetlen csillagász sem beszél, az az egésznek az értelme, célja. Vajon mindegyik összeesés és kitágulás ugyanolyan-e, vagy elképzelhető, hogy az ismétlések során (*repetitio est mater studiorum*) az abszolút Isten-anyag TANULT valamit? És ha tanult, mit tanulhatott? Valamit önnön természetéről, nyilván, miután csak azt lehet tanulni, ami van. Az abszolút létező, tehát csakis az abszolút létezést tanulhatja, ami nem más, mint önmaga. Öntanulmányozási és éntudat-emelési iskola tehát a világ, egyféle *l'art pour l'art* szellemizomtorna – ez az, megvan, erő, próba, mellyel a tudatizomrendszerünket tágítjuk. (A fekvőtámasz és a saslengés a fizikai izmokat tágítja, erősíti, és nem sok értelme van, a Biblia szerint „a test gyakorlásának kevés haszna van, de a kegyesség mindenre hasznos, meglévén benne a jelenvaló és jövő életnek ígérete . . .”) Az egészségből csak annyit lehet leszűrni végső fokon, hogy csinálni kell, mert *benne vagyunk, pont*. Régi közmondások jutnak az ember eszébe, nem az a legény aki adja, hanem aki állja stb. Az Isten-világ-abszolút-anyag adja, te meg én álljuk. Tehát mi vagyunk a legény. Hajrá vigadjunk, igyunk, hogy pirosodjunk. De aki iszik, az meghízik, és a kövérség ellustítja a testet, és renyhe gondolkodáshoz is vezet. Akkor meg rosszul érzi magát az ember – s mindezt annak a tetejibe, hogy az EGÉSZNEK alig van valami kézzelfogható értelme. Csakis kompromisszumos megoldás lehetséges: résen kell lenni és JÓ ERŐBEN KELL LENNI, NEM LEHET DARVADOZNI, LANKADNI, KÓKADNI, LÓGNI, FILOZÓFÁLGATNI, KÖLTÉSZET NUKU, BUNKÓSLÓFASZ HÁTSÓKAPCSOSFOGÁSSAL, pofa be és kész. Kész.

*

Fekete Luk! Te vagy az én szerelmem!
 belédömlik a forró tejúton -
 turáni vágtám a te teuton
Lechfeld-eden kell, hogy letérdepeljen.
 „Gyászmagyarságomat” ha elúnom,
 Madarász Henriket kell énekelnem:
 fogságom őt öli. Ezért vezeklem,
 s angol W.C.-jén magam lehúzó.
 Vagyok a kéz, a víz, maga a csésze,
 s a töppedt púppá barnult ürülék
 (e földi létünk oszthatatlan része,
 melyet szülvén majd' hogy megzöldülék.)
 LUK-ságod tátott dialektikája
 újjászüli, ki magát elcsinálja.

*

A világ nyilvánvalóan
 önmagát
 eszi,
 miközben
 minket
 esz meg,
 mi
 meg
 a
 világot,
 amikor bármit megeszünk
 ami
 a
 Földön termett
 s amikor
 egymást is esszük.
 (Erre még visszatérek.)
 A világ ereje a pán-auto-fágiára vezethető vissza,
 az egyetemes ön-mindenevésre.
 Ez az egyetemes ön-mindenevés

az élet különféle korszakaiban
 szerelemmé alakulhat át,
 ami szintén
 az
 ön-mindenevés
 egyik válfaja.
 Mint ahogy a nemzeti főzés-stílusok is mások
 minden országban,
 úgy van a szerelemmel is.
 A csatározás – az igazi, baltával,
 szekercével, kacagánnyal,
 puzdrával, tegezzel, íjjal stb.,
 az ön-autofágia egyik legelemibb formája,
 és dicső őseink
 a kalandozások
 korában
 efféle sportkirándulásaikkal
 rettegésben tartották
 Európa népeit.
 Egyszer aztán,
 Kr.u. 955-ben, a Lech mezején
 Madarász Henrik,
 aki türelmesen áttanulmányozta
 a magyarok harci modorát,
 vaspáncélba öltöztetett lovasait
 négyszögben állította fel
 a rohamozó könnyű lovasság ellen.
 Egyféle Fekete Lukká vált itt
 Madarász Henrik,
 aki madarak helyett
 magyarokat fogott
 garmadával.
 A többi mindenki tudja.
 Nos az egész nyugati világ egy nagy
 Madarász Henrik
 és az egész világ egy hatalmas
 Lech-mező. Szeretjük, magunk vágytunk rá
 áhítattal, szerelmesen,
 s most, hogy beléömlöttünk,
 úgy fal fel bennünket,
 hogy mi faljuk őt,
 s úgy találtunk benne önmagunkra,
 hogy elvesztettük magunkat.
 Remélem érthető,
 hogy erről szól ez a
 kis szonett.
 Hálás köszönettel
 fogadok
 minden konstruktív
 javaslatot
 a szonett
 továbbírására
 átírására,
 avagy
 törlésére.

SIKLÓS ISTVÁN

(1936)

SZÖVEGEK

TŰZ

nőtt előttem, kinyílt húsemésztő szirmaival,
mintha fölhasított bőr alól buggyanna ki terjed
perzselő feltja:

„teljes ciklust futottunk be aNap körül,
láttuk lógni az ágak pudvás csontjain.”

Ez a gondolat közepe, a gondolat közepének
közepe,
az örvénnyel magába szívó pont, az űr nyílása,
az űr fekete torka, nyeldekölője: a világ fölöttünk
lebegő hangtalan porszívója.

Látatokok kora volt ez az első: a láng viaszos
tapadó nyelvén táncolóké, a páraöntő képek
pórusain bukdácsolóké, a himnuszos lebegőké,
a parázs kék szemein pattogóké, a megérzések
öntudatlan kéjében fetrengőké:

azElemésztődőké.

Az ég pernyével lucskos peremén hasadó
villámok kora volt ez a második: hályogos
szemekbe szűrő villanásoké, a tapasztalás
lilára vert kiáltásaié, a csattanó, hörögve
görgő felismeréseké:

azElűszkösödőszavaké.

Örtüzek, zsiroidó családítüzek kora ez a harmadik:
beton cölöpök között kanyargó láva folyó,
az égnek szűrt kürtők, kémények szűkülő
torkát nyaldosó, kohókban fortyogó, atom-
hasogató, kátrányosan váladékát csorgató:
szárnyast pirító, szőr bűzében sercegő Trón.

TŰZ, kilövelő, szikrák, robbanás, robbanó
láng, lángnyelv, dzsett, izzó sugár alagút,
parázs, pőfögő parázs tenger, bogyogva terjedő
fény forró oldata, világ, felvilágosodás,
varratokSebekVilága:

„teljes ciklust futottunk be aNap körül:
láttuk lógni az ágak pudvás csontjain
karóba húzott szavaink, aszalódó szavaink.”

*

farkasok rozsdavörös lehelete gomolyog,
vedlő szőr bordáknak lihegő ívére feszül,
éles szag tapad a tájra:

égető éhség csikorgó fogsora szűri át,
ömlik a gége, a gyomor, a belek savakkal
füstölve izzó ingere:

szűkölő növények lombtalan csontvázErdeje
repedő anyagnak üszkösödő pórusain
fekszik összekeveredve,

FENNMARADÁSRA kinyújtott mancsok karma merül
marcangolt, mozdulatlan széttépett talajba,
vakító szimattal lohol

izmokat, inakat gőzlő roncsokkal etetve:
hízik az emlékezés szövete, tapasztalás
mintája ég idegekre -

hókristály: sugarakat szálkásra hasogató,
gránitnál élesebb kovakő, sziklák torkában
feszülve kúszó érc-erek,

falkában ügető fűrészkes nyílSdárda hegyek
homorú íve keríti, kavargó menekvés
kifacsart nyálhabzó tánca,

lobogó falánk láng FENNMARADÁSRA nyűszítő
nyelv, zúzott sebek-varratok virága világol,
hangjuk átzuhog füleden:

omló homokábra – a vasbeton kapaszkodó
tornya, kupolák rézkopoltyúja, kénnel búzló
salakját bőföggve ontja:

megnyúzott hegyekre, hasított dombhátra púpos
völgybe teríti ketrece lüktető szerkezetét
güszülő kezekkel teletömve,

csupa kidagadó forma, pattanásig feszült
szennyvízcsatornák, nyelőcsövek, bebőrödző
hullámtalan tavak, folyók,

főlizzó máglyák, ördögtüzek fényében serceg
a szalonna FENNMARADÁSRA szédül a nyárson
fakó civilizáció.

*

a büntudat teljesen kihalt
kihalt a büntudat izmainkból
MAGUNKRA maradtunk kavicsokkal
leomló parton szirtekkel
ózonban sípoló magaslaton
MAGUNKRA maradtan csak idegeinket
borzolja már a kihúnyt égitestek
érintése az izzadság savanyú
szagával növények röptét lesve
MAGUNKRA maradtunk egészen

a vérszomjas önzéssel a szájon
 túlcorduló nyállal a táplálékok
 olajával a hemzsegő bacilusokkal
 fertőzött oxigénburokkal
 a változás trágya kupacaival
 úszó kontinenseken MAGUNKRA
 egészen a sejtekkel vegyületekkel
 kimért térben tolongó hörgő
 teremtményeinkkel a közönnyel
 MAGUNKRA maradtunk egészen
 láthatatlan lobogó képeinkkel
 lélek égető lehelettel
 benépesítve az üreges időt MAGUNK

kínunknak szárnya összeér
 a változásnak nincsen vége
 mint két óriási denevér

ing kivette árnyunk az égre
 ágyunkon fürdenek vadak
 nyelvünkön nyüsztő hang dagad
 múltunk az úr gyomrán tapad
 csillagok bámulnak hallgatag

tengerek nyelvét hallgatom
 pikkelyés uszony a hátamon
 fennről sipító madarak
 csőréből árad hullaszag

érted a falánk habokon
 vérengző testem úsztatom.

arcomból szétomló sejtek
 a szervtelen anyag néz veled
 farkasszem

csonkokra kopott fogak sora
 szétroppantja töri darabokra
 az üvöltést

visszhang visszaverő réz
 acél levelek erdeje
 körülötte

áttetsző szárnyú zöld legyek
 szúnyogok fekete foltja
 mozdulatlan

hangyabolyban térdig a lábam
 a bőr árkait falánk nyüzsgés
 özönl el

állam sziklára feszítve
 szüntelen szelek hulláma mossa
 koponyámat

égő porra bámulok a sárra
 lihegő páfrányok sorvadása
 időelőtt

hemzsegő formák nyüszítő
dagadása zsugorodása építi
zúrzavarát

kavicshegyek foltos tojások
feltörhetetlen zörgő kúpjain
kapaszkodik

sötét anyagba villámló gondolat
lenyúzott állatbőrök feltépett
sziklafalak

napra forduló kőoszlopok
templomromok cintányér kürt
éSgyászmenet

vérfürdők térítők autótemetők
rakéták számítógépek műszemek
diktatúrák

szögesdróton szikkadó szavak
tilalomfák az agyba cövekelve
elrothadók

bennetek izületekSidegek
vermei varangy vipera hízlalók
mindenNapon

folyadékok sejtcserék emésztés
vak szervek dohogó poklában
közösülés

elfojtható nincs gondolhatatlan
szöges nyakörvben megbonthatatlan
kimondani

kimondhatatlant a volt a van
perzselő torkának szavát szítani
szakadatlan

égő porra gondolok a sárra
szüntelen szelek hulláma mossa
koponyámat

szemhéjam falán vagyok
lezárva a testtel MAGAM
menthetetlen

füstölő mező kúszik a hegyre
színeket fojtó fényeket kioltó
üressége

a végtelen kiüresedésben
képednek árnyát érzem arcomon
azArcokon

nyelvemen zsilettet forgatok
ó haladás hálaadás
önborotvák szőrtelenítő
szappanok

könnybelábadt szemmel állok

szemtől szembe a sikító
ventilátorokkal

köpök

mögöttem a világ világossága

fegyverszünetet kötök magammal
feltétel nélkül végkimerülésig

szárazra vetett rothadó
bálna kiterül a tó zsíros
bőrébe belemar húsát tépi
a szél csőre

világ világossága mögöttem.

KEMENES GÉFIN LÁSZLÓ

(1937)

KIRÁNDULÁS

Átöleltük az alvó szigetet
s megszületett az újhagymaszín tó,
s rajta fenyvesek, páfrányok ringó,
szalonnaízű labirintusa.
Kristályszemű virágok tapadnak
szerelmesemre; a forró húsrá
kirajzolódik jajtalan kínjuk.

Szűz, fakadó ág himbál fölöttem
s mintha a húgom gyermek-ujja lenne,
meggy-szirmot s barkát pöccint szemembe.
A tört-üveg tó egykedvűn fogad,
csak a sikamlós sziklák borzadnak
térdem alatt. A vízipókokat
megigézi szikrázó homlokom.

A mély vakságán fekszem kinyitva,
égve. Lángbamártott kardként a nap
süllyedő fantom-testembe szalad.
Anyám lombos aggódása többé
nem rám: árnyamra vetíti árnyát.
S íme, bugyborgó tudóm befödne
mégis a tátongó, holt kutakat.

Meddő fellegek s tikkadt föld között
fiaim rideg pilláit látom
messze megrebbenni. Szalvétámon
vérző hangya szalad át; sietni
kell. Még a végső kórus felzendül
a fehér nádasból, aztán semmi.
Gyűrött újságpapírt nyaldos egy őz.

Elindulunk haza, az ezüstös
méhekként bolyongó csillagokkal,
vissza a csónakban s a megrokkant
evezők neszén. A szürke hársak
után elhagyom gerincem, bordám
s aztán koponyámat; kezéd már csak
hűlt szívemet érinti, barátom.

UTÓPIA

Már a negyedik napja kínozzuk
a szent lovakat. A hő-cellákból
a fagyasztókba s közben a villák,
a nyúzó-kések, a tűzetetés.

Minden reggel friss elektródok,
a tág lyukakba vattatósav,
tűk, fogók, meg minden, ami kell.
Orrukon a láva kiloccsan.

Lent az utcákon vár a sokaság.
MILYENEK VOLTAK? – sír föl az ének.
A lovak némán, habtól vörösen
néznek ránk a keskeny ablakokból.

A HÚSLEVES-EXPRESSZ

Vacsoraidőre az étterem zsúfolásig megtelt s a pincéreknek majdhogynem zsonglőri ügyességre volt szükségük, hogy italostálcáikkal átjussanak az egyre sűrűsödő tömegen. Az óriási helyiség félhomályában szinte világítottak a fehér abroszok, tompán csillogtak a rozsdamentes acél evőeszközök. Az emberek látszólag nyugodtan cigarettáztak, halkan beszélgettek egymással; azonban mindegyikük arcán valami rendkívüli eseményt jelző várakozás feszült.

Negyedóra múlva távoli mozdonyfűtő hallatszott. A szemaforok zöldre váltottak s hamarosan a jajgatást is hallani lehetett. Helyeslő morajlás zúgott fel a tömegeből; mindenki megigazította szalvétáját s kedvenc evőeszközét megragadva várt. A robaj állandóan erősödött s pár pillanat múlva nagy sistergés, csattogás közepette bedübörgött a húsleves-expressz.

Kétségbeesett jajongás áradt a forró, zsíros levessel telt vagonokból. A sárgarépafejek, petrezselyemgyökerek, karalábék kórusban sikoltottak, a zellerek pedig összetörten, szaggatott hangon zokogtak, átölelve a halott metéltészta-csomók puha, testét. Leghangosabban a felismerhetetlenségig szétfőtt marhahúskoncok ordítottak; utolsó erejükkel is döngették a vagonok áttörhetetlen falait.

A sokaság üdvívalgással rohanta meg a szerelvényt. A vagonok teteje hirtelen fölcsapódott s a tömeg rávette magát a sok vonagló, jajgató roncsra. Egy-két percre fülsiketítővé erősödtek a sikolyok, de hamarosan minden jaj elcsendesült. Aztán már csak a szürcsölés, a csámcsogás, a kanalak s kések csörömpölése hallatszott.

FIAIMMAL A KORCSOLYAPÁLYÁN

Mindent kitakarsz: gyöngytyúk-tollú felhők
puhaságában, szél-ölelésben állnak.
Így sikongatnak a lucfenyők s az állat-
tekintetű bokroké a donga-jég így válaszol,
A pont is így rezzen össze, karcolt vonal lesz, tér
s vére kicsöppen... Megkerülik a vízesés
romját; mögüle burrogva csap fel a három griff,
a kazamatákban bömböl a kék bikaember.
Mindegyik csupa seb: a játék ujjain
lándzsahegyes körmök, s szurokcsóvát hajít
a farkassá lett királyfi szemébe.

Széttárul a hajlat: páncélos mének
oldalt topognak, szügyeikben nádtörzsű
csodadárdák. Viadal! s buzogány döndül,
de ők elsiklanak várukba zsákmányaikkal.
A hősörnyetegek vasalt barlangjaikba térnek,
a tündérek szellős sátrakba. Egy vén hindu
íjast gyámolítnak az örök; éber agarak,
jaguárok, sólymok vigyáznak az ötszáz bástyán.
A síkok torlasszá tűrődnek, jajszó
s nevetés pilled, új riadás a hajszott
csapaton. Csurog víz a párbaj-kesztyű.

Lassú keringés: foltok, teaillat,
melegítő szolgák, balzsam, hús dúdoló.
A veszély tárnái bedöntve; bukó ló
meredő bordái nyársalják az üldözöttet.
Fent bársony körték himbálózna s elérhetetlen
tornyába húzódik a vasorrú bába is.
Csak az idő nem szelídül: ők szisszenő fagyban,
pihe-erdőben, féltő tenyeremben futkosnak,
kis párázó beleik kiontva, antik
szabályák, nyilak ágaznak derekukban, míg
pajzsát törli a sértetlen halál.

SESTINA A RÓZSAFÁRÓL

*Ó gyönyörűséges,
Mindeneknél kedvesb,
Hervadhatatlan rózsza,
Kinek árnyékában,
Gyenge hajlékában
Én fejem nyugszik vala,
De tőlem távozik,
Hirtelen elmúlék
Életemnek istápjá
(Virágének)*

I
Messzire szaladt hús lugasa a nyárnak,
Példás kerti virágaimmal egyedül maradtam.
Nyugalom sziklakertjében gondom az üde ciklámen,
Tüskés ágak helyett most gyopárral s gyeppel törődöm,
Melyet nap ki nem éget s szét nem tép a vihar
S el nem homályosít a büszke rózsza.

II
Pedig szent dísz volt kertemben a rózsza,
Érett pompát szerzett a serdülő nyárnak,
S bíbor szirmok felett játéknak tűnt a vihar.
Míg tartott a virágzás, biztonságban maradtam
S hittem, valóban a legtisztább lényeggel törődöm,
Ha istennőmmé lesz a rózsza s csak szolgál a ciklámen.

III
Nárcisz jött, tulipán hervadt, nyílt szerényen a ciklámen,
Mint kényes úrnő virított a rózsza.
Hű leszek hozzád, szóltam, töviseddel se törődöm,
Elvetem érted minden kincsét a nyárnak,

Csak nőj s illatozz... Éjen át nála maradtam,
Mikor zúgott a sötét szél s tombolt a vihar.

IV

S mégis kárt tett benne, megtépázta a vihar!
Nem vigasztalódtam, hogy érintetlen szép a ciklámen,
Hogy mindent megtettem érte, hogy igaz maradtam –
Mert az én bűnöm, hogy roskad a rózsza!
Sírva kötöztem s könyörögtem a nyárnak,
Gyógyítsa meg újra, hadd lássa, csak véle törődöm!

V

De a sértett tű nem tekinté, mily' kínban törődöm,
Hogy énbenem pusztított igazán a vihar.
Deres bokrétafént állt ellen a nyárnak,
Szirma lehullt, lándzsákba zárkózott – s akkor a ciklámen
A sziklán szinte kigyúlt, mint egy rózsza,
S e kis lila méccsel gyászomban élve maradtam.

VI

Étheri szép s halovány bálvány nélkül maradtam,
Tőstül, gyökerestül szállt el, kivel már nem törődöm,
Hűtlen virágom, a hálátlan rózsza.
A nap perzselhet, támadhat újfent a vihar,
Nem félek: az elemekkel bizton dacol a ciklámen
S töretlen derűt ad a mélyülő nyárnak.

VII

Másabb lett ereje s illata a nyárnak,
Szabályos új kertemben én ugyanaz maradtam;
Nehéz szívvel hordom győztes szerelmedet, ó ciklámen.

POGÁNY DIASZPÓRA

I

Lucskos asztalon széthányva teríték
leszopott csontok feldőlt serlegek
mancs-nyomok, vérfolt, epe és üröm,
sörték csomókban, pállott állatszag,
torz ingerek tobzódásának színhelye
az emberevő oltár

2

Némelyek jó gyomorral áldoznak vala
Mások akarattal résztvesznek vala
Sokan émelyedve nagyot harapnak vala
Ám senki undorral el nem fordul vala

3

Valami finesse hiányzik az egészből,
a kenyér-nőstény s bor-hím üzekekedése
nekünk nomádoknak
szabad pásztoroknak
kúnoknak jászoknak besenyőeknek
valahogy nem megy

A ménes elvadul, korcsot ell a jószág
 Folyvást satnyul a táltosok hatalma
 A moslék erdőket önt el, jóízű vadjaink
 idegen tájakra húzódnak
 Apad a csorda, elapad az anyák teje is
 A folyóvíz papok meg vértések húgyától barna
 Nehéz időket élünk

4
 Húzassa ki ügyesen
 tüzes vasat a markába
 a karót szegycsontig tolja
 nyakszirtjénél kezdje a nyúzást
 most a térdkalácsát hasítja le
 aztán ropogjanak a csigolyák
 Nagy bűnös volt ez, eminenciás uram
 nem állta ki a próbát

5
 gyógyétó forrás
 vízében fürösztöttem
 szép fehér vásonba
 gyócsümögbe kötöttem

 zsállyalével itattam
 szagos szénába takartam
 hej lyányom kedvesöm
 fölvirulsz-e tavasszal?

6

Aztán megvénült az évszak. Az oltárok körül barbár, újmódi muzsikára topogtak a johanniták meg a templáriusok, savanyú vért hörböltek az ezüst kupákból. Hétszám tartott a dáridózás, gyerekeinknek fölpuffadt a hasa, sokan közülünk vándorbotot metszettek, de eleinte csak kevesen indultak neki. A magyarok között folyt a versengés, a hivalkodás: „Ma estvére a teuton lovag urak gyermeklánybankettjére vagyok hivatalos”; „Mennem kell, még lekésem a főkáptalani újszülött-díszebédet”; „Hát nem isteni Bizánc? Persze, ez a vacak Esztergom ...”

Nincs már solymászás karácsonykor, elnémultak a kobzosok, sokan aztán nekivágtunk Bolgárföldnek, Litvániának; sokunkat meg szétszórta Zalába, Varasdba, Túrócba, Torontálba. Robotolunk az izmaelitáknak, őrizgetjük szokásainkat, a himzést, a faragást; egyenes derékkal fogunk meghalni. A beszédől megundorodtunk, nem csoda, hogy lassan atyáink nyelvét is elfelejtjük.

FEHÉRLÓFIA

(részlet)

V

Kinyitom A Verset

Beáramlik a tiltott hó pinaszag Kosztolányi
 csokornyakkendője
 Mániákus dervisek tompordalai gumiszőnyeg az avaron
 Kikövezett zölderdő (kihányt darakása) darabos aszfalt
 Visszerek dagadnak a bükkön Bibircsók szattan szőrös
 derékon

S a boszorkány a Temesvár utcán rámmosolyog
 Ismertél-e valaha, Nagyuram, igazán gonosz asszonyt?

L'inverno è arrivato fehér függöny a fákon habfodor
mint az eszelős Vas Karcsi szájaszélén az odaszáradt hab
mint az úthengeren az odaszáradt melaszos kátrány
mint a szennyes hálóingre odaszáradt ondó
mint a selyempólyára odaszáradt epe
mint a leszáradt köldökzsinór

Visszamosolygok: Nem
csak néhány hivalkodót

a *pakisztáni bélyeg szindróma* (désire triangulaire) távoli rokonom
nagybátyám öccse 1947-ben Lahore városában élt, Cellben csak
nekem voltak pakisztáni bélyegeim, Annamária barátom húga
egyszer azt mondta nem gyűlölködve csak talán egy csipetnyi hív-
sággal Tegnap voltunk Pápán, a Karcsi bácsinál három és fél odal
pakisztáni bélyeget láttam

az én nyolc kis bélyegem
ama mágikus országból
a Varázslat igazával
kezdezt tündökölni

rajzoltam magamra megvető ajakrándításából

Diadalt

s két nappal később a pincében arconcsókoltam

Végveszélyben állunk édes Céliám

Soha halottmosó a halált le ne mossza

Az undor ráncai ki nem simulnak soha

én bent a császáriak közt is jól érzem magam

belemerülök a lebbencslevesbe kardomat ki se rántom

A láb már hívogatott A föld már integet

Senki többet harmadszor

Koktél a havason, a daliás oktató síbotját égnek emeli
a zombék fölött ajkához ér a vodkás izsóp *senki többet*
a halászok térdreborulnak, mindkét térdén által az golyóbis
kisimult arcán egyetlen rezzenés sem bele a halálba úgy
hogy semmit nem adott fel, a láb összezárul

Selmecen ünnep lehetne, de az urak alig emlékeznek rá

Az az izgága kurafi? Télleg? Esztergom alatt?

Well, well whaddayaknow?

Mint Pilátus L. Aelius Lamiának: Nem emlékszem rá,

A burgerok hája lecsurgott a századok grádicsán, Zólyomban,

emlékszel, az a vadászat, az a sáfrányos vaddisznófej,

az az őzgerinc

az a láb

az a vértől síkos novemberi május

az az orrfacsaró bűz

a trágyaillat mint Júdás lehelete és odahajol és suttog

felcsikorog a sítalp alatt, a síbot lándzsahegye belefúródik

s szétszáll mint konfetti az ötödik dimenzióban

Hópihék a tengerpart szikláin

Fekete hó a menyasszony szeme mögött

A zörgő csillagképek szembogarát beszippantják

Egymást nem érintve állnak a parton

Menyasszony vőlegény

Zúg a tengeri láb – a Narrenschiff bordáin kelevények

Harangszó, kolomp, füstölő, targonca bebugyolált fej

Van-e halott ebben a házban? Kinél van hullá?

Kolompszó kering fekete tengerhab szóródik szét

A menyasszony száját ide-oda sodorja a szél
 Ne hagyj el kedvesem Szerelmünkre kérlek
 muszáj menni nincs mese elszegődtem izé na aztán ne ám
 Gerlicém csillagom Úgy szeretelek téged
 hogy balhézz mi a francnak ez a hiszti mindent bepakoltál
 Testem is lelkem is Két kezébe adtam
 rendesen meleg alsóneműt is tudod mindig hidegebb van
 Szíveden kebleden Nyugvásom kaptam
 az eszelősök közt a fedélzeten pingpongoznak patkót dobna
 De ha elhagysz végül is Búcsúcsókkal nélkül is
 muszáj mennem kell ne izélj már a kurva életbe
 Soha többé nem várlak Soha többé nem látlak
 nem látod hogy ott vár a csónak most micsinájjak mondd
 meg te nagyokos minek ez a zűr
 Ajkait összesöpörte a szél
 Haját befonta összezilálta a szél
 Megfordult

ÁTOK ÁTOK
 ÁTOK ÁTOK

Hervadt hab lett a szája

Fehér öklét belevágta a pincésötét sziklába
 Hattyúszárny roppant a csipkés kőfalon
 Véres tollzuhatag omlott alá a pestises háztetőkre
 Vércseppek tollpíhek zápora paskolta az ótvaros utcákat
 Vérdara Toldara Vérhó szállt
 szállongott
 szálldosott
 szálldogált
 szállingózott
 az elnémult földre
 Annamária Krisztina szárnya a sziklán
 Hattyú fehér ökle a csipkés kőfalon
 Áldás suhogása a temetőn

FELTÁMADUNK

Halottak napján
 azt mondta
 Te Laci elveszel vagy nem veszel el? Ha nem veszel el
 jaj lesz neked
 anyja testét (árvagyerek volt) soha nem kívánta meg
 húgát szerette, egyszer játékból megszopta mellbimbóját
 unokanővéreiért a sudár nagylányokért epekedett
 hajuk szagára kivillanó combjuk emlékére onanizált
 háreme felett korlátlan zsarnokként uralkodott
 saját bevallása szerint szögesdróttal csavarta körül
 Ilona testét, töviskoronát rakott
 Katalin fejére
 Irén ágyékát csalánnal korbácsolta meg
 Rózsikát tüskés darócba öltöztette
 Ágnes felszegezte a faskamra falára
 és csak annyit kért a haláltól, hogy egyszer futólag
 véletlent színlelve megérinthesse őket
 hogy azért minden ne vesszen el
 és amikor majd a Kiközösítő maga elé szólítja,

akkor legalább annyit mondhasson:

A ködtengert választom
nem a fényt

Hóviharban akarok élni, pihék fürgetegében

Nem kell a ragyogó aranyerdő, arany levelek zizegése

Nem kell a griffmadár csodatevő szárnya

Ködcsepp akarok lenni, cseppből pihévé akarok szilárdulni

Piros pihéként akarok szállongni lebegni

S végül megtapadni egy torony keresztjén

DEDINSZKY ERIKA

(1942)

NYÁRI LEVÉL

fákkal földig hajoltam eddig ha szél fújt
patakokkal kiszáradtam ha a hőség
szívta a föld emlőjét, ha érett gyümölcs pattant
repszett engem is ruhámból a bőség

mély kútból húzott ki – a nyárból
az emlékezés
szomorú levél
kedvem konyulni kezdett

zördülő zsalu ébresztett
s reszkettem a nemvárt szélben

ÉS MÉGIS

kiürült szörnyű urna
sötétlik és kong a hajnal kapujában

falba rést nem ver az átok, a jaj
aérés, a szépszavú rigó-imádság
feszülő erek parancsa csak a húst
bírja vallomásra

a félelem párnáján álmodtunk békét?

és mégis

úgy zúg a messzeség mint öblös kagyló
cirmos márvány az ég, csupa vad sugárzás

TÁMOLYGÓ HAJNAL

(a szép ábrahámnak)

a hajnal egyre zöldebb függőnye mögött
izzadt félálom nyom névtelen farhoz hasat
tenyerek nyirkos kosarában a fáradt mell nem mozdul
óra dobog

hallod, jaj, hallod a súlyos madarakat?

hajad ősz-barna gyapja párnámon puha fészek
szemérmed borzas bokra közt már csak holt kígyó: hideg
ne dörzsöld újra kedvem, csukj be, simíts el

sors billen

hallod, jaj, hallod a forró fegyvereket?

SZÉL – CSEND

I

föld fölött járok mert forró a föld
úgy írok mint aki néz vagy hallgat

2

zúgó tudássá kerekedett a bágyadt sejtés
hold helyett már a vihar szeme ég

3

szakállas arc sövényében a száj: odú
párnázzuk ki fogatlan szavakkal

4

tüzet kérek és villám virágzik
esőért táncolok és lehull egy levél

5

természet után írok
természetem után
aki rámcsoldálkozik, felrepül
aki beszél, tövig ég

NYÁR A VÖRÖS SZIGETEN

I

kék látogató a múzeumban
sárga hajótöröttek a pamlagon

csöndet kérünk!

hadd gondolkodjék az égett férfi
(:mormol
ujjai térde mézeskalácsán dobolnak
idegen?
jazz-zenész
szívspecialista?
hipnotizőr?
asztaltáncoltató?
fogoly?
harkály?
pata?)

a találgatási idő, hölgyeim és uraim, sajna, letelt

(a dómtoronyból kilóg a harangláb
és, szélben gyulladó filmszalag,
némán kétrét kezd olvadozni a táj)

aki vigyorgott	úgy marad
aki böffentett	úgy marad
aki téblábolt	úgy marad
aki kedves volt	úgy marad
aki párttag volt	az marad

végigvérezte dubrovniktól triesztig

(valahol csúnyán lebukott a nap)

2

mert mez-telenek vagyunk
vetköztetjük a nyelvet
érje a nap ott is ahol fehér volt eddig

mert hely-telenek vagyunk
világgá küldjük a nyelvet
lábát a nagy utak majd csizmává cserzik

mert ok-talanok vagyunk
nyelvekre tanítjuk a nyelvet
s már mondja is ça va ? ça roule, con amore, my vriendelijke Rettich

3

a folyékony ablakon szüntelen mosolyognak
és látszik kőasztal, medúzacsillár, lapos halarc
meg más is : babona-pénz, tör, alma, koton, vezércikk, ágytál
puha sün, seggrepacsi, cso-cso-szán, nyűszítő szemüvegek vakon
őszi nagyonnagyváros hulló emberekkel, botond, betű, nagy pál
s míg ő messze távol és házon kívül és mélyen a víz alatt
faliszöveget sző és körbe-körbecsillogják a boldog halak
és senki nem sejtheti ily végleges tüdő-átoperáció mibe kóstál
én közben orsóját, ollóját, rokkáját, rosszmaáját, méhszáját külön-
engedéllyen lopom

4

a fákon kabócák hangszórói recsegnek
sziklák fogában odvas hullám rotyog
ég s tenger fodor-ajkai közt
vitorlák kemény fogsora ragyog
és barnán válaszol a bőr: nap, szél ma bármit kérdez

a fűben lihegő pumpák naphosszat udvarolnak
de este lesz mire enged a gumimatrac és sűgva elélvez

5

VELENCE
beleiben renyhén araszol a hurka tömeg
VELENCÉT
a repkény kikezdhetetlen növényi érveléssel fojtja meg
VELENCÉT
sirályból pacává édesgették az idegenek
VELENCÉRE
szaros valagával ráült a jóléti világ
VELENCE:
bergamott-bronz
körümlakk-ezüst

láthatatlan szögesdrót
lézer-ujjak
éhes párnák
sértődött uborkák
mélyvízi napalm
fátyolrakéták
zombi hullák
vámpír -

MEDÚZÁK

7

A TENGER

-ből lett hajcsár és hús vadász

:

sziklával fogas ágyék
tengeri sünnel párnázott méh
medúzával bélelt hüvely

O MARE MATER
O VAGINA DENTATA

mert nem miértünk való ő
mert hozzá mi nem értünk

s miután nyomainkat kihányta
így zúg:

a papírt, műanyagot, szart, gumit, hajót, hullát
vegyétek és egyétek mert ez az én veszem
vegyétek és egyétek meg amit főztetek
vegyétek vissza ocsmány magotokat belőlem!

nem ellik disznótól a ló!

8

a sziklán görög konty

vizes könyv

szikkadó szemérem

szúr a-mindig-ugyanott-ugyanaz-a bogáncs szó
csapott partok száz ferdén-párhuzamos kőpaplanán át is bök a borsó
s a béke búsásan kamatozó harminc ezüstje vérzik vakít

de nézd: milyen finoman fordul félre a gyík

vendéghajad már: fű
helyezd mellé ál-arcodat
szárít

szomorúan

szeret a Nap

és mert itt egykor kő kövön nem marad

légy te legalább:
test a kövön
s a csonton hús

fénynek felkínált tárgy
vízszintes vérbő lelet:

tengert dörgető lélegzeted!

9

álomrekonstrukció a még szorosan zárt szemhéj vásznán:

(a hang torz. ahol történetesen kivehető darabosan hörög.
de ez direkt van.
az aszinkronitás is.
a fölratozás az elidegenítés miatt van.
közhelyes kicsit. hevenyészett.
ez nem direkt van. bár lehetne.
tehát marad.)

ROPPANT, ÜRES USZODÁBA CSAK ALULRÓL, FÖLDALATTI FOLYOSÓN ÁT LEHET BEJUTNI. AKI A
VÍZ SZÍNÉRE NEM ÉR FEL IDEJÉBEN, NEM ÉR FEL.

SENKI SEM ÉR FEL.

10

lakatlan sziget járomcsontján napozva régi gyerekdalok
csak a foszlányait

csigabiga gyere ki ég a házad ideki
lűktetve figyel a gyík
lánc lánc eszterlánc eszterlánci cérna
hártya-motor: hangtalan berreg a szitakötő
szeretnék szántani hat ökröt hajtani
mediterrán sziklán délsarki sárga zuzmó
ég a gyertya ég el ne aludjék
turisták-fölfeszítette kagylók dögletes szájszaga
aki lángot akar látni mind leguggoljék
lángralobbantott a legmélyebb öblödbe is be-benyaló bársony tenger
kívánod.
úszni kívánsz.
itt a vég fuss el vél

(titkaid az érdes kabócák szárazmorzében kereplik szüntelenül
világgá)

11

a magashomlokú sirály

gondolkodik

teleszkóp szemével
bárka hasával
kattanó bilincs karmával
kényes csipesz csőrével
olajozott csapágyas szárnyával
gondolkodik

vízfenéki – talán csak hínár – rebbenésben
– lehetne ez a nap is – villanásban
– biztos vízen sielő kavics – csobbanásban
gondolkodik

légnyomás ingó serpenyőiben
tenger örvénylő palettájában
hullámfal visszapillantó tükrében
gondolkodik

apró egyfejű sárkány
köröző hófehér sziréna
a fejjel-lefelé-lepényevés világbajnoka
halak szentírásában a harag napja
hullámon hintaló
köztéren kacsza

12

ciprusok zöld fáklyaival lángol a parti út

kanyar pofacsontja alatt száját öblögeti egy barlang
ki-bebukkan a víz
kavicsot hajt-hoz
görget forgat ütöget koccant billent
habzó tengeri huzavona napszám éjszám
míg csak gömbbé nem szelődül a kocka (így lett szirtből is
tar fej gomba kalap kalács fehér fonott csont)
az apraja már nem billeg sántít hüppög
csak fut előre sorban
csikorog hátrál fut előre sorban
ahogy a távoli idomár ütemes ostora robban
tapsol a móló a hinta ladik vízre csapódó testek

a tiszta sekély macskakövein fény-háló álmos opálja reszket
a mély felé egyre komorabb kéken tovadomboruló kőkoponyák
koronája mizantróp tengeri sün

dajkálódik itt minden: levél toll fény
skatulya pikkely üres szó
ring a szöveg:

*lánc lánc eszterlánc esterházy cérna
csigabiga gyere ki ég a lábam közepi*

csikorog hátrál fut előre sorban
guruló tehetetlen tompa kavics már

13

úszómedence éjjel ismét telik a hold
szívja a hold a vizet spongya lyukacsos
hideg állat

ömlik a víz tudatod gátján áttör koponyában habzik az álom
benne mint buddha forogsz s mert én-telenül: pontos egész én

nem lát (vak hozzád képest)
és nem ér el mert nem ér fel (csecsemő még):
réteges éber idő: órák babacsörgőjével játszik csírában örök

mád

koponyádba ömlik a fény óriás jeleid forognak szabad vagy
lépsz egyre feljebb gerincen grádicsain s ha nem tudnád:
már magasan magad vagy

14

hajnalra megtelik a tenger
feszesre fúvódik az ég
újra hajolni tanulnak a fák
vonulni a fáradt partok

agg gyermekek éneke szól:

*fogjunk medúzát mákkal
tengeri sünt sóval
fogast körömmel
sügért sudáran
pajtások, előre!*

de szüntelen közelgő ajkaival most alig pöszög vissza a víz
vitorlák káposztalepkéi fázékonyan rezegnek
(fátyol mögé vonta a szél a zsidbadt tájat)

egy félig már áttetsző kéz dicsfény sugaras gongot ver meg
s ahol végigbrummog a hang: a tenyerekben fül támad

a lombból a tücskök helyszíni közvetítése recseg még

de nézd: ez itt a sziklán nem kígyó bőre
és az az úr ott már a szemével együtt vette le a szemüvegét

PÁRHUZAM

ha a szél ablakait ki tudnám tárni
s megfésülhetném a zápor haját
s az orgonák magas fogsora is eltűrné a fogkefét
talán járhatóvá válna a tenger hídja
talán elindulna feléd a mindig másutt heverő pénz
hogy, égő, ezüst kerozin, a határok fölé hajtson
egy-két évvel idébb

vagy csak majd ott ahol az utólérhetetlen fény is
fekete kútba szédül
és megtorpan és visszafordul az földi idő:
találkozhat a párhuzam
s nyílhatok ki neked mint a virág
mint az ébredő szem
melyben öröktől fogva ott él az is ki ráhajol
akár az elnyelt katedrális
a pontos kövekkel kiveret pentaton kert
a gyémánt város
és az ártári láz lassú állatai amint haló porukban gázolva
tízezer napon át jönnek?

akkor robbanhat csak a teljes gyönyör
ha már láb sem lesz melyet leszakítsen?

BEBEK JÁNOS

(1948)

LEVÁGOTT FŰ

levágott fű szagában hulló
vadgesztenyék;
büntetést félő riadt gyermek-
szemek;
apám pofonja;
álmos szarvasbogár:
izgalmai a lekaszált vidék
gyorsan haragvó halk
estéinek.

Barnára pácolt durva bútor;
fehér szoba;
Mária szívében véres tö-
visek;
megfekedetett
pengéjű kés; kenyér;
hangtalan vacsora:
vágy, hogy egyszer én is
felnőtt legyek.

Vaskályha, lavór, készülődés:
anyám szelíd
szeméből álommá változó
mese.
Csend. Meleg. Sötét.
Tóba fulladt mező
siratja lemetélt virágait.
A fűben kettéhasadt egy fé-
nyes gesztenye . . .

BESZÉLGETÉS

beszéljünk a kulturális élet közgazdasági szempontból egy svájci óra számlapjára a gyár igazgatója nem kérek fagylaltot! csak nem veszed komolyan? saját kezével írja rá a az emberek manapság nem törődnek ilyesmivel azt hittem ez egy kerekasztal-beszélgetés, vagy mi a ... saját kezével írja rá a én sem értek egyet tedd le a garast először ugyanmár! nem a kor számít amíg élsz, az óra marad mi ezt soha nem engedhetjük meg magunknak hagyjátok beszélni! hogyan tudnánk a gyerekeinkben megtartani köszönöm nem kérek még nem került rád a sor a kulturális élet alapja mindenképpen kinek töltsék? ötezer dollárom volt abban az időben olvastál valamit utoljára? te vagy az örök ellenzék? még nem fejeztem be a mondatot nekünk nincs gyerekünk ...és én akkor nem ismertelek! kérek, ne menj bele, nem érdemes hogy hogy hány éves? ez itt a te poharad? a magyar nyelv különösen alkalmas csakis aranyórát, az egy életre szól egy keresztény filozófus szemével engem ez abszolút nem érdekel nevezzük egyszerűen emberségnek de a gyakorlat az egészen más hogy hogy hány éves? nektek erről fogalmatok sincs a magyar nyelv különösen... hát mibe kerülhet ott egy ilyen mit akarunk, mi a mi életünk három óráig festett egy keretet! te mikor jöttél? ne keverjük likőrrel aki akar dolgozni, az talál vidd innen a bűdös cigarettádat mindig ő kezd filozofálni a dolláromat nagyon jól átváltották én a te véleményedet akartam hallani nem rossz fagylalt hogy hogy hány éves? azért, mert gondolkodik? a magyar történelemben is akad mit törödsz te a négerekkel maradjunk a témánál próbáltál fordítani? nézd, én közgazdasági szempontból a fák is, a tárgyak is megöregszenek ne légy cinikus! úgy se számít, amit itt összehordtál én rohadtul érzem magam a demokráciában azt is mondhatod, hogy ez nem demokrácia! ne nézegesd az órát mit akartál? mennünk kellene

NYELVTAN

kőpadlós névmások,
kétszer-három méteres
helyhatározó szavak;
alacsony mennyezet

folyóvíz az udvaron;
margaréták, petuniák,
újbagyma, paradicsom;
kigyomlált jelző-ágyás

cipekedés-kerítés;
ötszáz-egy-hétvégén

számnevek; három buszjegy;
tartozunk valahová eső

jó hazajönni ígék;
sötétben elfogyasztott
félragok; - csend legyen -
mosogatás, TV Híradó

harmadik személy súrlódások,
idézőjel káromkodás,
meg-se-látom névutók,
mássalhangzó harag

ékezetek, kettőspontok,
napközben gyakran előfor-
duló dőlt betűk, százalék;
nem-tehetünk-mást mellékmondat

sűrűn szedett emberek-szöveg,
bekezdések, folyt. köv.oldal,
lakóház-kötetek, várakozássá
fakuló kettős té holnap

HÍR

Kovács István
magyar kertészt
fiatal gyümölcsfái között
egy kora áprilisi napon
hirtelen ujjáival
halálra szorította
a szívinfarktus
Kanadában.

72 éves volt.
Magyarul azt kiáltotta: jaj!
(egyébként negyvenéves
észak-amerikai tartózkodása alatt
sem tanult meg folyékonyan
angolul, de a facsemeték
megértették, mert hozzájuk
mindig is az anyanyelvén
szólt).

Az elzuhanó test
- bár sovány volt, mint a kóró -
egy fácskának eltörte
törzsét, egy másiknak
új hajtását
sodorta le,
de megkapaszkodni többé
nem tudott.
Az élet végérvényesen
kivándorolt belőle,
és eltűnt a bizonytalan
felhők közt

AZ ASSZONY

az asszony, miután gondosan kifente
 a kenyérvágó kést, két kezébe vette,
 és a feje fölé emelve így szólt:
 - Az egész életem egy rohadt doboz! -
 aztán lesújtott.
 A legnagyobb doboz abban a pillanatban
 kettérepedt, ahogy a kés
 a felszínéhez ért.
 - A családi életünk sohasem volt más,
 mint egy nagy, üres doboz!
 Nem volt ez család! -
 A papír nem jelentett ellenállást
 a penge rohamainak.
 - A házasságunk egy ravaszul becsomagolt
 cipős doboz volt! -
 Papírforgácsok reppentek fel.
 - A gyerekeink masnival átkötött kis
 dobozkák voltak! Mint a karácsonyi
 ajándékok: húsvétkor már nem emlékszel,
 mi is volt bennük! -
 Az épen maradt dobozok mérete csökkent.
 Az asszony félredobta a kenyérvágó kést,
 és a körmeivel folytatta:
 - Ültünk az osztályteremben,
 mint egy ostoba dobozban!
 A középiskolát utáltam! -
 A papírdarabok szétszóródtak a padlón.
 - A gyermekkorom nem volt több
 egy kibontatlan doboznál! -
 Az asszony szeméből patakzott a könny.
 Aztán leült az egész szobát beborító
 hulladékba.

DULLE GRIET

a vészt jelző harang kolompolása ébresztett fel,
 - ami a levegőben rezgett már hosszú ideje,
 mielőtt bárki a kötelet a kezébe vette volna -,
 és a dübörgés, amely elpárolog a festék alól;
 csodálkozom, hogy akadt valaki, akinek eszébe jutott
 a megfigyelés kellékeit megmenteni ilyen időkben,
 és volt bátorsága a munkához megfelelő helyet keresni

engem is a parasztok kötelességtudó szorgalma
 gyűjtött össze a lejtőkről, de a hullámzó lándzsák
 sűrűjében a szemem előtt kialakuló
 eseményektől elidegenedtem! amit természetükből
 eredően tettek – kezük simogatásától az
 egymásra kést fenő, kaszát emelő indulat
 brutálisan magabiztos, erőszakos akaratáig -
 bennem a sajnálkozás megkeseredett borává
 erjedt: az omladozó várfalak tövéből
 úgy néztem rájuk, mint visszataszító, förtelmes

vadállatokra, mint szörnyetegekre,
akikről tudtam, hogy a testük szép volt egyszer

a fojtogató füstben kitátott szájú katasztrófa
bújkált: egy lépéssel messzebből nyilvánvalónak
látszott, hogy valamennyiünket lenyel -
ellenség nem volt a képen; a gyújtgatást
a harangzúgás kezdte, és a tűzoltók fáklyát ragadtak

mindenki valaki mással harcolt a bél sarának
hulló aranyában: az egy marokkal többet szerzést
az életrevalóság igazolta – senki sem engedett,
s mivel ez általános és megértett magatartássá
váltzott, a tűz ellenállás nélkül pusztította
az egész belátható vidéket

a várfalakon kívülről és a kondér formájú
örtoronyból hosszú és hegyes szerszámokkal felszerelt
tétlenkedők figyelték a magáról megfélelmezett
kavargást – meglehet, a permetező koromban
és a nyitva hagyott kapu mögött ez biztonságot
jelentett; a várának elpocsolyásodott vizéből
a rend páncélos őrei jöttek elő, de a harácsolás
haját, fület tépő, ostort suhintó dühöngésébe
bekapcsolódni nem kívántak; csak a mezítelen
fegyveresek támasztottak létrát a szoknyás
őrület falához, és pengővel a szájukban kúsztak

a levéltelen fán himbálozó harang
riadt jajveszékelésével senki sem törődött;
a szájak, a szavak – lángolni kezdtek: a hőségben
megolvadt a dolgok eredeti rendeltetése -
némelyek szájából fokozatosan csőr lett,
és saját tojásainak lélegző héjába
vágott, mielőtt abból bármi kikelhetett:
a fiókák tátongó szájához a vigyorgás
bekaphatatlan méretű, botra kötözött
halat emelt, míg az anyamadár
a feltépett hasú tehetetlenség gyomrában
ehető maradékokat keresgélt

a várablak berácsolzott szemének mélyén
két megláncolt majom szomorkodott;
szőrükből kihullott a meggyőződés,
mint a csűrrel beszélgető malom kerekei
közül a megőrlött búzaszemek – ez az épületsor
utalt egyedül arra, hogy csend is lehetne . . .
egy sziget tűnt fel a folyó piszkos
sodrásának kígyót öklendező vizében,
aztán az ördög, akit homokba ástak -
ami ezen a területen kívül esett,
azt a ruhátlan és fegyvertelen parányiság
háttérben maradó tömegei szállták meg
kivehetetlen cselekvéseikkel

a szigeten egy férfi és egy nő ült egymás
közelében; a tülekedők felé fordult tekintetükből
az érdeklődésnek minden izgalma hiányzott
(azt nem lehetett megállapítani, hogy a meddőség
miért igényelt két különböző nemű résztvevőt);
távolabb, egy hatalmas szikla lábánál
földre borult emberek vezekeltek valami
különös lelkiismeretfurdalástól kényszerítve -
összetartozásuk nem bizonyult többnek az
azonos testhelyzetbe görbedt egyéni
félelmek harsogó, zavaros énekénél;
végül, a tenger partjainál megjelent
egy megalázottnak, akaratától megfosztottnak
látszó csoport, amelynek tagjaiból – legalábbis
sorsközösség erejéig – egységet kovácsolt
a terelő erőszak; a hátrahagyott hajó vitorlája
titkokat kellett, hogy rejtegessen, mert nem
lehetett tudni, hogy honnan jöttek,
és még meddig fogják követni láthatatlan
parancsolójuk törvényeit;
a dombtetőn bitófa leskelődött . . .

a vakító lángok ezalatt
egy percre sem szűntek meg lobogni;
minden zsákba remélő kéz hatolt,
és végül is a kitartó igyekezet sikerrel járt:
ezüsttel, arannyal és más fémekkel teletömött
rögeszme vált ki a verekedő tömegből -
fejére sisakot kötött, és a mellvértjén
fenyegetően villant a mindenre elszánt
harci kedv: legkevésebbé sem az egyszerű
túlélés aggodalma kócolódott a szemébe,
hanem a bárkin és bármin való keresztül-
gázolás kénytelenségének felismerése;
mereven előre szegzett kardja a hegyétől
úszni kezdtek a halak az
elnyeletést megakadályozni próbáló dúcok
reménytelensége felé, ahol
már többen a kétségbeesés vizében
fuldokoltak tudván, hogy ez a megoldás
nem tarthat ki örökké, és az erőlködő időben
nincs más végzet, mint a megsemmisülés

hátán a fekete csónak buborékában
szerencsétlenkedő utasaival
a ragyás képű folytatta a lapátolást;
a csónakot vékony szálak kötötték
érzéketlen árbócok jóindulatához,
de két azonos érdekű zászlót
nem lehetett felfedezni, és az érvelések
különböző formájú korsóiról sem derült ki
semmi, csak magasan a fák feje felett
lógott egy üvegbúra tele emberekkel
az önkéntesség nyílása nélkül

a trágárságig alacsonyodó megcsömörlés
kézen álló mutatványával tiltakozott
a legártatlanabbul; keresztes pók mászott
a hárfán, hogy a tojáshéj árnyékában tréfálkozó
egyházi személyek zenét kedvelő figyelmét
az események faragatlanságától megkímélje;
ketrecbe zárt növényevők legeltek a
most-már-mindegy gömbölyűségén,
és a ketrec közepén délcegen kinőtt
a legvidámabb majális összefogódzott,
táncos sziluettje, hogy bebizonyítsa
az emberközpontúság gondolatának
hahotázó cáfolatát:
vannak, akik örülni tudnak . . .

ÉLETRAJZI ÉS KÖNYVÉSZETI JEGYZETEK*

ANDRÁS SÁNDOR (Budapest, 1934). Szegeden államvizsgázott magyar irodalomból. Magyarországot 1956-ban hagyta el. Angliában és az Egyesült Államokban folytatta tanulmányait, német irodalomból doktorált, Münchenben filozófiát tanult. Dolgozott rádiónál és gyárban is, tanított Berkeleyben, Kaliforniában magyar irodalmat. A washingtoni Howard egyetemen a német irodalom tanára. Tudományos munkásságot angol és német nyelven folytat, irodalmi, irodalomelméleti és művészettörténeti témákban. Jelenleg Washingtonban él.

Magyar nyelvű művei: Rohanó oázis (versek, London, 1970). Mondolatok (London, 1980).

Angol nyelvű művei: The Exile of Gods (Heinrich Heine költészetéről, 1968).

Német nyelvű művei: Zum Paradigmawechsel in der Literaturwissenschaft (irodalomelmélet, kiadás folyamatban).

BAKUCZ JÓZSEF (Debrecen, 1929. január 2.). Budapesten, a Pázmány Péter Tudományegyetemen magyar-francia nyelv- és irodalomszakot végzett. Első versei és műfordításai Magyarországon jelentek meg és hangzottak el a rádióban. Magyarországot 1957-ben hagyta el, 1963-ig New Yorkban és Bostonban élt. Két esztendei párizsi tartózkodás után visszatért az Egyesült Államokba. Még Budapesten Lermontovot, Rilket, Michaudot, Theodor Stormot, majd többek között Robert Frostot, Carl Sandburgot, Dylan Thomast és T.S. Eliotot fordított. Írt franciául és angolul is. Jelenleg New Yorkban él.

Magyar nyelvű művei: Napfogyatkozás (versek, Párizs, 1968), Kövesedő ég (versek, Párizs, 1973).

Francia nyelvű művei: Femme Intérieure című szöveg-mappával szerepelt a Magyar Műhely hollandiai kiállításán (1979).

BARÁNSZKY LÁSZLÓ (Budapest, 1930.), családi nevén Baránszky (Jób) László. Budapesten, az ELTE-en szerzett művészettörténeti diplomát, majd a Műcsarnokban dolgozott mint művészettörténész. Magyarországot 1956-ban hagyta el. A New York-i University of Fine Arts-on művészet- és kultúrtörténeti tanulmányokat folytatott. Két évig Firenzében élt. Az Egyesült Államokban művészettörténetet tanított (Queens College, University of California: Santa Barbara, Berkeley). Jelenleg New Yorkban él.

Magyar nyelvű művei: Két világ között (versek, Párizs, 1979).

BEBEK JÁNOS (Pestszentlőrinc, 1948. március 21.). Budapesten, a Műszaki Egyetemen gépészmérnöki diplomát szerzett. Két évig dolgozott Csepelen mint tervezőmérnök. Magyarországot 1974-ben hagyta el. Kanadában mérnökként dolgozik. Jelenleg Mississaugában, Toronto mellett él.

Magyar nyelvű művei: 32ASA (versek, Toronto, 1980).

CSIKY ÁGNES MÁRIA (Budapest, 1918. december 23.). A bonni egyetemen pszichológiát és filozófiát hallgatott. Magyarországot – német férjével – 1944 végén hagyta el. 1961 óta német nyelvű írásokkal és fordításokkal szerepel nyugatnémet folyóiratokban és antológiákban; rádióesszéit a magyar irodalomról, írókról a kölni Westdeutscher Rundfunk sugározza. A Deutschlandsfunk magyar szerkesztőségének állandó munkatársa. Jelenleg Kölnben él.

* Készült a szerzőktől vagy családtagjaiktól a szerkesztőnek időben rendelkezésre bocsátott adatok felhasználásával.

A jelentős nyugati magyar folyóiratokban (Irodalmi Újság, Párizs; Katolikus Szemle, Róma; Magyar Műhely, Párizs; Új Látóhatár, München), hírlapokban és a magyar vagy más nyelvű antológiákban való közléseket nem vettük figyelembe. A felsorolt folyóiratokat majdnem mindegyik szerzőnél megnevezhetjük volna.

Összeállította, a nyomás megkezdésének napjaiban, Sz.I.

Magyar nyelvű művei: Ének az országúton (versek, Köln 1953), Megálló a toronynál (kisregény, Köln, 1954), Kiegett lelkek (színdarab, Köln, 1955), Tíz év versei (gyűjtemény a nyugati magyar lírából 1945-1955 között, szerk., Köln, 1956), Így üzenek (versek, Köln, 1957), Eladó a délibáb (novellák, Köln, 1959), Fényed forrása (versek, Köln, 1962), Tükrök (versek, München, 1977).

Német nyelvű művei: Barentantz (drámagyűjtemény, Münchner Kammerspiele, 1963), Lagobbadi (hangjáték, Westdeutscher Rundfunk és Radio Hilversum, 1968).

DEDINSZKY ERIKA (Budapest, 1942. január 26.). Szüleivel 1957-ben Magyarországról kivándorolt Hollandiába. Középiskolai tanulmányait Alkmaar városban folytatta (1962), majd a nijmegeni egyetemen francia, magyar és filozófia szakot végzett. A holland televíziónál riporterszerkesztő, a NOS és KRO rádiónál költői rovat vezetője. A Film International holland avantgarde filmfesztivál és a Poetry International költőfesztivál magyar részlegének gondozója. A *Mandala*, holland avantgarde folyóirat, társszerkesztője és a hasonlóalkotói munkaközösség tagja, amely évente egyszer nemzetközi költőfesztivált szervez (One World Poetry, Amsterdam). Az Anyanyelvi Konferencia Védnöksége (Budapest) tagja. Jelenleg Hilversumban él.

Magyar nyelvű művei: Gyógyfüvek, beszélő állatok (versek, Párizs, 1973), a Félbemaradt mennydörgés (holland novella-antológia, Budapest, 1976) egyik fordítója és szerkesztője.

Holland nyelvű művei: Kornoeljeboom (versek, Haarlem, 1975), De ijtijd begint met de kou (versek, kiadás folyamatban), Magyar költői antológia [A hallgatás tornya, Csoóri Sándor, Oravecz Imre, Pilinszky János és Weöres Sándor magyarországi, Bakucz József (USA), Tolnai Ottó (Jugoszlávia) és Vitéz György (USA) határokon túli magyar költők műveiből, 1977]. Örkény István, Rózsakiállítás című kisregényének és Csoóri Sándor versválogatásainak holland fordítója (1979).

FALUDY GYÖRGY (Budapest, 1910). A bécsi, berlini és párizsi egyetemen hallgatott filozófiát. Első versei a harmincas évek elején a *Magyar Hírlapban* és a *Népszavában* jelentek meg. Magyarországot 1938 végén hagyta el, Párizsban telepedett le. A németek bejövetele előtt Marokkóba menekült, majd 1941-ben az Egyesült Államokba költözött. Önként jelentkezett az amerikai hadseregbe, ahol 1945 legvégéig szolgált. Két hónappal leszerelése után visszatért Magyarországra. Könyveit, a nyilasok után, 1948-ban ismét elkobozták. 1950-ig a *Népszava* egyik irodalmi szerkesztője volt, majd bírói ítélet nélkül a recski fogolytáborba került (1950-53). 1956-ig fordításokkal kereste kenyerét. 1956 nyarán rehabilitálását visszautasította. Magyarországot – másodízben – 1956-ban hagyta el. Bécsben, Párizsban és Londonban élt, az *Irodalmi Újság* szerkesztője volt. 1963 után egy ideig Firenzében, majd Malta szigetén élt; 1968-ban Kanadában telepedett le. Három esztendeig a Columbia egyetemeken előadásokat, előadássorozatot tartott. Második emigrációja alatt számos cikke jelent meg osztrák, francia és angol lapokban, kanadai irodalmi folyóiratokban. Jelenleg Torontóban él.

Magyar nyelvű művei: Heine Németországa (a hitleri Németország szatírája, Kolozsvár, 1937), Villon balladái (Budapest, 1938), A pompeji strázsán (versek, Budapest, 1938), Dicsértessék (himnusz-fordítások, Budapest, 1938), Európai költők antológiája (szabadságversek, szerk. Horváth Bélával és József Attilával, Budapest, 1938), Őszi harmat után (versek, Budapest, 1947), Emlékkönyv a róti Bizáncról (versek, London, 1961), Karoton (történelmi regény, London, 1966), Levelek az utókorhoz (versek, Toronto, 1975), Összegyűjtött versek (Toronto, 1980).

Angol nyelvű művei: My Happy Days In Hell (önéletrajzi regény, London, 1962), Erasmus of Rotterdam (biográfia, London, 1970), East and West (versek, Toronto, 1978).

FÁY FERENC (Pécel, 1921. június 20.). Budapesten, a Ludovika Akadémia hallgatója volt, 1944-ben avatták hadnaggyá. Front, hadifogság és internálás után, Magyarországot 1948-ban hagyta el. Három évig Olaszországban élt, majd Kanadában telepedett le. Városi közalkalmazottként dolgozik. Jelenleg Torontóban él.

Magyar nyelvű művei: Jeremiás siralmai (1956), Az írást egyszer megtalálják (1959), Törlesztő ének (1963), Magamsírató (versek, Toronto, 1967), Áradás (1972), Kövület (versek, Toronto, 1977).

GÖMÖRI GYÖRGY (Budapest, 1934. április 3.). A budapesti egyetem bölcsészkarán magyar és lengyel irodalmat hallgatott, az oxfordi egyetemen irodalomtörténetből disszertált. Magyarországot 1956-ban hagyta el. Egy évi indonéziai tanulmányút (1960-61) után Berkeleyben tanított lengyel és magyart (1963-64), majd a Harvard egyetemen volt egy évig kutató. Ezt követően az angliai Birmingham egyetemének kelet-európai kutatóintézetében dolgozott (1965-69), 1969 óta tanít Cambridge-ben lengyel nyelvet és irodalmat. Számos

idegen nyelvből fordít magyarra, leggyakrabban lengyel költők műveit. Cikkei, tanulmányai jelentek meg angol, amerikai, kanadai és lengyel folyóiratokban. Több angol nyelvű kézikönyvben ismertette a magyar és lengyel irodalmat. 1969 óta a *Books Abroad* (jelenleg *World Literature Today*) című amerikai folyóirat szerkesztőségének tagja. Magyar költők verseit fordította angolra (Nagy László, Radnóti Miklós, Vas István stb.). Jelenleg Cambridge-ben él.

Magyar nyelvű művei: Virág-bizonyosság (versek, London, 1958), Hajnali úton (versek, London, 1963), Karácsonyi csillag (Paszternák kései versei, műfordítások, Sulyok Vincével, Washington, 1965), Átváltozások (versek, műfordítások, London, 1969), Új égtájak (1956 óta idegenben élő költők [magyar] antológiája, szerk. Juhász Vilmossal, Washington, 1969), Levél hanyatló birodalomból (versek, München, 1976), Az ismeretlen fa (modern lengyel költők antológiája, Washington, 1978).

Angol nyelvű művei: Polish and Hungarian Poetry 1945 to 1956 (irodalomtörténet, Oxford, 1966), New Writing of East Europe (irod. antológia, szerk., Chicago, 1968), Attila József, Selected Poems and Texts (szerk., J. Atlas-sal, 1973), László Nagy, Love of the Scorching Wind (szerk., Kodolányi Gyulával, London, 1973), Cyprian Norwid (monográfia, New York, 1974), Miklós Radnóti, Forced March – Selected Poems (ford. és szerk., Clive Wilmerrel, 1979).

HATÁR GYŐZŐ (János Viktor, Gyoma, 1914. november 13.). A budapesti Műegyetemen építészmérnöki oklevelet szerzett, de alkotói figyelme csakhamar az irodalom felé fordult. A francia utópisták hatása alatt írta első történelembölcseleti tanulmányát. (A veszélyes fordulatszám I-II, 1937-38), s ezt az egyetemi nyomda jegyzetsokszorosítóján több száz példányban levonta. A példányokat a sajtótörvényre való hivatkozással, számos más kéziratot művével együtt elkobozták. Filozófiai regényfolyamát (Csodák országa hátsó Eurázia I-XVIII., 1939-42) 1943 nyarán lefoglalták, a megkezdett szedést megsemmisítették, a szerzőt perbefogták és öt évi fegyházra ítélték. Kéziratát a háború után a Bűnügyi levéltár romjai alatt találták meg; de mert minden diktatúra ellen írodott, 1946-ban a művet a miniszterelnökség sajtóosztálya „fasiszta” írásműnek bélyegezte és kiadóját elutasította. 1949-ben kizárták az Írószövetségből és 1950 elején, tiltott határátlépés címén két és fél évi börtönre ítélték. Ezután egy évig mérnökösödött, majd műfordításból élt. Fordított Lawrence Sternét, Jack Londont, Feuchtwangert, Pratolinit; spanyol klasszikusokat – Quevedot, Solorzanot, Mateo Alemánt stb. Magyarországot 1956-ban hagyta el, Angliában telepedett le (1957). Jelenleg Londonban él.

Magyar nyelvű művei: Heliáné (regény, Budapest, 1947), Liturgikon (versek, Budapest, 1948), Bábel tornya (misztérium-burleszk, Stockholm, 1966), Pantarbesz (bölcseleti tanulmány, München, 1966), Hajszáhlíd I-II. (versek, München, 1970), Sírónevető I-II. (drámák, München, 1972), Az őrző könyve (elképzelt történelem, München, 1974), Golghelóghi I-IX. (drámaciklus, London, 1977²), Intra muros (esszé, London, 1978), Özön közöny (ontológiai tanulmány, London, 1980).

Francia nyelvű művei: Pepito et pepita (ford. Pierre Groze, regény, Paris, 1963), Anibel (ford. Georges Kassai & Jeanne Faure-Cousin, regény, Paris, 1970), Archie Dumbarton (ford. Georges Kassai & Jeanne Faure-Cousin, tudományos-fantasztikus regény, Paris, 1977).

HORVÁTH ELEMÉR (Csorna, 1933. április 15.). Első verseit bencés diákként, Pannonhalmán, tanárai biztatására írta. A budapesti egyetem bölcsészkarán kezdte tanulmányait, melyeket a firenzei, római és New York-i egyetemen folytatta, diplomát azonban nem szerzett. Magyarországot 1956-ban hagyta el. 1962-ben az Egyesült Államokba költözött, azóta foglalkozása: munkás. Jelenleg Mahopacban, New York mellett él.

Magyar nyelvű művei: A mindennapok arca (versek, Róma, 1962), Egy fehér néger naplójából (versek, Párizs, 1976), A homokóra nyaka (versek, London, 1980).

KANNÁS ALAJOS (Kiskunhalas, 1926. július 21.). Budapesten, a Pázmány Péter Tudományegyetemen esztétikát és európai irodalmat tanult, Magyarországot 1948-ban hagyta el. A bécsi és a párizsi egyetemen pszichológiát tanult, Bécsben doktorált (1960). Pszichológiai tanulmányai amerikai szakfolyóiratokban angolul jelentek meg. Müncheneri, bécsi és párizsi tartózkodás után 1951-ben az Egyesült Államokba költözött. 1954-ig New Yorkban lakott. Pszichológus. Jelenleg Los Angelesben él.

Magyar nyelvű művei: Kettős alakban (versek, Köln, 1950), Kormos kövek (versek, Róma, 1957), Bécsi képeskönyv (versek, Bécs, 1963), Miért is félnél (versek, München, 1963).

KEMENES GÉFIN LÁSZLÓ (Szombathely, 1937. október 16.). Magyar-német szakos középiskolai tanár szeretett volna lenni, de a budapesti ELTE-re nem vették fel. Magyarországot 1956-ban hagyta el. A

montreáli Loyola Egyetemen angol irodalomból tanári oklevelet szerzett, majd a McGill Egyetemen doktorált (1979). Volt rajzoló, takarító, gyári munkás, raktáros, angol-francia levelező titkár, irodaigazgató, exporteladási igazgató. Így járt Ausztráliában, Dél-Afrikában és Európában. Közben forgatókönyvet, Tűz Tamás költészetéről monográfiát írt. 1977 óta egyetemen és főiskolán a 20. századi angol és amerikai irodalmat oktatja (Concordia Egyetem, Marianopolis Főiskola). Jelenleg Montreálban él.

Magyar nyelvű művei: Jégvirág (versek, Párizs, 1966), Zenit (versek, München, 1969), Pogány diaszpóra (versek, Toronto, 1974), Ezra Pound, Cantók (fordítás, Párizs, 1975), Halálos szójáték (versek, Toronto, 1976), Fehérlófia (versek, Toronto, 1978).

Angol nyelvű művei: The Live Tradition (a modern amerikai költészetelméletéről, kiadás folyamatban, [Texas, 1981]).

KESZEI ISTVÁN (Székesfehérvár, 1935). A budapesti egyetemen latin-magyar szakot hallgatott. Magyarországot 1957-ben hagyta el. Belgiumba került, Louvainben folytatta félbeszakított tanulmányait, majd Párizsban telepedett le. Számos foglalkozást végigpróbált, fizikai munkával keresi kenyerét. Jelenleg Párizsban él, nehéz körülmények között.

Magyar nyelvű művei: Angyali merénylet (verseinek gyűjteményes kötete, Róma, 1979).

KIBÉDI VARGA ÁRON (Szeged, 1930. február 4.). Magyarországot 1945-ben szüleivel hagyta el. Alphen aan den Rijn nevű holland kisvárosban érettségizett (1948). Egyetemi tanulmányait elsősorban Amszterdamban, rövid ideig Leidenben és Párizsban végezte; Leidenben arabot, Amszterdamban és Párizsban franciát tanult. Az amszterdami református egyetemen előbb tudományos munkatárs (1954-66), majd az amszterdami városi egyetemen a francia irodalom egyetemi tanára (1966-71). 1971 óta az amszterdami református egyetemen a francia irodalom egyetemi tanára. Amerikai egyetemeken előadásokat tartott (Iowa, Yale, Princeton). Jelenleg Amszterdamban él.

Magyar nyelvű művei: Kint és bent (versek, Washington, 1963), Esmék nyomában (egyik szerk., tanulmányok, Amszterdam, 1965), Téged (versek, Washington, 1973), Az embernek próbája (egyik szerk., tanulmányok, Amszterdam, 1976), A nyugati magyar irodalom (egyik szerk., tanulmányok, Amszterdam, 1976), Mérlegen (egyik szerk., tanulmányok, Amszterdam, 1977).

Francia nyelvű művei: Les Constantes du Poème (a francia költemény formai-tartalmi alapjai, Paris, 1977²), Rhétorique et Littérature (tanulmány, Paris, 1970), La Théorie de la littérature (egyik szerk., tanulmányok, kiadás folyamatban [Paris, 1981]).

KOCSIS GÁBOR (Szeged, 1932. február 15.), családi nevén Tunyoghy-Csapó Gábor. 1951-ben, destruktív pacifizmus vádjával kizárták Magyarország összes egyeteméről és főiskolájáról. Alkalmi munkából élt: két évi munkaszolgálat és egy évi bányamunka után, Magyarországot 1956-ban hagyta el. Első verseit 1956 augusztusában a szegedi *Tiszatáj* közölte. A bécsi egyetemen pszichológiát és filozófiát hallgatott. Bécsben a *Nemzetőr* és a *Magyar Híradó* szerkesztőségében közíróként dolgozott, majd áttelepült a Német Szövetségi Köztársaságba. Azóta németül is ír és publikál. Ma egy hesszeni fürdőhelyen él, ahol kereskedelmi alkalmazottként dolgozik.

Magyar nyelvű művei: Versek (Köln, 1963), Az időtlenség köszilánkja (verseinek gyűjteményes kötete, München, 1973).

Német nyelvű művei: Der Engel geht nicht irre (válogatott elbeszélések és versek, Marburg, 1980).

LÖKKÖS ANTAL (Gór, 1928. október 20.). Pannonhalmán teológiát és filozófiát, a budapesti egyetemen magyar nyelvészetet és irodalmat tanult. Diplomát csak a genfi egyetemen szerzett latin-francia-magyar szakon. Magyarországot 1956-ban hagyta el, Svájcban telepedett le. Előbb a Nemzetközi Nevelésügyi Iroda tisztviselője, majd a genfi Egyetemi Könyvtár könyvtárosa lett. Tanít a könyvtárosképző iskolában. Verseit, novelláit, paródiáit, könyvismertetéseit közlik svájci lapok és folyóiratok, illetve rádiójátékait a svájci rádió (Sottens). Főleg a genfi könyvtörténettel foglalkozó írásait svájci szaklapok közölték.

Magyar nyelvű művei: A kis tücsök története (versek és mesék, Róma, 1959), Elveszett patakok (versek, Brüsszel, 1960), A csempész (novellák, Róma, 1962), Balladák-énekek (versek, Róma, 1967), Bagoly mondja (irodalmi paródiák, Genf, 1977).

Francia nyelvű művei: Le livre à Genève 1478-1978 (a genfi könyvnyomtatás ötszázéves évfordulójára rendezett kiállítás illusztrált katalógusa, szerk., Genève, 1978), Les incunables imprimés à Genève, 1478-1500 (a világon fellelhető genfi ősnymtatványok illusztrált katalógusa, szerk., Genève, 1978).

MAJOR-ZALA LAJOS (Kerkateskánd, 1930. január 1.), családi nevén Major Lajos. Magyarországot 1949-ben hagyta el. A fribourgi egyetemen német irodalmat, mellékszakon gyógypedagógiát és francia irodalmat tanult és végzett (1957). A Sorbonne Egyetemen franciát tanult. Több francia és német svájci lapban közölték novelláit és szatíráit. Később visszatért a magyar nyelvhez. Gyógypedagógiai tanulmányai alapján foglalkozása: orvos-látogató. Jelenleg Pensiében, francia Svájcban él.

Magyar nyelvű művei: Ötödik síp (versek, Bern, 1967), Fémember az áramkörben (versek, München, 1969), Imátlan ima (versek, München, 1971), Csonton virág (versek, München, 1972), Rontásbontó (versek, München, 1975), Katarzis (versek, München, 1976), Falak mögül falak mögé (versek, München, 1977), Támadj föl, Édes! (versek, München, 1980).

Francia nyelvű művei: Fleur sur os (versek, Paris, 1974), Requiem d'amour (versek, Paris, 1975), Purification (versek, Paris, 1977) és Cendres d'ombre (versek, Paris, 1978).

MAKKAI ÁDÁM (Budapest, 1935. december 16.). Budapesten az ELTE-en magyar-francia szakot hallgatott, egyetemi tanulmányait az Egyesült Államokban fejezte be. Orosz-francia szakot végzett (Harvard University), nyelvészeti doktorátust szerzett (Yale University, 1965). Három évig német, francia, latin és orosz sakos középiskolai tanár volt a Hawaii szigeteken (1958-60), később egy évig a maláj Kuala Lumpurban tanított. A *Studi italiani della linguistica teorica ed applicata* (Bologna), az *Indian Journal of Linguistics* (Calcutta) és a *Languages Sciences* (Tokyo) szerkesztő bizottságának tagja. 1974-ben megalapította a LACUS-t (Linguistic Association of Canada and the United States), melynek kiadóbizottsági elnöke és ügyvezetője. A társaság évente egy 700 oldalas nyelvészeti kötetet ad ki. A *Forum Linguisticum* című folyóirat alapítója, az *Edward Sapir* monográfia kiadója. Társzerkesztője a 18 éve készülő angol nyelvű magyar költészeti antológiának Tábori Pállal és Kabdebó Tamással. Angol nyelvészetet tanít 1967-től a University of Illinois-on, ahol egyetemi tanár. Jelenleg Chicagóban él.

Magyar nyelvű művei: Szomj és ecet (versek, Los Angeles, 1966), K² egyenlő tizenhárommal (versek, Chicago, 1970).

Angol nyelvű művei: Idiom Structure in English (doktori értekezés, Den Haag, 1972), Readings in Stratificational Linguistics (David G. Lockwooddal, 1973), A Dictionary of Space English (1973), Toward a Theory of Context in Linguistics and Literature (1975).

MÁTÉ IMRE (Maglóca, 1934. december 11.). Egyetemi tanulmányait Budapesten, Göttingenben és Münchenben végezte. Budapesten, az ELTE-en a magyar és történelem szakkal párhuzamosan finnugor nyelvészetet, összehasonlító nyelvtudományt és keleti filológiát tanult. Tanulmányait a Német Szövetségi Köztársaságban germanisztikával és etnográfiával bővítette. Magyarországot 1956-ban hagyta el. Tanulmányai befejezése után munkásként dolgozott, szakmákat tanult, majd önálló lift- és villanszerelő-üzemet létesített. A gazdasági válságot nem bírta ki (1974), üzemét bezárta. Felesége franciaországi birtokán gyümölcsöt és bort termel. Első versei Budapesten, az *Irodalmi Újságban* jelentek meg. Könyvkiadással is foglalkozott. Jelenleg Münchenben él.

Magyar nyelvű művei: Fehér fürgeteg (versek, München, 1966).

MONOSZLÓY DEZSŐ (Budapest, 1923. december 28.). Budapesten, a Pázmány Péter Tudományegyetemen jogot végzett (1946), 1946-tól Csehszlovákiában élt. Volt tengerész, vizsgálati fogoly, kiadványvállalati igazgató, rádiószerkesztő, bányász, a külügyi osztály előadója, közműves és számtantanár. Több kötet műfordítása jelent meg a cseh és szlovák lírából és prózából. 1968-ig a csehszlovákiai Írószövetség magyar titkára volt. Csehszlovákiát 1968 augusztusában hagyta el, előbb Jugoszláviában, majd Ausztriában telepedett le. Több mint húsz hangjátékot írt, amelyeket az osztrák, a német és a svájci rádiók sugároztak. Jelenleg Bécsben él.

Magyar nyelvű művei: Égből üzenek (versek, Budapest, 1941), Gombostűk háborúja (versek, Budapest, 1943), Égetett sienna (regény, Budapest, 1944), Csak egyszer élünk (versek, Pozsony, 1957), Két lányom van (verses regény, Pozsony, 1958), A villamos alatt (válogatott novellák, Pozsony, 1958), Virrasztó szerelem (versek, Pozsony, 1959), Töltés-szimmetria (versek, Pozsony, 1961), Vadlúdtermő ritka fa (gyermekversek, Pozsony, 1962), Sivatag (novellák,

Pozsony, 1964), Csók (versek, Pozsony, 1965), Tetovált angyalok (regény, Pozsony, 1966), Aranykor (válogatott versek, Pozsony, 1966), Mókus Gergő és az erdő (gyermekversek, Pozsony, 1967), A milliomos halála (regény, Pozsony, 1969), Aranymecset (versek, München, 1973), Menekülés Sodomából (regény, Róma, 1975).

Cseh és szlovák nyelvű művei: Égetett sienna (regény, Bratislava, 1947).

SAÁRY ÉVA (Balatonkenese, 1929. november 28.). Budapesten, az ELTE-en geológus diplomát szerzett (1952). Egyetemi tanulmányai mellett többek között fényképészetet is tanult és mesterlevelet szerzett. Előbb Nagylengyelen, a MASZOLAJ kutatótelepén, majd a Pestvidéki Ásványbánya Vállalatnál geológusként dolgozott. Magyarországot 1956-ban hagyta el. Először Svájcba, onnan Franciaországba, majd a SPAEF (Société des Pétroles d'Afrique Équatoriale Française) alkalmazásában a mai Gabonban élt. Utazásai során, részben svájci alpinistákkal, bejárta Közép-Afrikát (Gabon, Kamerun, Kenya, Tanganyika, Uganda). Második francia férje révén francia állampolgár. Riportjai és fényképei nyugati magyar hírlapokban jelentek meg. Jelenleg Luganóban él.

Magyar nyelvű művei: Átható csend (versek, Lugano, 1973), Kerényi Károly és a humanizmus (tanulmányok, szerk. Szépfalusi Istvánnal, Bern-Zürich, 1978), Magyar mérleg 1, a magyarországi szellemi élet harminc éve, 1948-78 (tanulmányok, szerk., Zürich, 1979), Magyar mérleg 2, a nyugati magyar kulturális élet a II. világháború után, 1945-79 (tanulmányok, szerk., Zürich, 1980).

SÁRI-GÁL IMRE (Füzesabony, 1923). Miskolcon tanítói oklevelet szerzett (1945). Volt tisztviselő, földművesszövetkezeti megyei ügyvezető titkár. Újságíró, tanító, vasgyalus, műszaki tisztviselő és ellenőr, normás, építőipari segédmunkás és nevelő. Magyarországot 1956-ban hagyta el. 1957 óta az Egyesült Államokban él, ahol volt vasgyalus, divatrajzoló, szövőgyári gépmunkás, szobafestő, női fodrász és mindmáig – 1963 óta – szívsebészeti technikus. Könyvkiadással is foglalkozott. Jelenleg Clevelandben él.

Magyar nyelvű művei: Az amerikai Debrecen (képek a clevelandi magyarság életéből, Toronto, 1966), Toronycsordák (versek, Cleveland, 1971), Ősember, esernyővel (versek, Cleveland, 1974), Különleges baromfiviadal a szívmezőn s az édes (válogatott versek, Cleveland, 1978), Clevelandi Magyar Múzeum (riportok, versek, fényképek a clevelandi magyarság életéről, Toronto, 1979).

SIKLÓS ISTVÁN (Budapest, 1936. május 31.). Magyarországot 1956-ban hagyta el, azóta Angliában él. A londoni egyetemen szanszkrit költészettant és magyar irodalmat tanult. Az angol rádió (B.B.C.) magyar osztályának igazgatója. A Sepsí Csombor Kör magyar és angol kiadványsorozatának szerkesztője és kiadója Czigány Lóránttal. Jelenleg Londonban él.

Magyar nyelvű művei: ember5húrral (versek, london, 1968).

SULYOK VINCE (Ménfő, 1932. július 7.). Budapesten egyetemi tanulmányait jogászként kezdte, magyar-orosz szakos bölcsésztként folytatta, 1963-ban az oslói egyetemen megszerezte a candidatus philologiae címet. Magyarországot 1957-ben hagyta el. Norvégiában telepedett le, 1964-től az oslói Egyetemi Könyvtár tudományos főmunkatársa. Fő munkaterülete a közép- és kelet-európai történelem, valamint a könyvtár Hungarica anyagának gondozása. Mellékállásban magyar szemináriumot vezet az oslói egyetem Ural-altáji intézetének keretében. Jelenleg Oslóban él.

Magyar nyelvű művei: Rámdöntött világ (versek, Róma, 1958), Céltalan ég alatt (versek, Brüsszel, 1961), Karácsonyi csillag (Paszternák kései versei, műfordítások, Gömöri Györggyel, Washington, 1965), Téli levél, tizenkét norvég költő (szerk., fordítások, Budapest, 1976).

Norvég nyelvű művei: Moderne ungarsk lyrikk (műfordítások, Oslo, 1975), Norvég fordításban önálló kötetekben kiadta Petőfi Sándor (1973), Illyés Gyula (1974), Weöres Sándor (1977), Pilinszky János (1978) és József Attila (1980) válogatott verseit.

CS. SZABÓ LÁSZLÓ (Budapest, 1905. november 11.), családi nevén Csekefalvi Szabó László. 1918-ig Kolozsváron élt. Budapesten és Párizsban volt egyetemi hallgató, gazdaságtörténetből szerzett doktorátust. Magyarországon Baumgarten-díjat kapott, a Kisfaludy Társaságnak volt tagja. Budapesten a Kereskedelmi és Iparkamara tisztviselője (1932-35), majd a Magyar Rádió irodalmi osztályának vezetője (1935-44), a Magyar Képzőművészeti Főiskolán a művelődéstörténet tanára (1945-48). Magyarországot 1948 végén hagyta el. Előbb Firenzében, majd Rómában élt. 1951-1972 között az angol rádió (B.B.C.) magyar osztályának belső, azóta külső munkatársa. Jelenleg Londonban él.

Magyar nyelvű művei: F. D. Roosevelt (Budapest, 1934), Hét nap Párizsban (Budapest, 1936), Egy gondolat bánt engemet (Fáy Dezső rajzaival, Budapest, 1936), Doveri átkelés (Budapest, 1937), Apai örökség (Budapest, 1937), Levelek a száműzetésből (Budapest, 1937), Magyar néző (Budapest, 1939), Fegyveres Európa (Budapest, 1939), Erdélyben (Budapest, 1940), A kígyó (Budapest, 1941), Erdély öröksége (Makkai Lászlóval, erdélyi emlékirók szöveggyűjteménye tíz kötetben, Budapest, 1941), Három költő, Byron, Shelley, Keats (Budapest, 1942), Haza és nagyvilág (Budapest, 1943), Szerelem (Budapest, 1944), Két part (Budapest, 1946), Márvány és babér (Budapest, 1947), Magyar versek Aranytól napjainkig (szerk., Róma, 1953), Irgalom (Róma, 1955), Téli utazás (München, 1956), Fél száz ének és egy játék (versek, München, 1959), Halfejű pásztorbot (London, 1960), Ország és irodalom (Brüsszel, 1963), A nyomozás (Pátkai Ervin rajzaival, Oslo-Bécs, 1966), Hunok nyugaton (Bartha László rajzaival, München, 1968), Római muzsika (München, 1970), Száz arany esztendő, 1760-1860 (London, 1972), Petőfiék (München, 1973), Pokoltornác (prózaversek, London, 1974), A gyanútlanok (Bern, 1976), Két tükör közt (beszélgetések Illyés Gyulával, Kabdebó Tamással, Peéry Rezsővel, Pilinszky Jánossal, Siklós Istvánnal, Weöres Sándorral, Bern, 1977), Vérző fantomok (München, 1979).

SZÉLPÁL ÁRPÁD (Törökszentmiklós, 1897. november 2.). Budapesten a Galilei Körnek volt tagja. A *Ma* és a *Népszava* munkatársa, 1933-tól az irodalmi rovat egyik vezetője volt. Magyarországot 1939 januárjában hagyta el. A franciaországi német megszállást egy Gascogne-tanyán vészelte át. A Francia Rádió magyar osztályán dolgozott (1945-70). Jelenleg Sceaux-ban él.

Magyar nyelvű művei: Tüntetés (versek, Budapest, 1918), 20 vers (Budapest, 1927), Versek (Párizs, 1977), Keréknyom (versek, Párizs, 1979).

Francia nyelvű művei: Les sans-patrie (esszé, Paris, 1954), L'ouvrière (esszé, Paris, 1956), Les 133 jours (történelem, Paris, 1959).

THINSZ GÉZA (Budapest, 1934. június 9.). Az Uppsalai Egyetem filozófiai karán szerzett diplomát (1961). Magyarországot 1956-ban hagyta el. Felelős szerkesztő lett az Almqvist & Wiksell (Stockholm) kiadónál. A hatvanas évektől kezdve svéd napilapokban és folyóiratokban jelentek meg írásai (versek, novellák, fordítások, magyar irodalomról szóló kritikai cikkek). Jelenleg Stockholmban él.

Magyar nyelvű művei: Még mindig így (versek és műfordítások, Stockholm, 1960), A jó hatványai (versek és fordítások, Stockholm, 1964), Asszonyáldó (versek és műfordítások, Stockholm, 1966), Árnyjáték (versek és műfordítások, Stockholm, 1970), Szédítő táj, tizenegy svéd költő (műfordítások, Budapest, 1974), Határsávok (versek, Stockholm, 1976), Tomas Tranströmer, Versek (műfordítások, Budapest, 1979), Vizek távlatai (versek, Stockholm, 1979), Szerelem szunyognézetből (versek, Lengyel Zsolt képeivel, München, 1980).

Svéd nyelvű művei: Moderna ungarska berättare (Modern magyar elbeszélők, fordítás, műfordítás Csatlós Jánossal, Stockholm, 1966), Sex ungarska peoter (Hat magyar költő, műfordítások, Stockholm, 1968), Sándor Weöres, Tystnadens torn (A hallgatás tornya, műfordítások, Weöres Sándor válogatott versei, Stockholm, 1973), Petőfi – ett minnesalbum (Petőfi emlékkönyv, Stockholm, 1973), Géza Thinsz, Konsten att föra dialog (A párbeszéd művészete, műfordítások, Stockholm, 1978), Gyula Illyés, Ordning i ruinerna (Rend a romokban, műfordítások, Illyés Gyula válogatott versei, Stockholm, 1978).

TOLLAS TIBOR (Nagybarca, 1920. december 21.), családi nevén Kecskési Tibor. Budapesten a Ludovika Akadémia hallgatója volt. 1941-ben avatták hadnaggyá. 1947-ig a honvédségnél szolgált. 1947 decemberétől 1956 nyaráig a pesti Gyűjtőfogházban és a váci börtönben élt, közben egy évig fogolyként a tatárnyai bányában dolgozott. Itt több kéziratos kötetet szervezett, amelyből később három kiadott Füveskert címen. Magyarországot 1956-ban hagyta el. Bécsben, a Füveskert munkatársaival megalapította a *Nemzetőr* című hírlapot. A lap évek óta Münchenben jelenik meg. 1958-tól előbb havonként, majd kéthavonként németül, ugyancsak kéthavonként angolul és franciául is megjelent. Kezdetben öt számot Buenos Airesben kiadtak spanyolul, három számot pedig Beirutban arabul. 1976-ban jelent meg az első, 1980-ban a második kínai szám San Franciscóban. A *Nemzetőr* magyar számának szerkesztője, az idegen nyelvű számok kiadója. Jelenleg Münchenben él.

Magyar nyelvű művei: Füveskert (versantológia, szerk., Bécs, 1957, 1976⁴), Csak ennyi fény maradt (versek, Brüsszel, 1959), Gloria Victis 1956 (versantológia, szerk., München 1966), Járda szigeten (versek, München, 1967), Eszterlánc (versek, München, 1969), Glorian Victis 1948-49 (versantológia, szerk., München, 1973), Irgalmas fák (versek, München, 1975), Évgyűrűk (versek, München, 1979).

Más nyelvű művei: Füveskert, versantológia szerk., megjelent németül (München, 1957), oroszul (Buenos Aires, 1958), olaszul (Firenze, 1958), spanyolul (Buenos Aires, 1959), norvégül-dánul (Oslo, 1959), angolul (New York, 1966).

TÚZ TAMÁS (Győr, 1916. április 18.), családi nevén Makkó Lajos. A hittudományi főiskola elvégzése után, 1939-ben pappá szentelték. Néhány évi lelkipásztori és hitoktatói működése után egy évig a keleti fronton volt tábori lelkész. 1944 őszén hadifogságba esett és három évet töltött egy észak-oroszországi táborban. Hazakerülvén falusi lelkészként szolgált. Első versei családi nevén jelentek meg az aradi *Vasárnapban*, majd írói nevén a *Vigiliában* és a *Magyar Csillagban*. Magyarországot 1956-ban hagyta el. Kanadában telepedett le. Közben Kaliforniában öt, Rómában három évet töltött. Jelenleg Torontóban él.

Magyar nyelvű művei: Tiszta arannyal (versek, Budapest, 1941), Két tenger közt (versek, Budapest, 1943), Nyugtalan szárnyakon (versek, Köln, 1959), Két ország küszöbén (versek, München, 1966), Elraboltam Európát (versek, Róma, 1968), Tükörben játszik a kéz (versek, Róma, 1969), Válogatott versek (Toronto, 1972), Harmincnapos nászút (elbeszélések, Toronto, 1973), Angyal mondd ki csak félig (versek, Toronto, 1974), Hova tűntek a szitakötők? (versek, Toronto, 1976), Aranyrét utca (versek, Toronto, 1978), Jelen voltam (versek, Toronto, 1978), Vihar a pusztán (regény, München, 1980), Égve felejtett álmok (versek, München, 1980).

VITÉZ GYÖRGY (Budapest, 1933), családi nevén Németh György. Budapestről 1951-ben kitelepítették, majd katonai munkaszolgálatra hívták be. Ezért csak 1956-ban érettségizhetett. Magyarországot 1956-ban hagyta el, Kanadában telepedett le. Tanulmányait Montrealban a Sir George Williams College-ben és a McGill Egyetemen végezte, klinikai pszichológiából doktorált (1973). A montreali Queen Elisabeth kórház vezető pszichológusa, a Concordia Egyetemen pszichológiai adjunktus-tanársegéd. Allen Ginsberget, Sylvia Plathot, Wallece Stevenst és William Carlos Williamst fordított magyarra. Jelenleg Montrealban él.

Magyar nyelvű művei: Amerikai történet (versek, Párizs, 1975), Missa Agnostica (versek, Párizs, 1979).

ZEND RÓBERT (Budapest, 1929). Pécssett és Budapesten nyelvészeti és irodalmi tanulmányokat folytatott, a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészkarán végzett (1953). Tanulmányait Torontóban és Firenzében folytatta. Magyarországot 1956-ban hagyta el. Kanadában telepedett le. Csomagolóként kezdte, volt filmraktáros, filmvágó, végül a torontói CBC (Canadian Broadcasting Corporation) rádiónál rendező. Irodalmi, művészeti és tudományos témákról több mint 120 egyórás dokumentummontázst alkotott. Jelenleg Torontóban él. Önálló magyar nyelvű kötete eddig nem jelent meg.

Angol nyelvű művei: From Zero to One (magyar verseinek angol fordítása), négy kötet folyamatban (versek, novellák, esszék, regény).

~ ~ ~ ~ ~